

Ársreikningur samstæðu 2024

Orkuveita Reykjavíkur
Kt. 551298-3029
Bæjarhálsi 1, 110 Reykjavík

Efnisyfirlit

Árið í hnotskurn	3
Yfirlit þjónustu	6
Yfirlit stjórnenda	7
Fjárhagslegir mælikvarðar	8

Skýrsla stjórnar 9

Inngangur stjórnarformanns og forstjóra	10
Yfirlit samstæðu	17
Virðisstraumar Orkuveitunnar	18
Tvíátta mikilvægisgreining	20
Flokkunarreglugerð ESB	23
E1 Loftslagsbreytingar	28
E3 Vatns- og sjávarauðlindir	35
E4 Líffræðileg fjölbreytni og vistkerfi	44
E5 Auðlindanotkun og hringrásarhagkerfi	48
S1 Mannauður	58
S4 Neytendur og viðskiptavinir	64
G1 Stjórnarhættir	67
Yfirlýsing stjórnar og forstjóra	72
Áritun óháðra endurskoðenda	73

Fjárhagur 77

Rekstrarreikningur 2024	78
Yfirlit um heildaraftömu 2024	79
Efnahagsreikningur 31. desember 2024	80
Eiginfjáryfirlit 2024	81
Sjóðstreymisyfirlit 2024	82
Skýringar	83

Árið í hnotskurn

Janúar

Ný heildarstefna Orkuveitu Reykjavíkur er sett fram undir orðunum „Við erum aflvaki sjálfbærrar framtíðar“. Ný ásjúnd fyrirtækisins er einnig kynnt og í kjölfarið hefst vinna við að innleiða þessa nýju stefnu inn í dótturfélögin.

„Við ætlum að vera aflvaki sem gengur einfaldlega út á að við horfum á árangur annarra. Vegna þess að við viljum vera góður samstarfsaðili sem stuðlar að framgangi samfélaga. Okkar árangur er mældur í árangri annarra.“

- Sævar Freyr Þráinsson forstjóri Orkuveitunnar.

Febrúar

Veitur setja á laggirnar trukkaveitu þegar eldgos ógnaði innviðum á Suðurnesjum. Heitt vatn var flutt með tankbílum til að verja lagnakerfið og auðvelda uppkeyrslu hitaveitunnar.

„Eftir að ljóst var að íbúar á Suðurnesjum stæðu frammi fyrir heitavatnsleysi bjuggum við til Trukkaveituna eftir að hafa lagt höfuðið í bleyti um hvernig við gætum aðstoðaða á skilvirkan hátt.“

- Hrefna Hallgrímsdóttir forstöðumaður hitaveitu Veitna.

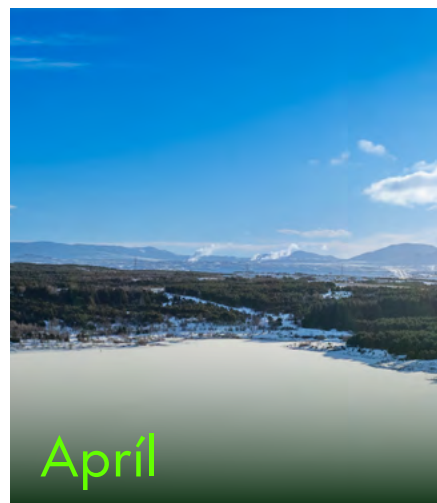

Mars

Orka náttúrunnar birtir auglýsingu á alþjóðlegum vettvangi þar sem leitað er áhuga á kaupum á 150 megavöttum af rafmagni frá virkjunum fyrirtækisins.

„Það er skylda okkar gagnvart eigendum og samfélaginu öllu að bjóða þá orku sem við öflum á markaðsverði, þetta er liður í því.“

- Árni Hrannar Haraldsson framkvæmdastjóri Orku náttúrunnar.

Apríl

Loftslagsbókhald Orkuveitunnar hlýtur óháða alþjóðlega vottun sem eykur mjög á áreiðanleika þess. Áður fékk Orkuveitan staðfest af SBTi að loftslagsmarkmið fyrirtækisins væru í samræmi við loftslagsmarkmið Parísarsáttmála Sp.

„Þetta mikilvæga skref, sem við vitum ekki til að annað íslenskt fyrirtæki hafi stigið ennþá, er merkilegur áfangi í leið okkar að kolefnishlutleysi.“

Hólmfríður Sigurðardóttir umhverfisstjóri Orkuveitunnar.

Maí

Orkuveitan og Reykjavíkurborg skrifa undir samkomulag sem bindur enda á meira en aldarlöng afnot Orkuveitunnar og forvera hennar af Elliðaánum til raforkuvinnslu.

„Þegar raforkuvinnsla er hætt ber virkjanafyrirtækinu skylda til að færa umhverfi til fyrra horfs sem kostur er. Nú er Elliðaárdalur ekki holt og mói eins og snemma á síðustu öld heldur eitt vinsælasta útivistarsvæði höfuðborgarsvæðisins.“

- Sævar Freyr Þráinsson forstjóri Orkuveitunnar.

Júní

Orka náttúrunnar og Jarðboranir skrifa undir samkomulag um að Jarðboranir taki að sér borun á átta vinnsluholum Orku náttúrunnar á Hengilssvæðinu sem fer fram á árunum 2025-2027.

„Orka náttúrunnar er mikilvægur framleiðandi á bæði heitu vatni og rafmagni og viljum við geta haldið óskertri þjónustu við okkar viðskiptavini til framtíðar.“

- Árni Hrannar Haraldsson framkvæmdastjóri Orku náttúrunnar.

Júlí

Ljósleiðarinn og fyrirtækið Tölvun ehf. hefja aukið samstarf með það að markmiði að bjóða fjarskiptaþjónustu til heimila og fyrirtækja í Vestmannaeyjum.

„Við viljum gera öllum fjarskiptafélögnum kleift að selja sínar áskriftir inn á ljósleiðaranet sem sveitarfélög hafa verið að byggja upp með öflugum hætti á undanfórnum árum.“

- Einar Þórarinnsson framkvæmdastjóri Ljósleiðarans.

Ágúst

Nýir hleðslugarðar Orku náttúrunnar opna í Öskjuhlíð, Glerártorgi og í Borgarnesi.

„Við hjá Orku náttúrunnar erum einstaklega stolt af opnun þessara hleðslugarða sem eru hluti af þeirri vegferð okkar í að stækka hleðslunet ON. Þannig erum við að leggja okkar að mörkum til orkuskiptanna.“

- Árni Hrannar Haraldsson framkvæmdastjóri Orku náttúrunnar.

September

Evrópski þróunarbankinn (CEB) samþykkir að veita Orkuveitunni 75 milljóna evra lán til að byggja upp veitukerfi og efla viðnám þeirra gegn loftslagsvá og náttúruhamförum.

„Þetta er mikilvægt skref í að tryggja okkur fjármagn til þessara mikilvægu verkefna og tryggja íbúum og fyrirtækjum lífsgæði til framtíðar“

- Sólrún Kristjánsdóttir framkvæmdastýra Veitna.

Október

Carbfix semur við Elkem á Íslandi og Þróunarfélag Grundartanga um að binda koldíoxíð frá verksmiðju Elkem.

„Við gerum ráð fyrir að fleiri fyrirtæki og geirar fylgi í kjölfarið svo við getum spornað við þeim alvarlegu breytingum sem þegar eru hafnar á loftslaginu.“

- Edda Aradóttir framkvæmdastýra Carbfix.

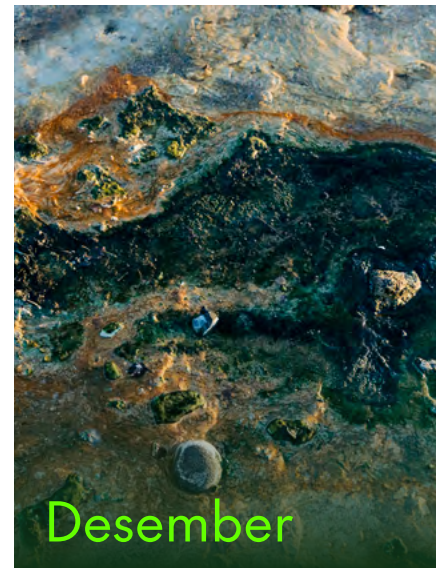

Nóvember

Ljósleiðarinn og Snerpa undirrita samning um aukið samstarf sem felur í sér aukin tækifæri fyrir önnur fjarskiptafyrirtæki á vestfjörðum.

„Ljósleiðarinn hefur frá árinu 2022 boðið upp á gagnaflytningsspjónustu á landsbyggðinni með því markmiði að nýta innviði og hugvit Ljósleiðarans til að gera viðskipti einfaldari og hagkvæmari“

- Einar Þórarinnsson framkvæmdastjóri Ljósleiðarans.

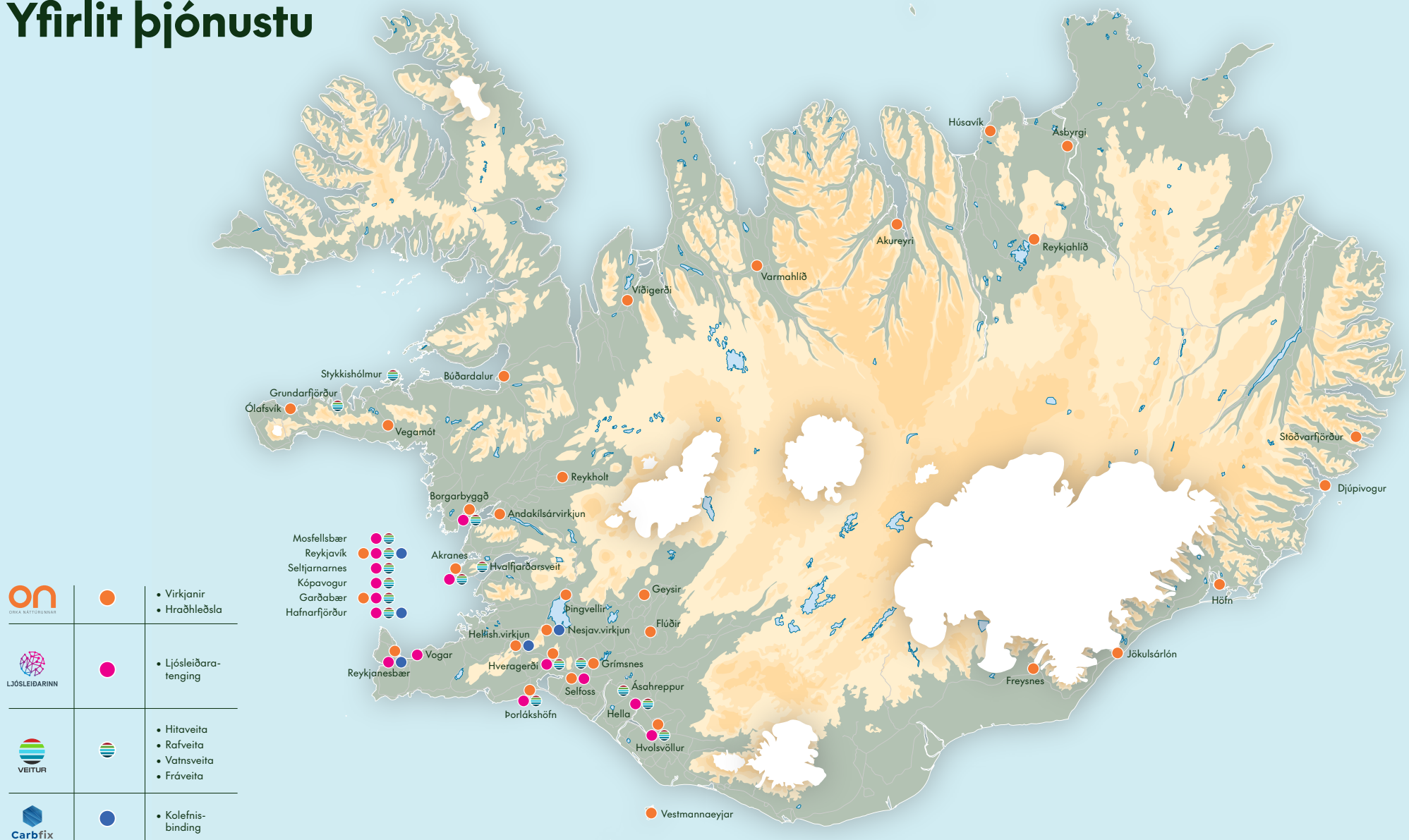
Desember

Orkuveitan og Veitur semja við North Tech Drilling um borun allt að 35 jarðhitahola í einu stærsta borútboði síðari ára.

„Við ætlum að sækja fram í orkuöflun og tryggja nægt framboð af sjálbærri orku til framtíðar“

- Hera Grímsdóttir framkvæmdastýra Rannsóknna og nýsköpunar.

Yfirlit þjónustu

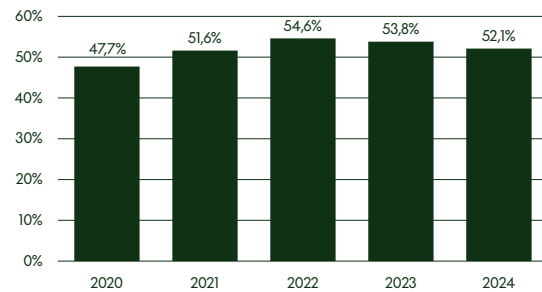

Yfirlit stjórnenda

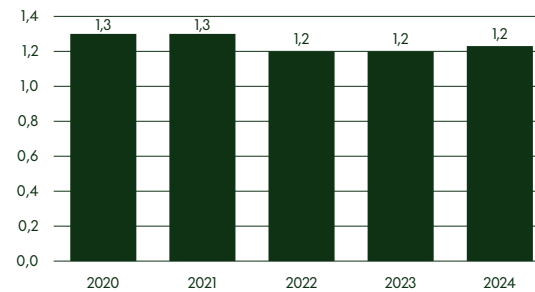
Rekstrarár	2024	2023	2022	2021	2020
Fjárhæðir eru á verðlagi hvers árs í milljónum kr.					
Rekstrartekjur	66.782	61.169	55.644	51.890	48.627
Rekstrarkostnaður	(27.720)	(25.469)	(21.220)	(18.380)	(19.172)
þ.a. orkukaup og flutningur	(7.191)	(7.264)	(6.718)	(5.872)	(5.793)
EBITDA	39.062	35.701	34.424	33.510	29.454
Afskriftir	(16.830)	(15.797)	(14.439)	(13.257)	(13.056)
Rekstrarhagnaður EBIT	22.232	19.904	19.984	20.253	16.398
Sjóðstreymi					
Innleystar vaxtatekjur	1.066	591	313	256	397
Greidd vaxtagjöld*	(8.037)	(7.040)	(5.061)	(4.398)	(4.940)
Handbært fé frá rekstri*	29.725	27.672	26.358	25.582	23.152
Veltufé frá rekstri	29.113	27.465	27.587	23.675	22.357
Lausafé					
Bundnar innstæður og markaðsverðbréf	11.594	8.670	11.071	14.657	14.867
Handbært fé	16.438	10.342	6.651	10.320	15.820
Óáðregnar lánalínur	4.550	14.660	9.100	9.629	11.776
Lausafé samtals	32.582	33.672	26.821	34.606	42.463
*Árið 2022 er leiðrétt fyrir uppgjöri vegna gjaldmiðlasamnings við Glitni (dómsmál).					
Raforkuvinnsla (GWst.)	3.384	3.509	3.494	3.545	3.581
Heitavatnsvinnsla (millj. m³)	119	112	107	104	107
Vatnsvinnsla (millj. m³)	30	32	29	28	28
Gagnamagn (Terabæti)	574.000	518.000	443.000	396.000	345.000
Kolefniskræfni rafmagnsvinnslu (gr. CO ₂ -íg/kWst.)	7,3	7,3	7,5	7,3	7,8
Kolefniskræfni varmvinnslu (gr. CO ₂ -íg/kWst.)	3,7	3,5	4,0	3,7	3,7
CO ₂ bundið í berg	12.100	12.500	12.300	13.400	11.500
Óútskýrður launamunur kynja	0,59%	-0,10%	0,10%	-0,20%	0,03%

Fjárhagslegir mælikvarðar

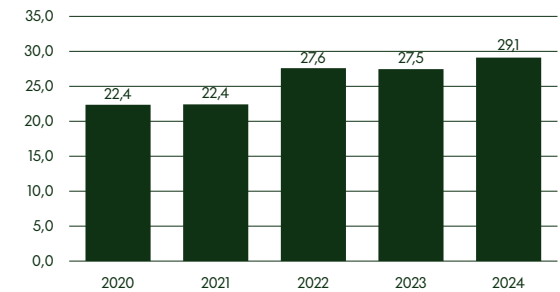
Eiginfjárhlutfall

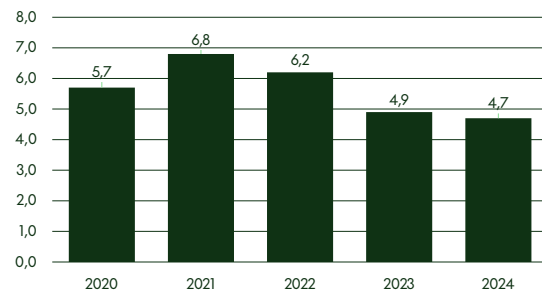
Veltufjárhlutfall

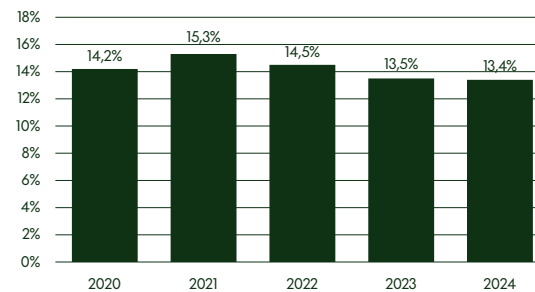
Veltufé frá rekstri (ma.kr.)

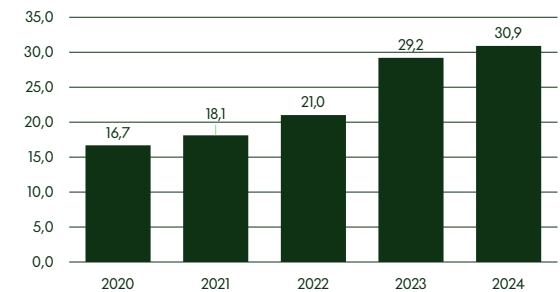
Vaxtaþekja

(Handbært fé – arðgreiðslur)/Nettó skuldir

Fjárfestingar (ma.kr.)

Skýrsla stjórnar

Inngangur stjórnarformanns og forstjóra

Árið 2024 stillti Orkuveitan upp til sóknar á grunni nýrrar heildarstefnu Orkuveitunnar, sem var formlega staðfest af öllum eigendum um mitt ár. Í henni er skýrt hvernig Orkuveitan muni styðja vaxandi samfélag, heimili og atvinnulíf með nýsköpun í orku, veitustarfsemi og kolefnisbindingu. Við erum aflvaki sjálfbærrar framtíðar er yfirskrift heildarstefnunnar og um leið kjörorð Orkuveitunnar allrar.

Nýja stefnan er m.a. yfirlýsing um breytingar sem fyrirtækin í samstæðunni hafa tileinkað sér. Viðá innan samstæðu Orkuveitunnar voru gerðar breytingar á skipulagi sem endurspeglar áherslur nýrrar heildarstefnu. Þær eru þessar:

Aukið framboð og sjálfbærar lausnir þar sem staðfest er forystuhlutverk Orkuveitunnar í orkuskiptum og þróun í átt að kolefnishlutlausri framtíð. Styðjum við vaxandi samfélög, heimili og atvinnulíf með auknu framboði í orku, veitustarfsemi og kolefnisbindingu.

Nýsköpun og öflugt samstarf þar sem við erum leiðandi og eftirsótt til samstarfs. Vinnum með eigendum, sveitarfélögum, heimilum og atvinnulífinu með gagnkvæman ávinning að leiðarljósi.

Árangursmiðuð liðsheild og ábyrgur rekstur. Erum metnaðarfull, kvik og fjölbreytt liðsheild sem skilar sér í skilvirkum og traustum rekstri. Vellíðan, vöxtur og metnaður hvers einstaklings er nátengd metnaði og markmiðum. Vinnum markvisst að alþjóðlegri samkeppnishæfni með þróun og eflingu þekkingar og hæfni starfsfólks sem fær umboð til ákvarðana og áhrifa.

Fyrir viðskiptavininn því það er jú tilgangurinn með öllu starfi Orkuveitunnar, að skapa virði fyrir fjölbreyttan hóp viðskiptavina s.s. heimila, fyrirtækja og sveitarfélaga; við erum snjöll og veitum framúrskarandi þjónustu.

Gylfi Magnússon stjórnarformaður Orkuveitunnar og Sævar Freyr Þráinsson forstjóri.

Sett hafa verið metnaðarfull markmið sem styðja við þessar stefnuáherslur.

Traustur fjárhagur

Fjárhagur Orkuveitunnar er traust undirstaða þess vaxtar sem ný stefna felur í sér. Tekjur fara vaxandi og gert er ráð fyrir að árlegar tekjur hafi náð þriðjungs vexti á þessum áratug. Tekjuvöxturinn byggir á þremur stöðum:

1. Vexti þeirra samfélaga sem Orkuveitan þjónar með margvíslegum hætti.
2. Nýjum tekjuskapandi fjárfestingum fyrir-tækjanna í samstæðunni.
3. Núverandi eignir skili auknum tekjum. Þar skip-tir einna mestu máli að sanngjarnara verð fái-st fyrir raforku til stóriðju.

Á meðal nýrra fjárfestinga eru áform Carbfir þar sem við gerum ráð fyrir að splunkunýr tekju-straumur verði að veruleika; tekjur fyrir að binda koldíoxíð frá iðnaði með varanlegum og ábyrgum hætti. Þetta er risaskref í umhverfismálum, ekki bara fyrir Ísland, heldur heiminn allan og mun jafnframt skila verulegum fjárhagslegum ávinningi fyrir land og þjóð.

Eigið fé Orkuveitunnar er, samkvæmt þessum árs-reikningi, 265,7 milljarðar króna og eiginfjárhlut-fallið 52,1%. Samkvæmt gildandi fjárhagsspa mun eigið fé vaxa um meira en fjórðung til ársloka 2029.

Starfsemi Orkuveitunnar er fjármagnsfrek. Það er dýrt að stækka veitukerfi og viðhalda þeim þúsundum kílómetra af lögnum sem þegar liggja í jörð. Virkjanir eru kostnaðarsamar framkvæmdir og þeir innviðir sem kolefnisbindingin krefst kosta mikið fé. Aðgangur að lánsfé á viðunandi kjörum er því lykilatriði þegar kemur að því hversu hagkvæmur rekstur Orkuveitunnar er.

Síðustu ár hafa verið mörgum fyrirtækjum krefjandi í þessum efnum. Talsverð verðbólga hefur verið og vextir háir. Orkuveitan hefur sannarlega fundið fyrir háum vöxtum en aðgangur að fjármagni hefur verið greiður. Þar ræður væntan-lega skýr fjármögnunarrámmi fyrirtækisins sem hlotið hefur hæstu einkunn fyrir sjálfbærni þeirra uppbyggingarverkefna sem hann lýsir. Orkuveitan er í eðli sínu umhverfisfyrirtæki þar sem kjarna-starfsemin er að færa heimilum og fyrirtækjum gæði sem náttúran gefur. Sé það gert af ábyrgð og virðingu fyrir þörfum komandi kynslóða skilar það aðgangi að fjármagni á hagstæðari kjörum en ella.

Skerpt á sjálfbærni

Hugtakið sjálfbærni hefur verið í opinberri um-ræðu í tæp 40 ár eða frá því Brundtland-skýrslan svokallaða kom út á vegum Sameinuðu þjóðanna haustið 1987. Hvað hugtakið felur í sér fyrir rekstur fyrirtækja hefur verið að skerpast smátt og smátt og á næstunni verður lögfestur sá skilningur sem stjórnvöld í okkar heimshluta leggja í þetta grund-vallarhugtak ábyrgs atvinnulífs. Segja má að gegn-sæi sé grunnstef innleiðingarinnar og því beinist löggjöfin að glöggri upplýsingagjöf fyrirtækja í ársreikningum sínum.

Þetta er fyrsti ársreikningur Orkuveitunnar sem gerður er með hliðsjón af væntanlegum reglum. Tilskipun Evrópusambandsins um sjálfbærni-upplýsingar (CSRD) hefur þegar gengið í gildi gagnvart stórum fyrirtækjunum innan þess og mun væntanlega ná á næstu misserum til samsvarandi fyrirtækja á Evrópska efnahgssvæðinu. Með því eru reglubundnar upplýsingar um reksturinn sem snúa að öðrum sjálfbærniþáttum rekstursins en fjárhag – umhverfinu, loftslaginu, samfélaginu og stjórnaðhættum – orðnar birtingar- og úttektar-skyldar.

Orkuveitan var frumkvöðull hér á landi í slíkri upp-lýsingagjöf en allt frá aldamótum hefur fyrirtækið ýmist gefið út sérstakar umhverfisskýrslur eða samþættar ársskýrslur þar sem snert er á öllum sjálfbærniþáttum sem máli skipta. Innleiðing nýrra Evrópureglna er því eðlilegt framhald fyrri upp-lýsingagjafar og markar ekki straumhvörf. Það er þó marktækt og mikilvægt skref þegar gerðar eru svo skarpar lagalegar kröfur um áreiðanleika sjálfbærniupplýsinga fyrirtækja. Í þessari skýrslu stjórnar og forstjóra með Ársreikningi Orku-veitunnar fyrir árið 2024 er leitast við að framfylgja væntanlegri löggjöf. Ástæða þess að það er gert nú, en ekki þegar yfirlýst áform stjórnvalda um innleiðingu hafa gengið eftir, er að hluti sjálfbærni-regluverks Evrópusambandsins hefur þegar verið leiddur í lög hér á landi og samskipti Orkuveitun-nar við fjármálamarkaði taka nú þegar mikið mið af regluverkinu sem gengið er í gildi innan sam-bandsins. Í ársreikningi 2023 var þannig gerð grein fyrir tekjum, gjöldum og fjárfestingum með tilliti til krafna Flokkunarreglugerðarinnar, sem gengin er í gildi hvað Orkuveituna varðar og endurnýjaður fjármögnunarrámmi Orkuveitunnar, sem gefinn var út haustið 2024, tekur mið af sömu kröfum.

Dökkgræn Orkuveita

Það var einkar ánægjulegt við útgáfu fjár-mögnunarrámmans að í óháðri úttekt alþjóðlega matsfyrirtækisins S&P Global hlaut hann hæstu einkunn og var metinn dökkgrænn. Það var jafn-framt álit S&P að öll sú starfsemi innan samstæðu Orkuveitunnar, sem áformað er að fjármagna innan rammans uppfylli strangar sjálfbærni-kröfur Flokkunarreglugerðar Evrópusambandsins. Út-tektir á borð við þessa fylla stjórn fyrirtækisins og stjórnendur trausti á því að Orkuveitan sé einkar vel í stakk búin að vera leiðandi í þeim grænu umskiptum sem verða að eiga sér stað.

Frá því Orkuveitan gaf út grænan fjármögunar- ramma, árið 2019, hefur fjármögnun innan hans verið umfangsmest hjá samstæðunni, hvortveggja í formi skuldabréfaútgáfu og beinnar lántöku. Nú falla 66% lánsfjármögnunar Orkuveitunnar undir rammann. Sú breyting hefur einnig orðið á fjármögnun samstæðunnar að nú eru einungis 20% lána samstæðunnar í beinni ábyrgð eigenda – Reykjavíkurborgar, Akraneskaupstaðar og Borgarbyggðar. Í árslok 2010 var það hlutfall 93%. Á árinu 2024 kom einmitt til umræðu með hvaða hætti eðlilegt sé að skuldir Orkuveitunnar færist til bókar hjá eigendum. Orkuveitan er innan bókhaldslegrar samstæðu Reykjavíkurborgar og færast allar skuldir hennar til reiknaðs skuldaviðmiðs borgarinnar samkvæmt sveitarstjórnarlögum. Það þýðir að bókfærðar skuldir Orkuveitunnar – hvað sem eignum hennar, eigin fé, sjóðstreymi, arðsemi og arðgreiðslum líður – reiknast ætíð sem baggi á borgarsjóði, jafnvel þótt borgarsjóður beri ekki ábyrgð á greiðslu þeirra skulda. Samsvarandi regla gildir ekki um orku- og veitufyrirtæki í eigu ríkissjóðs. Bráðabirgðalausn fékkst í málið á árinu 2024 en í ljósi áformaðs vaxtar Orkuveitunnar er áriðandi að þessi ranga reikniaðferð sé lögð varanlega af.

Óvissupættir

Fjárfestingar Orkuveitunnar, hvort sem það eru eldri fjárfestingar eða þær sem eru framundan, eru ekki áhættulausar. Eitt mesta framfaraskref sem tekið hefur verið í rekstrinum á umliðnum árum er einmitt efling áhættustýringar. Yfirsýn stjórnar og eftirlit hennar með því að viðmiðum hennar sé fylgt hafa eflst. Nánar er fjallað um fjárhagslega áhættustýringu í skýringum 26-31 með ársreikningum og um sjálfbærniáhættur er fjallað í viðkomandi köflum skýrslu stjórnar, en atburðarásin á Reykjanesi síðustu misseri beinir sjónum að náttúruvá. Ekkert fyrirtæki í landinu treystir meira á orkuvinnslu úr eldvirkum svæðum en Orkuveitan.

Það hefur verið uppörvandi að sjá hversu áfallalítill í raun rekstur orkuveranna í Svartsengi og á Reykjanesi hefur verið meðan á goshrinunni hefur staðið og hversu vel hefur tekist til með að verja mannvirki þar. Viðbrögð starfsfólks orku- og veitufyrirtækjanna á Suðurnesjum, stjórnenda þeirra og stjórnvalda eru áhættustýringu Orkuveitunnar mikill sjóður.

Loftslagsáhættur snerta Orkuveituna. Hækkandi sjávarstaða hefur þannig mikil áhrif á fráveiturnar og óvissan um það hvort loftslagsváin skili Íslandi hækkuðum eða lækkuðum lofthita er óþægileg fyrir aðlögun fyrirtækisins að þeim loftslagsbreytingum sem standa yfir. Sú óvissa snýr augljóslega að hitaveitunum og orkuþörf þeirra en líka að vatnsauðlindinni, sem viðbúið er að bregðist með einhverjum hætti við veigamiklum breytingum veðurfars.

Frekari óvissa steðjar að fráveiturekstrinum því óljóst er með hvaða hætti auknar kröfur til hreinsunar fráveituvatns verða innleiddar hér á landi eða hvort og hvaða stuðnings er að vænta vegna fyrirséðs kostnaðar. Þegar stóratöki í fráveitumálum var síðast hrundið af stað, fyrir um aldarþriðjungi, nutu rekstraraðilar fráveitnanna, sem í langflestum tilvikum voru sveitarfélög, talsverðra ívilnana til að draga úr framkvæmdakostnaði. Það skilaði sér í bráðnaðsynlegri hreinsun strandlengju höfuðborgarinnar og síðar samsvarandi framförum á Akranesi og í Borgarbyggð. Það kann að vera stjórnvöldum leiðsögn nú að þrátt fyrir þá ívilnun sem þá var veitt hafa ekki öll sveitarfélög sem núgildandi reglur ná til náð að uppfæra sínar fráveitur. Um leið og Orkuveitan býr sig undir vaxandi kröfur hefur verið ráðist í rannsóknir sem miða að því að draga úr förgunarþörf fráveituúrgangs, hugsanlega að nýta þá orku sem um fráveituna streymir og draga úr áhrifum efna í fráveituvatninu á umhverfi. Þannig getur nýsköpun – ný og fersk nálgun við eldri viðfangsefni – komið okkur, umhverfinu og samfélaginu sem við þjónum til góða.

Stór skref í samdrætti losunar framundan

Aðgerðir Orkuveitunnar til að draga úr eigin losun koldíoxíðs hafa eðlilega beinst að helsta losunarvaldinum í samstæðunni, starfsemi tveggja stórra jarðgufuvirkjana á Hengillssvæðinu. Verulegur árangur hefur náðst við föngun og binding koldíoxíðs og brennsteinsvetnis úr jarðgufunni og fleiri stór skref eru í sjónmáli. Nú hefur Orkuveitan gefið út eigin Loftslagsvegvísi þar sem tiltekið er með nákvæmari hætti en áður hvernig fyrirtækið hyggst ná meiri árangri í loftslagsmálum og starfsemi og virðisdeðja hennar verði nettó-núll árið 2040. Margt þarf að koma til svo markmiðið um kolefnishlutleysi náist en vegvísirinn geymir þann verkfærakassa sem Orkuveitan mun ganga í til að svo verði. Forsenda Loftslagsvegvísisins er nákvæmt losunarbókhald Orkuveitunnar og sá árangur náðist á árinu 2024 að alþjóðleg vottun fékkst á áreiðanleika þess. Loftslagsbókhaldið sýnir meðal annars hversu stál í aðföngum Orkuveitunnar þyngir kolefnisspor í virðisdeðjunni. Stálbræðsla, eins og hún hefur verið stunduð um aldir, losar mikið koldíoxíð en fréttir berast öðru hvoru frá útlöndum að nýjar aðferðir geti skilað miklum ávinningi fyrir loftslagið.

Frá útlöndum berast einnig tíðindi af vaxandi viðsjám í samskiptum milli þjóða, í stjórnmálum og alþjóðaviðskiptum. Aðföng Orkuveitunnar koma víða að og hráefnin til þeirra enn víðar. Því þarf starfsemi að vera viðbúin því að aðdrættir raskist vegna viðsjár í alþjóðaviðskiptum.

Traust staða Orkuveitunnar í sjálfbærnimálum skapar fyrirtækinu tækifæri. Eitt það stærsta er afrakstur margra ára þrautseigju við þróun ábyrgar kolefnisbindingar. Þau þekkja það sem í hafa komist að uppbygging sprotafyrirtækja getur tekið í og oft á þroskaleiðinni gæti óþreyju. Þörfin fyrir Carbix-tæknina vex. Losun koldíox-

iðs vegna umsvifa mannsins er ekki enn farin að dragast saman þótt farið sé að hylla undir það. Uppsafnaður styrkur þess í andrúmslofti er slíkur að vísindasamfélagið er nánast einhuga um að föngun þess úr andrúmslofti eða við uppsprettur sem snúið er að finna aðrir lausnir við sé ekki bara nauðsynleg heldur bráðnauðsynleg. Þar liggja viðskiptatækifærin. Orkuveitan getur ekki nýtt þau ein. Hún þarf gott samstarf við heimafólk þar sem starfstöðvar rísa, við birgja og viðskiptavini og væntanlega meðeigendur sem deila með Orkuveitunni áhættu og þá líka fjárhagslegum ábata. Ávinningur loftslags og umhverfis verður ótvíræður þegar fjármögnun og aðrar áskoranir í undirbúningi verða yfirstignar.

Á árinu 2024 breyttust áherslur varðandi endurfjármögnun Ljósleiðarans. Heimild eigenda Orkuveitunnar til að fá meðeiganda eða meðeigendur að félaginu rann út um áramót. Það hávaxtaskeið sem stóð frá því sú heimild fékkst reyndist verkefninu ekki hagfelld. Nú er unnið að endurfjármögnun með öðrum hætti en með sama markmiði; að Ljósleiðarinn hafi fjárhagslegan þrótt til að efla samfélögin sem hann þjónar svo þau séu sem best í stakk búin að takast á við okkar stafrænu framtíð.

Aukin orkuvinnsla

Vinnsla rafmagns úr vatnsorku hefur allt frá upphafi rafvæðingar Íslands verið hryggjarstykkið í raforkukerfinu. Frá síðustu aldamótum hefur hlutdeild jarðhita vaxið talsvert en raforka úr þeirri auðlind hentar einkar vel til iðnaðar, þar sem sveiflur í notkun eru minni en á almennum markaði. Eftir að Reykjavíkurborg lagði sínar vatnsaflsvirkjanir inn í Landsvirkjun, fyrir rétt um 60 árum, hefur það fyrirtæki, sem nú er alfarið í ríkiseigu, ráðið fyrir þessari hryggjengju raforkuvinnslunnar. Samkeppni á raforkumarkaði mótast mjög af þessari stöðu og almenn staða á raforkumarkaði ræðst af vatnsbúskap virkjana fyrirtækisins. Illa hefur nú árað og hefur umræða um orkumál eðlilega litast af því.

Eftirspurn eftir sjálfbærri orku hefur aukist á sama tíma og framboðið hefur takmarkast af tíðarfarinu. Því hyggst Orkuveitan svara og á árinu 2024 var rannsókn- og nýsköpunarsvið fyrirtækisins eftir í þessu skyni. Nýting jarðhita er vissulega heima-völlur Orkuveitunnar en auk frekari tækifæra þar er horft til vatnsafls, vinds, birtu og fleiri nýstárlegra náttúrulegra orkugjafa. Slík áform eru þróuð og þroskuð innan Orkuveitunnar en fýsileg áform rata síðan til framkvæmda hjá Orku náttúrunnar. Hlutverk stjórnvalda við að skapa þessum áformum umgjörð hafa verið í deiglu og það er ánægjulegt að nú virðist sem framhald verði á vinnu fyrri stjórnar og þings að aukinni skilvirkni stjórnsýslunnar. Góðir orkukostir verða að eiga fyrirsjáanlegan leiðangur leyfisveitinga og slípunar í um-sagnarferlum. Slæma kosti á að slá fljótt af.

Orkuöryggi fékk líka nýja vídd á árinu 2024 þegar tókst að forða yfirvofandi stórtjóni á verulegum hluta húsnæðis á Suðurnesjum. Atburðirnir við Grindavík, sem skemmdu helstu flutningsæð hitaveitunnar frá Svartsengi leiddu í ljós að hitaveitan er ekki minni nauðsyn heimilum og fyrirtækjum en rafveitan. Heitavatnsnotkun hjá Veitum hefur vaxið með fordæmalausum hraða síðustu ár og ekki varð lát á því árið 2024. Vatnsnotkun í hitaveitum Veitna hefur aukist um meira en fimmtung frá árinu 2019. Það er gríðarlegur vöxtur og viðbóttin ein svarar gróflega til tvöfaldrar orkunotkun hitaveitu Norðurorku fyrir allt Eyjafjarðarsvæðið. Það er því ekki að ófyrirsynju að Veitur hafa tekið hitaveitumál afar traustum tókum, skerpt sýn á forða á einstökum svæðum, greint tækifæri á einstökum svæðum og mótað langtímasýn á þróun hitaveitna fyrirtækisins. Þetta bar árangur strax á nýliðnu ári þegar ný lághitasvæði fundust fyrir höfuðborgarsvæðið og stórum áföngum lauk við sverun mikilvægra flutningsæða. Áfram má þó búast við vaxtarverkjum í hitaveitunum. Þeir geta birst viðskiptavinum með vatnsleysi meðan á stórum framkvæmdum stendur eða skerðing afhendingar á víkjandi orku, til dæmis til sundlauga, í bitrustu frostum.

Vatnsvernd

Í magni talið er það kalda vatn sem viðskiptavinir Orkuveitunnar fá afhent einungis þriðjungur af magni heita vatnsins. Það segir þó ekki alla söguna um mikilvægið því heilnæmt neysluvatn er undirstaða lífs og forsenda margvíslegs iðnaðar. Heilnæmi vatnsins þarf að verja allt frá upptökum að kranastútum almennings og annarra kaupenda. Helstu hættur á þeirri leið eru við vatnsbólín sjálf. Opin vatnsból eru hverfandi í starfsemi Orkuveitunnar en borholur eru á afgirtum svæðum þar sem jafnvel er mikil umferð fólks skammt utan girðinga. Það á meðal annars við um vatnsból höfuðborgarsvæðisins í Heiðmörk.

Á árinu 2025 verða 10 ár frá því nýtt vatnsverndarskipulag höfuðborgarsvæðisins var samþykkt að undangengnum ítarlegum vísindalegum rannsóknum, sem meðal annarra Orkuveitan stóð að. Mikil áhersla sveitarstjórna á vatnsverndina birtist meðal annars í því að þetta vatnsverndarskipulag var fyrsti hluti svæðisskipulagsins, sem afgreitt var í heild ári síðar. Vatnsverndin er grunnurinn, síðan kemur hitt.

Nú stendur yfir vinna við deiliskipulag Heiðmerkur. Orkuveitan leggur áherslu á öfluga vatnsvernd og að nýtt deiliskipulag endurspegli þá framsýni sem vatnsverndarskipulagið ber með sér. Deiliskipulagið þarf að fela í sér minni umferð véla og bíla um landareignir Orkuveitunnar í Heiðmörk en nú er og aukna stýringu allrar umferðar. Vatnið gengur fyrir og við, sem samfélag, gætum þurft að finna sumum þeim þörfum, sem við höfum sinnt í Heiðmörk, útrás annarsstaðar. Orkuveitan er fús til þátttöku í að finna farveg lausna í þeim efnum.

Sátt við samfélög

Orkuveitan þarf að starfa í sátt við samfélög. Um leið og fjölbreytt orku- og veitubjónustan er í raun forsenda samfélagsbyggingarinnar geta brýnar framkvæmdir og óhjákvæmilegar bilanir í kerfum valdið verulegri truflun í úrverkinu. Því leggur Orkuveitan áherslu á öfluga upplýsingagjöf þegar út af ber. Þegar stór hluti höfuðborgarsvæðisins mátti þola heitavatsleysi vegna tenginga á árinu 2024 sýndi þessi áhersla sig en hún gerir það ekki síður þegar minna ber út af og þjónustubrestur nær til færri viðskiptavina. Vinna á borð við þessa skilar sér í jákvæðari afstöðu almennings til rekstrarins og aukins gagnkvæms skilnings fyrirtækisins og viðskiptavina þess á þörfum og óskum hvors um sig.

Afstaða almennings ræðst einnig af umræðu á opinberum vettvangi, meðal annars um áform Orkuveitunnar og einstakra fyrirtækja innan samstaðu hennar. Agreiningur er hluti mannlegrar tilveru og þau samfélagslegu umskipti í átt til aukinnar sjálfbærni, sem Orkuveitan hefur einsett sér að hafa frumkvæði að, verða ekki átakalaus. Harðvítugar deilur eru orkufrekar og oft á tíðum kostnaðarsamar. Þess vegna leggur Orkuveitan talsvert á sig við mótun verkefna sinna til að aukin sátt megi ríkja um þau, að ávinningur af þeim falli ekki bara fyrirtækinu í skaut. Þetta gildir jafnt um orkuöflun, kolefnisbindingu og viðamikil viðhald á veitukerfum. Að breyta verkefnum á teikniborðinu er framsýnna og hagsýnna en þegar lengra er komið. Þess vegna er kapp lagt á að þegar í upp-hafi sé verkefnum okkar lýst með heiðarlegum hætti, á þeim sagður kostur og löstur, sem grundvöllur ærlegs og uppbyggilegs samtals um framvindu þeirra. Oftast næst slíkt samtal. Ekki alltaf og stundum þarf að finna verkefnum nýjan flöt, nýjan farveg eða nýjan vettvang.

Langsamlega tíðustu samskipti Orkuveitunnar og almennings eru hin hversdagslegu. Frá sjónarhóli Orkuveitunnar er það að veita tilgreinda þjónustu og taka við greiðslum fyrir hana. Frá sjónarhóli viðskiptavinarins að hafa aðgang að vatni, rafmagni, hitaveitu, fráveitu og gagnaveitu og borga reikninginn. Útgefnir reikningar voru um 4,5 milljónir talsins árið 2024. Þessi samskipti hafa verið farsæl og áfallalítill. Áreiðanleiki þjónustunnar er mikill í öllum samanburði og verðið fyrir hana lægra en víðast í samanburðarríkjum. Það síðarnefnda byggist á því að hagsýni sé gætt í rekstri um leið og hugsað er til langrar framtíðar því þær þarfir samfélaga sem Orkuveitan ber ábyrgð á að uppfylla eru ekki á förum.

Vinnustaðurinn

Það frumkvæði sem Orkuveitan tekur í samfélagsþróuninni með nýrri stefnu hefur kallað á breytingar á vinnustaðnum. Ör tækniþróun, sérstaklega með tilkomu gervigreindar og annarar gagnauðrvinnslu, felur ekki síður í sér breytingar.

Stöðug þróun skilvirkari og hagkvæmari leiða til að veita áreiðanlega þjónustu á sanngjörnu verði er leit að tækifærum til breytinga. Fjárfest var í nýrri þekkingu nýs fólks og það er stöðugt til skoðunar hvaða þekkingu er þörf á innanhúss og hvað er skynsamlegra að kaupa að. Með sama hætti er stöðugt til umræðu hvaða þekkingu og færni er skynsamlegt að hýsa innan dótturfélaganna og hverju er betur komið í samnýtingu samstæðunnar innan móðurfélagsins.

Því þarf ekki að undra að skipulag Orkuveitunnar og fyrirtækjanna innan samstæðunnar breyttist á árinu 2024 og grunnur lagður að frekari breytingum framundan. Má þar nefna fyrirhugað útboð á verktöku vegna viðhalds veitukerfa þar sem leitað verður stöndugri samstarfsaðila en í fyrri innkaupum á þjónustunni. Vegna fyrirséðra umsvifa við að afla aukinnar orku úr jarðhita voru borverkefni á meðal stærstu innkaupa síðasta árs en einnig var keyptur jarðbor, einkum með verkefni Carbfix í huga en nýtist ekki síður jarðhitafyrirtækjunum Veitum og Orku náttúrunnar. Lykilatriði er að ábyrgðin á að nauðsynleg verk eru unnin og að nauðsynleg þróun á sér stað er ekki boðin út; hún er ekki að fara neitt.

Það eru fleiri fyrirtæki en Orkuveitan í vaxtarhugleiðingum sem sést til dæmis á virkjanaáformum víða um land. Það er því samkeppni um gott starfsfólk á starfssviði okkar. Fyrir utan skipulagsbreytingar innan samstæðunnar, sem leiddu sumar til uppsagna, sér þessarar samkeppni stað í starfsmannaveltu. Hún jókst á síðasta ári og það er okkur brýning um að halda vel utan um okkar fólk í umróti breytinga.

Það er mikið tilhlökkunarefni að taka á næstu mánuðum aftur í notkun þann hluta höfuðstöðva Orkuveitunnar við Bæjarhálss sem hefur verið í endurbyggingu síðustu ár. Miklar vonir eru bundnar við nýtt húsnæði sem hannað er í samræmi við þær breytingar sem orðið hafa á almennu verk-

lagi á vinnustöðum og þær breyttu væntingar sem starfsfólk dagsins í dag og framtíðarinnar hefur til góðrar vinnuáðstöðu. Frá því rakaskemmda varð fyrst vart í tiltölulega nýlegum húsakynnum Orkuveitunnar, fyrir um áratug, hafa fjölmörg hús fengið þann dóm að þau væru ónothæf. Sum hafa verið rifin, önnur verið endurbætt. Í okkar tilviki voru allir möguleikar skoðaðir en niðurstaðan fól í sér breytingar sem þegar hafa verið gerðar á ytri byrði hússins og almennt betri nýtingu rýmisins innan stokks. Eins og áður en rýma þurfti skemmda hluta húsnæðisins er gert ráð fyrir að hluti hússins verði í útleigu. Það styrkir okkur í þeirri trú að vel sé að takast til að þegar hafa nokkrir aðilar lýst áhuga á að leigja.

Starf stjórnar

Á árinu 2024 hélt stjórn Orkuveitunnar 16 fundi, 14 stjórnarfundi, aðalfund og framhaldsaðalfund. Ný heildarstefna Orkuveitunnar hafði verið samþykkt til samráðs við eigendur í desember 2023 og var endanlega samþykkt í stjórn Orkuveitunnar í júní 2024. Í aðdraganda þess voru haldnir tveir kynningarfundir með fulltrúum eigenda um stefnumótunina. Í apríl 2024 lagði stjórn mat á störf forstjóra og í framhaldinu afgreiddi stjórn tillögu starfskjaranefndar um kjör hans. Reglubundið mat stjórnar á eigin störfum fór fram í maí. Að ósk stjórnar er nú unnið að því að uppfæra eigendastefnu Orkuveitunnar, sem samþykkt var upphaflega eftir opið samráð árið 2012, til samræmis við nýja heildarstefnu og ekki síður þá almennu eigendastefnu sem Reykjavíkurborg setti sér vegna eignarhalds í fyrirtækjum árið 2022. Það er spennandi verkefni og mikilvægt að laga starf stjórnar Orkuveitunnar að þeim viðhorfum sem fram koma í almennu eigendastefnunni og því að innan samstæðu Orkuveitunnar verði fyrirtæki sem hún á með öðrum.

Helstu niðurstöður fjármála 2024

Hagnaður af rekstri samstæðunnar á árinu 2024 nam 9.309 milljónum kr. (2023: hagnaður 6.400 milljónir kr.). Heildarafkoma samstæðunnar á árinu 2024 nam 12.748 milljónum kr. (2023: 18.434 milljónir kr.). Samkvæmt efnahagsreikningi námu eignir samstæðunnar 509.953 milljónum kr. í árslok (31.12.2023: 481.343 milljónir kr.). Eigið fé nam 265.732 milljónum kr. í árslok (31.12.2023: 258.984 milljónir kr.) og er eiginfjárlutfall samstæðunnar 52,1% (31.12.2023: 53,8%).

Þann 29. október 2024 birti Orkuveita Reykjavíkur fjárhagsspá í fréttakerfi Nasdaq Iceland. Samkvæmt spánni var gert ráð fyrir að rekstrartekjur ársins 2024 yrðu 66,4 milljarðar króna en raunin er 66,8 milljarðar króna. Rekstrarkostnaður var áætlaður 29,2 milljarður króna en raunin varð 27,7 milljarðar króna eða 1,5 milljörðum króna lægri en áætlað var.

Fjárfesting ársins nam 30,9 milljörðum króna en fjárhagsspáin gerði ráð fyrir 33,5 milljörðum króna.

Stjórn Orkuveitu Reykjavíkur leggur til við aðalfund að greiddur verði arður til eiganda á árinu 2025 vegna rekstrarársins 2024 að fjárhæð 6,5 milljarða króna. Vísað er að öðru leyti til ársreikningsins varðandi ráðstöfun hagnaðar og aðrar breytingar á eigin fé.

Stjórn Orkuveitunnar í janúar 2024, frá vinstri: Skúli Helgason, Valgarður Lyngdal Jónsson, Þórður Gunnarsson, Ragnhildur Alda Vilhjálmssdóttir, Gylfi Magnússon formaður, Vala Valtýsdóttir varaformaður, Guðveig Lind Eyglóardóttir.

Yfirlit samstæðu

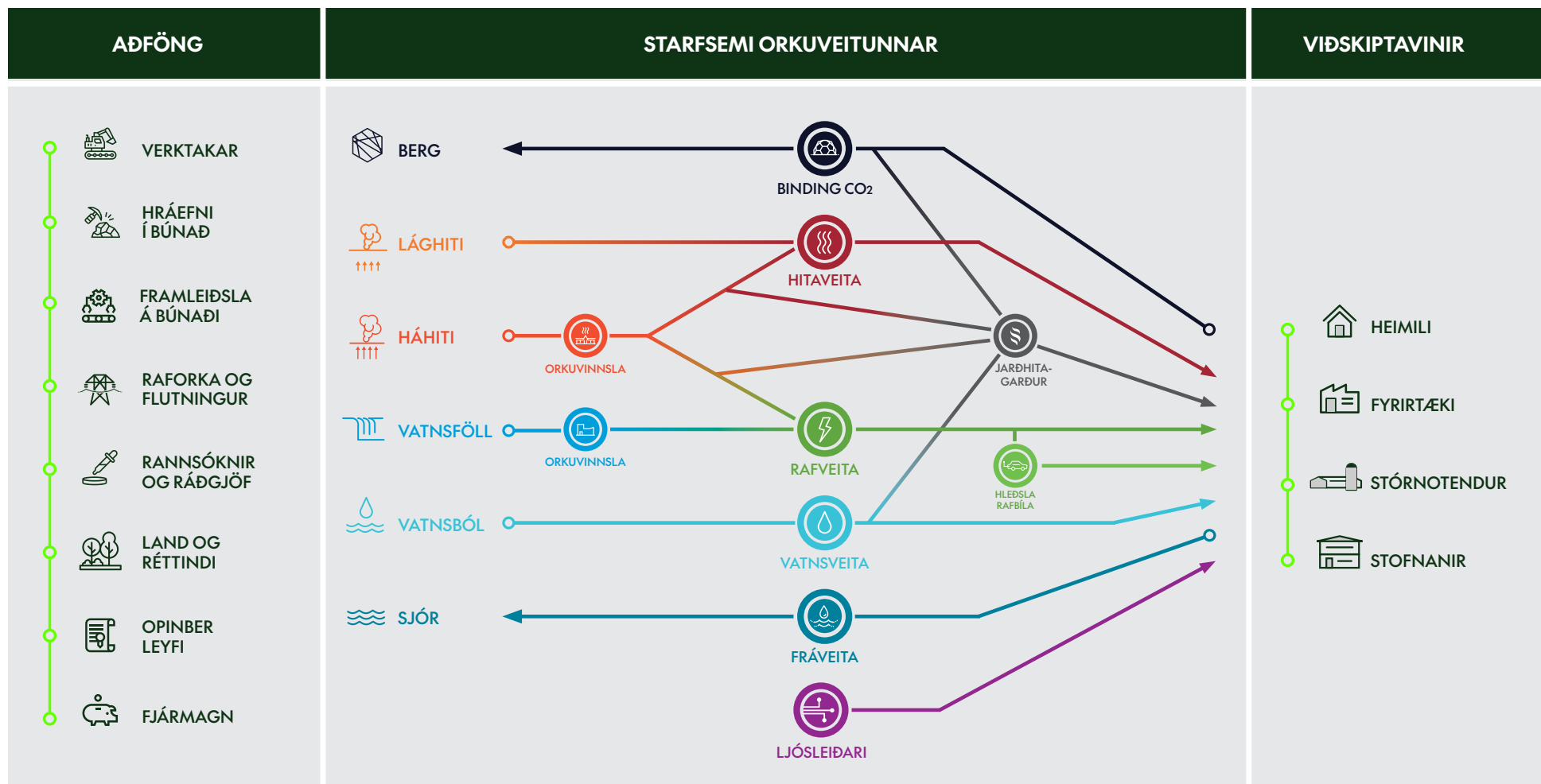
Orkuveitan

Innan móðurfélagsins er haldið utan um fjármál samstæðunnar, innkaup, mannauð, upplýsingatækni og rannsókn- og nýsköpunarstarf. Innan móðurfélagsins er einnig haldið utan um lögfræðimál, landareignir og réttindi og samskiptamál. OR Eignir ohf. er félag sem heldur utan um eignarhluti í Veitum, Orku náttúrunnar og ON Power.

Meðalföldi stöðugilda á árinu voru 572 hjá samstæðunni. Fastráðin hjá samstæðunni í árslok 2024 voru 581. Konur voru 35% og karlar 65%. Kynsegin starfsfólk náði ekki einu prósentu. Meðal stjórnenda í samstæðu Orkuveitunnar í árslok voru konur 53% og karlar 47%. Þriðjungur stjórnarfólks Orkuveitunnar er konur og stjórnarformaður er karl.

	Starfssvið	Helstu lög um starfsemina	Tekjur	Starfsfólk
		Lög um Orkuveitu Reykjavíkur gilda um alla starfsemi samstæðunnar	Sjá einnig skýringu 4 í samstæðu-ársreikningi Orkuveitunnar	Fastráðin í árslok 2024 Konur: karlar í stjórn í árslok Kyn stjórnarformanns
 Veitur ohf. OR vatns- og fráveita sf.	Veitur reka rafveitur og hitaveitur, sem nánast allar eru með sérleyfi á sínu starfssvæði. Veitur sjá um starfsemi OR vatns- og fráveitu sf. sem gegnir lögbundnum skylduverkefnum sveitarfélaga hvað varðar vatnsveitur og fráveitur, einkum í þeim sveitarfélögum sem eiga Orkuveituna.	Orkulög, Raforkulög, Lög um uppbyggingu og rekstur fráveitna, Lög um vatnsveitur sveitarfélaga, Vatnalög, Upplýsingalög, Stjórnsýslulög (vatns- og fráveitur), Lög um umhverfisábyrgð.	Tekjur eru nánast alfarið af sölu veituþjónustu með sérleyfi til heimila og fyrirtækja. Gjaldskrár lúta eftirliti hins opinbera sem hér segir: Hitaveita: Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið Rafveita: Orkustofnun Vatnsveita: Innviðaráðuneytið Fráveita: Innviðaráðuneytið.	179 3:2 Kona
 Orka náttúrunnar ohf. ON Power ohf.	Orka náttúrunnar ohf. framleiðir heitt vatn og rafmagn í Nesjavallavirkjun og rafmagn í Andakílsárvirkjun. Vatnið fer allt til hitaveitu Veitna á höfuðborgarsvæðinu en rafmagn einkum á almennan markað þar sem fyrirtækið selur einnig rafmagn um hleðslukerfi sitt á rafbíla. ISK er starfsrækslugjaldmiðill. Orka náttúrunnar sér um starfsemi ON Power ohf. sem framleiðir heitt vatn og rafmagn í Hellisheiðarvirkjun þar sem það starfrækir einnig Jarðhitagarð. Rafmagn fer einkum á heildsölu markað. USD er starfsrækslugjaldmiðill ON Power ohf.	Raforkulög, Orkulög, Vatnalög, Samkeppnislög, Lög um umhverfisábyrgð.	Tekjur af sölu rafmagns á almennum markaði og á heildsölumarkaði, sölu á heitu vatni í heildsölu til hitaveitu Veitna á höfuðborgarsvæðinu, sölu á upprunaábyrgðum og leigu á aðstöðu í Jarðhitagarði ON við Hellisheiðarvirkjun í Ölfusi. Heildsöluverð á heitu vatni lýtur eftirliti Orkustofnunar en raforku markaður er samkeppnismarkaður sem m.a. Samkeppniseftirlitið og Orkustofnun hafa eftirlit með.	107 3:2 Kona
 Ljósleiðarinn ehf.	Ljósleiðarinn ehf. leggur og rekur víðfeðmt ljósleiðaranet sem nýtt er af fjarskiptafyrirtækjum sem veita netþjónustu til heimila og fyrirtækja.	Lög um fjarskipti, Samkeppnislög.	Tekjur eru annars vegar af ljósleiðaratengingum til heimila og fyrirtækja sem nýta sér þjónustu fjarskiptafyrirtækja um kerfi Ljósleiðarans og hinsvegar af heildsölu gagnaflutninga um ljósleiðara innan kerfa fjarskiptafyrirtækja. Fjarskiptamarkaður er samkeppnismarkaður undir eftirliti Fjarskiptastofu og Samkeppniseftirlits.	49 2:3 Kona
 Carbfix hf. Eignarhaldsfélagið Carbfix ohf. Coda Terminal hf.	Carbfix er sprotafyrirtæki um samnefnda aðferð til kolefnisbindingar. Helstu tekjur fyrirtækisins eru vegna ráðgjafar, uppbyggingar og rekstrar á bindingararstöðum auk styrkja frá alþjóðlegum samkeppnissjóðum til frekara rannsókna- og þróunarstarfs. EUR er starfsrækslugjaldmiðill Carbfix hf. og Coda Terminal hf.	Lög um hollustuhætti og mengunarvarnir, Lög um umhverfisábyrgð.	Carbfix er sprotafyrirtæki byggt á samnefndri aðferð til kolefnisbindingar og helstu tekjur fyrirtækisins eru vegna ráðgjafar, uppbyggingar og rekstrar á bindingarstöðum auk styrkja frá alþjóðlegum samkeppnissjóðum til rannsókna- og þróunarstarfs.	51 3:1 Kona

Virðisstraumar Orkuveitunnar

Virðissköpun og hagsmunaaðilar

Lýsa má hlutverki Orkuveitunnar að það sé að tengja samfélög fólks við náttúruauðlindir. Myndin á síðunni að framan er til skýringar og í töflunni hér að neðan eru dregnir fram þeir hlekkir í virðiskeðjunum sem liggja í gegnum samstæðu Orkuveitunnar.

Starfsfólk Orkuveitunnar á í miklum og stöðugum samskiptum við hagsmunaaðila að starfseminni. Taflan sýnir hvar helstu hópar hagsmunaaðila koma að verðmætasköpuninni.

	Auðlind	Nýframkvæmdir	Vinnsla og miðlun	Viðskipti og þjónusta
Helstu athafnir	– Leit að og rannsókn auðlinda og öflun réttinda til að nýta þær – Vöktun og stýring nýtingar og viðtaka – Rannsóknir og nýsköpun	– Hönnun og öflun leyfa – Fjármögnun – Kaup á efni, búnaði og þjónustu verktaka – Eftirlit og prófanir	– Móttaka nýsmíði í rekstur – Stýring og vöktun vinnslu – Eftirlit, viðhald og endurnýjun – Kaup á efni, búnaði og þjónustu	– Öflun og skráning viðskip-tavina – Tenging heimila og fyrirtækja – Álestur og útgáfa reikninga – Viðbrögð við bilunum
Hagsmunaaðilar	Opinberir aðilar Leyfisveitingar, skipulag og eftirlit Almenningur Umsagnir um leyfi, kæruréttur Eigendur Orkuveitunnar Staðfesting áforma á nýjum svæðum Fræða- og nýsköpunarsam-félag Hugmyndir og þekking	Opinberir aðilar Leyfisveitingar, skipulag og eftirlit Verktakar og vörubirgjar Framkvæmdir, útvegum efnis, ráðgjöf, fjármögnun Almenningur Umsagnir og kæruréttur Eigendur Orkuveitunnar Staðfesting áforma á nýjum svæðum Fjármagnseigendur Lánsfé eða hlutafé	Opinberir aðilar Vöktun á rekstri og auðlind-anýtingu Almenningur Ábendingar, upplýsingar Viðskiptavinir Upplýsingar um þjónustubrest Verktakar og vörubirgjar Framkvæmdir, útvegum efnis, ráðgjöf, fjármögnun	Viðskiptavinir Greiðsla reikninga, álestur Opinberir aðilar Vöktun á afhendingaröryggi, notkunarmælingum og verð-lagningu
	Starfsfólk, samtök og félög fólks og fyrirtækja og eftirlitsaðilar með starfsaðstæðum á vinnumarkaði eiga hagsmuni að öllum þáttum virðisstraumanna.			

Tvíátta mikilvægisgreining

Árið 2016 efndi Orkuveitan til vinnustofu með fulltrúum fjölbreyttra hagsmunaaðila að rekstrinum. Þar voru m.a. fulltrúar birgja, verkalýðsfélaga, effirlitsaðila, stórra viðskiptavina og almanna-samtaka. Tilgangurinn var að forgangsraða sjálfbærniþáttum í starfseminni og var það gert á grundvelli Heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna. Réði vinnustofan nokkru um að þessi Heimsmarkmið urðu áherslumarkmið Orkuveitunnar.

Stjórnir dótturfyrirtækja Orkuveitunnar hafa tekið afstöðu til Heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna með tilliti til starfssviðs hvers fyrirtækis.

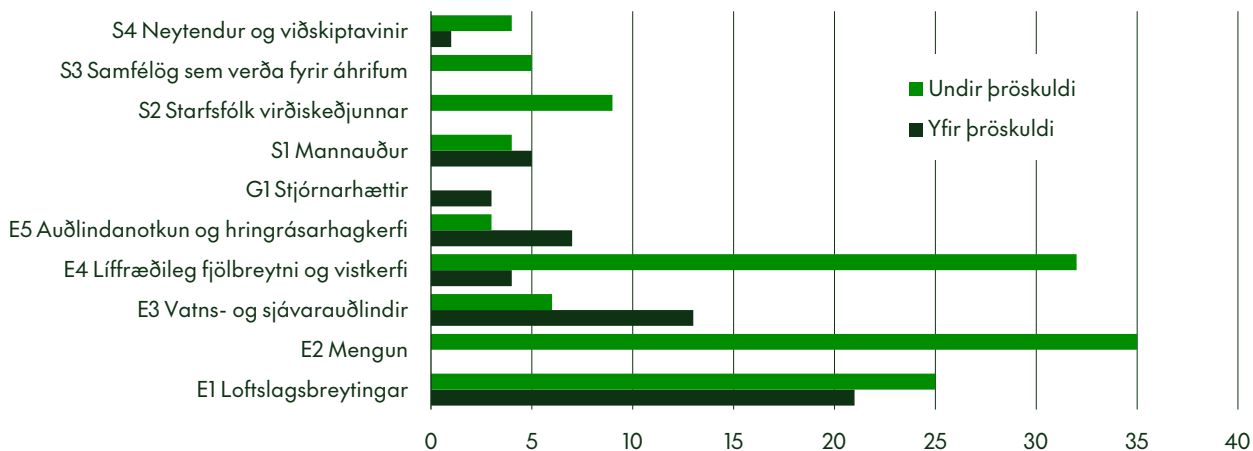
Mikilvægisgreining sú sem ESRS reikningsskilastaðallinn gerir ráð fyrir – kölluð tvíátta mikilvægisgreining – er talsvert umfangsmeiri og skilgreindara ferli sem miðar að því að meta hvaða áhrif starfsemin hefur á ytra umhverfi og hins vegar hvaða áhrif sjálfbærniþættir hafa á rekstur fyrirtækisins. Niðurstöður greiningarinnar ákvarða hvaða sjálfbærniþættir úr ESRS-staðlinum eru teknir til umfjöllunar í reikningsskilum fyrirtækisins.

Tvíátta mikilvægisgreining á Orkuveitunni var einkum unnin af sjálfbærniteymi fyrirtækisins með aðkomu sérfræðinga í rekstrinum og utanaðkomandi ráðgjöf. Orkuveitan lítur á þá niðurstöðu sem hér er birt sem bráðabirgðaniðurstöðu sem mótuð verður frekar af stjórnnum, stjórnendum og ytri hagsmunaaðilum. Í greiningunni komu til skoðunar;

- 177 áhrifaþættir sem samstæðan hefur,
- 74 áhættur og tækifæri sem greiningin leiddi í ljós,
- 56 sjálfbærniþættir fengu fjárhagslegt mat.

Hér að neðan má sjá hvernig hinir greindu þættir skiptast niður á efnisflokka regluverksins. Hluti matsins er skilgreining matskvarða fyrir styrk áhrifa

Niðurstæða mats á áhrifum

Niðurstæða mats á vægi 177 áhrifaþátta starfsemi Orkuveitunnar með aðferð European Sustainability Reporting Standard (ESRS).

og umfang áhrifa hvers þáttar. Loks eru ákveðin þau einkunnarmörk eða þröskuldur sem einkunn þarf að ná í matinu til að þátturinn teljist mikilvægur. Lagafrumvarp um innleiðingu ESRS hefur enn ekki litið dagsins ljós og því er þessi þýðing á heitum efnisflokkanum á ábyrgð Orkuveitunnar.

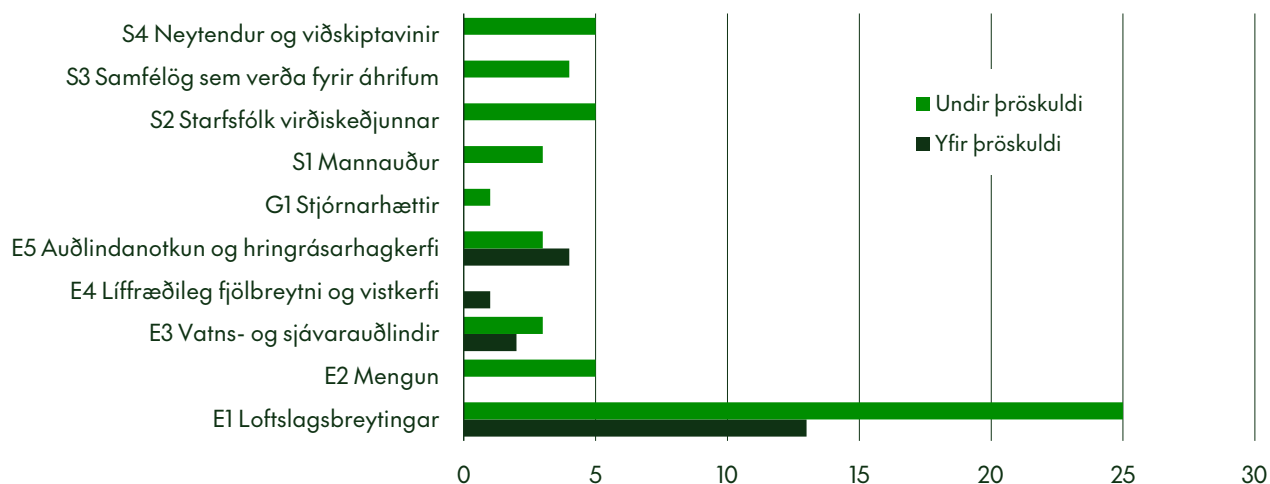
Myndin sýnir að 35 þættir komu til skoðunar m.t.t. áhrifa mengunar frá starfsemi Orkuveitunnar. Einkunn einskis þeirra náði yfir þröskuld mikilvægismatsins. Þarna kemur til að undanfarinn áratug hefur Orkuveitan lagt áherslu á að draga úr mengun vegna starfseminnar. Þar má einna helst nefna hreinsun brennisteinsvetnis úr útblæstri jarðvarmavirkjana með Carbfex aðferðinni. Víkið er að brennisteinsvetni og árangri við föngun þess og bindingu í kafla E4 um líffræðilega fjölbreytni.

Varðandi aðra þætti sem ná ekki yfir þröskuld matsins – S2 og S3 – má nefna að samfélagsleg áhrif starfsemi Orkuveitunnar, sem veitandur grunnþjónustu, koma fram í þætti S4. Hvað S3 varðar var vægi þeirra innkaupa Orkuveitunnar, þar sem eru áhættur í virðisdeðjunni, vega ekki nægilega þungt, hvorki í mikilvægi aðfanganna fyrir Orkuveituna né mikilvægi Orkuveitunnar á viðkomandi markaði. Ábending kom einmitt fram í óháðu mati SP Global á grænum fjármögnunarramma Orkuveitunnar, sem gefinn var út haustið 2024, að mannréttindaáætla væri til staðar í aðföngum fágætra málma í rafbúnaði.

Rétt eins og í áhrifamatinu vega umhverfis- og loftslagsþættir þungt í mati á áhættu og tækifærum. Hafa ber í huga að þetta er ekki heildstætt áhættu- og tækifæramat rekstursins heldur tekur það einungis til sjálfbærniþátta í starfsemiinni – umhverfis, samfélags og stjórnhátta.

Í fjárhagsmatinu, sem gert er samhlíða, er leitast við að greina UFS-þætti sem sumir, þó ekki allir, koma fram í áhrifamati eða mati á áhættu og tækifærum. 56 atriði voru metin og allir þýðingarmiklu þættirnir í því mati eru tengdir umhverfismálum, flestir loftslagsmálum. Tólf náðu yfir matsþröskuld og skiptust þeir til helminga milli hugsanlegra jákvæðra og neikvæðra fjárhagsáhrifa.

Niðurstaða mats á áhættu og tækifærum

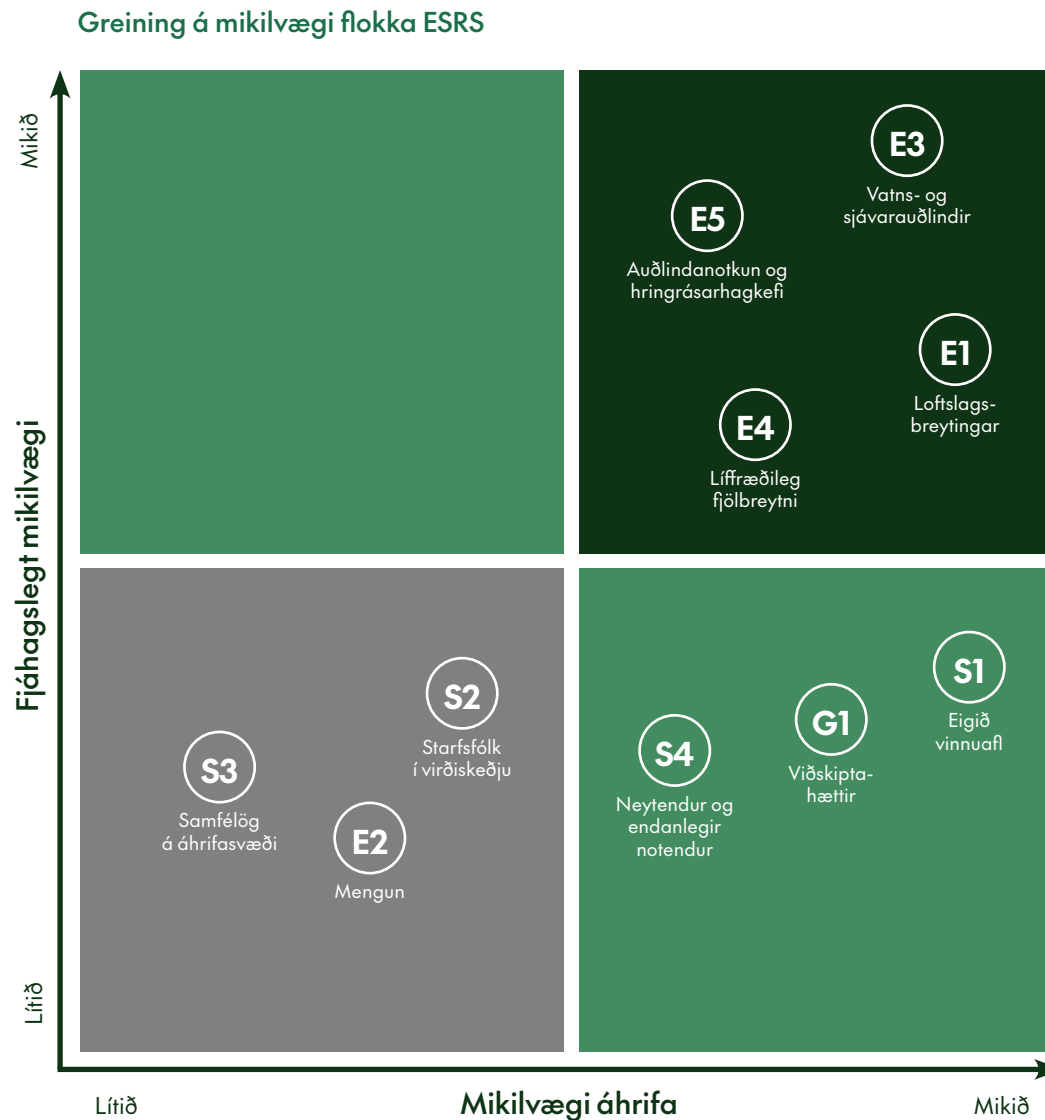
Niðurstaða mats á vægi 74 áhættuþátta og tækifæra í starfsemi Orkuveitunnar með aðferð European Sustainability Reporting Standard (ESRS).

Samkvæmt niðurstöðu hinnar tvíátta mikilvægisgreiningar verður því fjallað um þessi efni í þessari skýrslu stjórnar í samstæðuársreikningi Orkuveitunnar 2024:

- E1 Loftslagsbreytingar
- E3 Vatns- og sjávarauðlindir
- E4 Líffræðileg fjölbreytni og vistkerfi
- E5 Auðlindanotkun og hringrásarhagkerfi
- S1 Eigið vinnuafli
- S4 Neytendur og endanlegir notendur
- G1 Stjórnarhættir

Á myndinni til hliðar eru allir efnisflokkar ESRS settir fram m.t.t. niðurstöðu mats Orkuveitunnar á mikilvægi þeirra. Fjárhagslega matið, þ.e. fjárhagsleg áhrif á Orkuveituna, er á y-ás, mat á áhrifum sjálfbærniþátta Orkuveitunnar á aðra, er á x-ás. Gildi hvers efnisflokks í grafinu tekur mið af hæsta matsgildi einstaks þáttar innan hvers efnisflokks.

Niðurstaða mikilvægismats Orkuveitunnar á efnisflokkum ESRS settum fram í mikilvægisfylki.

Flokkunarreglugerð ESB

Uppgjör samkvæmt Flokkunarreglugerð

Nú birtir Orkuveitan í annað skipti upplýsingar úr fjárhagsbókhaldi í samræmi við Flokkunarreglugerð Evrópusambandsins, sem tók gildi hér á landi 1. júní 2023 með lögum nr. 25/2023. Markmið reglugerðarinnar er að meta með samræmdum umhverfis- og loftslagsviðmiðum hvaða starfsemi teljist sjálfbær. Til að standast viðmiðin þarf viðkomandi starfsemi ýmist að teljast verulegt framlag til einhvers af eftirgreindum umhverfismarkmiðum án þess að valda umtalsverðu tjóni hvað önnur umhverfismarkmið varðar:

- Mótvægi við loftslagsbreytingum
- Aðlögun að loftslagsbreytingum
- Sjálfbær notkun og verndun vatns- og sjávarauðlinda
- Mengunarvarnir og eftirlit með mengun
- Umskipti yfir í hringrásarhagkerfi
- Vernd og endurheimt líffræðilegrar fjölbreytni og vistkerfa

Af tilgreindri starfsemi í flokkunarreglugerðinni voru upphaflegar borin kennsl á tíu starfsþætti innan samstæðu Orkuveitunnar, þ.e. eru flokkunartækir, og byggðist framsetning í ársskýrslu 2023 á því. Síðan hefur flokkur um Ljósleiðara verið felldur undir starfsemi utan flokkunarreglugerðar og breytist framsetningin að neðan í samræmi við það. Tölurnar að neðan gefa heildaryfirlit yfir hlutfall fjárfestingar, gjalda og tekna samstæðu Orkuveitunnar m.t.t. þess hvort starfsemin fellur að flokkunarreglugerðinni og uppfylli matsskilyrði hennar (aligned), falli innan hennar en ekki er sýnt fram á að starfsemin standist matsskilyrðin

(eligible but not aligned) eða falli utan starfaflokka flokkunarreglugerðarinnar (non-eligible). Tölur 1, 2 og 3 að neðan sýna hvert hlutfall veltu, fjárfestinga og rekstrargjalda var sem samræmdist matsskilyrðum flokkunarreglugerðar.

Starfsemi sem flokkunarkerfið nær yfir

Við bárum kennsl á níu starfsemisflokka hjá Orkuveitunni innan flokkunarreglugerðarinnar. Þeir heita þetta í reglugerðinni:

- Raforkuframleiðsla úr vatnsorku (4.5)
- Flutningur og dreifing á raforku (4.9)
- Dreifing fjarhitunar/-kælingar (4.15)
- Samþætt vinnsla varma/kælingar og raforku úr jarðvarmaorku (4.18)
- Uppbygging, stækkun og starfræksla vatnsöflunar-, vatnshreinsi- og vatnsveitukerfa (5.1)
- Uppbygging, stækkun og starfræksla skólpsöfnunar og -hreinunarkerfa (5.3)
- Varanleg geymsla koldíoxíðs neðanjarðar (5.12)
- Flutningar með mótörhjólum, fólksbifreiðum og léttum atvinnuökutækjum (6.5)
- Grunnvirki sem gera flutninga á vegum og almenningssamgöngur með litla losun kolefna möguleg (6.15)

Verulegt framlag

Allir starfsemisflokkar stóðust matsskilyrði um verulegt framlag til að draga úr loftslagsvánni. Losun gróðurhúsalofttegunda er vottuð út frá staðlinum ISO 14064-1 sem er partur af matsskilyrðum orkuframleiðslu (4.5, 4.18). Dreifing orku (4.9, 4.15), þ.e. hitaveita og rafveita, dreifa nánast alfarið orku úr endurnýjanlegum orkugjöfum. Vatnsveitu- og fráveitukerfi nota orku undir viðmiðum flokkanna (5.1 og 5.3). Niðurdæling koldíoxíðs (5.12) uppfyllir reglugerð um geymslu koldíoxíðs í jörðu (1430/2022). Bifreiðar Orkuveitunnar uppfylla skilyrði um losun gróðurhúsalofttegunda (6.5). Hleðslustöðvar þjónusta einungis hreinorkubíla (6.15).

Möguleg áhrif loftslagsbreytinga og viðeigandi viðnám eða aðlögun að þeim hafa verið ítarlega kortlögð fyrir alla starfsemi Orkuveitunnar.¹

Veldur ekki verulegu tjóni

Vatns- og sjávarauðlindir

Orkuveitan vaktar möguleg sem og raunveruleg áhrif fyrirtækisins á vatnshlot. Einnig er mat á umhverfisáhrifum lögbundin krafa í stórum framkvæmdaverkefnum. Engin starfsemi taldist valda verulegu tjóni á vatns- og sjávarauðlindum.

Hringrásarhagkerfi

Orkuveitan er með vottað umhverfisstjórnunarkerfi ISO 14001. Undir það fellur stýring á úrgangi og auðlindanýtingu.

¹ Minnisblað 4. áfangi - Aðlögun að loftslagsbreytingum – 2024

Mengun

Orkuveitan leggur áherslu á að lágmarka mengun í allri sinni starfsemi. Þetta er meðal annars gert í gegnum umhverfisstjórnunarkerfið ISO 14001. Sértek verkefni telja þó m.a. föngun og bindingu á gasi H₂S sem á sér stað í jarðvarmavirkjunum. Þetta hefur dregið úr áhrifum á loftgæði í nærliggjandi sveitarfélögum. Í fráveitunni er einnig lögð áhersla á blágrænar ofanvatnslausnir, sem draga úr magni regnvatns í safnkerfum.

Líffræðileg fjölbreytni og vistkerfi

Öll stór framkvæmdaverkefni í starfsemi Orkuveitunnar verða að undirgangast mat á umhverfis-áhrifum. Í því mati eru áhrif á líffræðilega fjölbreytni alltaf tekin til skoðunar.

Lágmarks verndarráðstafanir

Orkuveitan hefur innleitt áherslu á mannréttindi í stefnum sem og ferlum fyrirtækisins í samræmi við leiðbeiningar OECD sem og UN Guiding Principles. Þetta á við alla starfsemi Orkuveitunnar sem og aðfangakeðju.

Lykilárangursmælikvarðar

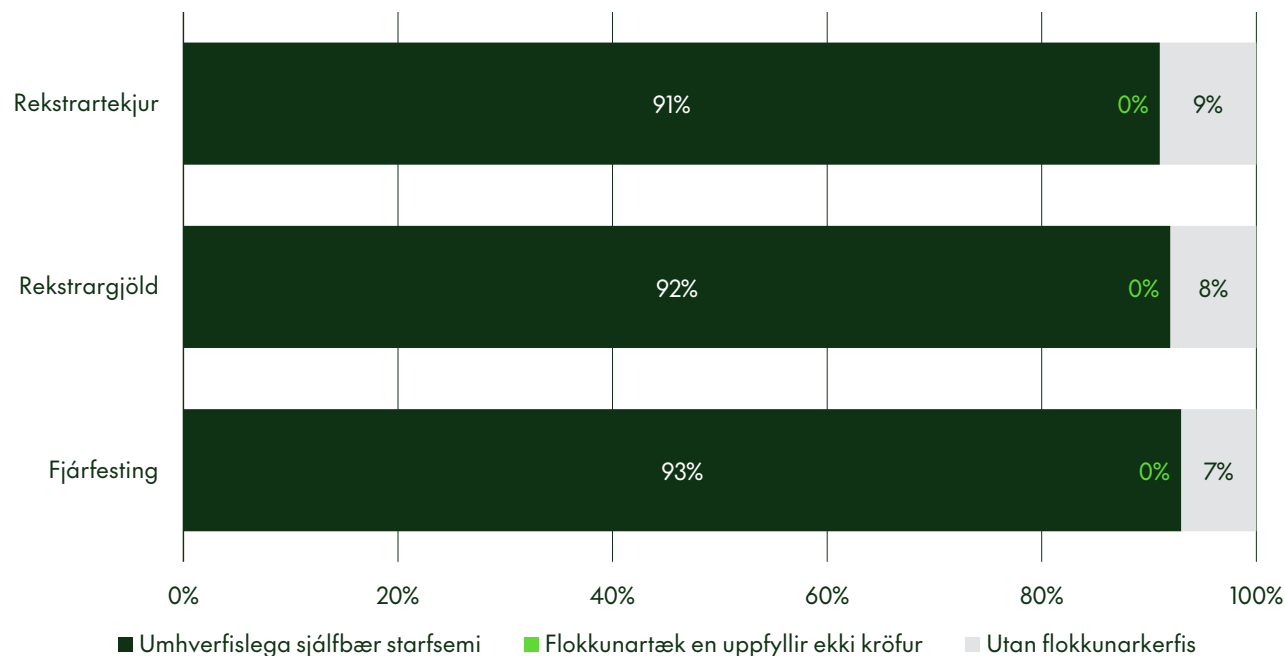
Merking

Lykilárangursmælikvarðar tengdir flokkunarreglugerð um sjálfbæra atvinnustarfsemi eru byggðir á okkar skilningi á 1. viðauka í framseldri reglugerð framkvæmdastjórnar ESB 2021/2178. Allir starfsemisflokkar eru merktir á kostnaðarstaði í bókhaldskerfi Orkuveitunnar. Einnig voru kostnaðarstaðir merktir sem utan flokkunarreglugerðar eða að þeir væru stoðdeildir. Stoðdeildir voru reiknaðar utan lykilárangursmælikvarða samkvæmt 2021/2178.

Tvítalning

Til að koma í veg fyrir tvítalningu er kostnaður flokkaður á mismunandi hátt eftir því hvort hann er eignfærður eða gjaldfærður. Þá er kostnaði úthlutað mismunandi rekstrarkóðum í Vidd 4 í fjármálakerfi Orkuveitunnar.

Uppgjör samkvæmt Flokkunarreglugerð

Rekstrartekjur

Atvinnustarfsemi	Númer (2)	Heildavelta (3)	Hlutfall af veltu (4)	Viðmið fyrir verulegt framlag						Viðmið fyrir verulegt tjón („Veldur ekki verulegu tjóni“)						Lágmarks vendarráðstafanir (17)	Hlutfall veltu sem fellur að flokunarkerfinu, 2023 (19)	Flokkur (starfsemi sem gerir annarri starfsemi kleift að stuðla að umhverfismarkmiðum) (20)	Flokkur „(umbreytingar- starfsemi)“ (21)
				Vatns- og sjávarauðlindir (7)	Adlögun að loftslags- breytingum (6)	Mótvægi viðloftslags- breytingar (5)	Vatns- og sjávarauðlindir (7)	Hringrásarhagkerfi (8)	Mengun (9)	Líffræðileg fjölbreytni og viskerfi (10)	Mótvægi viðloftslags- breytingar (11)	Adlögun að loftslagsbreytingum (12)	Vatns- og sjávarauðlindir (13)	Hringrásarhagkerfi (14)	Mengun (15)	Líffræðileg fjölbreytni og viskerfi (16)			
Skýringar: J: Já N: Nei N/EL: Utan flokkunarkerfis EL: Innan flokkunarkerfis N/A: Gögn ekki til		m ISK	%	J; N; N/EL	J; N; N/EL	J; N; N/EL	J; N; N/EL	J; N; N/EL	J; N; N/EL	J; N; N/EL	J/N	J/N	J/N	J/N	J/N	J/N	%	E	T
A. STARFSEMI SEM FLOKKUNARKERFIÐ NÆR YFIR																			
A.1. Umhverfissjálfbær starfsemi (sem fellur að flokkunarkerfinu)																			
Flutningur og dreifing á raforku	CCM 4.9	9.829	15%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	N/A	E	
Dreifing fjarhitunar/-kælingar.	CCM 4.15	20.929	32%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	N/A		
Samþætt vinnsla varma/kælingar og raforku úr jarðvarmaorku	CCM 4.18	17.203	26%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	N/A		
Uppbygging, stækkun og starfræksla vatnsöflunar-, vatnshreinsi- og vatnsveitukerfa	CCM 5.1	3.376	5%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	N/A		
Uppbygging, stækkun og starfræksla skólpsöfnunar og -hreinsunarkerfa	CCM 5.3	7.349	11%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	N/A		
Varanleg geymsla koldíoxíðs neðanjarðar	CCM 5.12	178	0%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	N/A		
Flutningar með mótorkjólum, fólksbifreiðum og léttum atvinnuökutækjum	CCM 6.5	9	0%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	N/A		T
Grunnvirki sem gera flutninga á vegum og almenningssamgöngur með litla losun kolefna möguleg	CCM 6.15	399	1%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	N/A	E	
Fjárfestingargjöld starfsemi sem er umhverfissjálfbær (sem fellur að flokkunarkerfinu) (A.1)		59.273	93%	93%	93%	0%	0%	0%	0%	0%	J	J	J	J	J	J	N/A		
þar af starfsemi sem gerir annarri starfsemi kleift að stuðla að umhverfismarkmiðum		10.228	18%	18%	18%	0%	0%	0%	0%	0%	J	J	J	J	J	J	N/A	E	
þar af umbreytingarstarfsemi		9	1%	1%	1%						J	J	J	J	J	J	N/A		T
A.2 Starfsemi sem flokkunarkerfið nær yfir en er ekki umhverfissjálfbær (starfsemi sem fellur ekki að flokkunarkerfinu)																			
Raforkuframléiðsla úr vatnsorku	CCM 4.5	0	0%	EL	EL	EL	EL	EL	EL	EL							N/A		
Fjárfestingargjöld starfsemi sem flokkunarkerfið nær yfir en er ekki umhverfissjálfbær (starfsemi sem fellur ekki að flokkunarkerfinu) (A.2)		0	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%							N/A		
A. Fjárfestingargjöld starfsemi sem flokkunarkerfið nær yfir (A.1+A.2)		59.273	91%	91%	91%	0%	0%	0%	0%	0%							N/A		
B. Fjárfestingargjöld frá starfsemi sem flokkunarkerfið nær ekki yfir		5.812	9%																
ALLS		65.085	100%																

Rekstrargjöld

Atvinnustarfsemi	Númer (2)	Helldar rekstrargjöld (3)	Hlutfall rekstrargjalda (4)	Viðmið fyrir verulegt framlag						Viðmið fyrir verulegt tjón („Veldur ekki verulegu tjóni“)						Lágmarks vendarráðstafanir (17)	Hlutfall veltu sem fellur að flokkunarkerfinu, 2023 (19)	Flokkur (starfsemi sem gerir annarri starfsemi kleift að stuðla að umhverfismarkmiðum) (20)	Flokkur „(umbreytingarstarfsemi)“ (21)
				Mótþægi viðlofslagsbreytingar (5)	Aðlögun að lofslagsbreytingum (6)	Vatns- og sjávarauðlindir (7)	Hringrásarhagkerfi (8)	Mengun (9)	Líffræðileg fjölbreytni og visskerfi (10)	Mótþægi viðlofslagsbreytingar (11)	Aðlögun að lofslagsbreytingum (12)	Vatns- og sjávarauðlindir (13)	Hringrásarhagkerfi (14)	Mengun (15)	Líffræðileg fjölbreytni og visskerfi (16)				
		m ISK	%	J; N; N/EL	J; N; N/EL	J; N; N/EL	J; N; N/EL	J; N; N/EL	J; N; N/EL	J/N	J/N	J/N	J/N	J/N	J/N	J/N	%	E	T
A. STARFSEMI SEM FLOKKUNARKERFIÐ NÆR YFIR																			
A.1. Umhverfissjálfbær starfsemi (sem fellur að flokkunarkerfinu)																			
Flutningur og dreifing á raforku	CCM 4.9	3.310	16%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	J	N/A	E	
Dreifing fjarhitunar/-kælingar.	CCM 4.15	906	26%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	J	N/A		
Samþætt vinnsla varma/kælingar og raforku úr jarðvarmaorku	CCM 4.18	8.061	25%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	J	N/A		
Uppbygging, stækkun og starfræksla vatnsöflunar-, vatnshreinsi- og vatnsveitukerfa	CCM 5.1	3.944	8%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	J	N/A		
Uppbygging, stækkun og starfræksla skólpsöfnunar og -hreinsunarkerfa	CCM 5.3	161	9%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	J	N/A		
Varanleg geymsla koldíoxíðs neðanjarðar	CCM 5.12	1.825	6%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	J	N/A		
Flutningar með mótorkjólum, fólksbifreiðum og léttum atvinnuökutækjum	CCM 6.5	255	1%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	J	N/A		T
Grunnvirki sem gera flutninga á vegum og almenningssamgöngur með litla losun kolefna möguleg	CCM 6.15	0	3%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	J	N/A	E	
Fjárfestingargjöld starfsemi sem er umhverfissjálfbær (sem fellur að flokkunarkerfinu) (A.1)		18.462	91%	91%	91%	0%	0%	0%	0%	J	J	J	J	J	J	J	N/A		
Þar af starfsemi sem gerir annarri starfsemi kleift að stuðla að umhverfismarkmiðum		3.310	16%	16%	16%	0%	0%	0%	0%	J	J	J	J	J	J	J	N/A	E	
Þar af umbreytingarstarfsemi		255	1%	1%	1%					J	J	J	J	J	J	J	N/A		T
A.2 Starfsemi sem flokkunarkerfið nær yfir en er ekki umhverfissjálfbær (starfsemi sem fellur ekki að flokkunarkerfinu)																			
Raforkuframleiðsla úr vatnsorku	CCM 4.5	56	0%	EL	EL	EL	EL	EL	EL								N/A		
Fjárfestingargjöld starfsemi sem flokkunarkerfið nær yfir en er ekki umhverfissjálfbær (starfsemi sem fellur ekki að flokkunarkerfinu) (A.2)		56	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%								N/A		
A. Fjárfestingargjöld starfsemi sem flokkunarkerfið nær yfir (A.1+A.2)		18.518	92%	92%	92%	0%	0%	0%	0%								N/A		
B. Fjárfestingargjöld frá starfsemi sem flokkunarkerfið nær ekki yfir		1.661	7%																
ALLS		20.179	100%																

Fjárfestingargjöld

Atvinnustarfsemi	Númer (2)	Heildar fjárfestingargjöld (3)	Hlutfall fjárfestingargjalda (4)	Viðmið fyrir verulegt framlag						Viðmið fyrir verulegt tjón („Veldur ekki verulegu tjóni“)						Lágmarks vendarráðstafanir (17)	Hlutfall veltu sem fellur að flokkunarkerfinu, 2023 (19)	Flokkur (starfsemi sem gerir annarri starfsemi kleift að stuðla að umhverfismarkmiðum) (20)	Flokkur „(umbreytingarstarfsemi)“ (21)
				Mótvægi viðlofsbreytingar (5)	Adlogun að lofslagsbreytingum (6)	Vatns- og sjávarauðlindir (7)	Hringrásarhagkerfi (8)	Mengun (9)	Líffræðileg fjölbreytni og vískerfi (10)	Mótvægi viðlofsbreytingar (11)	Adlogun að lofslagsbreytingum (12)	Vatns- og sjávarauðlindir (13)	Hringrásarhagkerfi (14)	Mengun (15)	Líffræðileg fjölbreytni og vískerfi (16)				
		m ISK	%	J; N; N/EL	J; N; N/EL	J; N; N/EL	J; N; N/EL	J; N; N/EL	J; N; N/EL	J/N	J/N	J/N	J/N	J/N	J/N	J/N	%	E	T
A. STARFSEMI SEM FLOKKUNARKERFIÐ NÆR YFIR																			
A.1. Umhverfissjálfbær starfsemi (sem fellur að flokkunarkerfinu)																			
Flutningur og dreifing á raforku	CCM 4.9	4.680	16%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	J	N/A	E	
Dreifing fjarhitunar/-kælingar.	CCM 4.15	7.880	26%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	J	N/A		
Samþætt vinnsla varma/kælingar og raforku úr jarðvarmaorku	CCM 4.18	7.447	25%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	J	N/A		
Uppbygging, stækkun og starfræksla vatnsöflunar-, vatnshreinsi- og vatnsveitukerfa	CCM 5.1	2.344	8%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	J	N/A		
Uppbygging, stækkun og starfræksla skólpsöfnunar og -hreinsunarkerfa	CCM 5.3	2.553	9%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	J	N/A		
Varanleg geymsla koldíoxíðs neðanjarðar	CCM 5.12	1.692	6%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	J	N/A		
Flutningar með mótorkjólum, fólksbifreiðum og léttum atvinnuökutækjum	CCM 6.5	217	1%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	J	N/A		T
Grunnvirki sem gera flutninga á vegum og almenningssamgöngur með litla losun kolefna möguleg	CCM 6.15	764	3%	J	J	N/EL	N/EL	N/EL	N/EL	J	J	J	J	J	J	J	N/A	E	
Fjárfestingargjöld starfsemi sem er umhverfissjálfbær (sem fellur að flokkunarkerfinu) (A.1)		27.575	93%	93%	93%	0%	0%	0%	0%	J	J	J	J	J	J	J	N/A		
þar af starfsemi sem gerir annarri starfsemi kleift að stuðla að umhverfismarkmiðum		5.444	18%	18%	18%	0%	0%	0%	0%	J	J	J	J	J	J	J	N/A	E	
þar af umbreytingarstarfsemi		217	1%	1%	1%					J	J	J	J	J	J	J	N/A		T
A.2 Starfsemi sem flokkunarkerfið nær yfir en er ekki umhverfissjálfbær (starfsemi sem fellur ekki að flokkunarkerfinu)																			
Raforkuframleiðsla úr vatnsorku	CCM 4.5	77	0%	EL	EL	EL	EL	EL	EL								N/A		
Fjárfestingargjöld starfsemi sem flokkunarkerfið nær yfir en er ekki umhverfissjálfbær (starfsemi sem fellur ekki að flokkunarkerfinu) (A.2)		77	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%								N/A		
A. Fjárfestingargjöld starfsemi sem flokkunarkerfið nær yfir (A.1+A.2)		27.652	93%	93%	93%	0%	0%	0%	0%								N/A		
B. Fjárfestingargjöld frá starfsemi sem flokkunarkerfið nær ekki yfir		2.150	7%																
ALLS		29.802	100%																

E1 Loftslagsbreytingar

Úr heildarstefnu Orkuveitunnar:

Vottað kolefnishlutleysi 2040 miðað við bestu viðmið og alþjóðleg uppbygging Carbfix.

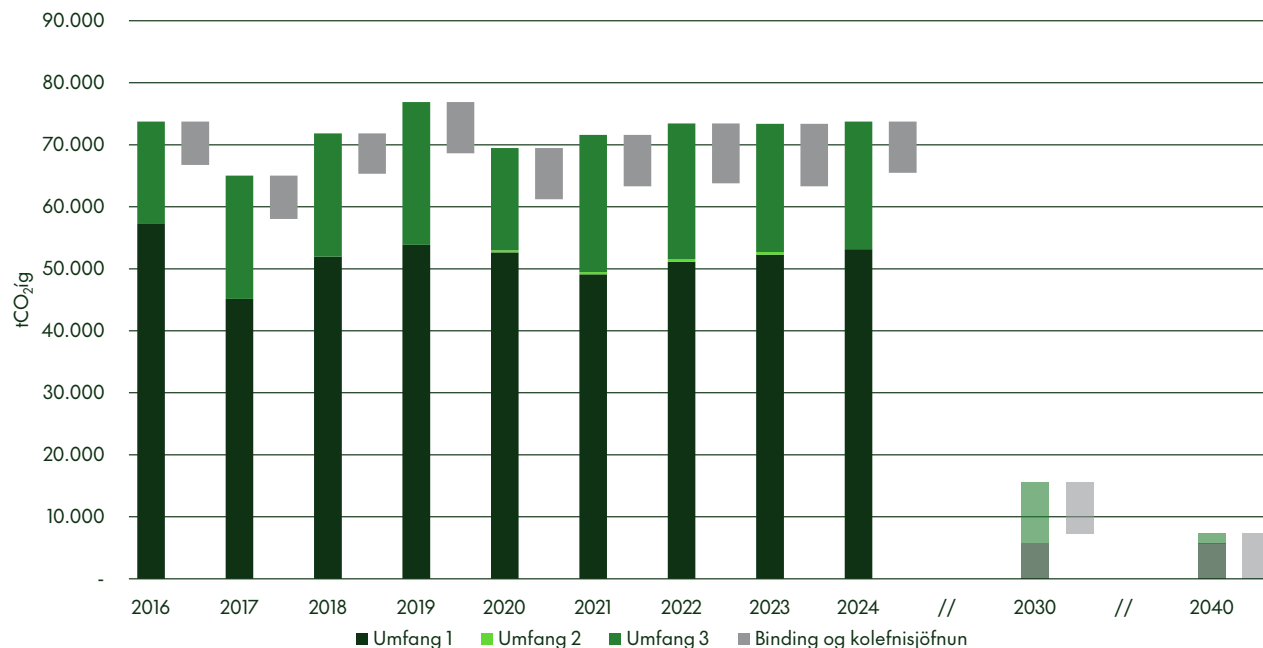
Stefna, nálgun og markmið

Orkuveitan hefur sett loftslagsmál á oddinn til margra ára með því að þróa og beita Carbfix-aðferðinni við að draga úr losun koldíoxíðs (CO₂) frá Hellisheiðarvirkjun ásamt því að draga úr losun frá bílaflota sínum, hvetja til sjálfbærra innkaupa hjá birgjum fyrirtækisins, stuðla að orkuskiptum í framkvæmdum og efla kolefnisbindingu í gróðri og jarðvegi. Þetta hefur verið gert þrátt fyrir að starfsemi félagsins byggist á vinnslu og nýtingu endurnýjanlegra orkugjafa.

Í [sjálfbærnistefnu Orkuveitunnar](#) kemur fram að fyrirtækið stefnir að kolefnishlutleysi eigin starfsemi árið 2030 og í gegnum alla aðfangakeðjuna árið 2040. Þetta þýðir að fyrirtækið ætlar að minnka losun gróðurhúsalofttegunda um 90% í umfangi 1 og 2 og um 40% í umfangi 3 árið 2030, miðað við losun viðmiðunarársins 2016. Til ársins 2040 er stefnt að enn frekari samdrætti á losun í aðfangakeðju, eða 90%.

Til að tryggja að Orkuveitan starfi samkvæmt bestu mögulegu stöðum og starfsvenjum hefur fyrirtækið fengið staðfestingu frá óháðum aðilum á bæði markmiðum og birtum losunartölum. Árið 2024 voru loftslagsmarkmið Orkuveitunnar endurskoðuð og uppfylla þau kröfur Science Based Targets initiative (SBTi). Markmiðin eru miðuð

Heildarlosun GHG hjá Orkuveitunni, binding og kolefnisjöfnun 2016-2024

Bein og óbein losun Orkuveitunnar, binding með landbótum og kolefnisjöfnun 2016 til og með 2024. Einnig eru sýnd markmið Orkuveitunnar til ársins 2030 og 2040 sem hafa verið staðfest af Science Based Target initiative (SBTi).

við þátttöku í [nettó-núll leiðangri \(Race to Zero\)](#) Sameinuðu þjóðanna sem styður við 1,5°C markmið Parísarsamkomulagsins. [Loftslagsbókhalð Orkuveitunnar](#) er unnið samkvæmt leiðbeiningum [Greenhouse Gas Protocol \(GHGP\)](#) og hefur síðustu tvö ár verið endurskoðað samkvæmt alþjóðlega staðlinum ISO 14064-1.

Í stefnu Orkuveitunnar er einnig lögð áhersla á að efla viðnámsþrótt samfélagsins við loftslagsbreytingum með aðlögun þjónustukerfanna að breytingum í veðurfari.¹

¹ [Minnisblað 4. áfangi - Aðlögun að loftslagsbreytingum – 2024](#)

Stjórn Orkuveitunnar hefur yfirumsjón með mati og stýringu loftslagstengdrar áhættu hjá fyrirtækinu. Stjórnin fer yfir sjálfbærnistefnuna a.m.k. einu sinni á ári samkvæmt starfsáætlun sem kveður á um loftslags- og aðra umhverfisáhættu og mikilvæga umhverfisþætti þeim tengdum. Stjórnin tekur á gloppum í stefnunni og leiðbeinir stjórnendum Orkuveitunnar ef þörf krefur.

Losun gróðurhúsalofttegunda (GHL)

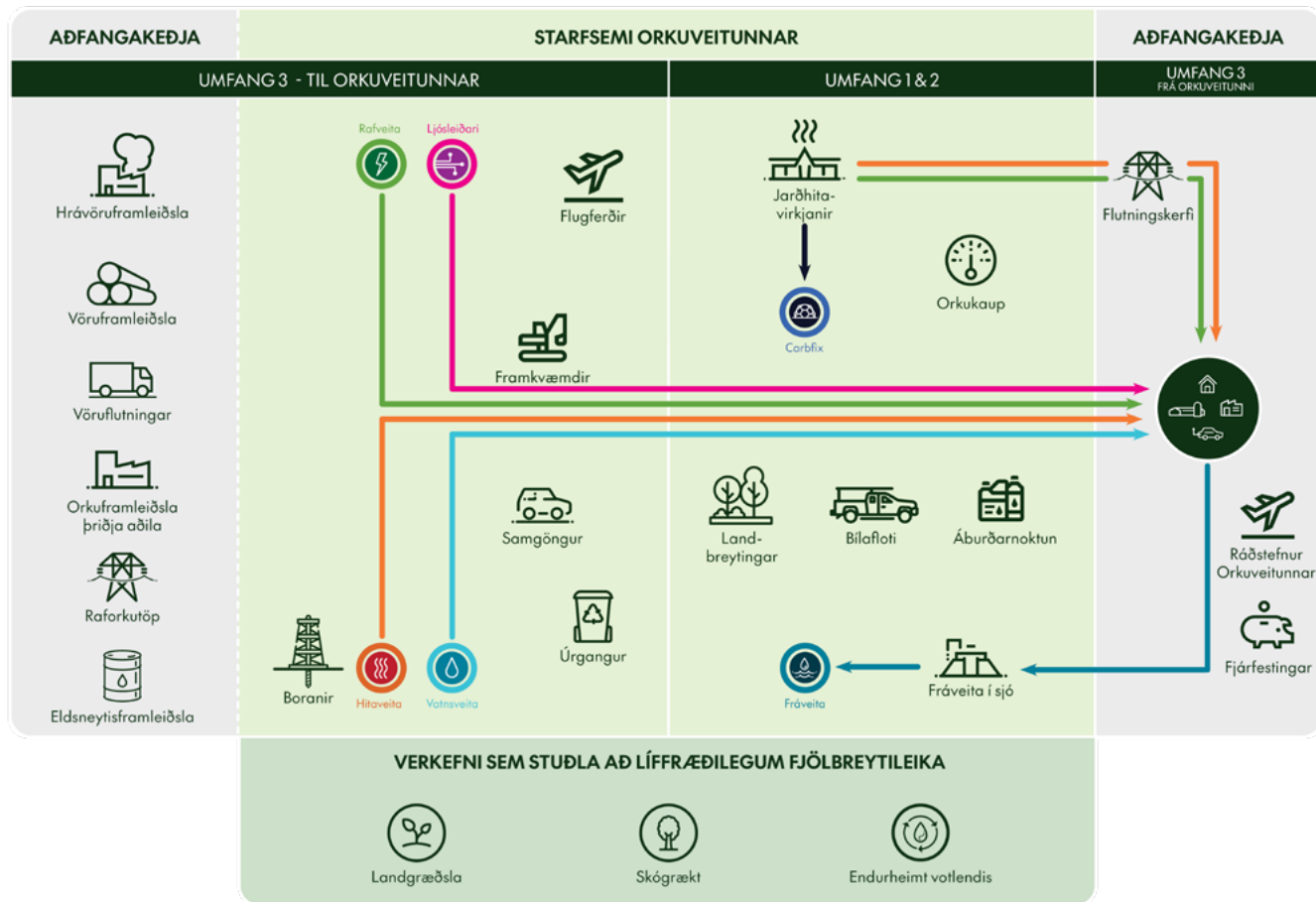
Loftslagsáhrif Orkuveitunnar voru metin eins og fyrr segir samkvæmt leiðbeiningum GHGP og staðlinum ISO 14064-1. Þetta felur í sér viðtækt mat, það er á beinni losun starfseminnar (umfang 1), óbeinni losun í aðfangakeðju (umfang 2 og 3), losun koldíoxíðs (CO₂) af lífrænum uppruna (e. biogenic emissions) og bindingu úr andrúmslofti vegna landgræðslu og skógræktar. Ítarlegt loftslagsbókhald Orkuveitunnar fyrir árið 2024 er birt á vefsíðu Orkuveitunnar ásamt rammanum um það.

Heildarlosun Orkuveitunnar árið 2024 var um 73.745 tonn CO₂ ígildi (íg) og er óbreytt frá viðmiðunarárinu 2016 þar sem losun var um 73.745 tonn CO₂ íg.

Árið 2024 jókst heildarlosun GHL um 385 tonn CO₂íg frá árinu 2023 sem er innan við 1% aukning. Hins vegar jókst nettó losunin um 3,5% milli ára, það er heildarlosun að frádreginni bindingu með landbótum og kolefnisjöfnun. Helstu ástæður eru að uppitími lofthreinsistöðvar við Hellsheiðarvirkjun var minni árið 2024 en árið 2023 vegna óvæntra bilana og vegna tenginga nýrrar og stærri lofthreinsistöðvar við Hellsheiðarvirkjun sem verður gangsett vorið 2025. Vakin er athygli á því að lofthreinsistöðin er lykilþáttur í að draga verulega úr útblæstri koldíoxíð (CO₂) og brennsteynsvetnis (H₂S) frá virkjuninni. Árið 2024 var hlutfallsleg föngun og binding koldíoxíðs frá Hellsheiðarvirkjun um 27% af útblæstri koldíoxíðs virkjunarinnar. Föngun og binding koldíoxíðs á

Ramminn utanum loftslagsbókhald Orkuveitunnar

Fram koma uppsprettur losunar gróðurhúsalofttegunda, hvar losunin á sér stað í aðfangakeðju fyrirtækisins og sýnd helstu verkefni sem stuðla að líffræðilegri fjölbreytni, eflingu vistkerfa og kolefnisbindingu.

tilraunaskala við Nesjavallavirkjun, sem hófst árið 2023 var 2% af útblæstri virkjunarinnar og dróst því saman um 7% miðað við árið áður, m.a. vegna bilana. Losun niðuroxíðs (N₂O) vegna fráveitu var 2.535 tonn CO₂íg eða um 3,5% af heildarlosun Orkuveitunnar.

Árið 2024 nam losun frá umfangi 1 og 2 alls um rúmlega 53.000 tonnum CO₂íg, sem er samdráttur um 4.000 tonn CO₂íg frá 2016, eða um 7%. Þar vóg þyngst losun frá jarðhitavirkjunum Orku náttúrunnar sem losuðu um 72% af heildarlosun árið 2024, en orkuframleiðsla hefur aukist í jarðvarma-virkjununum á þessu árabili. Orka náttúrunnar vinnur eftir áætlun um að Hellsheiðarvirkjun verði sporlétt árið 2025 og Nesjavelli árið 2030 sem þýðir að 80-90% koldíoxíðs frá virkjununum verði fangað og bundið í berg árið 2030.

Árið 2024 nam losun frá umfangi 3 um 20.500 tonnum CO₂ ígilda, sem er aukning um 4.000 tonn CO₂íg frá viðmiðunarárinu 2016, eða um 26%. Sá losunarbáttur sem vegur lang þyngst í umfangi 3 eru innkaup eða um 19% af heildarlosun Orkuveitunnar, en þar var losun vegna innkaupa á stállögnum mest. Það dró þó úr þessari losun árið 2024 miðað við árið 2023 eða um 8%. Orkuveitan horfir til þess að festa kaup á „grænu stáli“ og endurunnu stáli, til dæmis í stállögnum, þegar sú vara kemur á markað og draga þannig úr losun. Stállagnir standa fyrir um 45% af losun vegna vörukaupa fyrirtækisins og mun samdráttur í losun vegna þeirra því vega þungt í umfangi 3.

Losun hefur aukist vegna viðskiptaferða starfsfólks frá árinu 2016 eða um 110 tonn CO₂íg og vegna ferða starfsfólks í og úr vinnu um 140 tonn CO₂íg. Losun hefur hins vegar minnkad vegna úrgangs um 70 tonn CO₂íg árið 2024 miðað við losun 2016. Orkuveitan hefur boðið starfsfólki upp á samgöngustyrk til þeirra sem ferðast með loftslagsvænum hætti. Að auki styður Orkuveitan sveigjanlegt vinnu-fyrirkomulag, þar á meðal möguleika á að vinna heiman frá.

Eftirfarandi losun er talin óveruleg og því ekki tekin með í loftslagsbókhaldi Orkuveitunnar 2024. Losun gróðurhúsalofttegunda frá inntakslóni Andakílsár-virkjunar og frá Skorradalsvatni er talin óveruleg eftir 80 ára rekstur virkjunarinnar. Losun frá lág-hitasvæðum Veitna er óveruleg og það á einnig við um losun vegna gagnaflutninga (gagnahýsingar) Ljósleiðarans, notkun leigubíla, rafmagnsnotkun við fjarvinnu og innkaup sem gerð eru utan inn-kaupakerfisins. Losun vegna orkukaupa raforku-viðskipta er ekki talin með vegna trúnaðarmála.

Losunarkræfni koldíoxíðs

Orka náttúrunnar framleiðir rafmagn til viðskipta-vina sinna og heitt vatn sem selt er í heildsölu til Veitna. Losunarkræfni rafmagnsins er gefin upp í grómmum af CO₂ ígildum á hverja kílóvattstund (gCO₂íg/kWst) og fyrir heitt vatn í grómmum af CO₂ ígildum á rúmmetra (gCO₂íg/m³).

Árið 2024 var losunarkræfni rafmagns 7,3 gCO₂íg/kWst ² sem er 26% minnkun miðað við losunar-kræfni árið 2016 og losunarkræfni heits vatns 217,3 gCO₂íg/m³ sem er 11% minnkun miðað við losunar-kræfni árið 2016. Þennan árangur má þakka því að stigin hafa verið fyrstu skref í þeirri áætlun Orkuveitunnar að gera Hellsheiðarvirkjun sporlétt árið 2025 og Nesjavallavirkjun árið 2030.

Eftirlit er haft með styrk CO₂ og H₂S í nokkrum vinnsluholum Hellsheiðarvirkjunar. Rennsli úr niðurdælingunni inn á vinnslusvæðið virðist vera innan við eitt ár og vísbendingar um að styrkur hafi aukist aðeins í tveimur eftirlitsholum sem næstar eru niðurdælingunni. Áfram er unnið að því að besta aðferðina og beina gasniðurdælingunni í niðurdælingarholur fjær vinnslusvæðinu.

Orkuveitan losar ekki ósoneyðandi efni vegna starfsemi sinnar.

² Losun gróðurhúsalofttegunda og koldíoxíðs og brennisteins-vetnis á orkueiningu á Hellsheiði og Nesjavöllum 2024

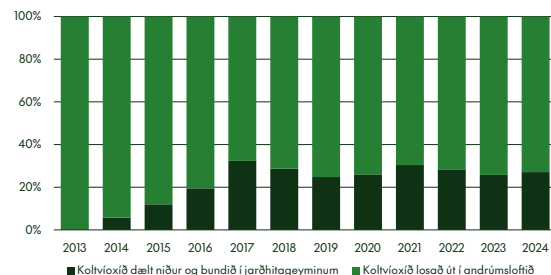
Losunarkræfni koldíoxíðs

Losunarkræfni	Eining	Umfang	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Rafmagn (heildar orkuframleiðsla)	gCO ₂ -íg/kWst	Umfang 2	9,9	6,9	8,4	8,9	7,9	7,3	7,5	7,3	7,3
Rafmagn (orka út á net)	gCO ₂ -íg/kWst	Umfang 2	10,3	7,9	9,0	9,2	8,3	7,7	7,9	7,7	7,5
Heitt vatn	gCO ₂ -íg/m ³	Umfang 2	245,0	190,5	207,9	214,7	213,0	216,2	231,3	205,2	217,3

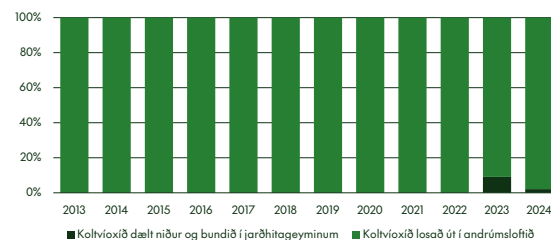
Losunarkræfni koldíoxíðs 2016 til 2024 (g CO₂ ígildi á kWst). Bein losun vegna framleiðslu á heitu vatni frá lághitaauðlindum hefur verið metið u.þ.b. 0 gCO₂íg/kWst. Samkvæmt leiðbeiningum Umhverfisstofnunar um losunarstuðla er losunarstuðull á kWst af rafmagni 8,54 gCO₂íg og losunarstuðull á m³ af heitu vatni er 434 gCO₂íg.

Hlutfallsleg hreinsun koldíoxíðs frá Hellisheiðarvirkjun og Nesjavallavirkjun 2013 til 2024

Hellisheiðarvirkjun

Nesjavallavirkjun

Verkefni sem stuðla að líffræðilegri fjölbreytni og kolefnisbindingu

Orkuveitan hefur stundað landgræðslu og skógrækt á jörðum sínum í rúmlega 70 ár eða frá árinu 1950. Markmiðið var og er að græða og bæta landið, halda því við, endurheimta náttúrulega birkiskóga og líffræðilega fjölbreytni landsins. Undanfarinn áratug hefur markmiðið einnig verið að binda GHΛ úr andrúmslofti í gróðri og jarðvegi. Landgræðslusvæðin eru um 600 hektarar og skógræktarsvæðin um 965 hektarar. Endurheimt votlendis fór fram á rúmlega þremur hekturum haustið 2016 í þeim tilgangi að draga úr losun kolefnis frá því mýrlendi sem þar var ræst fram og að endurheimta mýrarvistkerfi.

Árið 2024 nam binding GHΛ á skógræktarsvæðum Orkuveitunnar um 5,740 tonnum CO₂ ígilda og er sú sama miðað við grunnárið 2016. Skýringin á því er sú að með 10 ára millibili er gerð úttekt á bindingunni og er hún því sú sama í heilan áratug þar til hún verður uppfærð. Árið 2024 nam binding á landgræðslusvæðum um 1,260 tonnum CO₂íg og hafði aukist um 4% miðað við upphafsárið 2016. Árið 2024 nam forðuð losun GHΛ frá endurheimtu votlendi Orkuveitunnar um 40 tonnum CO₂íg og er metin sú sama síðan árið 2017. Fyrirhugað er að ráðast í rannsókn á svæðinu sumarið 2025 til að staðfesta niðurstöðuna.

Kolefnisjöfnun

Orkuveitan hefur stutt kolefnisjöfnunarverkefni síðan 2018. Þessi verkefni beinast að því að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og stuðla að sjálfbærri þróun og félags- og efnahagslegum ávinningi. Frá árinu 2020 hefur Orkuveitan keypt vottaðar losunarheimildir í gegnum loftslagssamning Sameinuðu þjóðanna, „RIPPLE Africa's Improved Cookstove Project in Malawi“. Árin 2018 til 2021 studdi Orkuveitan það framtak að draga úr losun

GHΛ með endurheimt votlendis á Íslandi. Á þessu tímabili nemur uppsöfnuð forðuð losun GHΛ tæpla 3.000 tonnum CO₂íg.

Aðgerðir til mótvægis og aðlögunar að loftslagsbreytingum

Loftslagsbreytingar hafa bein áhrif á starfsemi Orkuveitunnar. Fyrirtækið hefur greint og metið alvarleika áhrifa vegna þessara breytinga á starfsemi sína og viðeigandi viðbrögð við þeim. Greindir hafa verið möguleikar og tækifæri til aðlögunar að meiri úrkomuákefð, leysingum, tíðari og ýktari sveiflum á hitastigi, ofsavæðri með aukinni eldingatíðni og vindálagi, skriðuföllum og sjávarborðshækkun.

Orkuveitan notar upplýsingar um hitastig, úrkomu og aðrar loftslagsbreytur út frá sviðsmyndum í skýrslu vísindanefndar um loftslagsbreytingar sem gefin var út árið 2018. Þessar sviðsmyndir eru t.d. RCP-2.6 og RCP-8.5.

Orkuveitan ætti að hafa töluverða burði til að sýna seiglu vegna þessara breytinga. Í því sambandi fylgist vatnsveitan með örveru- og efnamengun í neysluvatni í rauntíma þannig að unnt sé að grípa til forvarna og tryggja gæði þess. Ennfremur leggur hitaveitan mat á eftirspurn eftir heitu vatni til framtíðar og bættu nýtingu þess til að tryggja afhendingaröryggi. Í fráveitunni er horft til spár um sjávarborðshækkun og úrkomuákefðar í áætlanagerð. Auk þess er horft til blágrænna ofanvatnslausna til að veita regnvatni af götum og vegum og hreinsa það áður en það rennur út í ár og vötn; aðgerða sem einnig auka líffræðilega fjölbreytni og bæta borgarumhverfi. Þessar ofanvatnslausnir eru í senn mótvægisáðgerðir og aðlögun vegna loftslagsvárs. Í jarðvarmavirkjunum á Hengilssvæðinu er fylgst með og brugðist við álagi á mannvirki þannig að unnt sé að tryggja afhendingaröryggi rafmagns og heits vatns. Öll félög Orkuveitunnar

vinna að þróun aðgerðaráætlunar og innleiðingu þessara aðgerða í samstarfi við sveitarfélög, stofnanir, fræðasamfélagið og rannsóknastofnanir eftir því sem við á.³

Aðkoma stjórnar Orkuveitunnar að samþykkt áætlunar um hvernig fyrirtækið hyggst ná sjálfbærnimarkmiðum eins og loftslagsmarkmiðum

Þar sem starfsemi Orkuveitunnar felur í sér byggingu og rekstur innviða, sem gert er ráð fyrir að endist í yfir 50 ár, þarf fyrirtækið að taka tillit til langtíma loftslagsáhrættu í fjárfestingum og rekstri sínum og þeim tækifærum sem í þeim felast. Stjórnendur Orkuveitunnar meta og stýra loftslagstengdri áhrættu hjá fyrirtækinu og greina stjórn Orkuveitunnar frá þeirri hættu. Forstjóri Orkuveitunnar fær mánaðarlegar uppfærslur um loftslagstengdan árangur frá umhverfisgyðju Orkuveitunnar. Hlutverk umhverfisstjóra er meðal annars að hafa yfirsýn yfir loftslagstengd mál efni. Þetta felur einnig í sér stöðugt eftirlit á árangri Orkuveitunnar gagnvart loftslagsmarkmiðum fyrirtækisins. Umbun vegna árangur við að draga úr kolefnisspori er ekki hluti af kjörum stjórnenda fyrirtækisins.

Loftslagsþættir og mikilvæg mál tengd loftslagi eru á dagskrá stjórnar Orkuveitunnar á mánaðarlegum fundum. Þar metur stjórnin jöfnum höndum, fylgist með og samþykkir helstu áætlanir um loftslagsaðgerðir, loftslagsáhrættu, framkvæmd og framvindu loftslagsmarkmiða og mótvægisáðgerða, en einnig tækifæri sem í þeim felast. Einu sinni á ári að lágmarki fjallar stjórn um heildaryfirlit á stöðu og framvindu verkefna vegna aðlögunar að loftslagsbreytingum.

Nýsköpun í loftslagsmálum

Orkuveitan hefur verið í fararbroddi í nýsköpun og þróun á sviði loftslags- og umhverfismála undanfarinn áratug. Unnið er að nýsköpun og þróun innan fyrirtækisins en einnig í samvinnu við háskólasamfélagið innanlands og erlendis. Samstarf atvinnulífs, háskólasamfélagsins og sveitarfélaga er oftast en ekki forsenda þess að hugmyndir geti þróast yfir í raunveruleg verkefni sem nýtast atvinnulífi og samfélagi. Nánari upplýsingar um verkefnin auk annarra verkefna Orkuveitunnar á sviði nýsköpunar og þróunar í loftslags- og umhverfismálum má finna á vef Orkuveitunnar.

Í öllu starfi leggur Orkuveitan áherslu á að nýta endurnýjanlega orku með hagkvæmum og skýrum hætti. Þetta eflir traust og styður við langvarandi árangur og þrautseigju fyrirtækisins. Félagið miðar einnig að auknu gagnsæi við öll störf og nýsköpun. Framboð Orkuveitunnar á vörum sem framleiddar eru úr endurnýjanlegri orku hefur jákvæð áhrif á kolefnisspor viðskiptavina.

Aðgerðir 2024

Orkuveitan hefur þegar ráðist í fjölmargar aðgerðir sem draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og styðja við aðlögun að loftslagsbreytingum. Þau eru:

1. **Carbfix-aðferðinni beitt við jarðvarma-virkjanir:** Föngun og binding koldíoxíðs við Hellisheiðarvirkjun. Stefnt er að því að Hellisheiðarvirkjun verði sporlaus árið 2025 og Nesjavallavirkjun árið 2030. Verkefnið hefur þegar tryggt bindingu á þúsunda tonna CO₂ígilda á hverju ári. Áætlaður kostnaður um 1,5 milljarðar króna.
2. **Tilraunir á bindingu koldíoxíðs með sjó í Helguvík.** Verkefnið er einstakt á heimsvísu og opnar dyr fyrir framtíarþróun Carbfix aðferðarinnar.

3. **Innra kolefnisverð.** Orkuveitan hefur leit að leiða til að útvega sjálfbærari vörur, með áherslu á stál sem framleitt er með sjálfbærum hætti, þar sem stálror eru verulegur hluti af innkaupum og kolefnisspori Veitna. Innra kolefnisverð hjá Orkuveitunni var á árinu ákveðið ISK 15.000 á tonn CO₂ ígilda og að fyrirtækið nýti það sem viðmið í öllum tækum verkefnum.
4. **Landgræðsla, skógrækt og endurheimt gróðurlanda.** Ráðist var í uppgræðslu á um 4 hektörum lands á Hellisheiði og við Ölfusvatn árið 2024, og plantað birki og reynitrijám í um 2 hektara lands við Hellisheiðarvirkjun. Meginmarkmið er að styrkja vistkerfi og auka gróðurþekju. Aukin kolefnisbinding á 965 hektörum lands á lendum og athafnasvæðum Orkuveitunnar hefur jafnframt aukið framlag fyrirtækisins til loftslagsmála.
5. **Orkuskipti í samgöngum.** Uppsetning hraðhleðslustöðva um allt land og samvinna við sveitarfélög og fjárfesta um rafvæðingu skipa. Með yfir 50 hraðhleðslustöðvum hefur Orkuveitan lagt sitt af mörkum til orkuskipta.
6. **Aðlögun veitukerfa að loftslagsbreytingum.** Bætt yfirsýn yfir gæði vatns og dreifikerfi sem nýtist til greininga á loftslagsáhrifum. Betri yfirsýn yfir viðbrögð fráveitunnar við loftslags-tengdum atburðum. Blágrænar ofanvatnslausnir í samvinnu við sveitarfélög til að bæta fráveitu og efla ábyrgð gagnvart loftslagsvá. Samhliða því eru settar fram lausnir til að mæta aukinni eftirspurn og tryggja hámarksöryggi.
7. **Gervigreind nýtt til að áætla notkun heits vatns.** Þessi lausn styður bættu nýtingu heits vatns og eykur nákvæmni í spám sem hefur áhrif á ákvarðanatöku um fjárfestingar í hitaveitunni til framtíðar.

3 Minnisblað 4. áfangi - Aðlögun að loftslagsbreytingum – 2024

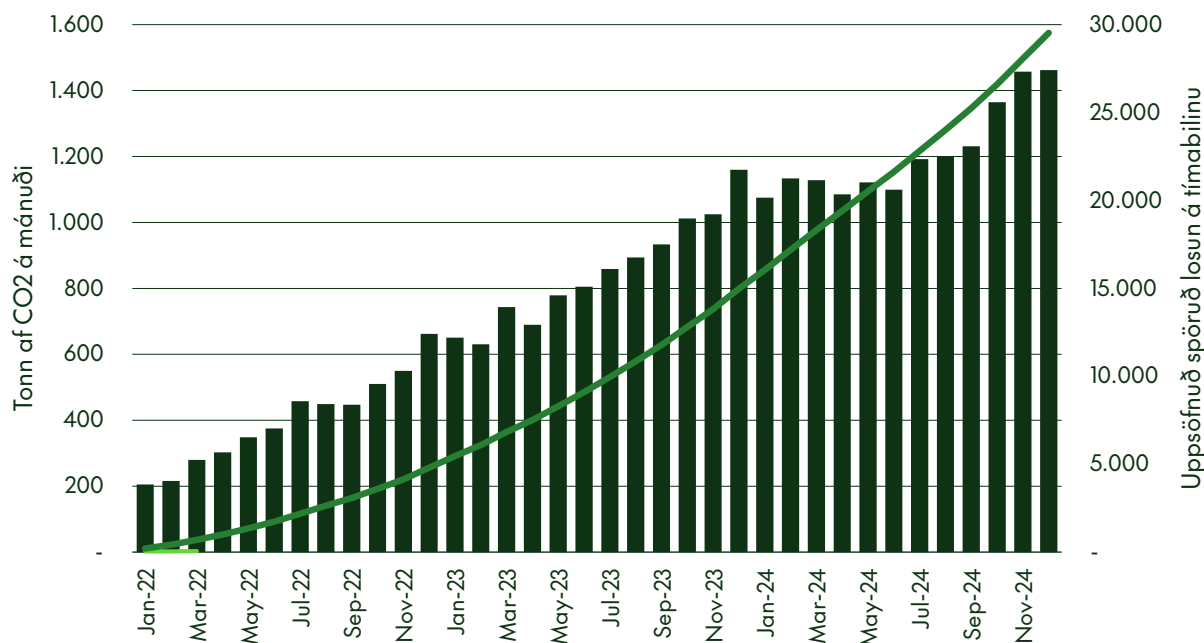
8. **Uppsetningu snjallmæla** haldið áfram sem veitir innsýn í hvernig notkun á rafmagni og heitu vatni dreifist yfir sólarhringinn, vikur eða mánuði. Þannig getur fólk stýrt notkun sinni betur, komið fyrir auga á frávik og bilanir og skapað tækifæri til að spara orku og lækka rafmagnsreikninginn. Þessir mælar bæta áráðanleika og tryggja ábyrgð í orkudreifingu. Veitur fá betri yfirsýn t.d. um áhrif útihitastigs á notkunina, geta spáð betur fyrir um orkuþörf, geta brugðist fyrir við bilanir og geta stutt betur við ábyrga og sjálfbæra nýtingu auðlindanna, sjá nánar á vef Veitna.
9. **Kolefnisjöfnun á vegum Sameinuðu þjóðanna.** Frá árinu 2020 hefur Orkuveitan keypt vottaðar losunarheimildir í gegnum loftslags-samning Sameinuðu þjóðanna, „RIPPLE Africa's Improved Cookstove Project in Malawi“. Árið 2024 kolefnisjafnaði Orkuveitan 1,200 tonn CO₂ ígilda með þessum hætti miðað við 645 tonn CO₂íg árið 2020 og hefur þannig aukið fjölda eininga um 86 %. Með því að styðja Malaví verkefnið er dregið úr losun GHG í landinu en markmiðið er einnig að vinna gegn skógar-eyðingu og öndunarfærslukdómum, sérstaklega meðal kvenna og barna.

Rafbílar spara losun

Orka náttúrunnar er frumkvöðull í uppbyggingu hleðslukerfa fyrir rafbíla hér á landi og setti upp fyrstu hraðhleðsluna árið 2014. Nú skiptist hleðsluþjónusta ON í hraðhleðslu, heimahleðslu í áskrift, fyrirtækjahleðslu og hverfahleðslu í samstarfi við sveitarfélög. Myndin sýnir samanlagða sölu í þessum kerfum eftir mánuðum á árunum 2022-2024. Gögnin eru sett fram sem spöruð losun koldíoxíðs og lætur nærri að þessi sala á rafbíla hafi sparað í heildina 30 þúsund tonna losun á CO₂.

Raforkusala í hleðsluþjónustu ON

Sett fram sem sparnaður á losun CO₂-ígilda

Aðgerðir til framtíðar

Aðgerðir til framtíðar á stórum skala til að draga úr áhættu og sækja tækifæri sem orkuöflun og rekstur Orkuveitunnar hefur fyrir losun gróðurhúsalofttegunda:

1. **Carbfix-aðferðinni beitt við jarðvarma-virkjanir** á Hengilssvæðinu og reynslan af rekstri lofthreinsistöðvarinnar við Hellisheiðar-virkjun nýtt við hönnun og ákvarðanir vegna hreinsunar frá Nesjavallavirkjun.
2. **Sjálfbærari innkaup.** Til lengri tíma litið þarf Orkuveitan að innleiða innra kolefnisverði inn í valkostagreiningu fárfestingaverkefna og fræða starfsfólk betur um hvernig megi beita því og nota við ákvörðunartöku í verkefnum. Ennfremur þarf Orkuveitan til lengri tíma að greina helstu áhrif vöru og þjónustu vegna orkuöflunar og reksturs á áhættu, tækifæri og mótvægisáðgerðir vegna sjálfbærra innkaupa.

Orkuveitan mun halda áfram að vinna að þessum verkefnum:

- Orkuskipti í samgöngum.
- Aðlögun veitukerfa að loftslagsbreytingum
- Uppsetningu snjallmæla
- Landgræðsla, skógrækt og endurheimt gróðurlenda

Orkuveitan setur fram í stefnu sinni að auka umtalsvert sjálfbæra og fjölbreytta orkuframleiðslu en jafnframt að fyrirtækið verði kolefnishlutlaust árið 2040. Verði aukin orkuframleiðsla að veruleika er nánast óumflýjanlegt að losun gróðurhúsalofttegunda fyrirhugaðra fárfestinga, innviða og langtíma samninga muni aukast. Fyrirtækið hefur ekki ráðist í nákvæmar greiningar til að varpa ljósi á framtíðaráhrif þessa á kolefnisspor fyrirtækis. Ljóst er að Orkuveitan þarf að meta áhrif þessara verkefna á þróun losunarinnar.

E3 Vatns- og sjávarauðlindir

Úr heildarstefnu Orkuveitunnar:

Ábyrg nýting vatns- og sjávarauðlinda til framtíðar með því að hámarka líftíma þeirra og lágmarka áhrif á umhverfi.

Vatnsauðlindir

Stefna, nálgun og markmið

Vatnsvinnsla úr vatnsbólum Veitna og Orku náttúrunnar er ein af undirstöðum reksturs Orkuveitunnar og lífsgæða þess samfélags sem fyrirtækið þjónar.

Vatnsból Veitna eru fimmtán og er vatnið notað á höfuðborgarsvæðinu og á Vestur- og Suðurlandi. Dreifikerfi vatnsveitnanna þjóna alls um 45% þjóðarinnar, [sjá um vatnsveituna á vef Veitna](#). Vatnsból Orku náttúrunnar eru þrjú og nýtt í jarðvarmavirkjunum fyrirtækisins.

[Dagleg heimilisnotkun á neysluvatni á höfuðborgarsvæðinu](#) er ekki mæld en metin um 140 L á hvern íbúa að jafnaði. Árlega eru vatnslekar metnir gróflega á veitusvæði Veitna og er byggt á árgögnum um framrennsli/framleiðslu, mælingum á heildarnotkun atvinnulífs og áætlaðri notkun á hvern íbúa. Þetta lekamati ásamt ástandsmati og spám um eftirspurn eru notuð til að skoða og leggja áherslu á svæði sem eru með viðkvæma stöðu vatnsforða eða getu til flutnings á vatni. Með virkri lekaleit, endurnýjun lagna og viðgerðum á lekum, hefur tekist að halda þeim innan raunhæfra

viðmiða. Þau eru 10-15% í stærstu vatnsveitunum, um 20% í meðalstórum veitum og allt að 25% í þeim minnstu. Undantekningar eru litlar veitur og ein meðalstór veita í viðkvæmu ástandi. Í Reykjavík fóru lekar úr 50% í 10% í kjölfars átaks 1986 til 1987. Tekist hefur að viðhalda þeim árangri. Undanfarin ár hefur verið unnt að draga úr lekum um allt að 10% í meðalstóru vatnsveitunum á Vesturlandi.

Veitur eru að innleiða aukna sjálfvirkni sem bætir sýn á staðsetningu og nýmyndun leka í dreifikerfunum og dregur þannig enn frekar úr sóun á neysluvatninu. Liður í því er fjölgun hverfismæla ásamt þróun aðferða sem nýta mælingarnar til að greina og staðsetja leka með aukinni nákvæmni. Verkefnið er hluti af [LIFE ICEWATER styrkverkefninu](#) sem stýrt er af Umhverfis- og orkustofnun. Til viðbótar hafa verið settir upp nemar víða í dreifikerfum Veitna sem nýta hljóðbreytingar til að staðsetja leka. Auk þess innleiða Veitur nýjar tæknilausnir sem auðvelda ástandsskoðun lagna.

Í [sjálfbærnistefnu Orkuveitunnar](#) kemur fram að fyrirtækinu er falin mikil ábyrgð á þeim auðlindum sem hún nýtir. Ábyrg nýting felst í því að komandi kynslóðir búi við samsvarandi tækifæri og núlífandi kynslóðir til að nýta auðlindirnar og að unnt sé að staðfesta að þannig sé að verki staðið. Orkuveitan mun verja neysluvatnsauðlindina fyrir hættum og ágengni, vegna þeirrar ábyrgðar sem fyrirtækinu er falin.

Markmiðið er að:

- Vatnsból, sem notendur á vatnsveitusvæðum Veitna og Orku náttúrunnar treysta á, spillist ekki. Vatnstaka og starfsemi henni tengd hverju sinni má ekki rýra möguleika á samsvarandi vatnstöku í framtíðinni.

Auðlindamælikvarði hefur verið skilgreindur til að fylgjast með stöðu og framgangi neysluvatnsöflunar eftir vatnstökusvæðum Veitna og Orku náttúrunnar. Um er að ræða kvarða sem leggur mat á virkjaðan neysluvatnsforða, forða til framtíðar, gæði og ógnir í vatnsvernd. Mælikvarðinn er uppfærður árlega.

Í samræmi við kröfur Umhverfisstofnunar tengt innleiðingu Vatnaáætlunar Íslands er ráðist í áhrifamat framkvæmda á vatnshlot til að undirbyggja öflun tilskilinna leyfa. Slíkt mat var unnið í tengslum við umsókn um auknar nýtingarheimildir fyrir vatnsból Veitna að Steindórsstöðum í Reykholtssdal og vegna borana Orku náttúrunnar í Meitlum og Hverahlíð.

Veitur hafa ekki sett fram almenn markmið um að draga úr vatnsvinnslu og vatnsnotkun en unnið hefur verið með stórnotendum og sveitarfélögum, á svæðum þar sem vatn skortir, til að draga úr vatnsnotkun og stuðla að ábyrgri nýtingu vatnsauðlinda.

Afmörkun vatnsverndar

Afmörkun vatnsverndar utan um vatnsból Veitna og Orku náttúrunnar er ein mikilvægasta aðferðin til að tryggja heilnæmi neysluvatnsins og koma í veg fyrir mengun þess. Samskipti fyrirtækjanna við hagsmunaaðila eins og heilbrigðiseftirlit og Umhverfis- og orkustofnun, sem einnig eru leyfisveitendur vegna vatnsvinnslu, eru afar mikilvæg og ein af forsendum fyrir því að markmiðið náist. Markvisst er unnið að forvörnum og eftirliti til að tryggja gæði neysluvatnsins. Fylgst er með tengslum umhverfispátta, örverumengunar og loftslagsbreytinga og með flutningi á olíu, bensíni og öðrum varasömum efnum á vatnsverndarsvæði

höfuðborgarsvæðisins í Heiðmörk, sjá upplýsingar á vef Veitna. Slys og atvik vegna hættulegrar hegðunar innan vatnsverndarsvæða eru skráð, fjallað um þau og ráðist í úrbætur eftir því sem við á. Stöðugt er unnið að umbótum vegna verklags við tengingar lagna og útskolana í dreifikerfum Veitna. Til að fyrirbyggja mengunarslys fær starfsfólk Veitna, Orku náttúrunnar og verktaka, sem vinna að framkvæmdum á vatnsverndarsvæðum, fræðslu um vatnsvernd áður en framkvæmd hefst. Þessi krafa er sett fram í útboðsgögnum.

Staða grunnvatnsborðs

Vel er fylgst með stöðu grunnvatnsforða neysluvatnsauðlinda og áhrifum nýtingar á hana í Heiðmörk og á öðrum vatnsvinnslusvæðum Veitna og Orku náttúrunnar. Þetta er gert með rekstri á þétta neti grunnvatnshæðarmæla í borholum, gögnum um vinnslu og upptekt úr borholum fyrir höfuðborgarsvæðið og Hengilssvæðið, og með grunnvatnslíkani sem er uppfært árlega. Vatnsstaða í í Grenkrika í Heiðmörk var í sögulegu lágmarki hluta sumarsins 2024 vegna lítillar úrkomu árið 2023 og lítillar snjóbráðar og úrkomu vorið 2024. Lág grunnvatnsstaða hafði þó hvorki í för með sér truflanir á rekstri Veitna né afhendingaröryggi en olli því að lítið vatn var í sumum vötnum og ám nærri höfuðborgarsvæðinu.

Umhverfis- og orkustofnun og vatnsveitur á höfuðborgarsvæðinu ræddu lága vatnstöðu í Hval-eyrarvatni og lítið rennsli í Kaldá í samhengi þess hvert samband væri milli vatnsvinnslu og grunnvatnsstöðu. Rætt var um að árferði og náttúrulegur breytileiki í vatnsborðsstöðu leiki stærra hlutverk heldur en vatnsvinnslan þar sem breytileiki innstreymis úrkomu á vatnasviðinu sé margfalt meiri en vinnslan. Ráðist hefur verið í umfangsmikla vöktun og álagspróf á mögulegum áhrifum vinnslu úr Vatnsendakrikum á vatnsból Vatnsveitu Hafnarfjarðar í Kaldárbotnum og gefa niðurstöður úr álagsprófi tilefni til bjartsýni um að áhrifin séu

minni en talið var í upphaflegum greiningum. Markmið Veitna er að hægt verði að nýta svæðið á ábyrgan hátt um alla framtíð en vatnsgæði þar eru stöðug og góð og landhæð svæðisins mikilvæg fyrir þrýsting í kerfinu.

Aukin jarðskjálftavirkni

Aukin jarðskjálftavirkni árið 2024 í eldstöðvakerfinu Ljósufjöllum á Vesturlandi hefur ekki haft áhrif á rekstur veitukerfa Veitna á svæðinu. Það er einkum vatnsbólið í Grábrókarhrauni sem er útsett fyrir áhrifum, en gruggmagn í vatnsbólinu hefur aukist tímabundið í tengslum við stóra jarðskjálfta á Reykjanesskaga og á Norðurlandi. Miðað við staðsetningu á virkninni núna er ekki talið líklegt að hraun renni að auðlindasvæðum Veitna ef til eldgoss kæmi.

Kaldavatnsvinnsla, eigin notkun og endurnýting á köldu vatni

Árið 2024 nam vinnsla Veitna á köldu neysluvatni tæplega 28 milljónum m³. Vinnsla Orku náttúrunnar nam rúmlega 87 milljónum m³ af köldu vatni og var stærstur hluti þess hitaður upp í jarðvarmavirkjunum á Hengilssvæðinu og fór vatnið þaðan til húshitunar á höfuðborgarsvæðinu

Orka náttúrunnar nýtir þéttivatn úr jarðvarmavirkjunum fyrir föngun og bindingu koldíoxíðs og brennisteinsvetnis með Carbfix aðferðinni. Þéttivatnið sem annars væri veitt út á kæliturna er þar með endurnýtt áður en því er dælt niður í berglög.

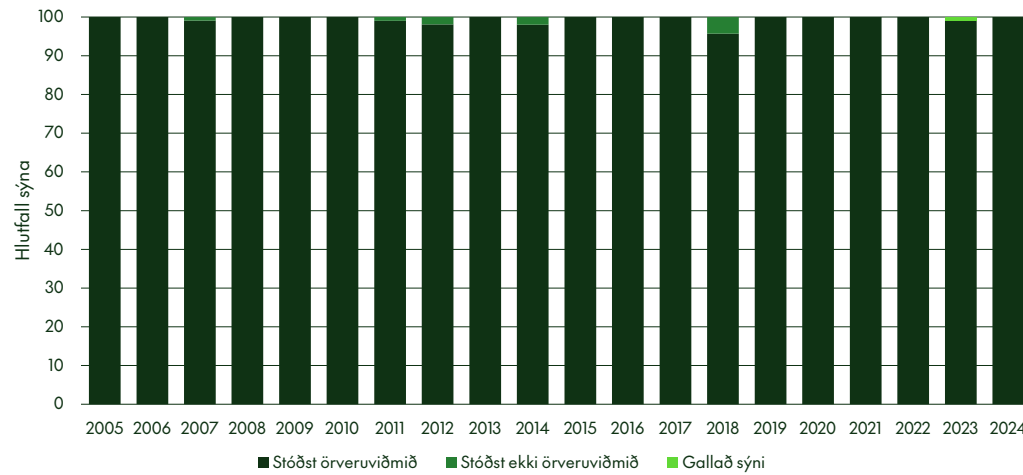
Gæði vatns

Vatnsgæði í vatnsveitum Veitna og Orku náttúrunnar árið 2024 voru almennt góð og samræmdust í langflestum tilfellum gæðastöðlum, ákvæðum laga og reglna og markmiðumfyrirtækjanna. Nokkur frávik urðu á landsbyggðinni sem brugðist var við og er þeim lýst að neðan, sjá einnig ¹:

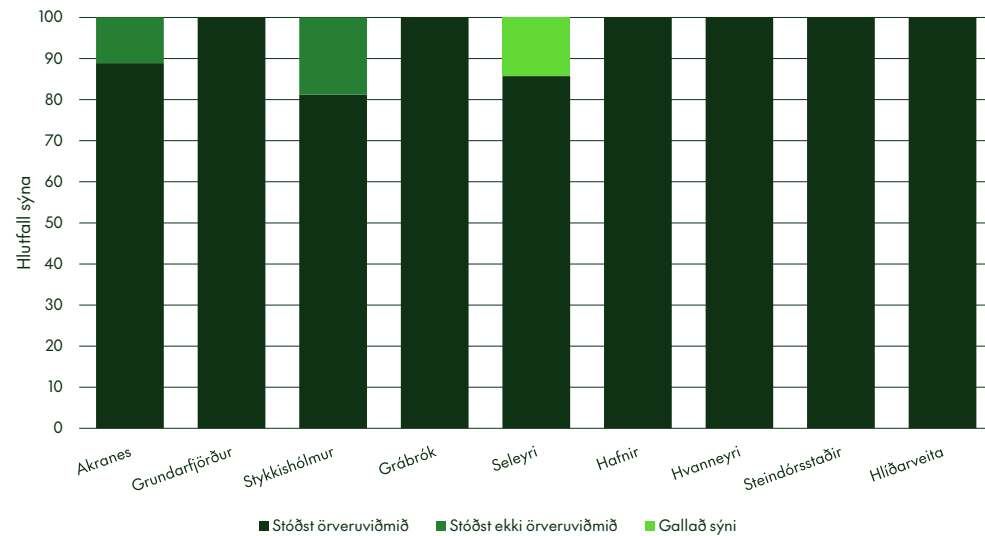
- Gæðafrávik varð í neysluvatni frá Svelgsárhrauni á Snæfellsnesi í lok árs en vatnið er nýtt í dreifbýli á svæðinu. Ekki var um E. coli að ræða og voru send út tilmæli til viðkvæmra notanda um suðu neysluvatnsins. Lýsing tryggir heilnæmi neysluvatnsins í Stykkishólmi, en vatnið í dreifbýlinu er ekki lýst. Veitur vinna að því að setja upp lýsingu til bráðabirgða nærri vatnsbólinu til að tryggja vatnsgæði til allra notenda á veitusvæðinu.
- Gæðafrávik varð í neysluvatni í vatnsbólinu Seleyri sem þjónar Borgarnesi. Í varúðarskyni voru send út tilmæli um að sjóða neysluvatn. Við endurtekna sýnatöku voru þau í lagi. Veitur brugðust við með endurbótum á sýnatökuaðstöðu. Veitur vinna að endurnýjun dælustöðvar á svæðinu þar sem sett verður upp lýsing neysluvatns og gangsett 2025/2026.
- Bilun varð í einu lýsingartæki af tveimur í vatnsveitu Akraness í maí sem olli því að ólýst vatn fór inn á dreifikerfið í nokkrar klukkustundir. Heilbrigðiseftirliti Vesturlands var gert viðvart. Breytingar voru gerðar á verklagi og búnaði til að koma í veg fyrir að sambærilegur atburður geti endurtekið sig.
- Íbúar á Akranesi urðu varir við óbragð af kalda vatninu í ágúst 2023 sem rakið var til grænþörungna í löni við vatnsbólið í Berjaldalsá. Þetta endurtók sig ekki sumarið 2024 vegna kaldara veðurfars og breytinga á rekstri vatnsbólsins. Sýni voru þó tekin úr vatninu og komu niðurstöðurnar vel út. Þörungarnir eru algengir í ómenguðum ám og vötnum á Íslandi. Ekki er talið að heilsu fólks stafi ógn af þessum þörungum.

¹ Vatnsveitur, vatnstaka, vatnsgæði og varasöm efni 2024

Gæði neysluvatns á höfuðborgarsvæðinu 2005-2024

Gæði neysluvatns á landsbyggðinni 2024

Aðgerðir 2024

Vinnsla neysluvatns er metin innan auðlinda-mælikvarða Orkuveitunnar. Það þýðir að lagt er mat á þá áhættu sem vinnsla og rekstur vatnsveitu hefur á neysluvatnið ásamt ógnum sem neysluvatnið getur orðið fyrir af völdum annarra en Orkuveitunnar, t.d. loftslagsbreytinga. Ráðist er í aðgerðir eftir því sem við á til skamms og langs tíma.

Aðgerðir árið 2024 til að draga úr áhættu og sækja tækifæri sem vinnsla neysluvatns og rekstur Veitna og Orku náttúrunnar hefur fyrir vatnsauðlindina:

1. **Eftirspurn og framtíðarsýn neysluvatnsforða og flutnings vatns** greind fyrir Grundarfjörð, Stykkishólm, Akranes og að auki fyrir Álfsnes, Esjumela og Kjalarnes í Reykjavík.
2. **Lýsing vatns úr vatnsbólum** Veitna hófst á Hvanneyri og í Lindaveitu Orku náttúrunnar á Nesjavöllum. Með því eru örverur, sem geta m.a. borist í vatnsbólin í leysingum, gerðar óvirkar áður en vatninu er veitt út í dreifikerfið.
3. **Stækkun á öryggissvæði vatnsverndar höfuðborgarsvæðisins.** Veitur hafa óskað eftir stækkun á öryggissvæði vatnsverndar til að ná utan um fyrirhugað uppbyggingarsvæði á Hólmsheiði. Þetta var gert í kjölfar niðurstöðu úr greiningarvinnu ráðgjafastofunnar Vatnaskila sem unnin var fyrir Reykjavíkurborg og Veitur.
4. **Deiliskipulag fyrir Heiðmörk.** Reykjavíkurborg vinnur að deiliskipulagi fyrir svæðið í samvinnu við Veitur, Orkuveituna og fleiri aðila. Deiliskipulagið mun móta framtíðarsýn fyrir svæðið og er því lykill að því að tryggja hámarks vatnsgæði á höfuðborgarsvæðinu til langrar framtíðar. Orkuveitan og Veitur munu innan þessarar vinnu setja gæði neysluvatns og auknar forvarnaaðgerðir í forgunn.

5. **Niðurrif sumarmálsa á vatnsverndarsvæði vatnsbóls Veitna í Grábrókarhrauni** við Hreðavatn. Áætlaðar kostnaður um sex milljónir króna.
6. **Rannsóknaboranir hófust í Bláfjöllum** á fjarsvæði vatnsverndar höfuðborgarsvæðisins á vegum Samtaka sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu. Tilgangur þeirra er að ákvarða betur vatnaskil á svæðinu og þar með aðrennslissvæði vatnsbóla höfuðborgarsvæðisins. Borverkið gekk erfiðlega vegna jarðlaga á svæðinu og tókst einungis að fullklára eina af þremur borholum á árinu. Gert er ráð fyrir að hefja auknar mælingar í þeim borholum sem komnar eru á svæðinu árið 2025 og endurmeta möguleika í stöðunni varðandi áframhald borverks.
7. **Tengsl umhverfisþátta, örverumengunar og loftslagsbreytinga.** Áfram var unnið að gagnaöflun og verkefnum til að þekkja betur þessi tengsl.²
8. **Lekar fundnir með hljóði og annars konar ástandsgreiningum.** Veitur finna leka í vatnslögnum t.d. með því að hlusta eftir hljóðum þegar vatnið þrýstist út. Lekaleit bar t.d. þann árangur að leki uppá um 8 L/s fannst á Álfanesi og var hann stöðvaður.
9. **Uppsetning snjallmæla í vatnsveitukerfi til að styðja við framtíðaruppbyggingu og einfalda lekaleit.** Veitur ráðast í verkefnið með tilstuðlan styrks úr [LIFE ICEWATER](#), styrkverkefni sem Umhverfis- og Orkustofnun leiðir.
10. **Ný aðferð við endurnýjun vatnslagna** var prófuð við Sogaveg í Reykjavík með því að fódra lögnina. Nýtt rör var sett inn í eldra rör án þess að grafa alla lögnina upp. Þannig er unnt að stytta framkvæmdatíma, spara fé, draga úr raski og minnka kolefnisspor.

² Rannsóknarverkefni á og við vatnsverndarsvæði Veitna og Orku náttúrunnar

Aðgerðir til framtíðar

Aðgerðir til framtíðar til að draga úr áhættu og sækja tækifæri sem vinnsla neysluvatns og rekstur Veitna og Orku náttúrunnar hefur eru:

1. **Áfram unnið skv. stefnuverkefnum um neysluvatnsforða og flutning vatns** á höfuðborgarsvæðinu, Akranesi, Borgarnesi, Reykholti, Hvanneyri og Stykkishólmi.
2. **Lýsing vatns úr vatnsbólum Veitna** á Seleyri og í Svelgsárhrauni á Vesturlandi til að tryggja nægt heilnæmt vatn fyrir Borgarbyggð og Helgafellssveit.
3. **Mótvægisáðgerðir vegna mögulegara áhrifa gróðurelda á vatnsgæði.** Í maí 2021 urðu umfangsmiklir gróðureldar á vatnstökusvæði höfuðborgarsvæðisins eftir langvarandi þurrka og brunnu rúmlega 55 hektarar lands. Eldarnir náð um 600 m frá brunnsvæði vatnstökusvæðanna í Vatnsendakrikum. [Niðurstöður rannsóknna](#) staðfestu að gróðureldar geta haft áhrif á efnainnihald grunnvatns. Þetta kallar á að brunavarnir séu hluti af rekstri vatnsbóla og þeirri deiliskipulagsvinnu sem hafin er á vegum Reykjavíkurborgar.
4. **Aukin jarðskjálftavirkni í eldstöðvakerfi Ljósufjalla** hefur kallað á aukna vöktun Veðurstofu Íslands. Veitur fylgjast vel með niðurstöðum hennar og endurmeta áhættu í kjölfarið.

Sjávarauðlindir

Stefna, nálgun og markmið

Uppbygging og rekstur fráveitu Veitna er ein af undirstöðum reksturs Orkuveitunnar og lífsgæða þess samfélags sem fyrirtækið þjónar.

Veitur annast starfsemi fráveitu í þéttbýli í Reykjavík, á Akranesi og í Borgarbyggð. Frárennsli frá Kópavogi, Mosfellsbæ og Seltjarnarnesi auk hluta Garðabæjar er hreinsað í hreinsistöðvum við Ánanaust og Klettagarða eða frá um 60% þjóðarinnar, [sjá um fráveituna á vef Veitna](#).

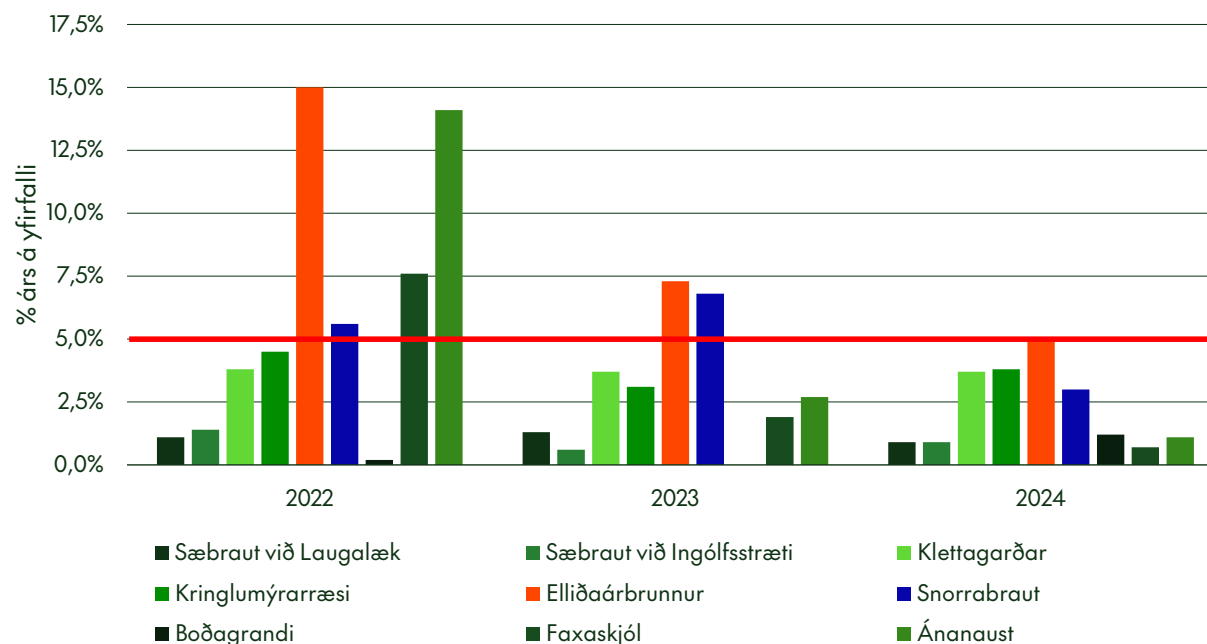
Í [sjálfbærnistefnu Orkuveitunnar](#) kemur fram að við starfsemi fyrirtækisins losna efni og orka út í umhverfið. Losun fer því aðeins fram að áhrif á heilsu séu hverfandi og áhrif á umhverfi viðunandi og minnkandi.

Markmiðið er að:

- Árangur hreinsunar skólps í skólphreinsistöðvum sé í samræmi við þau mörk sem sett eru í lögum og reglugerðum og um leið að undirbúa fyrirsjáanlegar framtíðarkröfur til hreinsunar.
- Vakta viðtaka fráveitu í samræmi við ákvæði starfsleyfa, laga og reglugerða og Vatnaáætlunar Íslands. Saurgerlastyrkur í grennd við útrásir sé aldrei umfram 1000 gerla í 100 mL sýnis, og þar sem það á við, ekki umfram strangari viðmið um saurgerlastyrk á baðstöðum í náttúrunni eða í yfirborðsvatni í grennd við matvælastarfsemi.
- Á blandkerfasvæðum sé ekki losað óhreinsað skólp um yfirfallsúrásir samhliða ofanvatnsálagi umfram 5% tíma hvers árs. Við eðlileg rekstrarskilyrði sé ekki losun um útrásirnar nema samhliða ofanvatnsálagi og að mikilvægt viðhald séu eðlileg frávik frá eðlilegum rekstrarskilyrðum kerfisins.

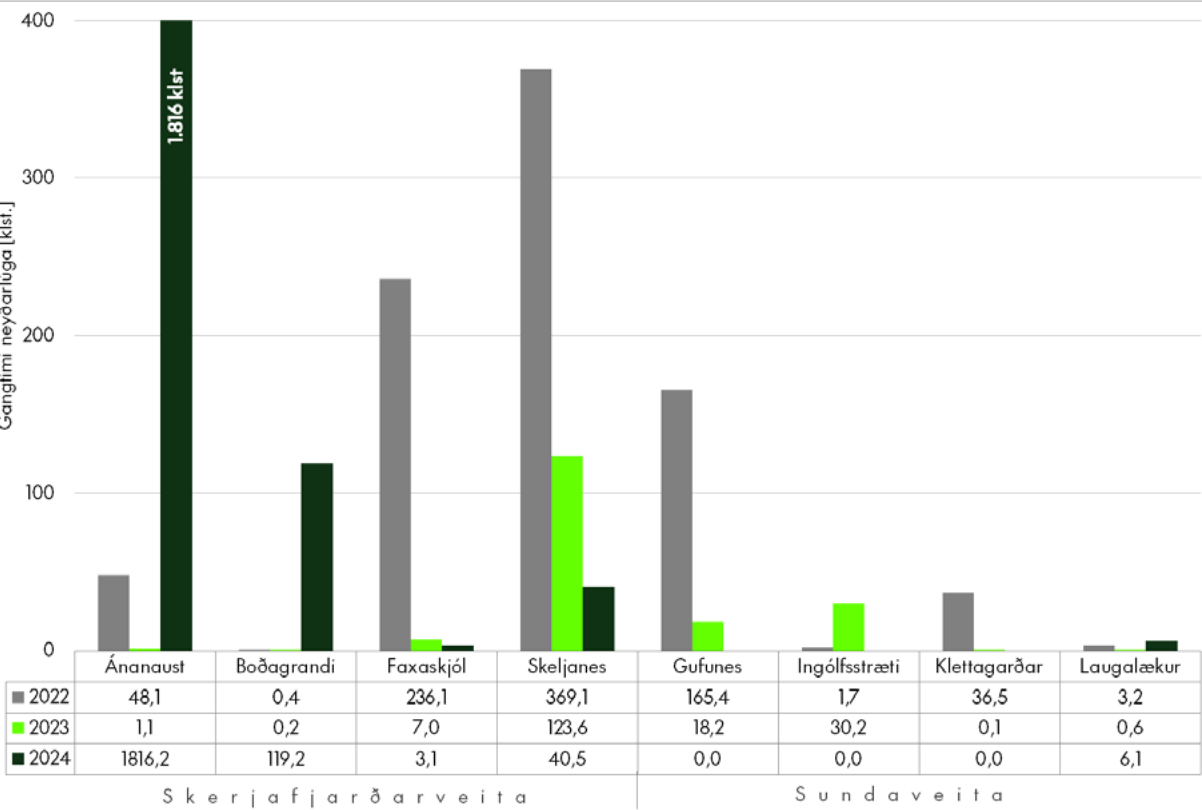
Yfirfallstími í fráveitukerfum á höfuðborgarsvæðinu

Yfirfallstími í fráveitukerfum Veitna á höfuðborgarsvæðinu 2022-2024 þegar óhreinsuðu skólpi var veitt í sjó. Samkvæmt reglugerð nr. 798/1999 um fráveitur og skólp er heimilt að miða við að ofanvatn fari um yfirföll allt að 5% af árinu eða þegar blandað skólp með hitaveitu- eða ofanvatni er a.m.k. í hlutföllum einn á móti fimm. Skráningar Veitna eru sjálfvirkar og í ljós hefur komið að rétt er að taka þeim með fyrirvara. Árið 2024 benda gögn úr sjálfvirkum mælum til að losun hafi verið umfram 5% úr Elliðaárbrunni en ekki eins mikil kemur fram á myndinni. Skýringin er sú að fast efni hefur sest á nemann sem gefur því rangt mæligildi. Því miður reynist erfitt að leiðrétta mælingarnar.

Virkni neyðarútrása á höfuðborgarsvæðinu

Virkni neyðarútrása á höfuðborgarsvæðinu 2022-2024. Álag var á fráveitukerfinu vegna veðurs, viðgerðar á stjórnbúnaði og endurnýjunar á hreinsibúnaði árið 2024. Umfangsmikil viðgerð í Ánanaustum tók nokkra mánuði og varð til þess að nauðsynlegt var að losa óhreinsað skólpi í sjó um neyðarútrásir.

- Við eðlileg rekstrarskilyrði skuli neyðarútrásir ekki virkjust.

Veitur hafa sett fram það langtíamarkmið að strendur á starfssvæðinu séu ávallt hreinar enda eru fjörur skilgreindar sem útivistarsvæði í aðal-skipulagi sveitarfélaga. Við framkvæmdir forðast Veitur, eins og kostur er, að skerða haf- og strand-svæði sem lúta vernd samkvæmt náttúruverndar-lögum til að stuðla að sjálfbærri nýtingu hafs og sjávarauðlinda. Ákvæði starfsleyfa fráveitunnar taka ennfremur mið af vistfræðilegum mörkum. Á reglulegum fundum með leyfisveitendum eins og heilbrigðiseftirliti sveitarfélaga eru settar fram áætlanir til að fylgjast með árangri og tryggja framgang aðgerða.

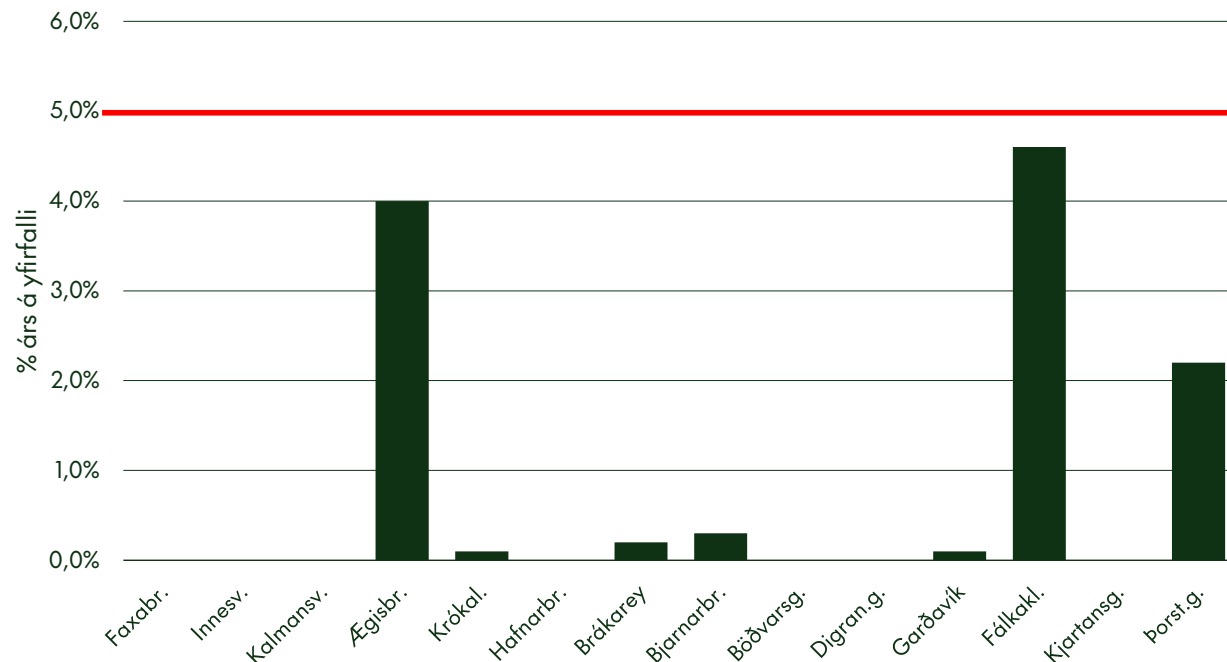
Losun skólps í sjó

Á safnsvæði Veitna hafa íbúar og atvinnulíf haft aðgang að veitukerfi og skólphreinsun í samræmi við reglur en fyrirtækið hefur fengið undanþágu frá meginreglunni um skólphreinsun gegn því að vakta viðtakann fyrir mögulegum neikvæðum áhrifum, sjá umfjöllun að neðan um gæði sjávar.

Losun óhreinsaðs skólps um yfirfallsútrásir er þó órjúfanlegur hluti þess fráveitukerfis sem byggt hefur verið upp á liðnum áratugum. Svo mun verða um næstu framtíð meðan blöndu skólps, ofanvatns, heits og kalds vatns frá íbúum er veitt um safn- og flutningskerfi fráveitunnar. Allt þetta vatn leiðir til yfirálags í fráveitukerfinu, sérstaklega í mikilli úrkomu og hláku, og veldur mengun við strönd-ina. Veitur hafa brugðist við þessu með lekaleit og bættum innviðum þar sem ofanvatn er aðskilið frá skólpi. Um 28% af fráveitulögnum Veitna (m.v. lengd) eru blandagnir. Auk ofangreindra þátta hafa loftslagsbreytingar, eins og sveiflur í veður-fari, aukin úrkomuákefð, flóð og hærri sjávarstaða, áhrif á virkni fráveitukerfanna.

Yfirfallstími í fráveitukerfum Veitna á Vesturlandi

Yfirfallstími í fráveitukerfum Veitna á Vesturlandi 2024 þegar óhreinsuðu skólpi var veitt í sjó. Árið 2024 var losun skólps um yfirföll á Vesturlandi innan viðmiðunarmarka sem Veitur hafa sett. Skráningar Veitna eru sjálfvirkar og í ljós hefur komið að rétt er að taka þeim með fyrirvara. Samkvæmt reglugerð nr. 798/1999 um fráveitur og skólp er heimilt að miða við að ofanvatn fari um yfirföll allt að 5% af árinu eða þegar blandað skólp með hitaveitu- eða ofanvatni er a.m.k. í hlutföllum einn á móti fimm.

Gæði sjávar og vöktun viðtaka

Veitur og Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur vakta reglulega örverufræðileg gæði strandsjávar við Reykjavík og Kjálarnes. Samkvæmt starfsleyfum Veitna fer sýnataka fram á fjögurra ára fresti og þá mánaðarlega í eitt ár. Síðasta árlega sýnataka var á tímabilinu maí 2023 til apríl 2024 á 10 sýnatökustöðum á höfuðborgarsvæðinu. Árið 2024 voru samtals tekin 130 sýni. Meðfram strandlengjunni reyndust 78% af sýnunum vera undir viðmiðunarmörkum um saurkóligerla og 95 % af sýnunum voru undir viðmiðunarmörkum um saurkokka, sem þýðir lítil saurmengun.^{3 4}

Á fjögurra ára fresti er ráðist í umhverfisvöktun á viðtökum fráveitu Veitna. Sýnatökur fara fram við meginútrásir hreinsistöðvanna samkvæmt nákvæmum leiðbeiningum Hafrannsóknarstofnunar. Niðurstöður vöktunar 2023-2024, vegna losunar fráveitu í Faxaflóa og við Akranes, hafa verið bornar saman við ástandsflokkun vatnshlota skv. viðmiðum vatnatilskipunar um magn blaðgrænu, næringarefna og fjölbreytni hryggleysingja. Þær gefa til kynna að ástand vatnshlotana í Faxaflóa og Akranes sé mjög gott. Niðurstöðurnar hafa verið sendar til Umhverfisstofnunar sem tekur ákvörðun um hvort viðtakinn verði áfram skilgreindur sem „síður viðkvæmur“.

Nokkuð var um losun óhreinsaðs skólps um yfirföll og neyðarútrásir árið 2024. Stærstu áhrifaþættirnir voru endurnýjun á ristarsíum í hreinsistöðinni að Ánanaustum í mars til apríl sem olli opnun neyðarlúga og einnig var unnið að viðgerð á stjórnbúnaði í dælustöðinni í Boðagrandi.

³ Fráveita, yfirfallstími og gæði sjávar 2024

⁴ Útstreymisbókhald fráveitu 2024 - Ánanaust og Klettagarðar

Aðgerðir 2024

Fráveitukerfi gegna lykilhlutverki í heilbrigði og velferð samfélaga. Ráðist er í úrbætur í fráveitukerfinu eftir því sem við á. Einnig er horft til mögulegra tækifæra sem felast í uppbyggingu og rekstri fráveitunnar fyrir starfseminna og öfugt.

Aðgerðir sem hafa gengið vel árið 2024 eru markvisslekaleit, breytt verklag í viðhaldi dælustöðva og umfangsmiklar fjárfestingar í lagnakerfinu til að beina ofanvatni frá skólperfinu, þetta verkefni er í forgangi hjá fráveitunni. Aðrar aðgerðir árið 2024 til að draga úr áhættu og sækja tækifæri sem uppbygging og rekstur fráveitu Veitna hefur eru:

1. **Ný dælustöð fráveitu við Naustavog í Reykjavík**, en þar verður hægt að annast viðhald um leið og hún hreinsar og dælir skólpinu áfram. Það er ekki mögulegt í eldri stöðvum fráveitu meðfram ströndinni. Aætlaður heildarkostnaður er rúmlega 2.000 milljónir króna.
2. **Fyrsta þreps hreinsun**. Veitur hafa tekið ákvörðun um að uppfylla fyrsta þreps hreinsun í skólphreinsistöðvum sínum. Unnið er að undirbúningi fjárfestinga í samræmi við reglugerðir fyrir skólphreinsun. Frumathugun og forhönnun munu fara fram árið 2025.
3. **Aðgreining óviðkomandi vatns frá skólperfinu**. Unnið er markvist að því að aðgreina allt utan að komandi vatn úr skólpinu. Slíkar aðgerðir fóru fram á Hlemmi, Framnesvegi, Skógarhlíð, Ármúla, Grensásvegi, hluta af Suðurlandsbraut, Ártúnshöfða og í Flóahverfi á Akranesi ásamt Sæunnargötu í Borgarnesi.
4. **Umhverfissvöktun í viðtaka hreinsaðs skólps frá höfuðborgarsvæðinu og Akranesi** lauk seinni hluta ársins 2024. Rannsóknirnar eru í samræmi við samræmdar kröfur á landsvísu, byggðri á Vatnaáætlun Íslands og sýndu niðurstöður að vatnshlotin eru í mjög góðu ástandi.

5. **Ofanvatnslausnir**. Í samvinnu við sveitarfélög vinna Veitur að innleiðingu blágrænna ofanvatnslausna (BGO) til að hægja á rennsli regnvatns af götum, vegum og öðrum svæðum ofan í fráveitukerfið, til að mynda í Vogabyggð, Kvosinni, Lönguhlíð, Leirtjörn og Keldnalandi. Þetta dregur úr líkum á losun mengaðs vatns um yfirföll. BGO verða notuð í flestum gatnagerðarverkefnum í samtarfi við Akraneskaupstað, Borgarbyggð og Reykjavíkurborg.
6. **Lífrænar hreinsistöðvar**. Greiningarvinna er hafin á lífrænu hreinsistöðvunum í Borgarfirði til að vega á móti háum örverustyrk í viðtaka.
7. **Fráveitan í tölum**. Ráðist var í greiningarvinnu til að auka þekkingu á auðlindastraumum, orkuinnihaldi og efnisflutningum í kerfum fráveitunnar. Efnismagn í straumum fráveitunnar fyrir og eftir hreinsun er nú þekkt. Magntölurnar voru skoðaðar í samhengi við mögulegar framtíðarkröfur um hreinsun. Kostnaður var um 2,7 milljónir króna.
8. **Ábyrg neysla**. Veitur héldu áfram að hvetja fólk til að nota salernin ekki sem ruslafötur þar sem sóttahreinsi- og blautklútar ásamt öðru rusli veldur álagi á búnað og umhverfið.

Aðgerðir til framtíðar

Aðgerðir til framtíðar til að draga úr áhættu og sækja tækifæri sem uppbygging og rekstur fráveitu Veitna hefur eru:

1. **Fyrsta þreps hreinsun**. Unnið að undirbúningi þess að ráðast í fjárfestingar og aðgerðir til að skólphreinsun á höfuðborgarsvæðinu og Vesturlandi sé a.m.k. í samræmi við skilgreiningu reglugerða á fyrsta þreps hreinsun. Þetta verða umtalsverðar fjárfestingar.
2. **Full aðgreining óviðkomandi vatns frá skólperfinu**. Áfram verður unnið að langtímaáætlunum í þessa veru.
3. **Breytingar á fráveitukerfi til að auka vatns-gæði í Vatnsmýri og Tjörninni**. Veitur ráðast í verkefni með tilstuðlan styrks úr LIFE ICEWATER verkefninu sem Umhverfis- og orkustofnun leiðir.
4. **Rennslismælar í fráveitu**. Markmiðið er að ná fram massabókhaldi á tiltekna fráveitubrunna, dælu- og hreinsistöðvar svo unnt sé að meta magn af óhreinsuðu frárennsli sem fer á yfirfall ásamt ítarlegri aðgreiningu á hlutdeild sveitarfélaganna í notkun kerfisins. Til viðbótar verður komið upp sértækum siritunarmælingum t.d. hitamælingum á valda staði.

Gæði sjávar við Reykjavík

Gæði sjávar við ströndina, 130 sýni fyrir hvorn örveruflokk

Gæði sjávar við ströndina í Reykjavík og við jaðar þýnningarsvæða. Hlutfall (%) sýna sem mældust undir viðmiðunarmörkum þ.e. undir 100 í 100 ml sýni við fjöruborð í Reykjavík árin 2013-2024 og undir 1000 í 100 ml sýni við jaðar þýnningarsvæða árin 2013-2021.

Hitapolnar örverur		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Saurkólí	%	90	86	92	85	81	87	90	93	87	95	83	78
Saurkokkar	%	99	95	96	95	96	96	99	97	93	99	93	95

Frá 2014-2021 tóku Veitur sýni sem bættust við þau sýni sem Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur (HER) tók og eru niðurstöðurnar sýndar í töflunni. Veitur fóru ekki í sýnatökur við strendur Reykjavíkur árið 2022 (nema vegna viðhaldsverkefna) því starfsleyfiskröfur kveða á um sýnatöku á 4 ára fresti.

Gæði sjávar við jaðar þýnningarsvæða

Hitapolnar örverur		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Saurkólí	%		97	97	100	100	97	100	100	100	-	-	-
Saurkokkar	%		100	100	100	100	100	100	100	100	-	-	-

Veitur hættu árið 2021 sýnatöku við jaðar þýnningarsvæða þar sem ekki eru gerðar kröfur um slíkt í starfsleyfum.

Gæði sjávar við Akranes og Borgarnes

Gæði sjávar við ströndina

Engin sýni voru tekin árið 2024. Krafa er gerð um sýnatökur á fjögurra ára fresti og þá er mælt mánaðarlega í eitt ár. Síðast var mælt árin 2022-2023. Taflan sýnir hlutfall sýna undir viðmiðunarmörkum (100 gerlar í 100 mL fyrir strendur og ár).

	Hitapolnar örverur		2021	2022	2023	2024
Akranes	Saurkólí	%	86	85	83	-
6 sýni fyrir hvorn örveruflokk	Saurkokkar	%	93	96	100	-
Borgarnes	Saurkólí	%		96	100	-
11 sýni fyrir hvorn örveruflokk	Saurkokkar	%		97	100	-

HER: Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur

Niðurstöður sýnataka heilbrigðiseftirlitsins eru aðgengilegar á vef HER

Faxaflóahafnir og Heilbrigðiseftirlit Vesturlands stunda reglubundnar mælingar á örverumengun í höfnum í Reykjavík, á Akranesi og á Borgarnesi og við Langasand á Akranesi. Niðurstöður eru aðgengilegar á vef þessara aðila.

Veitur mæla styrk gerla í hreinsuðu fráveituvatni og í grennd við útrásir hreinsistöðva Veitna á Bif-röst, á Varmalandi, í Reykholti og á Hvanneyri. Niðurstöðurnar eru aðgengilegar í árlegum yfirlitsskýrslum sýnataka á vef Veitna.

E4 Líffræðileg fjölbreytni og vistkerfi

Úr heildarstefnu Orkuveitunnar:

Ábyrg auðlindanýting varma- og raforku til framtíðar með því að lágmarka umhverfisáhrif og standa með því vörð um líffræðilega fjölbreytni og vistkerfi.

Stefna, nálgun og markmið

Auðlindir íslenskrar náttúru eru undirstaða reksturs Orkuveitunnar og lífsgæða þeirra samfélaga sem fyrirtækið þjónar. Athafnasvæði fyrirtækisins spannar landið allt en sérleyfisþjónusta er veitt frá Grundarfirði á Vesturlandi að Hvolsvelli á Suðurlandi. Um 1.600 ferkílómetrar af eignarlandi Orkuveitunnar eru innan verndarsvæða. Þetta eru vatnsverndarsvæði, friðlýst svæði, svæði á náttúru-minjaskrá og svæði sem lúta sérstakri vernd. Líffræðileg fjölbreytni er órjúfanlegur hluti þessara svæða.¹

Í sjálfbærnistefnu Orkuveitunnar hefur fyrirtækið skuldbundið sig til að leita farsælla lausna þar sem auðlindanýting í almannabágu er vegin og metin í samhengi við aðra hagsmuni, þar með talda líffræðilega fjölbreytni. Markmiðið er að líffræðileg fjölbreytni hnigni sem minnst á landi, í ferskvatni og sjó vegna framkvæmda og reksturs á athafnasvæðum Orkuveitunnar. Engin svæði í eigu eða leigu fyrirtækisins skulu vera á rauðu í mælikvarða um líffræðilega fjölbreytni.

¹ Verndarsvæði á athafnasvæðum Orkuveitunnar og tegundir fugla og plantna á vísitum 2024.

Líffræðileg fjölbreytni varð árið 2024 hluti af auðlindamælikvarða Orkuveitunnar. Það þýðir að lagt er mat á þá áhættu sem öflun heits vatns til húshitunar, öflun kalds vatns til neyslu, framleiðsla raforku og rekstur fráveitu, ljósleiðara og kolefnis-bindingar hefur í för með sér fyrir lífríkið og ráðist er í aðgerðir eftir því sem við á. Einnig er horft til mögulegra tækifæra sem geta falist í þessari starfsemi fyrir líffræðilega fjölbreytni og öfugt.

Svæðum þar sem Orkuveitan hefur áhrif á mikilvægar tegundir plantna og dýra, búsvæði og vistkerfisþjónustu eru metin eftir; 1) Mikilvægi svæðis og 2) Forgangi svæðis. Báðum þessum meginþáttum er skipt í undirþætti t.d. gæði og ástand vistkerfis, verndargildi, álag á svæði, mótvægisáðgerðir sem gripið er til vegna álags, breytinga á álagi og stjórn Orkuveitunnar á álagi. Þetta er gert í samræmi við [leiðbeiningar Alþjóðlegu náttúruverndarsamtakanna](#) (IUCN, International Union for Conservation of Nature). Þegar mati á mikilvægi svæðis og forgangi til að grípa til aðgerða er lokið fæst heildareinkunn fyrir stöðu líffræðilegrar fjölbreytni. Niðurstaðan er þannig fengin miðað við tiltækar niðurstöður rannsókna.

Þessar upplýsingar gera stjórnendum Orkuveitunnar og stjórn, leyfisveitendum ásamt lána- og fjármálastofnunum kleift að taka ábyrgar ákvarðanir um fjárfestingar og fjármögnun þeirra.

Aðgerðir 2024

Aðgerðir árið 2024 til að draga úr áhættu og sækja tækifæri sem orkuöflun og rekstur Orkuveitunnar hefur fyrir líffræðilega fjölbreytni:

- Löskuð vistkerfi vegna orkuvinnslu færð til því sem næst fyrra horfs.** Við allar framkvæmdir á grónu landi er lögð áhersla á að nota staðargróður við frágang á raski eins og á Hellisheiði og við Andakílsá til að koma í veg fyrir jarðvegs- og gróðureyðingu. Í forgangi er góð umgengni, frágangur jafnóðum í verkum, endurheimt náttúrlegs umhverfis og að draga úr sjónrænum áhrifum. Reglulega er skerpt á verklagi og fræðslu til að tryggja enn betri umgengni starfsfólks og verktaka. Árlegur kostnaður vegna endurheimtar vistkerfa er um 40 milljónir króna.
- Andakílsárvirkjun í Borgarfirði** hefur mismikil áhrif á vatnshlotin Andakílsá 1 og 2, Skorradalsvatn og Fitjar. Samkvæmt áhrifamati Haf-rannsóknastofnunar² var vistfræðilegt ástand vatnshlotsins, Andakílsá 2, ekki gott. Lífríki í Andakílsár 1 hefur hins vegar náð sér á strik eftir aurflóð í maí 2017 vegna ástandskoðunar stíflu-mannvirkja. Laxveiði árið 2024 var mjög góð og veiddust tæplega 525 laxar sem er tæplega 400 löxum meira en árið 2023. Um 20.000 laxa-seiðum var sleppt í ána og 20.000 seiði voru sett í klak. Bakkavarnir við Andakílsá, frá árinu 2021, hafa reynst vel. Áætlaðar fjárfestingar við bakkavarnirnar voru um 40 milljónir króna.

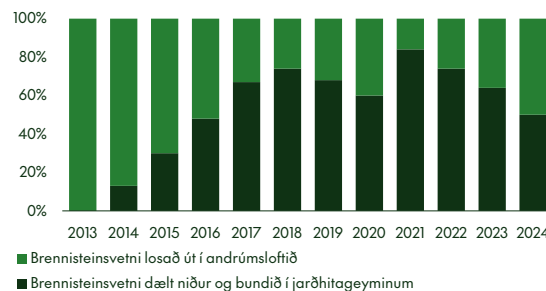
² Mat á áhrifum af starfsemi Andakílsárvirkjunar á ástand vatnshlota með tilliti til líffræðilegra og eðlisefnafræðilegra gæðabáttta. Minnisblað 2024.

3. **Vatnshæð Skorradalavatns** er vöktuð en hún fór yfir viðmiðunarmörk í nokkra daga 2024 vegna mikillar úrkomu.³ Fylgst er með rennsli Andakílsár sem fór undir viðmiðunarmörk í tvo daga í júní vegna framkvæmda við aðrennslis-lögn Andakílsárvirkjunar.
4. **Blágrænar ofanvatnslausnir** í þéttbýli í samvinnu við sveitarfélög. Veitur og Reykjavíkurborg hafa útbúið leiðbeiningar um innleiðingu og hönnun blágrænna ofanvatnslausna. Ávinningurinn af því að beita blágrænum ofanvatnslausnum er mun meiri en eingöngu fyrir náttúruna því svona aðgerðir skila sér einnig í félagslegri, efnahagslegri og heilsufarslegri vellíðan.
5. **Niðurdæling brennisteinsvetnis frá jarðvarmavirkjunum til að draga úr útblæstri sem getur valdið mengun í lofti, gróðri og vatni.** Náttúrufræðistofnun hefur vakt að mosa við jarðvarmavirkjanir á Hengilssvæðinu á fimm ára fresti frá árinu 2012. Niðurstöður mælinga frá árinu 2022 sýna að mosabekjan er enn að langmestu leyti órofin og óskemmd og almennt voru færri skemmdir á mosabekju árið 2022 samanborið við fyrri ár. Orka náttúrunnar telur líklegt að rekja megi þessar niðurstöður til þess að dregið hefur verulega úr losun brennisteinsvetnis í andrúmsloft frá Hellisheiðarvirkjun vegna niðurdælingar. Árið 2024 var undirbúningur að stækkun lofthreinsistöðvar við Hellisheiðarvirkjun á lokametrunum og voru áætlaðar fjárfestingar tæplega 1.500 milljónir króna.

3 Vatnshæð Skorradalavatns 2024

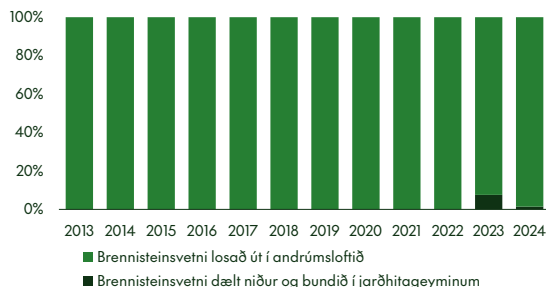
Hellisheiði

Niðurdæling á brennisteinsvetni hófst við Hellisheiðarvirkjun árið 2014 og var hún 50% af útblæstri virkjunarinnar árið 2024.

Nesjavellir

Niðurdæling á tilraunaskala hófst við Nesjavallavirkjun árið 2023 og var hún 1% af útblæstri virkjunarinnar árið 2024.

Fylgst er með losun brennisteinsvetnis frá jarðvarmavirkjunum⁴ og með styrk brennisteinsvetnis í loftgæðamælistöðvum.⁵ Sjá einnig upplýsingar á vef Umhverfis- og orkustofnunar.

4 Losun gróðurhúsalofttegunda og losunarkræfni koldíoxíðs og brennisteinsvetnis á Hellisheiði og Nesjavöllum 2024

5 Styrkur brennisteinsvetnis í andrúmslofti og viðmiðunarmörk 2024

6. **Hugað saman að landslagsheildum, búsvæðum gróðurs og dýra, orkuvinnslu, ferðamennsku, útivist og fræðslu frá upphafi.** Orkuvinnsla og náttúruupplifun hafa farið vel saman á Hengilssvæðinu fram að þessu. Framkvæmdir Orku náttúrunnar hafa aukið aðgengi að svæðinu fyrir fleira ferðafólk en ella, sérstaklega með lagningu Nesjavallavegar og 120 km af gönguleiðum á Hengli. Fræðslustígur við Nesjavallavirkjun gerir það t.d. að verkum að útivistarfolk treystir sér til að ganga framhjá lögnum og borholuhúsum. Þetta styður ferðamannakönnun sem gerð var 2017 og viðtöl sem tekin voru 2024 við fulltrúa útivistarfélaga og einstaklinga sem stunda útivist við Hverahlíð og Meitla. Sumarið 2024 var lögð áhersla á að lagfæra fræðslutíga við Nesjavallavirkjun og sinna almennu viðhaldi og eftirliti á öðrum stígum á Hengilssvæðinu. Áætlaðar fjárfestingar eru um 15 milljónir króna.
7. **Endurheimt náttúrugæða í Elliðaárdal eftir að Orkuveitan hætti að reka þar vatnsaflsvirkjun árið 2014 gengur vel.** Árið 2019 var efnt til hugmyndasamkeppni um nýtt hlutverk mannvirkjanna sem öll höfðu verið friðuð árið 2012. Uppbyggingin undir merkjum Elliðaárstöðvar er afrakstur þeirrar vinnu. Endurheimt náttúrugæða í Elliðaárdal var hleypt af stokkunum innan Orkuveitunnar árið 2021. Árbæjarlón sem var inntakslón virkjunar í Elliðaárdal hafði fram til haustsins 2020 verið fyllt og tæmt á víxl að hausti og vori. Lónið var tæmt varanlega haustið 2020. Aflað hefur verið margvíslegra gagna um áhrif varanlegrar tæmingar Árbæjarlóns en áhrifin náðu töluvert upp eftir árfarveginum. Vöktun á seiðabúskap Árbæjarkvísar árið 2024 staðfesta fjórða árið í röð hve vel laxinum gengur þar eftir að opnað var á göngur fiska um kvíslina samhliða því að vatnsmiðlun við Árbæjarstíflu var lögð af. Ársvæðið þar sem fyrrum var Árbæjarlón er nú þéttsetið laxaseiðum frá hrygningu

laxa í Árbæjarkvíslinni. Sú aðgerð, að hætta að skapa óstöðugleika í lífríki ána, hefur þegar komið löxum í þeim til góða. Kostnaðaráætlun breytinga liggur ekki fyrir en unnið er að hönnun þeirra.

8. Niðurdæling jarðhitavatns og upphitaðs grunnvatns til að draga úr varmamengun frá Nesjavallavirkjun við strönd Þingvallavatns.

Losun heits vatns á og við yfirborð á Nesjavöllum hefur bæði umhverfis- og rekstraráhættu í för með sér þar sem heitt vatn veldur skaða á lífríki og kælivatn sem dælt er úr Grámel við Þingvallavatn verður heitara en hagstætt er fyrir rekstur virkjunarinnar. Losunin hefur einnig valdið erfiðleikum við að uppfyllt séu ákvæði starfsleyfis Nesjavallavirkjunar og náttúruverndarlaga. Nýsköpun í blöndun jarðhitavatns frá jarðvarmavirkjununum við hitaveituvatn á höfuðborgarsvæðinu stefnir að gjörbreytingu á rekstrarfyrirkomulagi hitaveitunnar til hins betra ásamt varmaframleiðslu virkjananna. Þannig er stefnt að því til frambúðar að nýta betur þann varma sem er framleiddur. Það mun með tímanum draga úr varmamengun við strönd Þingvallavatns og áhrifum á lífríkið. Þekking Orkuveitunnar á áhættunni sem af varmamengun stafar fyrir lífríkið og reksturinn hefur nú þegar leitt til frampróunar á niðurdælingu á jarðhitavatni við virkjanirnar á Hengilssvæðinu. Áætlaðar fjárfestingar í niðurrennsisveitu síðustu tvö ár eru um 675 milljónir króna.

9. Landgræðsla, skógrækt og endurheimt votlendis.

Landgræðsla fer að mestu fram á eignarjörðum í Sveitarfélaginu Ölfusi, í landi Nesjavalla í Grímsnes- og Grafningshreppi og í Andakíl í Borgarbyggð og Skorradalshreppi. Þessi svæði telja um 90% af öllum landgræðslusvæðum Orkuveitunnar. Öll þessi svæði voru í upphafi aðgerða ógróin eða lítt gróin

svæði, með minna en 20% gróðurþekju. Græddir voru upp um 4 hektarar með staðargróðri utan framkvæmda á Hellisheiði og við Ölfusvatn árið 2024. Skógrækt er öll stunduð innan eignajarða á Nesjavöllum og Ölfusvatni í Grímsnes- og Grafningshreppi og að Elliðavatni í Reykjavík. Um 6.000 birki- og reynitré voru gróðursett í tæplega 4 hektara af landi við Hellisheiðarvirkjun árið 2024. Þetta er í samræmi við stefnu fyrirtækisins um stækkun skógræktarsvæða með innlendum trjátegundum, bindingu kolefnis og til að auka líffræðilega fjölbreytni. Áætlaður kostnaður við landgræðslu og skógrækt var um 15 milljónir króna. Endurheimt votlendis fór fram á 3,2 hektara svæði á landi í eigu Orkuveitunnar í sveitarfélaginu Ölfusi árið 2016. Við sjónskoðun haustið 2023 sást að endurheimtin hafði tekist vel.

10. Útbreiðsla alaskalúpínu heft á starfssvæði Orkuveitunnar.

Alaskalúpína er ágeng tegund og hefur Orka náttúrunnar staðið fyrir heftingu á útbreiðslu hennar eins og kostur er á Hellisheiði og við Andakílsárvirkjun.

Aðgerðir til framtíðar

Til skemmri tíma litið stefnir Orkuveitan á að samþætta markmið um líffræðilega fjölbreytni í mælaborði þar sem fram koma markmið, tíma-settir mælikvarðar og aðgerðir vegna nýrra orkukosta í jarðhita, vind- og vatnsorku ásamt áframhaldandi eftirliti með svæðum núverandi orku- og veituverkefna. Til lengri tíma þarf Orkuveitan að setja upp sviðsmyndir sem fela það í sér að meta mögulega framtíðarstöðu líffræðilegrar fjölbreytni og vistkerfa á starfssvæði sínu í samræmi við Rammasamning Sameinuðu þjóðanna um líffræðilega fjölbreytni og sem tekur mið af stefnu Kunming-Montreal Framework. Þessi greining mun hjálpa stjórnendum fyrirtækisins að skilja

áhrif þátta eins og loftslagsbreytinga, aukinnar orkuöflunar og verndaraðgerða á líffræðilega fjölbreytni og heilsu vistkerfa. Þannig leitast Orkuveitan við að tryggja að hvert verkefni sem unnið er að og ný verkefni hafi eins lítil neikvæð áhrif á líffræðilega fjölbreytni og kostur er. Orkuveitan mun leitast við að samþætta markmið um líffræðilega fjölbreytni á öllum sviðum fyrirtækisins.

Aðgerðir til framtíðar til að draga úr áhættu og sækja tækifæri sem orkuöflun og rekstur Orkuveitunnar hefur fyrir líffræðilega fjölbreytni:

- Fyrrihluta árs 2025 er áætlað að ný loft-hreinsistöð við Hellisheiðarvirkjun verði gangsett.** Stöðin mun hreinsa nær allt brennisteinsvetni frá virkjuninni og upp úr árinu 2030 er áætlað að fullbúin lofthreinsistöð muni einnig hreinsa nær allt brennisteinsvetni frá Nesjavallavirkjun.
- Hreinsun inntakslóns Andakílsárvirkjun í Borgarfirði** er áætluð 2026 til að endurbæta stíflumannvirki og tryggja öryggi, bæði fólks og umhverfis, þar sem mannvirkin uppfylla ekki öryggisstaðla. Unnið er að öflun leyfa. Áætlaðar fjárfestingar eru rúmlega 900 milljónir króna.
- Mótvægisáðgerðir til að vega upp neikvæð áhrif Andakílsárvirkjunar á vatnshlotið Andakílsá 2** þannig unnt sé að 1) tryggja vistfræðilega samfellu á milli Andakílsár 2 og Skorradalsvatns, 2) tryggja lágmarksrennsli (e-flow) um náttúrulegan farveg Andakílsár 2 ásamt því að 3) hafa vel skilgreinda rekstrarhandbók fyrir virkjunina og viðhalda mannvirkjum með aðferðum sem miða að því að lágmarka neikvæð áhrif virkjunarinnar á lífríki. Áætlaðar fjárfestingar eru um 40 milljónir króna.

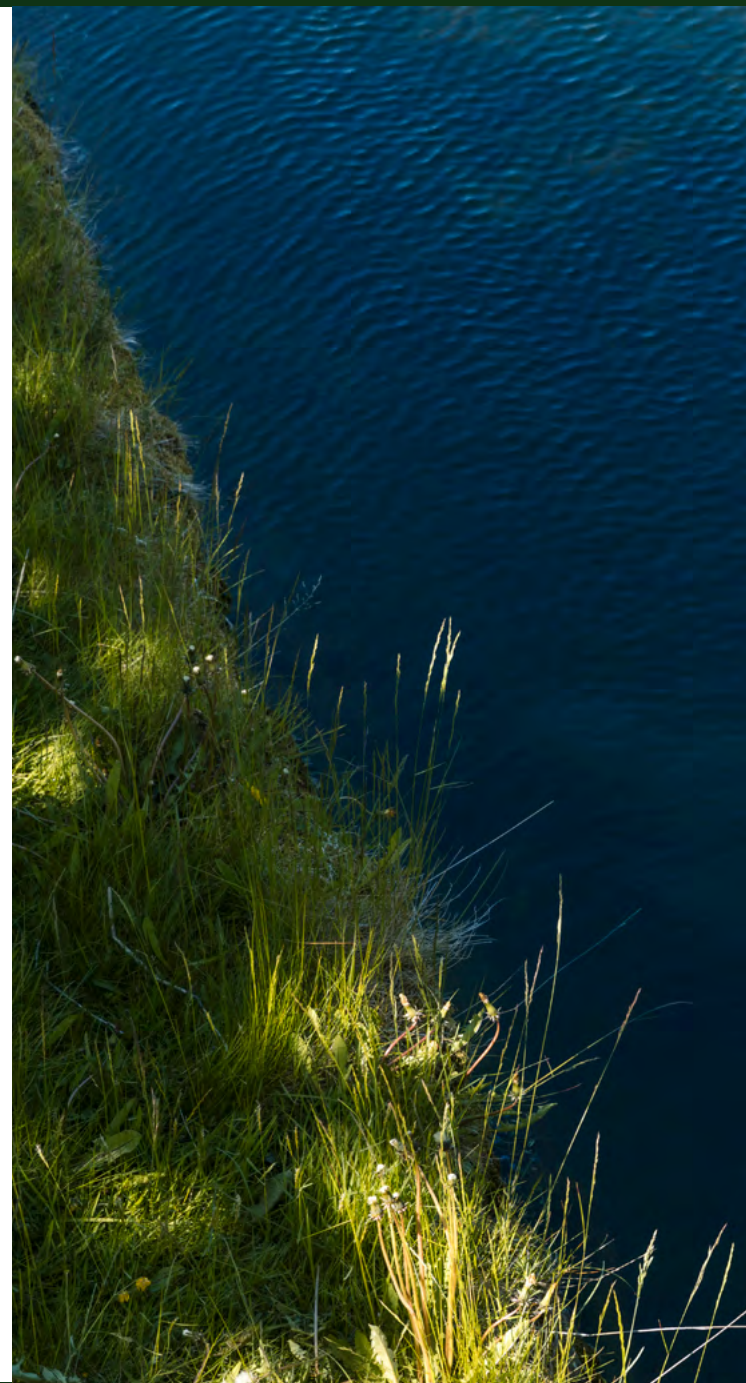
4. **Áfram hugað samtímis að landslagsheildum, búsvæðum gróðurs og dýra, orkuvinnslu, ferðamennsku, útivist og fræðslu frá upphafi áður en ráðist er í orkuöflun.** Sunnan Suður-landsveggar á Hellisheiði hefur Sveitarfélagið Ölfus markað hverfisvernd í aðalskipulagi þar sem markmiðið er að „stuðla að varðveislu náttúruminja, fornleifa og annarra söguminja, sem m.a. renni styrkari stoðum undir ferðaþjónustu á svæðinu.“ Í undirbúningi að aukinni orkuöflun á svæðinu er gefið mjög sterkt til kynna að ferðafólk sé velkomið inn á orkuvinnslusvæðið, með skiltum, merktum gönguleiðum o.s.frv. þannig að útivistarfólki, sem þekkir ekki til staðháttar, standi ekki ógn af lögnum og borholuhúsum. Töluverðir möguleikar eru á því að skapa heildstætt útivistarsvæði á Henglinum sjálfum, þ.e. fjalllendinu austan Mosfellsheiðar, svæðinu í kringum Skálafell á Hellisheiði ásamt Gráuhnúkum, í Hengladöllum, við Litla Skarðsmýrarfjall, á Bitru/Ölkelduhálsi og í Þverárdal.
5. **Samstarf við birgja Orkuveitunnar.** Fyrirtækið hefur þegar lagt í þá vegferð að vinna með birgjum að því að draga úr kolefnisspori vöru og þjónustu. Til lengri tíma litið þarf Orkuveitan hins vegar einnig að greina helstu áhrif vöru og þjónustu vegna orkuöflunar og reksturs á líffræðilega fjölbreytni í virðiskeðjunni, t.d. hvar sjaldgæfir málmar og önnur efni hafa mest áhrif þar á. Nánari greining áhættu, tækifæra og mótvægisáðgerða mun skipta þar miklu máli.
6. **Friðlýsing Hengladala.** Orkuveitan hefur tekið jákvætt í friðlýsingu Hengladala svo framarlega sem að jarðhitanyting á svæðinu verði heimil með áframhaldandi skáborunum undir svæðið. Hengladalir eru um 10 km² í nágrenni við Hellisheiðarvirkjun og þar eru vistgerðir sem hafa mjög hátt og hátt verndargildi og eru á lista Bernarsamningsins. Orkuveitan er landeigandi og hefur nýtt jarðhita undir svæðinu með því að skábora holur undir það í rúmlega áratug.

Umfiðllunin hér á undan sýnir að Orkuveitan stendur við skuldbindingar sínar um að standa vörð um vistkerfi og íslenska náttúru. Það eflir traust, bætur orðspor, laðar að viðskiptavinum og gott starfsfólk og stuðlar þannig að langtímaseiglu og þrautseigju fyrirtækisins.

Heildstæð nálgun á sjálfbærni

Orkuveitan hefur hafið þá vegferð að tileinka sér heildstæða nálgun sem tekur á umhverfislegri, félagslegri og fjárhagslegri sjálfbærni. Þetta felur í sér að innleiða þarf forgangsörðun aðgerða. Þar á meðal er að endurreisa röskuð svæði og svæði undir miklu álagi þar sem það er mögulegt og hvetja til bættrar auðlindanýtingar og -hringrásar, ásamt því að styðja við samfélög heima í héraði.

Skilningur stjórnenda og starfsfólks Orkuveitunnar á mikilvægi líffræðilegrar fjölbreytni á heilsu vistkerfa mun gera fyrirtækinu kleift að tileinka sér sjálfbærari starfshætti. Það leiðir til sveigjanlegrar viðskiptalíkana, nýrra grænna viðskiptatækifæra sem eru fallin til þess að takast á við loftslagsbreytingar, hnignun vistkerfa og auknar opinberar kröfur.

E5 Auðlindanotkun og hringrásarhagkerfi

Úr heildarstefnu Orkuveitunnar:

Ábyrg auðlindanýting varma- og raforku til framtíðar með því að hámarka líftíma auðlinda og vera brautryðjandi í hringrás orku- og veitustarfsemi.

Jarðhitaauðlindir

Stefna, nálgun og markmið

Varmavinnsla úr náttúrulindum á lághitasvæðum og háhitasvæðum á suðvestur horninu eru ein af undirstöðum reksturs Veitna og Orku náttúrunnar og lífsgæða þess samfélags sem Orkuveitan þjónar. Undanfarin ár hafa Veitur vakið athygli á ábyrgri neyslu á heitu vatni því heitt vatn til húshitunar eru ekki óþrjótandi náttúrugæði. Viðhald vinnslugetu jarðvarmavirkjananna á Hengilssvæðinu fyrir heitt vatn og rafmagn hafa einnig verið eitt af mikilvægustu verkefnum Orku náttúrunnar. Fólk áttar sig nú betur á en áður að forgangsraða þarf jarðhita í þágu húshitunar fyrir lífsgæði á Íslandi.

Veitur, reka þrettán hitaveitur; eina á höfuðborgarsvæðinu sem er sú stærsta, fimm á Vesturlandi og sjö á Suðurlandi, sjá um hitaveituna á vef Veitna. Hitaveiturnar þjóna um 70% þjóðarinnar. Árið 2024 var vinnsla á lághitasvæðum Veitna á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni í samræmi við skilgreiningu og markmið fyrirtækisins og ákvæði í lögum og reglugerðum. Orka náttúrunnar

rekur tvær jarðvarmavirkjanir á Hengilssvæðinu. Árið 2024 var orkuvinnsla á Nesjavöllum og á Hellisheiði í samræmi við gildandi leyfi og markmið Orku náttúrunnar.

Í sjálfbærnistefnu Orkuveitunnar kemur fram að fyrirtækinu er falin mikil ábyrgð á þeim auðlindum sem hún nýtir. Ábyrg nýting felst í því að komandi kynslóðir búi við samsvarandi tækifæri og núlifandi kynslóðir til að nýta auðlindirnar og að unnt sé að staðfesta að þannig sé að verki staðið. Orkuveitan hefur skuldbundið sig til að leita farsælla lausna þar sem auðlindanýting í almannapágu er vegin og metin í samhengi við aðra hagsmuni.

Markmiðið er að:

- Vatnstaka Veitna á lághitasvæðum hverju sinni megi ekki rýra möguleika á samsvarandi vatnstöku í framtíðinni.
- Jarðvarmavirkjanir Orku náttúrunnar fái þann jarðvarma sem afli þarf vegna skuldbindinga um orkusölu, innan þess nýtingarramma sem settur er í nýtingarleyfum virkjananna.
- Styrkur brennisteinsvetnis í andrúmsloftinu uppfylli skilyrði sem sett eru fram í reglugerð 514/2010.
- Jarðskjálftar tengdir orkuvinnslu (upptekt og niðurdæling) valdi sem minnstum óþægindum og aldrei tjóni.

Auðlindanýting - Vinnsla, eigin notkun og endurnýting heits vatns

Það er eðli allra jarðhitakerfa, einkum í háhita, að þau endurnýja sig hægar en sem nemur vinnslunni úr þeim. Það kemur fram í að gæfni þeirra á vatn og gufu dvínar á vinnslutímanum. Lághitasvæði jafna sig hratt þegar þau eru hvíld¹ en það á ekki við um háhitavinnslu sem verður því ágeng.² Orkuveitan leggur áherslu á að hagnýting auðlinda sé með eins ábyrgum hætti og mögulegt er og að um leið sé staðinn vörður um líffræðilega fjölbreytni og vistkerfi.

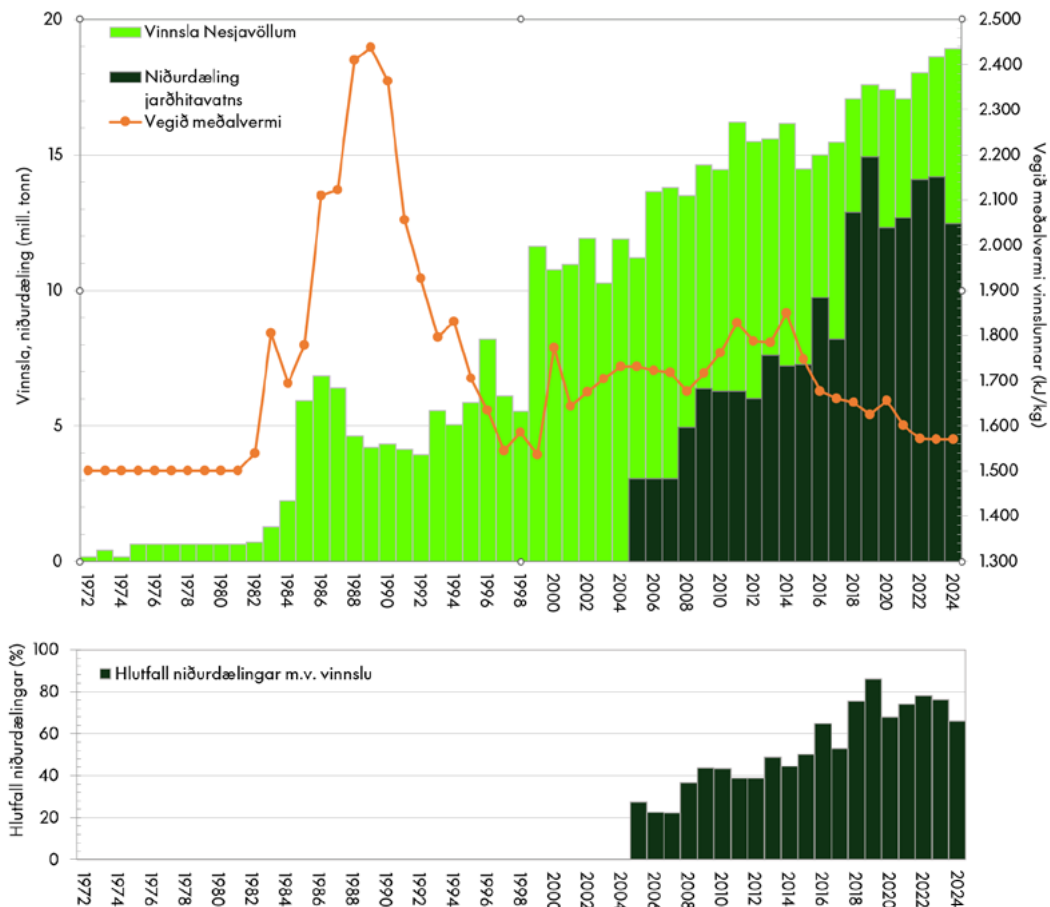
Orka náttúrunnar hefur skilað tæplega 70% af jarðhitavatninu frá Hellisheiðarvirkjun niður í jarðhitageyminn og tæplega 40% í jarðhitageyminn við Nesjavallavirkjun. Takmarkið með því að dæla niður jarðhitavatni í jarðhitageyminn er að aðstoða jarðhitakerfið við að endurnýja sig og þannig að lengja endingartíma auðlindarinnar. Veitur dæla heitu bakvatni niður í jarðhitakerfin þegar við á, t.d. í Stykkishólmi.

¹ Hitaveitur, heitavatnsöflun, vatnsgæði ásamt vatnsvinnslu og vatnshæð í holum á lághitasvæðum á höfuðborgarsvæðinu 2024

² Vinnsla, vermi, niðurdæling og niðurdráttur 2024

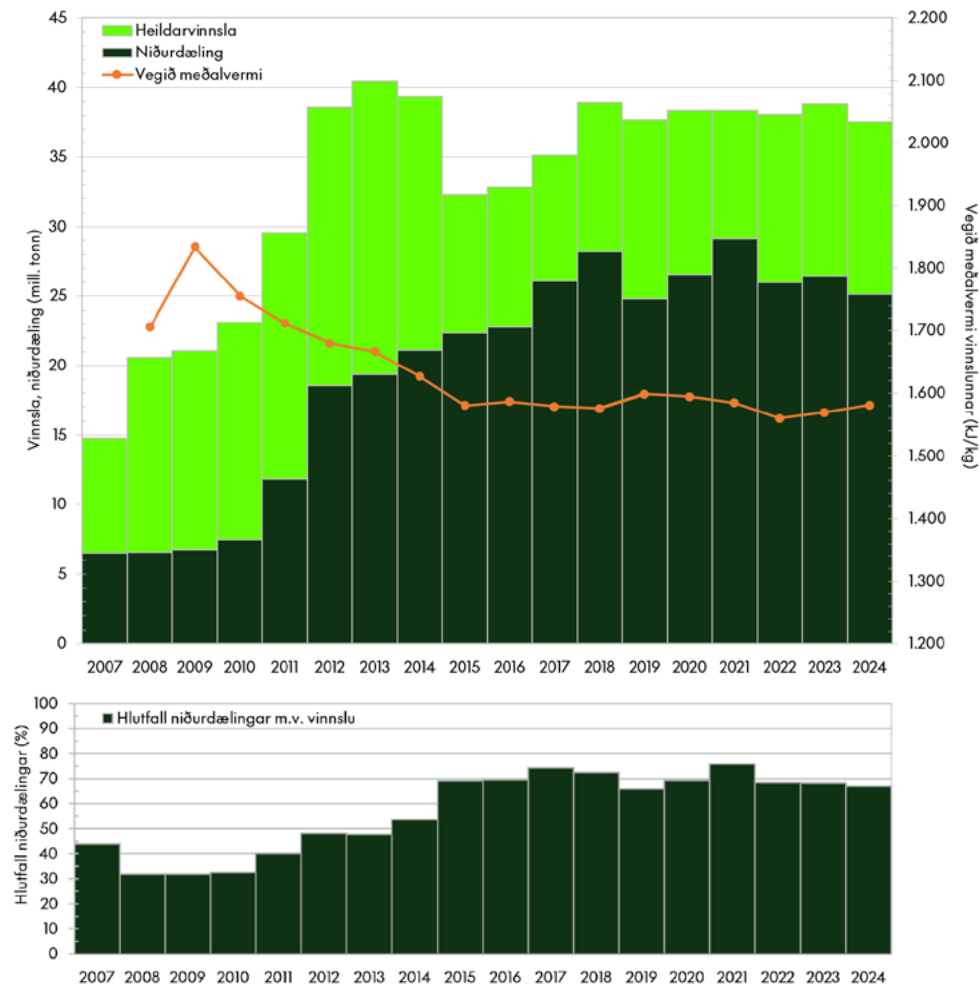
Vinnsla og niðurdæling á Nesjavöllum

Vinnsla á Nesjavöllum frá 1972 til 2024 (milljón tonn á ári), vegið meðalvermi unnins vökva sem eru mælikvarði á orkuinnihald hans (kJ/kg) og niðurdæling jarðhitavats (milljón tonn á ári). Ennfremur er sýnt hlutfall af unnu magni sem dælt var í borholur niður fyrir efri grunnvatnslög og djúpt niður í jarðhitageyminn (%).

Vinnsla og niðurdæling á Hellisheiði og í Hverahlíð

Vinnsla á Hellisheiði og í Hverahlíð frá 2007 til 2024 (milljón tonn á ári), vegið meðalvermi unnins vökva sem eru mælikvarði á orkuinnihald hans (kJ/kg) og niðurdæling jarðhitavats (milljón tonn á ári). Ennfremur er sýnt hlutfall af unnu magni sem dælt var í borholur djúpt niður í jarðhitageyminn og sem nýtt var til íblöndunar jarðhitavökva í framleiðsluvatn (%).

Árið 2024 var ráðist í áhrifamat á vatnshlot vegna ýmissa framkvæmda sem tengjast jarðhitánýtingu en það mat hefur einskorðast við áhrif á yfirborðs-vatn og kalt grunnvatn. Aðferðafræði við mat á áhrifum nýtingar á jarðhitavatn hefur ekki verið útfærð. Orkuveitan hefur óskað eftir samráði í fyrirhugaðri vinnu tengdri innleiðingu á umfjöllun um heitt grunnvatn í Vatnaáætlun Íslands.

Orkuveitan vinnur endurnýjanlega orku, það er rafmagn og heitt vatn, einkum úr jarðvarma. Árið 2024 nam vinnsla Veitna og Orku náttúrunnar á heitu vatni rúmlega 119 milljónum m³. Af þeim var meirihlutinn kalt vatn sem hitað var upp í jarðvarmavirkjunum Orku náttúrunnar á Hengilssvæðinu og nýttir til húshitunar á höfuðborgarsvæðinu. Eigin notkun Veitna og Orku náttúrunnar á heitu vatni var samanlagt tæplega 700 þúsund m³. Orkuveitan notaði sjálf rúmlega 11% af framleiddu rafmagni og tæplega 1% af framleiddu heitu vatni. Rafmagn og heitt vatn er 99,5% af heildarorkunotkun Orkuveitunnar og jarðefnaeldsneyti og metan eru 0,5%.

Eftirspurn eftir heitu vatni til húshitunar

Í kjölfar heildarendurskoðunar á framtíðarsýn hitaveitu á höfuðborgarsvæðinu var ráðist í töluverðar aðgerðir til að tryggja afhendingaröryggi næstu áratugi. Þar ber helst að nefna jarðhitaleit bæði á lághitasvæðum og á háhitasvæðum. Viðmið Veitna eru að hámarkseftirspurn eftir heitu vatni til húshitunar aukist að jafnaði um 120 l/s á ári hverju, eða fyrir um 2.000 manna samfélag miðað við hámarksnotkun.

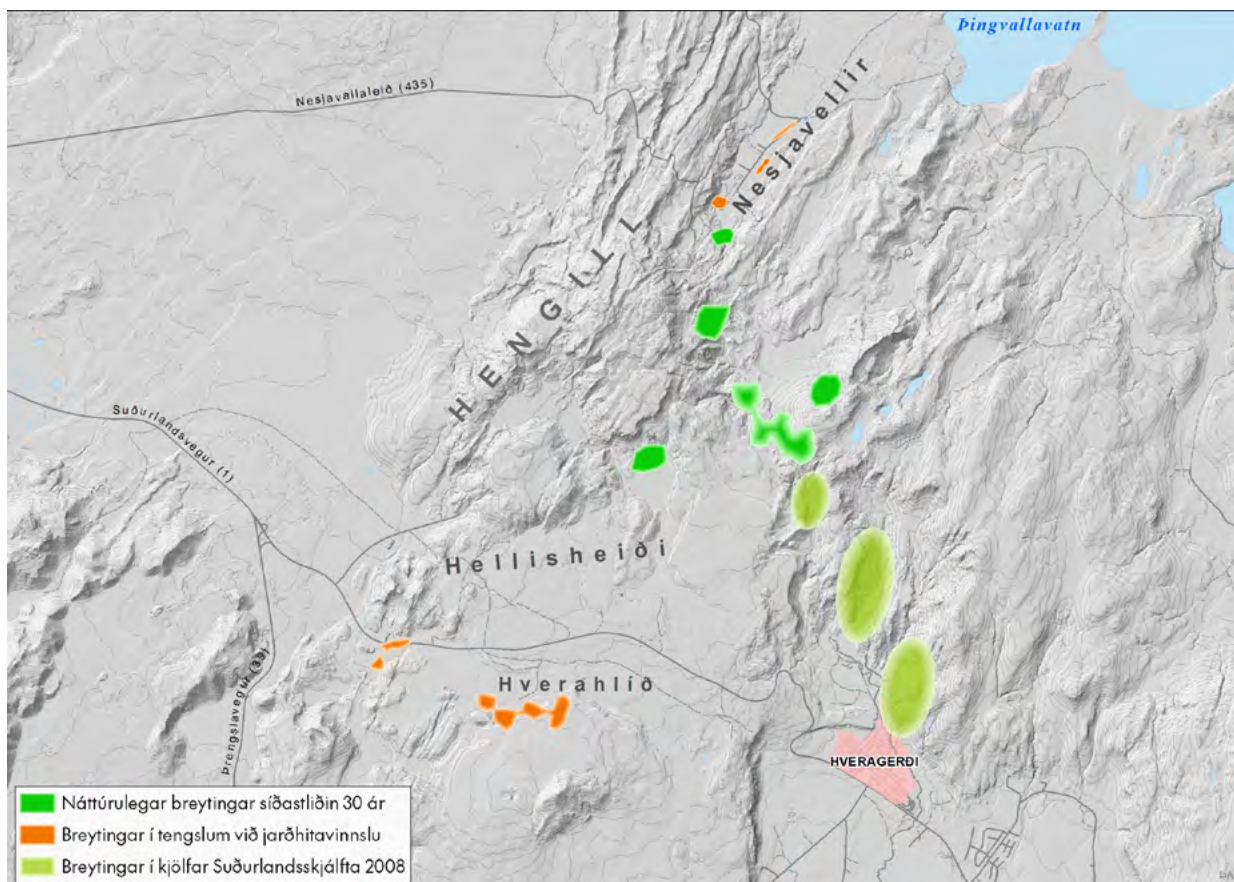
Virgni á Hengilssvæðinu

Virgni jarðhita á yfirborði á Hengilssvæðinu er þáttur sem fylgst er með en hún getur breyst náttúrulega en einnig vegna jarðvarmavinnslu.

Engin ákveðin leið er til að greina vel á milli hvort um náttúrulegar breytingar er að ræða eða af mannavöldum en þó er reynt að leggja mat á það með hliðsjón af aðstæðum hverju sinni. Breytingar á yfirborðsvirkni hófust til dæmis í Hverahlíð eftir að holur voru boraðar þar og því hægt að leiða að því

líkum að breytingarnar tengist nýtingu jarðhitans á svæðinu. Bætt var í mælingar á yfirborðsjarðhita í Hverahlíð árið 2024.

Orka náttúrunnar fylgist náið með yfirborðsjarðhita undir þjóðvegi 1 í Hveradalabrekku við Skíðaskálann í góðu samstarfi við Vegagerðina.

Vinnslusvæði jarðvarmavirkjana á Hengilssvæðinu og breytingar á yfirborðsjarðhita.

Niðurdæling

Jarðhitavatni er dælt niður við Nesjavallavirkjun og Hellsheiðavirkjun til að vernda yfirborðsvatn og grunnvatn því jarðhitavatnið er heitara en grunnvatn og með aðra efnasamsetningu. Annað markmið er að stýra niðurdælingu þannig að hún styðji við þrýsting í jarðhitageyminum sem stuðlar að ábyrgari nýtingu auðlindarinnar. Niðurdælingargeta er fyrir allt skiljuvatn frá báðum virkjunum sem er afrakstur rannsókna og nýsköpunar allt frá árinu 2015. Í þeim tilfellum sem jarðhitavatn er losað á yfirborð eru viðhaldsstopp í rekstri sem valda því að ekki er hægt að dæla öllu niður.

Undanfarin ár hefur verið unnið að mörgum rannsóknar- og þróunarverkefnum til að uppfylla kröfur um niðurdælingu á Nesjavöllum og Hellsheiði með nokkrum árangri.³

Eins og fram kemur að ofan var tæplega 70% af jarðhitavökva, sem tekinn var úr jarðhitageyminum á Nesjavöllum, dælt í niðurdælingarholur, þar af tæplega 40% í jarðhitageyminn. Þrátt fyrir árangur í niðurdælingarveitu Nesjavallavirkjunar fylgir jarðhitavinnslunni töluverð losun upphitaðs grunnvatns á yfirborð sem kemur fram í varmamengun í borholum og lindum við Þingvallavatn. Áfram er unnið að uppbyggingu djúprar niðurdælingar við Nesjavallavirkjun og undirbúnings að blöndun jarðhitavatns við hitaveituvatn á höfuðborgarsvæðinu sem er áætluð 2026, sjá umfjöllun að neðan.

Tæplega 70% af þeim jarðhitavökva (skiljuvatn og þéttivatn) sem tekinn var upp úr jarðhitageyminum á Hellsheiði árið 2024 var dælt aftur niður í hann. Það þéttivatn (þétt hrein gufa) sem ekki fór í niðurdælingu gufaði upp í kæliturnum eða var losað á yfirfall eða tæplega 1,5 %. Yfirfallið

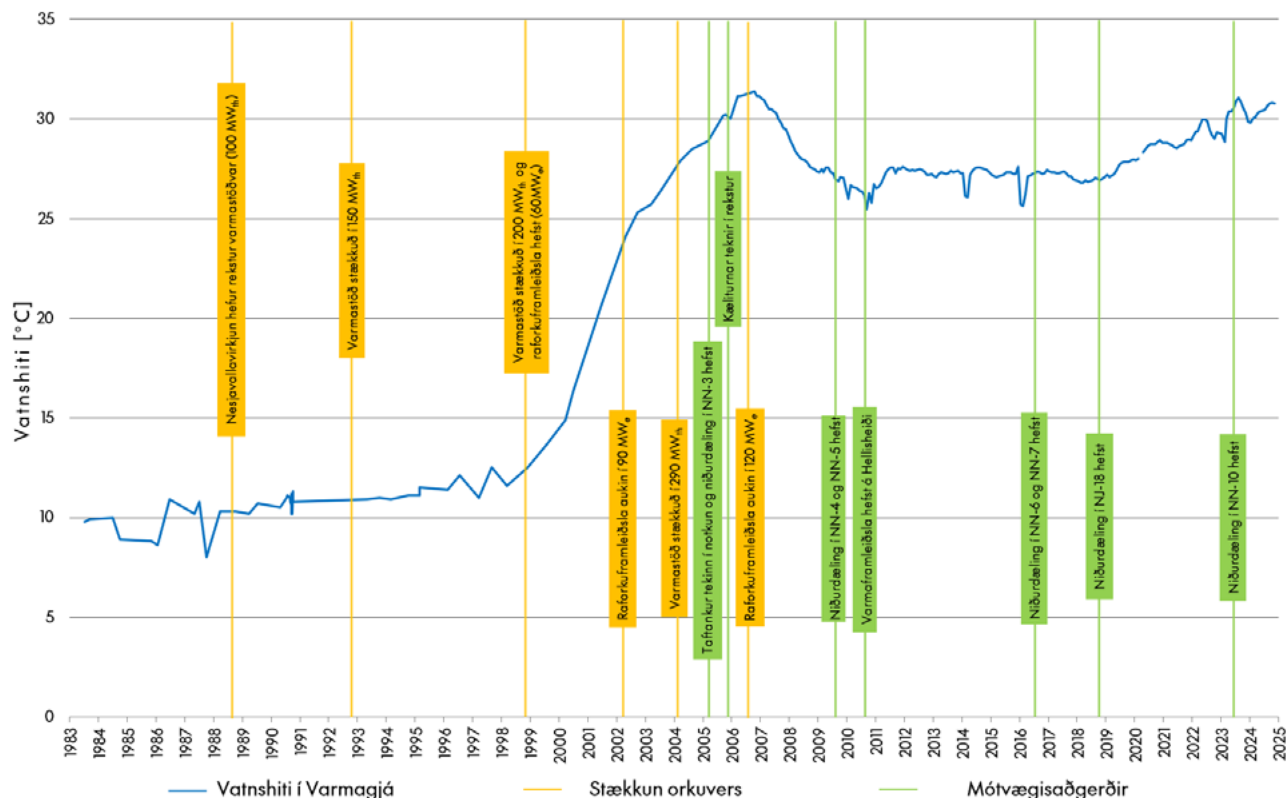
³ Rannsóknar- og þróunarverkefni vegna niðurdælingar jarðhitavatns 2024.

er notað vegna skipulagðra eða óvæntra atvika í rekstri. Árið 2024 var töluverð áskorun að halda losun á yfirborð innan markmiða Orku náttúrunnar vegna viðhaldsverkefna og óvæntra bilana en það tókst þó.⁴

⁴ Losun jarðhitavatns frá Nesjavöllum, Hellsheiði og Hverahlíð og grunnvatnsgæði 2024

Hitastig grunnvatns við Þingvallavatn

Þróun hitastigs í Varmagjá við Þingvallavatn frá upphafi mælinga til 2024 ásamt mótvægisáðgerðum sem gripið hefur verið til.

Varmamengun í grunnvatni

Varmamengun í grunnvatni við Nesjavallavirkjun er eitt helsta umhverfisvandamál Orku náttúrunnar. Ástæðan er losun heits vatns, kælivatns og jarðhitavatns við virkjunina. Vandlega er fylgst með hitabreytingum í grunnvatni á Nesjavöllum með mælingum í borholum og lindum við strönd Þingvallavatns. Árið 2024 var hitastigið þar nálægt því að vera í hámarki frá upphafi mælinga árið 1985. Þetta eru töluverð vonbrigði vegna þeirra

fjölmörgu mótvægisáðgerða, rannsóknar- og þróunarverkefna sem Orka náttúrunnar hefur gripið til á síðustu árum, til að koma í veg fyrir losun heits vatns í grunnvatn. Stórauðinn djúp niðurdæling í jarðhitageyminn undanfarnir ár hefur enn ekki skilað sér í lægra hitastigi grunnvatns. Orka náttúrunnar mun vinna áfram að mótvægislausnum. Þar á meðal er stefnt að því að nýta náttúrumiðaðar lausnir við gerð kælitjarna í Lækjarhvarfi, en það verkefni er styrkt af [LIFE ICE-WATER](#) verkefninu sem stýrt er af Umhverfis- og orkustofnun. Ennfremur verður ráðist í stækkun kæliturns við virkjunina og borun djúprar niðurdælingarholu árið 2026.

Fyrirhuguð sameining hitaveitukerfis höfuðborgarsvæðisins mun skila sér í meiri framleiðslu á heitu vatni á Nesjavöllum sem mun minnka til muna alla losun heits vatns við virkjunina, sjá umfjöllun um meira heitt vatn til höfuðborgarsvæðisins að neðan.

Meira jarðhitavatn til höfuðborgarsvæðisins

Rannsóknir sem snúa að sameiningu hitaveitukerfis höfuðborgarsvæðisins þannig að unnt sé að blanda saman lághitavatni og heitu vatni frá jarðvarmavirkjunum lofa góðu. Gangi þetta verkefni eftir mun verða gjörbreyting á rekstrarfyrirkomulagi hitaveitunnar og varmaframleiðslu virkjana þar sem stefnt er að því til frambúðar að minnka sumarvinnslu úr lághitasvæðunum og nýta betur þann varma sem framleiddur er í jarðvarmavirkjunum. Árið 2025 mun koma fram niðurstaða um það hvort fýsilegt sé að ræsa verkefnið árið 2026. Verði það niðurstaðan mun í framhaldinu draga verulega úr yfirborðslosun heits vatns á Nesjavöllum sem mun með tímanum minnka varmamengun við strönd Þingvallavatns.

Vöktun á lífríki

Áhrif losunar jarðhitavatns á lífríki í Þorsteinsvík við Þingvallavatn hafa verið vöktuð frá því áður en Nesjavallavirkjun var reist. [Niðurstöður mælinga Náttúrufraeðistofu Kópavogs](#) árið 2020 sýndu að snefilefni í jarðhitavatni frá virkjuninni, sem helst hafa verið talin hafa neikvæð áhrif á lífríki, benda ekki til tölfræðilegar marktækrar aukningar í umhverfinu. Áfram verður unnið að greiningum á stöðu grunnvatns á Nesjavöllum þannig að Orka náttúrunnar nái markmiðum sínum um að minnka umhverfisáhrif Nesjavallavirkjunar.

Skjálftavirkni

Niðurdæling jarðhitavatns, einkum á Húsmúlasvæðinu og vinnsla jarðhita í tengslum við jarðfræðirannsóknir og boranir á háhitasvæðum geta orðið til þess að leysa spennu úr jörðinni og valdið skjálftavirkni, svokallaðri örvaðri skjálftavirkni. Orka náttúrunnar vinnur eftir verklagi sem miðar að því að lágmarka hættu á örvuðum jarðskjálftum í og við Hengilinn.

Markmið Orkuveitunnar um að jarðskjálftar sem hugsanlega tengjast niðurdælingu á jarðhitavatni valdi sem minnstum óþægindum og valdi ekki tjóni var uppfyllt. Árið 2024 varð skjálfti að stærð 3,1 á niðurdælingarsvæði Orku náttúrunnar í Húsmúla.⁵ Engar breytingar voru gerðar í niðurdælingu og engar tilkynningar voru sendar til skjálftavaktar Veðurstofu Íslands og Almannavarnadeildar ríkislögreglustjóra vegna breytinga á niðurdælingu árið 2024.

⁵ [Próun skjálftavirkni við Hellisheiðarvirkjun haustið 2011 til ársloka 2024](#)

Losun brennisteinsvetnis

Miðað við framleidda orkueiningu hefur losunarkræfni brennisteinsvetnis í jarðvarmavirkjunum dregist saman frá árinu 2016 eða úr rúmlega 2 grömmum á kílówattstund í um 1,6 gramm árið 2024.⁶

Losun brennisteinsvetnis frá Hellisheiðarvirkjun og Nesjavallavirkjun var samtals um 11 þúsund tonn árið 2024. Styrkur brennisteinsvetnis (H₂S) fór einu sinni yfir viðmiðunarmörk í Norðlingaholti og í Hveragerði 2024.⁷ Hlutfallsleg niðurdæling brennisteinsvetnis frá Hellisheiðarvirkjun var um 50% árið 2024. Niðurdæling á brennisteinsvetni hófst á tilraunaskala við Nesjavallavirkjun árið 2024 og var hún % af útblæstri virkjunarinnar.

Unnið er eftir áætlun um að Hellisheiðarvirkjun verði sporlétt árið 2025 og Nesjavallavirkjun árið 2030 sem þýðir að nánast allt brennisteinsvetni frá virkjununum verði fangað og bundið í berg.

Auðlindir í vind- og vatnsafl

Í samræmi við nýja heildarstefnu Orkuveitunnar hefur fyrirtækið ráðist í forathuganir á vind- og vatnsorkukostum en markmiðið er augin sjálfbær og fjölbreytt orkuframleiðsla í skrefum. Fyrirhuguð vindorkuverkefni fyrirtækisins eru við Lyklafell, Lambafell og Dyraveg í nágrenni Hengilssvæðisins. Vatnsorkuverkefnið eru víða um land.

⁶ [Losun gróðurhúsalofttegunda og losunarkræfni koldíoxíðs og brennisteinsvetnis á Hellisheiði og Nesjavöllum 2024](#)

⁷ [Styrkur brennisteinsvetnis í andrúmslofti og viðmiðunarmörk 2024](#)

Aðgerðir 2024

Ráðist var í töluverðar framkvæmdir til að tryggja heitt vatn til húshitunar, afhendingaröryggi á heitu vatni á höfuðborgarsvæðinu, Vestur- og Suðurlandi næstu áratugi og til að draga úr sóun.

- Heitt vatn fannst á Kjalarnesi og Geldinganesi** sem eru tímamót því allt bendir til að þessi nýju jarðhitakerfi innan Reykjavíkur geti nýst hitaveitunni. Þetta er mikilvægt skref í að anna orkuþörf til húshitunnar og atvinnustarfsemi á svæðinu, sem fer vaxandi í takt við stækkandi samfélag.
- Jarðhitaleit á Suður- og Vesturlandi og höfuðborgarsvæðinu** fór fram að Laugalandi í Holtum, að Borg á Mýrum, Álfanesi og við sunnanverðan Grafarvog í Reykjavík. Áætlanir Veitna gera ráð fyrir að fylgja eftir rannsóknum sem gerðar hafa verið á Álfanesi og að Borg á Mýrum með borunum. Allar rannsóknarholur eru boraðar í góðu samstarfi og samráði við landeigendur. Undirbúningur hófst að borun nýrrar vinnsluholu í Hveragerði við varmastöð Veitna við Bláskóga. Áætlaður kostnaður við borun er um 100 milljónir króna.
- Ein helsta hitaveituæð Veitna lögð yfir Elliða-ár.** Hitaveituæðin mun auka afkastagetu og rekstraröryggi hitaveitunnar fyrir stóran hluta höfuðborgarsvæðisins um komandi ár. Lögnin liggur yfir ána en ekki undir hana en það tryggði að viðkvæmu lífríki vatnsins var hlíf og rask á árbökkum og gróðri var í lágmarki.
- Heitavatslekar fundnir með drónum** sem útbúnir voru hitamyndavélum. Þetta hentar einkum í lekaleit á veturna. Leitin hefur borið töluverðan árangur.
- Hverahlíðarlögn II á Hellisheiði tekin í notkun.** Með tilkomu hennar jókst flutningsgeta gufu frá Hverahlíð og stórbætti það gufuförða Hellis-

heiðarvirkjunar ásamt því að auka sveigjanleika í rekstri. Áætlaður kostnaður var um 1.500 milljónir króna.

- Rannsóknir á nýjum háhitasvæðum** hafa verið í undirbúningi í Meitlum norður, Meitlum suður, Hverahlíð II, Þverárdal/Ölkelduhálsi, Ölfusdal, og Mosfellsheiði ásamt tilheyrandi leyfisumsóknum.
- Sameining hitaveitukerfis höfuðborgarsvæðisins.** Árið 2024 lauk fyrsta rannsóknarhluta verkefnisins sem staðið hefur yfir frá árinu 2018 og er stærsta nýsköpunarverkefni Orkuveitunnar. Markmið er að blanda saman lág-hitavatni og heitu vatni frá virkjunum án myndunar útfellinga. Næsti áfangi rannsóknanna er hafinn og lofar góðu. Takist verkefnið mun það gjörbreyta rekstrarfyrirkomulagi hitaveitunnar og varmaframleiðslu virkjana.
- Rannsóknar- og þróunarverkefni** til að uppfylla kröfur um niðurdælingu jarðhitavats á Hellisheiði og Nesjavöllum. Afrakstur þessara verkefna árin 2015 til 2024 er sá að unnt er að dæla niður öllu skiljuvatni við báðar virkjanir. Verkefnið árið 2024 var að halda áfram að breyta tilhögun niðurdælingar til að minnka áhrif á vinnslusvæðin.
- Hvatning um að fara vel með.** Í kuldatið og þegar bilanir verða hafa Veitur hvatt fólk til að fara vel með heita vatnið, ekki kynda híbýli sín óþarflega mikið og hafa glugga lokaða.
- Borútboð með rafmagni.** Útboð Orkuveitunnar á árinu innihélt borun 35 holna fyrir lághitasvæði Veitna og rannsóknarholur umhverfis Hengilinn. Skilyrði útboðsins voru borun með rafmagni í stað olíu.
- Forathuganir á vind- og vatnsorkukostum** á vegum Orkuveitunnar og undirbúningur að leyfisveitingum vegna þeirra.

Aðgerðir til framtíðar

Ráðist verður í töluverðar aðgerðir til að tryggja heitt vatn til húshitunar, draga úr áhættu og sækja tækifæri vegna auðlindanýtingar og afhendingar á heitu vatni og raforku næstu áratugi ásamt því að draga úr sóun:

- Borun hitaveituholna á Kjalarnesi, Geldinganesi, Álfanesi.** Ráðist verður í frekari rannsóknir og boranir á þessum nýju vinnslusvæðum til að kortleggja betur hvar jarðhiti finnst. Ef allt gengur að óskum verður vatnið frá nýju svæðunum tengt hitaveitunni á höfuðborgarsvæðinu á næstu árum.
- Vinnslugeta núverandi lághitasvæða verður aukin með frekari borunum.** Að hluta þarf að gera þetta til að endurheimta vinnslugetu sem hefur tapast og að hluta verður þörf fyrir aukna vinnslugetu til að mæta breyttu notkunarmynstri á lághitasvæðum í náinni framtíð. Í því fellst að taka meira úr þeim á veturna en nú er gert en hvíla þau á sumrin. Frekari boranir á núverandi lághitasvæðum munu einnig skila sér í kærkomnu rekstraröryggi.
- Leitað að nýjum lághitasvæðum** að Borg á Mýrum og Ásahreppi.
- Auka þarf magn af heitu vatni í Rangárveitu** vegna umframeftirspurnar miðað við fyrri spár Veitna. Borun að Laugalandi í Holtum vorið 2025 mun leiða í ljós hvort unnt sé auka vinnslu þar, sem yrði til mikilla bóta. Ef það er ekki raunin er nærtækasti og fljótlegasti kosturinn í stöðunni að bora nýja vinnsluholu í Kaldárholti. Áætlaður kostnaður við borun er um 100 milljónir króna.
- Áfram unnið að sameiningu hitaveitukerfis höfuðborgarsvæðisins.** Búist er við niðurstöðum fýsileika þessa stóra verkefnis um mitt ár 2025.

6. **Rannsóknar- og þróunarverkefni** til að uppfylla kröfur um niðurdælingu jarðhitavatns á Hellisheiði og Nesjavöllum. Tvær háhitaholur verða tengdar við niðurrennisveitu Hellisheiðarvirkjuna og unnið er að því að staðsetja nýja djúpa niðurdælingarholu á vinnslusvæðum Orku náttúrunnar.
7. **Unnið áfram að rannsóknum á nýjum háhitasvæðum í Meitlum norður, Meitlum suður, Hverahlíð II, Þverárdal/Ölkelduhálsi, Ölfusdal og Mosfellsheiði ásamt tilheyrandi leyfisumsóknum.** Tvær rannsóknarholur verða boraðar í Meitlum norðanverðum haustið 2025 til að kanna jarðhitann. Vinnsluboranir á nýjum teigum í Hverahlíð og sunnan Hverahlíðar eru fyrirhugaðar sumarið 2026 fáist til þess leyfi. Niðurstöður þessara rannsóknarborana verður lykillinn að ákvarðanatöku um framtíðarboranir í Hverahlíð.
8. **Stækkun kæliturns við Nesjavallavirkjun og gerð kælitjarna við Nesjavallavirkjun til að draga úr varmamengun í Þingvallavatni af völdum jarðhitavinnslu í Nesjavallavirkjun.** Orka náttúrunnar ræðst í kælitjarnaverkefnið með tilstuðlan styrks úr [LIFE ICEWATER verkefninu](#) sem Umhverfis- og orkustofnun leiðir.
9. **Áfram unnið að forathugunum á vind- og vatnsorkukostum** á vegum Orkuveitunnar og undirbúningi að leyfisveitingum.
10. **Nýjar vinnsluholur** verða boraðar á vinnslusvæðum Orku náttúrunnar til þess að viðhalda framleiðslu á heitu vatni og rafmagni í Hellisheiðar- og Nesjavallavirkjun.

Innleiðing hringrásarhagkerfis

Stefna, nálgun og markmið

Það er mikilvægt að stórt fyrirtæki á landsvísu eins og Orkuveitan taki afgerandi þátt í innleiðingu hringrásarhagkerfisins til að stuðla að sjálfbærni og draga úr umhverfisáhrifum. Orkuveitan leggur áherslu á ábyrga nýtingu auðlinda, fyrirtækið lítur á úrgang sem hráefni og nýtir hann aftur í vinnsluferlinum eins og unnt er og dregur úr sóun. Þannig getur Orkuveitan og dótturfélög dregið úr rekstrarkostnaði og umhverfisáhrifum, aukið samkeppnishæfni sína með nýsköpun og þróun á vistvænum lausnum ásamt því að stuðla að bættri ímynd fyrirtækisins. Orka náttúrunnar er í mun að nýta orkustrauma í Jarðhitagarði við Hellisheiðarvirkjun á fjölbreyttan og umhverfisvænan hátt.

Í [sjálfbærnistefnu Orkuveitunnar](#) kemur fram að Orkuveitan dregur úr losun mengandi efna eins og kostur er og leggur áherslu á rannsóknir og þróun til að geta nýtt bestu mögulegu lausnir þar sem hringrásarhugsun er í forgangi.

Markmiðið er að:

- Úrgangur sé sem minnstur. Fyrir árið 2025 sé endurvinnsluhlutfall 85% og 90% fyrir 2030 af heildarúrgangi, að frátöldu asbesti og fráveituúrgangi.
- Viðhafðar séu úrgangsforvarnir þar með talið að horft sé til þess að vörur endist lengur, séu viðgerðarhæfar, séu fjölnota og að dregið sé úr magni umbúða þeim tengdum.

Úrgangur, þar á meðal fráveituúrgangur, og endurnýting ýmist dróst saman eða jókst hjá Orkuveitunni árið 2024. Endurvinnsluhlutfall (þ.m.t. það sem rataði í úrgangsbrennslu) árið 2024 var 95% að frátöldu asbesti og fráveituúrgangi. Markmiðið

var sett 85% fyrir árið 2025. Orkuveitan birtir upplýsingar um hvernig úrgangur fyrirtækisins skiptist milli úrgangsflokka, á starfssvæðinu.⁸

Orkuveitan vinnur að mörgum verkefnum þar sem vörur og búnaður eru flokkuð og endurnýtt til að lengja líftíma þeirra og draga úr sóun. Dæmi um slík verkefni:

- Stál og steypa eru hráefni sem birgjar Orkuveitunnar útvega til að byggja og viðhalda veitukerfum og orkuverum. Þetta hráefni er dýrt og hefur stórt kolefnisspor. Reynt er að endurvinna þetta hráefni í samvinnu við verktaka og þau sem þjónusta fyrirtækið vegna úrgangsmála. Ennfremur er horft til þess að kaupa vörur sem innihalda endurunnið stál.
- Vinnufatnaður er nýttur aftur fyrir sumarstarfsfólk. Starfsfólki stendur til boða að fá lánaðan slíkan fatnað sé ekki nauðsynlega að klæðast honum í daglegu starfi. Orkuveitan tók þátt í Barnamenningarhátíð 2024 þar sem sett var upp tilraunasmiðja með rafrásir á textíl í samvinnu við grunnskólana og raftextílhönnuð. Raftextílverk voru sýnd á hátíðinni.
- Gamlar tölvur er hægt að fá lánaðar. Einnig eru þær uppfærðar og afhentar nýju starfsfólki. Þegar hætt er að þjónusta tölvurnar getur starfsfólkið keypt þær á góðu verði til einkanota.
- Gömlum orkumælum er skipt út fyrir nýja snjallmæla. Þetta er mikill fjöldi mæla eða um 150 þúsund stykki. Gömlu mælunum er safnað saman, þeir teknir í sundur í fangelsinu að Litla-Hrauni og hlutarnir flokkaðir í málma og plast. Málmarnir fara til endurvinnslu í Hollandi og plastið til orkuvinnslu í Svíþjóð.

⁸ Flokkun úrgangs hjá Orkuveitunni 2024

- Matarafgangar eru nýttir í mótuneyti Orkuveitunnar, ýmist í óbreyttri mynd eða settir í nýjan búning. Eftir það fara matarafgangar til Samhjalpar.
- Mótorar og dælur eru lagfærð eins og kostur er í stað þess að kaupa nýjan búnað. Þar sem skipt er út dælum í borholum, t.d. fyrir djúpdælur, eru gömul rör nýtt í önnur verkefni.
- Einangruð hitaveiturör fara í tættara, stálið er nýtt í endurvinnslu og restin í orkuvinnslu. Allt stál er flokkað og einnig annað efni sem fellur til á verkstæðum.
- Plaströr í borvatnsveitu eru tekin í sundur, soðin saman og endurnýtt mörgum sinnum.
- Möl í eldri borplönum er nýtt í ný plön.
- Rafbílahleðslur sem hafa skemmst eru rifnar í sundur og nýttar í varahluti. Þær heimahleðslur sem ekki eru í notkun er skilað svo hægt sé að nýta þær annars staðar.

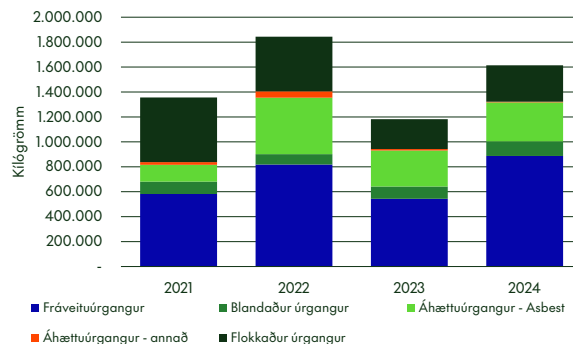
Fráveituúrgangur

Hlutur fráveituúrgangs úr hreinsistöðvum Veitna er um 60% af heildarmagni úrgangs en hefur aukist frá árinu 2023. Veitum er í mun að nýta þann hluta fráveituúrgangsins sem til fellur í hreinsistöðvunum og er lífbrjótanlegur (seyra og fita) en einnig að nýta sand sem þar safnast fyrir.

Takmarkaður möguleiki er fyrir Veitur að stýra því hve mikill fráveituúrgangur safnast upp í hreinsistöðvum þar sem hann kemur frá íbúum og atvinnulífi á veitusvæðinu. Í auglýsingaherferðum hafa Veitur því minnt á þann skaða sem blautklútar og annað rusl geta valdið í fráveitukerfinu til að hafa áhrif á neysluhegðun borgaranna og draga úr bilanatíðni búnaðar.

Samsetning úrgangs

Flokkun úrgangs hjá Orkuveitunni 2021-2024

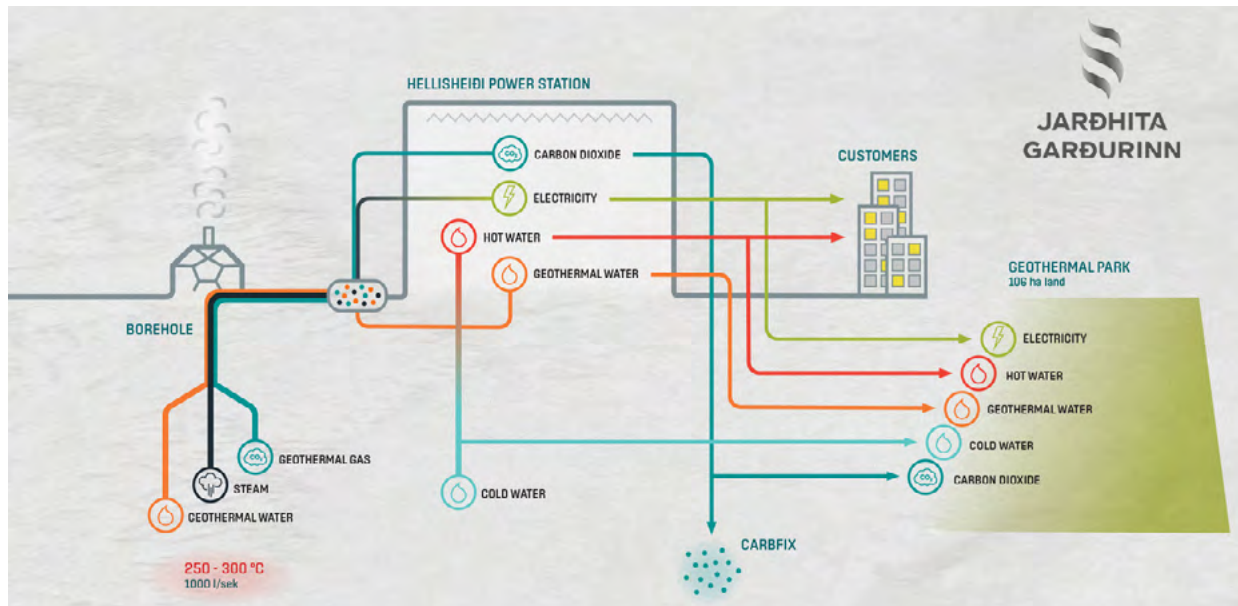
Gróðurhúsalofttegundir losna frá urðuðum úrgangi og hefur losunin minnkað frá árinu 2016. Helsta ástæðan er sú að í stað þess að urða fráveituúrgang

þá fer hann í meira mæli í brennslu. Losunarstuðull brennslu, sem nýttur er í útreikninga á losuninni, er annar og lægri en sá stuðull sem notaður var vegna urðaðs úrgangs, sjá [Loftslagsbókhald Orkuveitunnar 2024](#) á heimasíðu fyrirtækisins.

Helstu varasömu efnin í notkun hjá Orkuveitunni eru asbest, grunnefni sem nýtt er í einangrunarfrauð, klór, sýrur og basar, suðugas og jarðhitagös, olíur og leysiefni. Árið 2024 var töluvert notað af skaðlegum efnum líkt og undanfarin ár. Slys vegna notkunar á varasömum efnum eru fátíð og var ekkert slys tilkynnt vegna þessa árið 2024.

Jarðhitagarður

Í Jarðhitagarði Orku náttúrunnar við Hellisheiðarvirkjun er leitað leiða til að fjölnýta auðlindastrauma virkjunarinnar með fjölbreyttri notkun á varma, rafmagni, vatni og jarðhitalofttegundum. Í Jarðhitagarði er markmiðið að skapa hringrásar-

Yfirlit yfir orkutengda auðlindastrauma í Jarðhitagarði Orku náttúrunnar við Hellisheiðarvirkjun.

samfélag þar sem samstarfsaðilar deila innviðum, þekkingu og auðlindum til að lágmarka sóun og hámarka ávinning fyrir fyrirtækin, samfélag og náttúru. Áhersla er lögð á að styðja við nýsköpun tengda jarðvarma og sjálfbærni og flýta þannig fyrir framþróun grænna tæknilausna.

Ríkar kröfur eru gerðar til fyrirtækja sem ætla að starfa í Jarðhitagarði Orku náttúrunnar vegna vatnsverndar, ásýndar, ónæðis og umgengni. Á byggingatíma verkefna er gerð krafa um endurnýtingu gróðurþekju sem fellur til. Hún er notuð í frágang þegar jarðvinnu lýkur eða nýtt annars staðar á athafnasvæði fyrirtækisins þar sem hennar er þörf.

Unnið er að uppbyggingu Nýsköpunarkjarna Jarðhitagarðsins og stefnt að verklokum árið 2026. Í Nýsköpunarkjarna verður aðstaða og aðgengi að auðlindum fyrir jarðvarmatengda nýsköpun, þróun og rannsóknir, bæði innlend og alþjóðleg samstarfsverkefni. Fyrirtækin í Jarðhitagarðinum byrjuðu öll sem öflug sprotafyrirtæki í Nýsköpunarkjarna og hafa fengið tækifæri til að vaxa og dafna.

Nú er í Jarðhitagarðinum unnið að nýsköpunar- og þróunarverkefni undir stjórn vísindafólks Orkuveitunnar þar sem leitað er leiða til að breyta eiginleikum heita vatnsins, sem frá virkjununum kemur, þannig að óhætt sé að það blandist við lághitavatnið frá Veitum. Ávinningur þessa er margþættur, sjá umfjöllun um meira jarðhitavatn til höfuðborgarsvæðisins að ofan.

Þau fyrirtæki sem nú starfa í Jarðhitagarði Orku náttúrunnar eru Climeworks, VAXA Technologies, GeoSilica og vetnisstöðin VON. Meðal þeirra tækifæra sem eru í skoðun fyrir Jarðhitagarðinn er viðskiptaþróun baðlóns í Hveradölum. Auk þess berast Orku náttúrunnar fjölda fyrirspurnar um uppbyggingu nýrrar starfsemi innan Jarðhitagarðsins.

Nýting bakvatns og jarðhitavatns

Veitur dæla heitu bakvatni niður í jarðhitakerfin þegar við á t.d. í Stykkishólmi og hafa einnig horft til aukins samstarfs við Reykjavíkurborg og háskóla til að finna fleiri möguleika á að nýta vatnið. Fjallað er um mikilvægi nýtingar á jarðhitavatni við jarðvarmavirkjanir Orku náttúrunnar í þeim tilgangi að vernda yfirborðsvatn og grunnvatn og þannig að niðurdæling jarðhitavatnsins styðji við þrýsting í jarðhitageyminum við Nesjavallavirkjun og Hellisheiðarvirkjun.

Aðgerðir 2024

Aðgerðir árið 2024 til að draga úr áhættu og sækja tækifæri sem innleiðing hringrásarhagkerfisins hefur fyrir Orkuveituna voru:

1. **Móttaka á seyrú úr hreinsistöðvum Veitna.** Unnið að því að kanna valkosti á mótöku á seyrú sem gæti nýst sem jarðvegsbætur á örfoka landi.
2. **Endurnýting á sandi úr skólphreinsistöðvum.** Efna-, örveru- og eðlisgreining á sandi úr hreinsistöðvum hefur verið framkvæmd og var í kjölfarið auglýst eftir áhugasömum þjónustuaðilum sem gætu komið sandinum í endurnýtingu. Unnið er að úrlausn verkefnisins í samstarfi við Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur og mögulega þjónustuveitendur.
3. **Hagnýting fitu úr skólphreinsistöðvum.** Unnið er að undirbúningi nýsköpunardíffins innkaupaferlis á þjónustu fyrir fitu úr skólphreinsistöðvum. Leitað er leiða til að koma fitunni, sem í dag er brennd án orkunýtingar, í einhverskonar hagnýtingu.
4. **Climeworks gekk vel að fanga CO₂ úr andrúmslofti í Jarðhitagarði Orku náttúrunnar** en fyrirtækið stækkaði við sig á árinu og hóf rekstur á nýrri einingu, kölluð Mammoth. Mammoth nýtir einnig Carbfix aðferðina við bindingu

kolefnisins í jarðlögum en full afköst eru áætluð 36.000 tonn koldíoxíðs á ári.

5. **Alþjóðlega hátæknyfyrirtækið VAXA Technologies nýtir orkutengd aðföng** í smáþörunga-verksmiðju. Smáþörungur eru nýttir til fódurs og fæðubóta fyrir dýr og menn.
6. **Vetnisframleiðsla við Hellisheiðarvirkjun.** Orka náttúrunnar framleiðir vetni við Hellisheiðarvirkjun í tilraunaskyni úr rafmagni sem er framleidd á tímum sem minni eftirspurn er eftir því. Vetnið nýtist fyrir almenning og atvinnulíf vegna orkuskipta í samgöngum og hefur verið framleitt í Jarðhitagarði Orku náttúrunnar frá árinu 2020.

Aðgerðir til framtíðar

Aðgerðir til framtíðar til að draga úr áhættu og sækja tækifæri sem innleiðing hringrásarhagkerfis er:

1. **Móttaka á seyrú úr hreinsistöðvum Veitna í Borgarbyggð.** Áfram kannaðir valkostir í þessa veru.
2. **Endurnýting** hefst vonandi **á sandi** úr skólphreinsistöðvum.
3. **Fita úr skólphreinsistöðvum** verður komið í nýtingarferli.
4. **Nýsköpunarkjarni Jarðhitagarðs Orku náttúrunnar** lýkur við að koma upp aðstöðu fyrir jarðvarmatengdar rannsóknir og nýsköpun. Vonin er sú að nokkrir rannsóknarverkefni og sprotafyrirtæki geti nýtt sér aðstöðuna frá upphafi.
5. **Vetnisframleiðsla við Hellisheiðarvirkjun heldur áfram** og áætlað er að eftirspurn eftir

vetni í samgöngur muni aukast þegar líður á árið. Orka náttúrunnar er eini vetnisframleiðandi landsins og er að undirbúa sig til að koma til móts við aukna notkun.

6. **Frekari nýting hitaveituvatns.** Veitur vinna að stefnuverkefni sem snýr að frekari nýtingu hitaveituvatns, svokallaðri bakrás, sem er safnað eftir nýtingu í húskerfum viðskiptavina. Bæði er horft til þess að nýta þann varma sem tiltækur er til hitunar við lægra hitastig en einnig nýtingar á vatninu til þvotta/skolunar óháð varma sem í því er.

S1 Mannauður

Úr heildarstefnu Orkuveitunnar:

Fjölbreytt liðsheild og framsýn forysta á öruggum og inngildandi vinnustað.

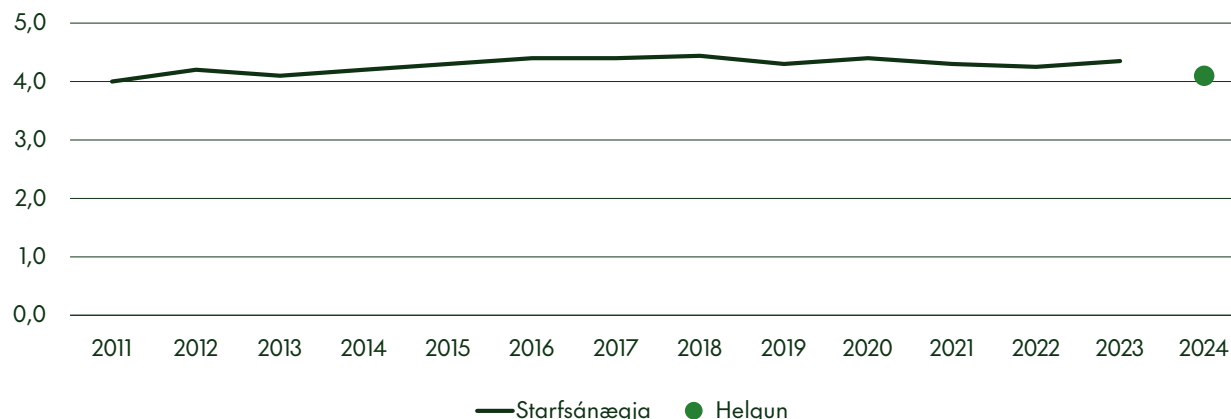
Stefna, nálgun og markmið

Sá reginmunur er á nýtingu Orkuveitunnar á náttúruauði og mannauði að fólk hefur skoðun á nýtingu sinna persónulegu verðmæta í formi hæfni og þekkingar meðan náttúran fer oft dult með afstöðu sína. Skoðun starfsfólks getur verið verðmæti í sjálfu sér; jákvæð afstaða til vinnustaðar skilar betri niðurstöðu en neikvæð þó þekking og hæfni sé hin sama.

Starfsánægja innan Orkuveitunnar hefur um árabil mælst á styrkleikabili mælanda. Á árinu 2024 var tekinn upp breytt tilhögun vinnustaðargreininga hjá Orkuveitunni. Í stað árlegra umfangsmikilla kannana meðal starfsfólks eru kannanir gerðar ársfjórðungslega með sérstakri málefnaáherslu í hverri könnun. Tíðari mælingar gefa kost á að bregðast tímanlegar við niðurstöðum og einnig að fá skjótt viðbrögð starfsfólks við einstökum aðgerðum eða atburðum í rekstrinum. Meginmælikvarði vinnustaðargreiningarinnar er helgun starfsfólks í stað starfsánægju áður. Eldri mæling starfsánægju er hér höfð með til viðmiðunar.

Mannauðsstefna Orkuveitunnar miðar að því að hjá Orkuveitunni og dótturfélögum starfi hæft og ánægt starfsfólk sem hefur metnað og burði til að sinna þeim verkefnum sem starfsemi fyrirtækisins

Starfsánægja og helgun starfsfólks í vinnustaðargreiningu á skalanum 1-5

kallar á. Orkuveitan hefur stefnu um fjölbreytileika meðal starfsfólks og að vera í forystu í fjölbreytileika og jafnréttismála. Öryggis- og heilsumál eru alltaf í forgrunni hjá Orkuveitunni og að ekkert verk sé svo mikilvægt að hætta megi öryggi fólks við framkvæmd þess. Stefnumörkun í málefnum starfsfólks birtist í heildarstefnu sem er nánar útfærð í;

- [Mannauðsstefnu](#)
- [Stefnu í öryggis- og heilsumálum](#)
- [Jafnréttisstefnu](#)
- [Siðareglum](#)
- [Stefnu um upplýsingaöryggi og persónuvernd](#)
- [Starfskjarastefnu](#)

Fjölbreytni á vinnustaðnum

Orkuveitan er tiltölulega stór vinnustaður á íslenskan mælikvarða og hjá fyrirtækjunum í samstæðunni er að finna nokkra starfaflokka.

Innleiðing nýrrar heildarstefnu Orkuveitunnar á árinu 2024 kallaði á skipulagsbreytingar og breytingar á þörf fyrir þekkingu og hæfni. Við breytingarnar breyttist kynjahlutfall starfsfólks. Konur hafa verið um 30% alls starfsfólks um langt árabil en í árslok 2024 voru konur 35% alls fastráðins starfsfólks og hefur ekki verið hærra.

Starfsfólki af erlendum uppruna hefur fjölgað undanfarin ár og innan Carbfix fer mikill hluti vinnu fram á ensku. Orkuveitan hefur ekki áreiðanlegar tölur um ríkisfang starfsfólks þar sem ekki hefur fengist heimild til að samkeyra starfsmannaskrá

og Þjóðskrá. Fyrirtækinu virðist sem á meðal fast-ráðinna séu 30 sem ekki tala íslensku, eða um 5% starfsfólks.

Starfsfólki sem ekki hefur íslensku að móðurmáli stendur til boða íslenskunám kostað af Orkuveitunni á vinnutíma. Þá er aukin áhersla á að miðla upplýsingum til starfsfólks einnig á ensku. Í samræmi við stefnu um inngildandi vinnustað er hluti nýliðafræðslu allra sem ráðast til starfa hjá Orkuveitunni mikilvægi þess að starfsfólk er allskonar, þ.á.m. af mismunandi þjóðerni, og á allt rétt á tilheyra vinnustaðnum.

Með starfsfólki Orkuveitunnar starfa tímabundið verktakar á ýmsum sviðum sem er ýmist starfsfólk ráðgjafar- eða þjónustubirgja eða sjálfstætt starfandi. Algengast er þetta í upplýsingatæknimálum, verkefnastjórn eða verkfræðiráðgjöf. Vinnufyrirkomulag viðkomandi er fjölbreytt. Sum sækja vinnu á vinnustaði Orkuveitunnar án þess að vera endilega undir hefðbundinni stjórn stjórnenda fyrirtækisins eða þiggja launagreiðslur frá fyrirtækinu.

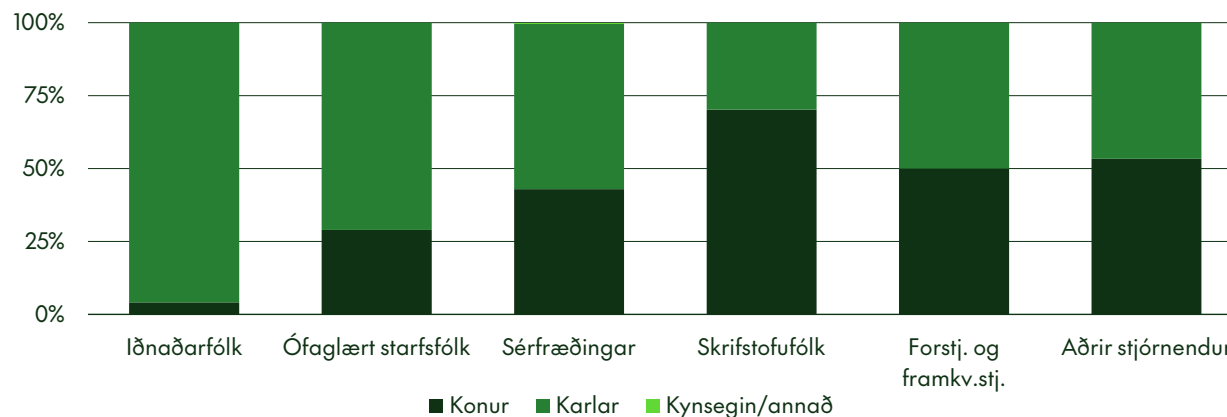
Öryggi og heilsa

Vinnuslysatiðni - H-tala

Fjöldi vinnuslysa sem leiða til fjarveru á hverja milljón vinnustunda

Starfsfólk samstæðu Orkuveitunnar eftir starfsgrein og kyni

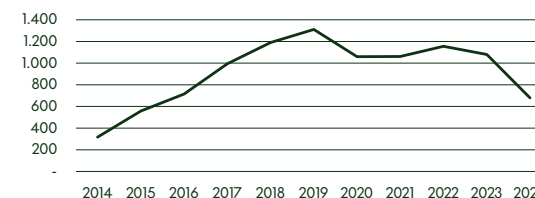

Orkuveitan stefnir að slysalausum vinnustað og lítur svo á að ekkert verk sé svo mikilvægt að hætta megi öryggi starfsfólks við framkvæmd þess. Stefna fyrirtækisins í öryggis- og heilbrigðismálum er rýnd árlega af stjórnnum félaganna í samstæðunni.

Orkuveitan starfrækir tilkynningagrunn sem starfsfólk skráir atvik og ábendingar um tækifæri til umbóta. Skráningarnar eru grunnur umbótastarfs í öryggis- og heilsumálum. Hver og ein tilkynning er tekin til skoðunar og staðfest skal að úrlausn hennar sé lokið. Mikil heimavinna starfsfólks meðan kórónuveirufaraldurinn geisaði skýrir fækkun skráninga á þeim hættum sem við starfsfólki blöstu á vinnutíma. Fækkun tilkynninga frá fyrra ári skýrist m.a. af því að sérstöku átaki í innleiðingu grunnsins lauk og því voru töluleg markmið um skráningar víða afnumin á vinnustöðum Orkuveitunnar.

Tilkynningar í Björgu

öryggis- og heilsugrunn Orkuveitunnar

Innan Orkuveitunnar eru nú starfandi fimm öryggis- og heilsunefndir, ein innan hvers fyrirtækis í samstæðunni. Hlutverk þeirra er að;

- Hafa yfirsýn yfir öryggis- og heilsumál starfsfólks fyrirtækisins
- Vinna með ÖH teymi samstæðunnar
- Halda málaflokknum á lofti, eru leiðtogar og talsmenn framfara
- Taka ákvarðanir til að tryggja bætt vinnuumhverfi

Forstjóri og framkvæmdastjórar fyrirtækjanna í samstæðunni eiga sæti í nefnd síns fyrirtækis og gefur það starfi þeirra aukið vægi.

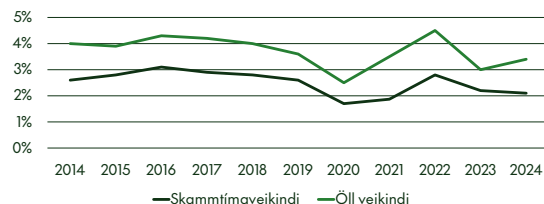
Orkuveitan hvetur starfsfólk með ýmsum hætti til að huga að heilsu sinni. Í húsaáæðunum Orkuveitunnar við Bæjarháls er líkamsræktaraðstaða sem starfsfólki standa til boða endurgjaldslaus afnot af. Í húsnæðinu er einnig boðið upp á heilsuræktartíma, svo sem í jóga, styrktarþjálfun og cross-fit. Starfsfólk hefur leyfi til að nýta tvo tíma á viku af vinnutíma sínum til að stunda líkamsrækt.

Karitas, velferðartorg Orkuveitunnar, tók til starfa síðla árs 2022. Á torinu býðst starfsfólki endurgjaldslaus aðgangur að löggiltum heilbrigðis- og velferðarsérfræðingum. Starfsfólk getur bókað tiltekinn tímafjölda á ári á kostnað fyrirtækisins, án milligöngu stjórnanda eða annarra. Markmið Karitas er í senn að draga úr veikindum starfsfólks og stuðla að aukinni helgun þess gagnvart vinnustaðnum.

Kórónuveirufaraldurinn skýrir að verulegu leyti þær miklu sveiflur sem verið hafa í skráðum veikindum starfsfólks síðustu ár. Árið 2022 var síðasta ár faraldursins en það ár gekk einnig skæður inflúensufaraldur. Dregið hefur úr skammtíma-veikindum síðan, sem árið 2024 mældust minni er fyrir kórónuveirufaraldurinn. Langtímaveikindi teljast veikindi sem standa lengur en 30 daga. Algengast er að þau stafi af alvarlegum sjúkdómum, andlegum eða líkamlegum.

Veikindi starfsfólks

sýnd sem hlutfall veikindafjarveru af heildarvinnutíma

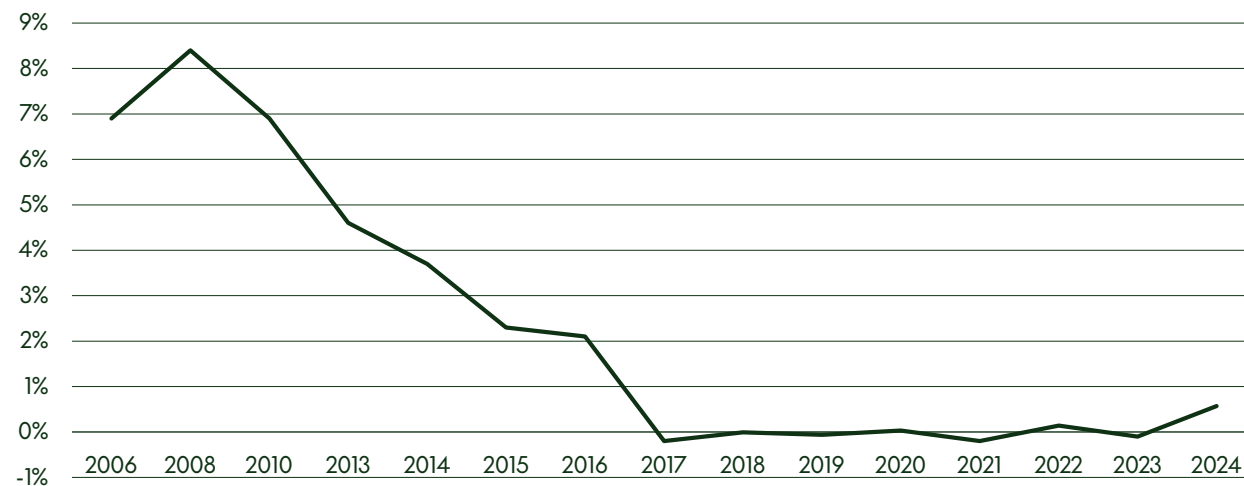
Fjölbreytileiki og jafnrétti

Orkuveitan hefur verið leiðtogi í launajafnrétti kynja um árabíl. Fyrirtækið hlaut Jafnréttisviðurkenningu Jafnréttisráðs 2014, Hvatningarverðlaun jafnréttismála frá Samtökum atvinnulífsins 2015 og frá árinu 2021 hefur fyrirtækið notið vottunar sem alþjóðlegur leiðtogi í jafnlaunamálum, Universal Fair Pay Leader.

Einn þáttur árangursins er markviss fræðsla starfsfólks með námskeiðum fyrir starfsfólks þar sem þung áhersla er á jafnrétti, inngildingu og virðingu í samskiptum. Á árinu 2017 tók Orkuveitan í notkun líkan sem greinir áhrif hverrar einustu launaákvörðunar á kynbundinn launamun. Með því átti fyrirtækið auðveldara með að útrýma honum. Það tókst í árslok 2017 og hefur óútskýrður kynbundinn launamunur verið innan tölfræðilegra skekkjumarka síðan.

Óútskýrður launamunur kynja

>0% er er körlum í hag

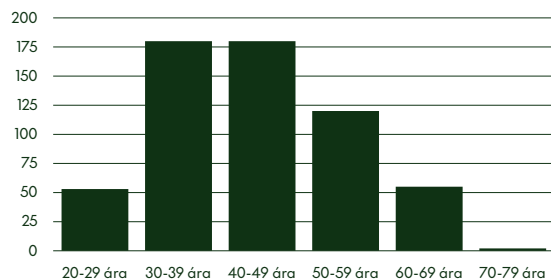

JAFNLAUNAVOTTUN
2025 - 2028

Jafnréttisstefna Orkuveitunnar tekur mið af þeim réttindapáttum sem tilteknir eru í stjórnarskrá Íslands. Þar á meðal er að óheimilt sé að mismuna fólki eftir aldri og fötlun. Aldursdreifing fastráðins starfsfólks í árslok 2024 var þessi en meðalaldurinn var 44,5 ár.

Aldur fastráðins starfsfólks í árslok 2024

Í gögnum Orkuveitunnar um starfsfólk er ekki skráð hvort viðkomandi sé með fötlun. Því liggur hlutfalls fatlaðs starfsfólks ekki fyrir. Til að standa vörð um áherslu Orkuveitunnar á fjölbreytni á vinnustaðnum er fyrirtækið gagnrýnið á kröfur sem gerðar eru t.d. þegar störf eru auglýst m.t.t. þess hvort þær séu óþarflega útilokandi. Orkuveitan hefur boðið einhverfu fólki sumarstörf frá árinu 2022.

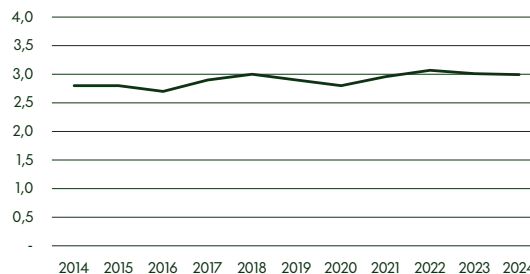
Samskipti og kjör

Í engum ráðningarsamningum stjórnenda eða annars starfsfólks Orkuveitunnar er að finna beina tengingu á milli launa og tiltekinna mælikvarða í rekstrinum, hvorki fjárhagslegra né annarra. Orkuveitan telur að slík ákvæði geti verðlaunað árangur til skamms tíma á kostnað þeirra langtíamarkmiða sem eðli starfseminnar kallar á að séu höfð að leiðarljósi.

Eigendastefna Orkuveitunnar kveður á um að laun stjórnenda skuli standast samanburð við sambærileg störf, þó að teknu tilliti til þess að fyrirtækið er í eigu opinberra aðila. Launakjör stjórnenda og annars starfsliðs Orkuveitunnar skulu ekki vera leiðandi á vinnumarkaði.

Launahlutfall forstjóra er reiknað sem heildarlauna-greiðslur núverandi forstjóra deilt með miðgildi launa fastráðins starfsfólks innan samstæðunnar.

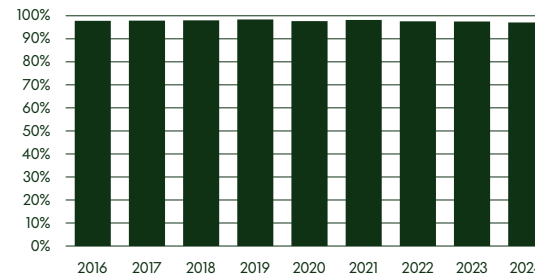
Launahlutfall forstjóra

Fjárhæð stjórnarlauna, launa forstjóra og framkvæmdastjóra innan samstæðu er tilgreind í ársreikningi samstæðunnar og ársreikningum dótturfélaga.

Starfskjör hjá Orkuveitunni skulu vera samkeppnishæf, þannig að fyrirtækið geti ráðið og haldið í hæft starfsfólk til að standa vörð um hlutverk fyrirtækisins. Öll fastráðin hjá Orkuveitunni eru með einstaklingsbundinn ráðningarsamning og eiga rétt á launaviðtali við sinn yfirmann einu sinni á ári. Starfskjörin byggja á kjarasamningum og hlutfall starfsfólks sem á aðild að stéttarfélagi hefur verið stöðugt um árabil. Orkuveitan á kjaraviðræður við verkalýðsfélög á grundvelli aðildar fyrirtækisins að Samtökum atvinnulífsins. Fjölmennustu verkalýðsfélög meðal starfsfólks eru Verkfræðingafélag Íslands og Rafiðnaðarsamband Íslands. Alls á starfsfólk aðild að níu stéttarfélögum og trúnaðar fólk á þeirra vegum í starfsliðinu eru 15 talsins. Lögvarið hlutverk trúnaðarmanna er að standa vörð um að réttindi starfsfólks séu virt og kjarasamningar haldnir. Talsverð samskipti eru milli trúnaðarmanna og mannauðsfólks Orkuveitunnar, einkum í kringum kjarasamningsgerð en einnig vegna tilfallandi mála. Fæðingarorlof er lögbundið og á árinu 2024 nýttu 32 konur og 15 karlar meðal starfsfólks sér þann rétt.

Hlutfall starfsfólks í stéttarfélagi

Árleg starfsmannasamtöl stjórnanda, sem snúa að öðru en launum, voru viðmið hjá Orkuveitunni en hefur verið breytt í styttri samtöl, þrjú til fjögur á ári. Stjórnendur dótturfélaga innan samstæðunnar halda reglubundið almenna starfsmannafundi og mánaðarlega gengst forstjóri Orkuveitunnar fyrir almennum fundi með starfsfólki samstæðunnar til miðlunar upplýsinga og umræðna.

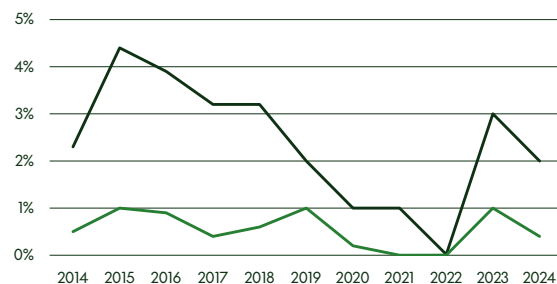
Starfsmannafélag er starfandi innan Orkuveitunnar, sem nýtur stuðnings fyrirtækisins, og tengt því starfa klúbbbar um ýmis áhugamál starfsfólks utan vinnu. Stjórn starfsmannafélagsins velur áheyrnarfulltrúa á stjórnarfundum Orkuveitunnar.

EKKO

Einelti, kynbundið eða kynferðislegt áreiti eða ofbeldi (EKKO) er ekki liðið innan Orkuveitunnar. Í vinnustaðgreiningum er starfsfólk spurt hvort það hafi orðið fyrir einelti, kynferðislegri áreitni eða kynbundnu áreiti. Auk siðareglna Orkuveitunnar, sem taka fyrir framkomu af þessu tagi, er í gildi Samskiptasáttamáli starfsfólks, sem það sjálft skrifði og er til leiðbeiningar um framkomu gagnvart vinnufélögum. Til staðar eru hvorttveggja skráðar leiðbeiningar fyrir starfsfólk og stjórnendur vegna óviðeigandi samskipta þar sem m.a. er leiðbeint um hvernig bera megi kennsl á slíkt, og skráð viðbragðsáætlun við einelti, ofbeldi, kynferðislegri

eða kynbundinni áreitni. Þá getur upplýstraraferli einnig nýst vegna slíkra eða annarra meintra brota á réttindum starfsfólks og til staðar er áreiðanleikaferli mannréttinda til að draga úr líkum á brotum.

Hlutfall starfsfólks sem segist hafa orðið fyrir einelti eða kynferðislegri áreitni

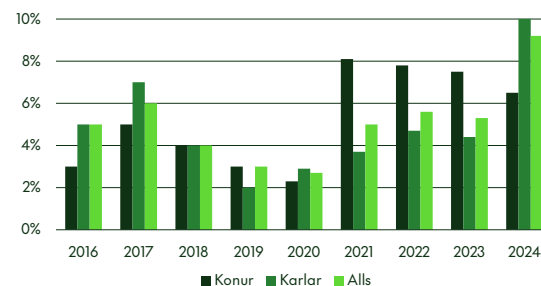
Samkvæmt viðmiðum í þeim vinnustaðarannsóknnum, sem Orkuveitan hefur átt aðild að, hafa um 5% fólks á vinnumarkaði að jafnaði orðið fyrir einelti síðustu 12 mánuði og um 2% fyrir kynferðislegri áreitni.

Starfsmannavelta

Vaxandi umsvif eru á meðal orku- og veitufyrirtækja á Íslandi. Virkjanaáform eru talsverð og veitufyrirtæki eru mörg á svipuðum slóðum varðandi innleiðingu á nýrri mælitækni notkunar viðskiptavina vegna reikninga og hagnýtingar þeirra upplýsinga við uppbyggingu og viðhald veitukerfa. Samkeppni um hæft starfsfólk á þessum sviðum er því talsverð. Það er áhættuþáttur í starfi Orkuveitunnar en þessa sjást merki í starfsmannaveltu ársins 2024. Skipulagsbreytingar og áherslubreytingar í starfsemi höfðu áhrif á starfsmannaveltu ársins 2024. Ef einungis er litið til þeirra sem létu af starfi að eigin ósk er þróun síðustu ára þessi:

Starfsmannavelta

létu af störfum að eigin ósk

Orkuveitan gerir könnun meðal þess fólks sem lætur af störfum að eigin ósk til að vera betur í stakk búin að standa vörð um þann mannauð sem fyrirtækið aflar og byggir upp.

Aðgerðir til framtíðar

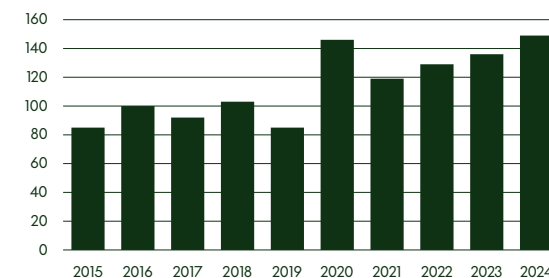
Það er afgerandi kynjahalli meðal iðnaðarfólks hjá Orkuveitunni og endurspeglar það kynjahallann í þeim iðngreinum þar sem fyrirtækið þarfnast sérþekkingar. Iðnaðarfólk er um fjórðungur starfsfólks Orkuveitunnar.

Á árinu 2024 var áfram unnið að verkefninu Iðnir og tækni með nemendum af öllum kynjum úr Árbæjarskóla. Ungmennu sækja í því valáfanga sem hefur það markmið að vekja áhuga nemenda á iðn- og tæknistörfum og kynna þeim þau fjölbreyttu störf og starfstækifæri sem iðn- og tækninám hefur upp á að bjóða. Námið er fjölbreytt og byggir á fræðslu, vettvangsferðum og verklegum æfingum. Öll fyrirtæki samstæðunnar taka þátt í verkefninu og er starfsfólkið í kennara- og undirbúningshópurinn um 40 talsins. Töluleg markmið árangurs Iðna og tækni hvað varðar kynjahalla hefur ekki verið sett.

Önnur leið til að kynna starfsemi Orkuveitunnar fyrir ungu fólk af öllum kynjum er ráðning í sumar-

störf. Fyrirtækið á mörg mannvirki og margar lóðir sem krefjast viðhalds sem best er sinnt að sumarlagi. Orkuveitan lítur svo á að ráðning ungmenna til sumarstarfa gefi þeim innsýn í og fræði þau um starfsemi og veki áhuga þeirra á að koma aftur til starfa hjá fyrirtækjunum síðar. Þá hefur færst í aukana að háskólanemar séu ráðnir til afmarkaðra verkefna í sumarstarfi, sem eru auglýst sérstaklega, og að háskólanemar komi tímabundið sem hluti starfsnáms.

Ráðningar í sumarstörf

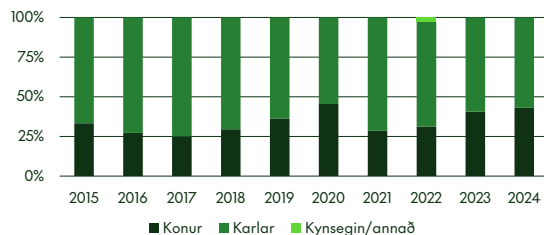

Önnur leið til að efla áhuga einkum ungs fólks á starfssviði Orkuveitunnar eru námsstyrkir sem veittir eru í gegnum VOR – Vísinda- og frumkvöðlasjóð Orkuveitunnar. Sjóðurinn tók til starfa árið 2022. Hámark námsstyrkja er 1.000.000 kr. fyrir tæknifræði- og meistaranema og 3.000.000 kr. fyrir doktorsnema.

	Námsstyrkir		Verkefnastyrkir	
	Fjöldi styrkja	Fjárhæð	Fjöldi styrkja	Fjárhæð
2022	9	32.650.000	8	75.000.000
2023	11	25.000.000	19	57.170.000

Vísending um árangur aðgerða til að jafna hlutfall kynja á vinnustaðnum er að hlutfall kvenna meðal nýráðinna hefur farið vaxandi frá og með árinu 2021.

Kynjahlutföll nýrra fastráðninga

Í nýrri heildarstefnu Orkuveitunnar segir að stafræn hæfni sé drifkraftur aukinnar framleiðni, ánægju viðskiptavina og samkeppnishæfni. Gagna- og innsæisdreifnar ákvarðanir auki skilvirkni og framleiðni. Í samræmi við þetta er sú yfirlýsing gefin í stefnunni að fyrirtækið muni styðja við þróun þekkingar og hæfni starfsfólks í samræmi við þarfir framtíðar og að starfsfólk Orkuveitunnar muni nýta hæfileika sína við umbreytingu og framþróun starfseminnar.

Eftir samþykkt stefnunnar hafa svið upplýsingatækni og mannauðs verið fléttuð saman, ekki síst í því skyni að leysa úr læðingi kraftana sem felast í samspili fólks, ferla og tækni.

S4 Neytendur og viðskiptavinir

Úr heildarstefnu Orkuveitunnar:

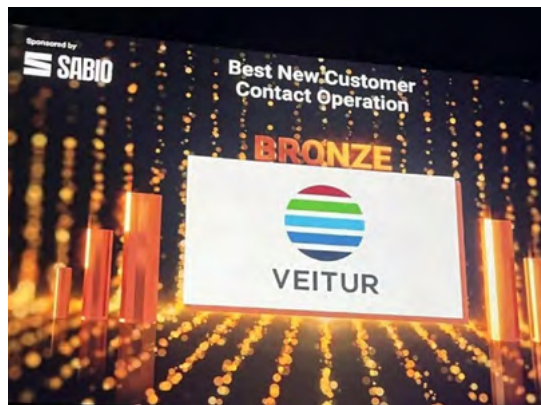
Fjölbreyttur hópur viðskiptavina sem er ánægður með snjalla og örugga þjónustu.

Kaupendur þjónustu Orkuveitunnar og dótturfyrirtækjanna – Veitna, Orku náttúrunnar, Ljósleiðarans og Carbflix – eru af ýmsu tagi. Þjónusta Veitna er að langmestu leyti svæðisbundin sérleyfisþjónusta þar sem fyrirtækið á ekki í samkeppni og þjónustustig, þjónustugæði og verðlagning er undir opinberu eftirliti. Þjónusta annarra fyrirtækja í samstæðunni kaupa viðskiptavinir á samkeppnismarkaði þar sem framganga fyrirtækjanna nýtur aðhalds markaðarins og samkeppniseftirlits. Nánar er greint frá sérkennum markaðar hvers fyrirtækis í kafla frammar í skýrslunni. Það sem er sammerkt með fyrirtækjunum er að þau leggja sig öll fram um að tryggja áreiðanleika, sanngjarnt verðlag og ánægju viðskiptavina með þjónustuna.

Erindi viðskiptavina

Árið 2023 færði Orkuveitan þjónustufulltrúa í sameiginlegu þjónustuveri beint til dótturfélaganna til að auka nálægð við viðskiptavini og bæta þjónustu. Þjónusta var í framhaldinu gerð að kjarnasviði í skipulagi Veitna og öll þjónusta við viðskiptavini og viðbragð við vilunum sett í einn hóp starfsfólks.

Hvert fyrirtæki heldur utan um erindi viðskiptavina sinna í CRM-kerfi til að tryggja skjóta, góða og rekjanlega úrlausn þeirra. Ljósleiðarinn hefur þá sérstöðu að viðskiptavinir sem nýta sér kerfi fyrirtækisins eru í beinna viðskiptasambandi við

Alþjóðleg bronsverðlaun fyrir þjónustu

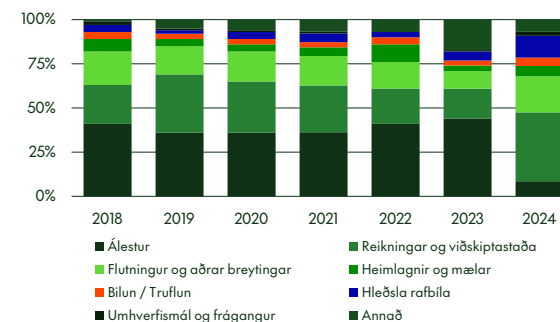
Veitur hrepptu þriðja sætið í sínum flokki á Evrópsku þjónustuverðlauninum ECCCSA (European Contact Centre and Customer Service Awards) árið 2024. ECCCSA er stærsta keppni Evrópu þar sem fyrirtækjum eru veitt verðlaun fyrir þjónustu sína. Veitur voru eitt af þeim fyrirtækjum sem fengu heimsókn frá dómurum keppinnar og fengu þeir ítarlega kynningu á þjónustunni og starfsemi sinni í heimsókn sinni til Veitna.

fjarskiptafyrirtæki. Erindi viðskiptavina rata því til þeirra en síður beint til Ljósleiðarans.

Hvert fyrirtæki hefur sína flokkun til að hafa sem besta yfirsýn yfir hvaða málefni valda því helst að viðskiptavinir hafa beint samband við fyrirtækið. Áherslur í upplýsingagjöf og rafræn – og oft á tíðum sjálfvirk – þjónusta hefur verið þróuð með

tilliti til niðurstaðna á greiningu erinda. Tölurnar sýna erindi til Veitna, Orku náttúrunnar og Orkuveitunnar, sem alls voru liðlega 102 þúsund á árinu og hafði fækkað um meira en helming. Erindi viðskiptavina til fyrirtækjanna má flokka með eftirfarandi hætti.

Hlutfallsleg skipting erinda til þjónustuvers eftir málaflokkum 2018-2024

Gerbreyting er orðin á samsetningu erinda viðskiptavina með snjallmælavæðingu Veitna. Erindin hafa gjarna verið tengd búferlaflutningum og fólk hefur einnig sent inn mælastöðu af ýmsu öðru til efni. Í árslok 2024 var orkunotkun liðlega 60% viðskiptavina Veitna mæld með snjallmælum. Erindum af þessu tagi fækkaði um u.þ.b. 90% milli ára.

Áreiðanleiki og verð veitubjónustu

Veitukerfi eru óaðskiljanlegur hluti nútímasamfélags og hlutverk Veitna að vera framsækið þjónustufyrirtæki sem tryggir aðgengi að rafmagni, hita, hreinu vatni og fráveitu, og sem með nýsköpun og samstarfi veitir lífsgæði til framtíðar.

Orka náttúrunnar hlýtur Íslensku ánægjuvogina sjötta árið í röð

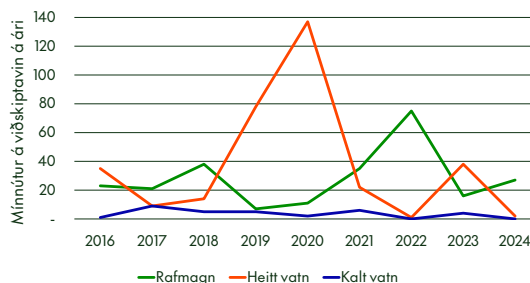
Sjötta árið í röð varð Orka náttúrunnar efst íslenskra raforkusala í Íslensku ánægjuvoginni. Tilkynnt var um niðurstöðu vegna ársins 2024 í janúar 2025.

Markmiðið með Íslensku ánægjuvoginni, sem er verkefni á vegum Stjórnvísí, er að mæla með samræmdum hætti ánægju viðskiptavina. Fyrirtæki sem taka þátt fá einnig upplýsingar um þætti sem áhrif hafa á ánægjuna á borð við ímynd, væntingar, mat á gæðum og tryggð.

Mæling sem þessi er talin mjög mikilvæg þar sem rannsóknir hafa sýnt fram á að því ánægðari sem viðskiptavinir fyrirtækis eru því betri afkomu getur fyrirtækið gert sér vonir um.

Opinberar kröfur um áreiðanleika veitubjónustu er einungis að finna í reglugerð um rafveitur. Orkustofnun eru árlega gefnar skýrslur um brest á afhendingu en Veitur hafa heimfært aðferðafræði rafveitu á hitaveitur sínar og vatnsveitur þótt gögn um þjónustubresti og áhrif þeirra séu ekki eins nákvæm og hvað varðar rafmagnið. Í öllum tilvikum er lagt er mat á hvað hver truflun snertir marga viðskiptavini. Það er margfaldað með lengd truflunarinnar og þeirri tölu deilt niður á alla viðskiptavini. Þá fæst út hvað hver viðskiptavinur var að jafnaði þjónustulaus lengi hvert ár. Mælieiningin er mínútur á hvern viðskiptavin á ári. Hér eru sýndar ófyrirséðar rekstrartruflanir vegna bilana eða óhappa en ekki þjónusturof, t.d. vegna viðhalds, sem viðskiptavinir voru látnir vita af fyrirfram.

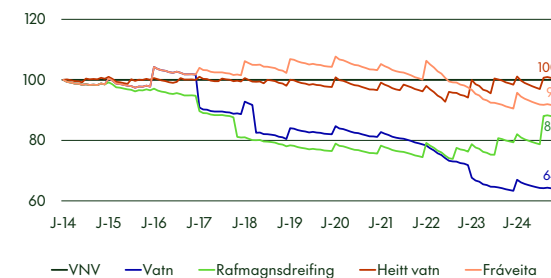
Áreiðanleiki veitukerfa 2016-2024

Frá því að Orkuveitunni var skipt upp að lagaboði í ársbyrjun 2014 hafa gjaldskrár sérleyfisþjónustu lækkað að raungildi eða staðið í stað. Línuritið að neðan sýnir hvernig gjaldskrár sérleyfisþjónustu Veitna hafa þróast frá ársbyrjun 2014 miðað við vísitölu neysluverðs, sem er sýnd sem lárétt lína. Raunlækkun vatnsgjalds er 36%, rafmagnsdreifingar 12%, fráveitu 9% og gjaldskrá hitaveitu

frá ársbyrjun 2014 til ársloka 2024 hefur staðið í stað að raungildi. Gjaldskrárnar, sem allar eru undir opinberu eftirliti, endurspeglar tilkostnað við þjónustuna og fjárfestingarþörf hitaveitu og rafveitu hefur farið vaxandi vegna aukins íbúafjölda og orkuskipta.

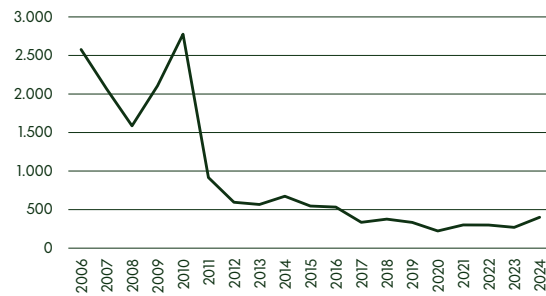
Þróun gjaldskrár Veitna samanborið við Vísitölu Neysluverðs (VNV)

Umbætur í innheimtu viðskiptakrafna hafa skilað sér í því að lokunum vegna vanskila hefur fækkað verulega. Áhersla er á að hjálpa fólki sem lendir í vanskilum út úr þeim. Úrræðum þjónustufulltrúa til að leysa úr málum hefur verið fjölgað og skerpt hefur verið á innheimtuferlinu öllu. Þetta hefur átt þátt í því að vanskil hafa minnkað og lokunum vegna vanskila fækkað. Rafveitunum er nú skylt að beita lokunum til að knýja á um að viðskiptavinir velji sér raforkusala. Þessi fjöldi er ekki inn í tölunum í myndritinu.

Á árinu voru lokanir hjá Veitum alls 501. Þar af var 101 vegna brests á vali á söluaðila rafmagns, en nú er veitufyrirtækjum skylt að beita slíkri þvingun að kalla fram val viðskiptavina. Þær 400 lokanir sem eftir standa voru vegna vanskila og þar af 30% vegna vanskila fyrirtækja. Á meðal skýringa gæti verið lakari fjárhagur viðskiptavina. Aukin útbreiðsla snjallmæla á orkunotkun hefur einfaldað aðgengi til lokana.

Fjöldi lokana vegna vanskila 2006-2024

Áhætta og tækifæri

Náttúruvá er viðvarandi áhættubáttur hvað varðar áreiðanleika þjónustu Orkuveitunnar. Viðbraðgsáætlanir eru stöðugt uppfærðar og æfingar haldnar vegna möguleikans á að jarðhræringar valdi tjóni á virkjunum, vatnsbólum eða veitukerfum. Mikill lærdómur hefur verið dreginn af viðbrögðum við eldumbrotum síðustu ára á Reykjanesskaga.

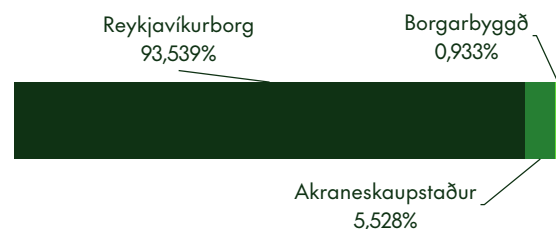
G1 Stjórnarhættir

Úr heildarstefnu Orkuveitunnar:

Skýr ábyrgð, mæling og eftirfylgni árangurs í traustum rekstri og árangursríku samstarfi.

Um starfsemi Orkuveitunnar gilda sérstök lög, lög um Orkuveitu Reykjavíkur nr. 136/2013. Í samræmi við þau er í gildi sameignarsamningur milli eigenda fyrirtækisins þar sem kveðið er nánar á um helstu atriði stjórnarháttanna Orkuveitunnar. Eignarhaldið skiptist með þessum hætti:

Eignarhald á Orkuveitunni

Við gerð sameignarsamningsins, samþykktu fyrir dótturfélög Orkuveitunnar og starfsreglna fyrir allar stjórnir, var tekið mið af þeim leiðbeiningum sem Viðskiptaráð vann í samstarfi við Samtök atvinnulífsins og Nasdaq. Einnig er í gildi Eigenda-stefna fyrir Orkuveituna, staðfest af öllum eigendum, og endurspeglar hún markmið eigenda með eignarhaldi sínu og áherslur í starfsemi Orkuveitunnar.

Á árinu 2022 samþykkti Reykjavíkurborg, stærsti eigandi fyrirtækisins, almenna eigandastefnu sem tekur mið af leiðbeiningum OECD um stjórnarhætti

fyrirtækja í opinberri eigu. Með stefnunni er mörkuð stefna um eignarhald Reykjavíkurborgar ásamt því að skerpa á meðferð eignarhluta í stjórnsýslu sveitarfélagsins. Þá var einnig komið á fót valnefnd sem tilnefnir fólk til stjórnarsetu fyrir hönd Reykjavíkurborgar. Snemma árs 2024 samþykkti stjórn Orkuveitunnar eftirfarandi:

Stjórn Orkuveitu Reykjavíkur skorar á eigendur að skipa vinnuhóp til að endurskoða eigenda-stefnu, sameignarsamning og eftir atvikum lög um Orkuveitu Reykjavíkur, t.d. varðandi félagsform. Stofnsamþykktir skv. fyrirbyggjandi drögum verði afgreiddar að þeirri vinnu lokinni.

Eigendafundur í júní 2024 gerði samþykkt stjórnar að sinni og stendur undirbúningur þessarar vinnu yfir.

Eigendavald og stjórn

Sveitarstjórar sveitarfélaganna þriggja sem eiga Orkuveituna fara með atkvæði þeirra á fundum eigenda. Umboð þeirra nær til til hefðbundinna starfa á aðalfundum og eigendafundum. Standi til að taka óvenjulega, veigamikla eða stefnu-markandi ákvörðun á fundi eigenda ber handhafa eigendavalds að sækja umboð til ákvörðunar til sveitarstjórnar. Sveitarstjórnir kjósa til stjórnar, borgarstjórn Reykjavíkur formann og varaformann. Stjórnarmenn skulu vera:

- Óháðir hvað varðar tengsl við önnur fyrirtæki í samkeppni við eða í verulegum viðskiptum við Orkuveituna.
- Hafa þekkingu og reynslu sem hæfir þeirri ábyrgð sem stjórnarsetunni fylgir.
- Hafa tök á að verja nægilegum tíma til stjórnarstarfa.

Handhafar eigendavalds koma ekki til álita til setu í stjórninni. Sex skipa stjórn Orkuveitunnar, fimm kjörnir af borgarstjórn Reykjavíkur og einn af bæjarstjórn Akraneskaupstaðar. Falli atkvæði jöfn í kosningu á stjórnarfundum vegur atkvæði formanns tvöfalt. Aheytnarfulltrúar eru tveir; einn fyrir hönd Borgarbyggðar og einn fyrir hönd starfsfólks. Stjórn Orkuveitunnar skipa:

Dr. Gylfi Magnússon, formaður stjórnar

Gylfi er prófessor í fjármálum og hagfræði við Háskóla Íslands. Hann hefur samhliða kennslu og rannsóknnum gegnt ýmsum stjórnarstörfum svo sem formennsku stjórnar Samkeppniseftirlitsins og formennsku stjórnar Seðlabanka Íslands. Gylfi hefur setið í stjórn Orkuveitunnar sem óháður fulltrúi frá 2011 og verið formaður hennar frá 2022.

Vala Valtýsdóttir, varaformaður

Vala er hérðasdómslögmaður á Lögfræðistofu Reykjavíkur með yfirgripsmikla reynslu á sviði skatta og fyrirtækjalögfræði. Vala hefur setið í stjórn Orkuveitunnar sem óháður fulltrúi frá árinu 2021. Vala er formaður starfskjaranefndar stjórnar.

Ragnhildur Alda Vilhjálmssdóttir

Ragnhildur Alda er borgarfulltrúi í Reykjavík með BS í sálfræði og meistaraþráðu í þjónustustjórnun. Hún hefur setið í stjórn Orkuveitunnar frá 2023 sem fulltrúi tengdur Reykjavíkurborg.

Skúli Helgason

Skúli er borgarfulltrúi í Reykjavík og stjórnmaláfræðingur að mennt. Hann hefur setið í stjórn Orkuveitunnar frá 2022 sem fulltrúi tengdur Reykjavíkurborg.

Valgarður Lyngdal Jónsson

Valgarður er forseti bæjarstjórnar á Akranesi og framhaldsskólakennari. Hann hefur setið í stjórn Orkuveitunnar frá 2019 sem fulltrúi tengdur Akraneskaupstað.

Þórður Gunnarsson

Þórður er auðlindahagfræðingur, sjálfstætt starfandi, og hefur setið í stjórn Orkuveitunnar sem óháður fulltrúi frá 2022. Þórður situr í starfskjarnanefnd stjórnar.

Áheyrnarfulltrúi Borgarbyggðar er Guðveig Lind Eyglóardóttir. Áheyrnarfulltrúi Starfsmannafélags Orkuveitunnar er Helena Guðrún Guðmundsdóttir.

Fundargerðir stjórnarfunda eru opinberar og birtar á [vef Orkuveitunnar](#).

Tvær nefndir starfa á vegum stjórnar. [Starfs-
kjaranefnd](#) skipa stjórnarmennirnir Vala Valtýsdóttir og Þórður Gunnarsson auk Drífu Sigurðardóttur mannauðssérfræðings.

[Endurskoðunarnefnd](#) fyrir samstæðu Reykjavíkurborgar er jafnframt endurskoðunarnefnd Orkuveitu Reykjavíkur og skal einn nefndarmanna skipaður samkvæmt tilnefningu stjórnar Orkuveitunnar. Ákvæði þessa efnis koma einnig fram í 9. gr. sameignarsamnings um Orkuveitu Reykjavíkur.

Endurskoðunarnefnd Orkuveitu Reykjavíkur skipa eftirtalin:

- Lárus Finnbogason, formaður
- Einar Sveinn Hálfðánarson
- Sigrún Guðmundsdóttir
- Sunna Jóhannsdóttir – samkvæmt tilnefningu stjórnar Orkuveitu Reykjavíkur

Varamenn eru:

- Danielle Pamela Neben
- Páll Grétar Steingrímsson
- Ólafur Kristinsson

Endurskoðunarnefnd er undirnefnd stjórnar Orkuveitu Reykjavíkur og starfar í umboði hennar. Markmið með skipan endurskoðunarnefndar er að bæta starfshætti í málum er snúa að fjárhagslegu eftirliti. Fjallað er um verkefni endurskoðunarnefnda í IX. kafla A í lögum um ársreikninga.

Lögbundin verkefni endurskoðunarnefnda eru eftirfarandi:

- Eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila.
- Eftirlit með fyrirkomulagi og virkni innra eftirlits einingarinnar, innri endurskoðun, ef við á, og áhættustýringu.
- Eftirlit með endurskoðun ársreiknings og samstæðureiknings einingarinnar.
- Mat á óhæði endurskoðanda eða endurskoðunarfyrirtækis og eftirlit með öðrum störfum þeirra.
- Tillaga til stjórnar um val á endurskoðanda eða endurskoðunarfyrirtæki.

Endurskoðunarnefnd Orkuveitu Reykjavíkur fylgist með stjórnarháttum, virkni áhættustýringar og innra eftirliti með því að yfirfara og afgreiða innri endurskoðunaráætlun en það er stór hluti af verkefnum innri endurskoðunar að hafa eftirlit með og kanna virkni áhættustýringar og virkni innra eftirlits.

Nefndin fer yfir og fær kynningu á endurskoðunaráætlun innri og ytri endurskoðenda en við gerð áætlunarinnar er lagt mat á áhættu- og óvissupætti í starfsemi félagsins. Hluti af verkefnum ytri endurskoðenda er að leggja mat á innra eftirlit sem tengist reikningsskilagerð félagsins. Endurskoðunarnefnd fylgist með framgangi endurskoðunarinnar, fer yfir niðurstöður ytri endurskoðenda og gerir stjórn Orkuveitunnar grein fyrir umsögn sinni um ársreikning. Nefndin tekur til umfjöllunar skýrslur innri og ytri endurskoðanda og fylgir nefndin sérstaklega eftir ábendingum þeirra sem varða innra eftirlit.

Stjórn Orkuveitunnar hefur virkt eftirlit með veigamestu óvissupáttum í rekstri samstæðunnar og fær mánaðarlega skýrslur um stöðu fjármála, auðlinda, öryggis- og heilsumála og þýðingamikilla umhverfisþátta, þar á meðal loftslagsmála. Fjallað er um áhættustýringu, rekstraráhættu og aðrar áhættur í starfsemi samstæðunnar reglulega á stjórnarfundum. Þá fer Innri endurskoðun Reykjavíkurborgar með fjármála- og stjórnsýslueftirlit hjá Orkuveitunni í umboði stjórnar. Í því felst að Innri endurskoðun leggur mat á virkni áhættustýringar, eftirlitsaðferða og stjórnarháttanna með stöðugar umbætur að markmiði.

Á árinu tók stjórn til umfjöllunar álit innri endurskoðanda, unnið að beiðni stjórnar Ljósleiðarans og Orkuveitunnar, um meðferð trúnaðarupplýsinga. Unnið er úr ábendingum.

Forstjóri og dótturfélög

Stjórn Orkuveitunnar ræður henni forstjóra og setur honum [starfslýsingu](#).

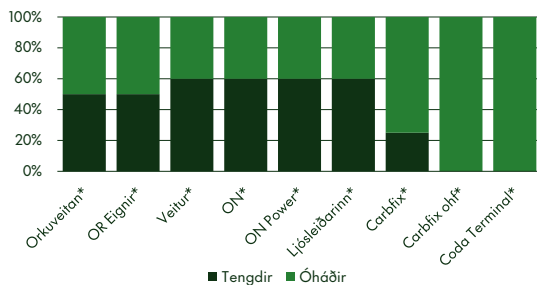
Sævar Freyr Þráinsson er forstjóri Orkuveitunnar. Sævar er með cand.oecon gráðu í viðskiptafræði frá Háskóla Íslands með áherslu á markaðsmál. Hann var m.a. forstjóri Símans og 365 miðla en kom til Orkuveitunnar árið 2023 úr starfi bæjarstjóra Akraneskaupstaðar, eins eigenda Orkuveitunnar.

Forstjóri fer með eignarhluti fyrirtækisins í dótturfélögum og hlutdeildarfélögum og kynnir stjórn Orkuveitunnar áform um kjör stjórnarfólks fyrir þau félög. Stjórnarmenn Orkuveitunnar mega ekki sitja í stjórn dótturfélags eða hlutdeildarfélags.

Ábending kom frá innri endurskoðanda um að æskilegt væri að auka vægi óháðra fulltrúa í stjórnnum dótturfélaga Orkuveitunnar. Við því var brugðist við stjórnarkjör á aðalfundum 2024.

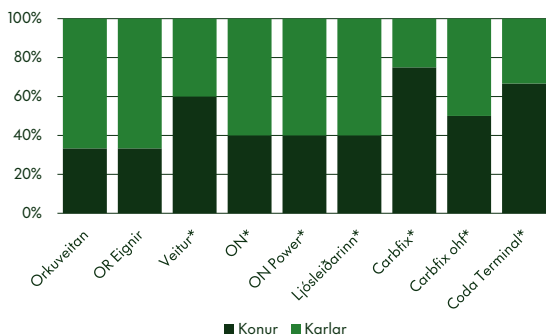
Stjórnarfolk tengt félögum eða óháð

* merkir að formaður stjórnar er óháður fulltrúi

Kynjaskipting stjórna innan samstæðu Orkuveitunnar

* merkir að formaður stjórnar er kona

Áhættur og tækifæri

Orkuveitan hefur sett sér áhættustefnu sem er rýnd árlega af stjórn og breytingar staðfestar á eigenda-fundi. Meginmarkmið áhættustefnu Orkuveitunnar er að stuðla að því að félagið sinni hlutverki sínu á öruggan og hagkvæman máta innan marka ásættanlegrar áhættu, eðlis viðkomandi starfsemi og í samræmi við samþykktar stefnur og markmið um öfluga áhættustjórnun.

Áherslur áhættustefnu eru að:

- Draga úr sveiflum í afkomu á hverjum tíma með því að greina, meta og stýra áhættum.
- Stuðla að fullnægjandi lausafjárstöðu og aðgengi að fjármagni til að standa undir uppbyggingu á þjónustu og reglulegri starfsemi.
- Greina áhættur og tækifæri til að stuðla að bættum rekstri og upplýstri ákvarðanatöku.
- Stuðla að áhættuvitund starfsfólks.

Áhættuhandbók Orkuveitunnar og tengd skjöl lýsa síðan umgjörð áhættustýringar, heildarsýn og áhættuvilja stjórnar. Stjórn felur forstjóra að framfylgja áhættustefnunni og upplýsa með reglubundnum hætti um stöðu áhættuflokka og um áhættur utan skilgreindra viðmiða stjórnar.

Aukin áhersla er á greiningu tækifæra í áhættustefnu Orkuveitunnar og stjórnir allra fyrirtækja í samstæðunni hafa innleitt samsvarandi áherslur í eigin áhættustefnu. Unnið er að uppbyggingu tækifæragrunns, samsvarandi áhættugrunni Orkuveitunnar. Áhætturáð eru starfandi í hverju félagi fyrir sig innan samstæðunnar.

Stefnu Orkuveitunnar og hvers dótturfyrirtækis er meðal annars fylgt eftir með beitingu gæða-stjórnunarkerfa. Í þessu tilliti nýtur starfsemi Orkuveitunnar óháðrar vottunar samkvæmt þessum stöðlum;

- ISO 9001 - Alþjóðlegur gæðastjórnunarstaðall
- ISO 14001 - Alþjóðlegur umhverfisstjórnunarstaðall
- ISO 14064-1 - Alþjóðlegur staðall um loftslagsbókhald.
- ISO 27001 - Alþjóðlegur staðall um stjórnun upplýsingaöryggis

- ISO 45001- Alþjóðlegur staðall um stjórnun heilbrigðis og öryggis á vinnustað
- ÍST 85 - Íslenskur staðall um jafnlaunakerfi
- Lögbundin rafmagnsöryggisstjórnunarkerfi Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar.

Stjórnunarkerfin gagnast ekki síst til að halda utan um þann mikla fjölda starfsleyfa sem Orkuveitan starfar eftir. Þau eru um 70 talsins.¹

Orkuveitan og dótturfélög hafa innleitt stjórnunarkerfi vegna upplýsingaöryggis sem tekur á öllum þáttum starfsemi samstæðunnar. Upplýsingaöryggisstjórnunarkerfið, ISO 27001, er vottað af faggiltum úttektaraðilum og er virkni þess staðfest árlega. Úttekt BSI á stjórnunarkerfi upplýsingaöryggis fór fram í september 2024, þar sem eitt minniháttar frávík var skráð. Tvær aðrar úttektir fóru jafnframt fram. Annars vegar úttekt innri endurskoðunar Reykjavíkurborgar á rekstrarsamfelli og hins vegar sjálfsmatsúttekt Fjarskiptastofu, fyrir hönd Orkustofnunar, á þeim félögum samstæðunnar sem teljast til mikilvægra innviða samkvæmt lögum nr. 78/2019 um net- og upplýsingaöryggi mikilvægra innviða (ON og Veitur). Unnið er skipulega úr niðurstöðum úttekta.

Í nóvember 2024 samþykkti stjórn Orkuveitunnar nýja stefnu um upplýsingaöryggi, sem byggir m.a. á heildarstefnu Orkuveitunnar. Þá var í desember 2024 var haldin viðbragðsæfing fyrir stjórnendur sem hluta af undirbúningi við nýja rekstrarsamfelli félagsins.

Ein ábending vegna hugsanlegs öryggisbrests barst frá Persónuvernd á árinu og málinu var lokið með leiðbeiningum stofnunarinnar.

¹ Starfsleyfi Orkuveitunnar 2024

Frá því ný lög um persónuvernd gengu í gildi, árið 2018, hefur enginn úrskurður í persónuverndarmáli fallið fyrirtækjunum í Orkuveitusamstæðunni í óhag. Mál vegna tilkynningar Orkuveitunnar um öryggisbrest á Mínun síðum árið 2023 er enn til meðferðar hjá Persónuvernd.

Ítarleg umfjöllun um fjárhagslega áhættu er í skýringum 26-31 í ársreikningi þessum.

Viðskiptasiðferði og aðgerðir gegn spillingu

Siðareglur Orkuveitunnar byggja á heiðarleika, sem er eitt af gildum Orkuveitunnar. Siðareglurnar eru skráðar og opinberar og eiga að hjálpa starfsfólki að láta heiðarleika, virðingu og jafnrétti einkenna öll samskipti hvort sem er við viðskiptavini, samstarfsfólk, stjórn, verktaka eða aðra hagsmunaaðila. Þær eru ekki tæmandi og leysa þau sem þær ná til ekki undan þeirri ábyrgð að reiða sig á eigin samvisku þegar siðferðileg álitamál koma upp. Á árinu 2020 var gefinn út Samskiptasáttmáli starfsfólks Orkuveitunnar.

Siðareglur voru fyrst settar fyrir Orkuveituna af stjórnendum árið 2000 og voru yfirfarnar, endurskoðaðar og samþykktar af stjórn Orkuveitunnar á árinu 2017. Stjórn rýnir þær reglulega, síðast í mars 2022. Siðareglurnar eru hluti starfsreglna stjórnar. Þær eru kynntar nýju starfsfólki, eru öllum aðgengilegar og sérstaklega er vísað til þeirra í þeim ráðningarsamningum sem nýtt starfsfólk skrifar undir. Að minnsta kosti helmingur starfsfólks hefur skrifað undir ráðningarsamning þar sem vísað er í siðareglurnar.

Telji starfsmaður brotið gegn reglunum eða stendur frammi fyrir siðferðilegu álitamáli getur hann leitað til yfirmanns eða samstarfsmanns sem hann treystir. Telji starfsmaður brot á reglunum bitna á sér, svo sem vegna eineltis eða áreitni, getur hann einnig leitað beint til ytri ráðgjafa og við tekur skráð ferli, þar sem gætt er nafnleyndar, sé þess

óskað. Innri endurskoðun heldur einnig utan um upplýstranaferli þar sem starfsfólk eða aðrir geta komið ábendingum á framfæri undir nafnleynd.

Hjá Orkuveitunni er skráð verklag um meðferð mála þegar ætla má að starfsmaður eða stjórnandi hafi brotið gegn reglum fyrirtækisins eða hafi orðið uppvís að sviksemi í starfi. Verklagsreglan er öllu starfsfólki aðgengileg. Vakni grunur um brot ber að tilkynna það næsta yfirmanni eða innri endurskoðanda fyrirtækisins sem ber að upplýsa um það en gæta trúnaðar við meðferð slíkra upplýsinga, þar með talið að gæta leyndar um nafn tilkynnanda. Innri endurskoðandi starfar beint fyrir stjórn og er því óháður gagnvart stjórnendum og starfsfólki fyrirtækjanna innan samstæðunnar.

Ekkert tilvik var á árinu 2024 þar sem grunur vaknaði um mögulega sviksemi.

Stjórnendur Orkuveitunnar, framkvæmdastjórn og -stýrur og forstöðufólk ber ábyrgð á innra eftirliti hvert á sínu sviði. Gæðakerfi Orkuveitunnar nýta óháðrar vottunar ytri aðila. Orkuveitan fylgir stöðlum Samtaka innri endurskoðenda um framkvæmd innri endurskoðunar. Innri endurskoðun Reykjavíkurborgar gegnir hlutverki innri endurskoðanda samstæðunnar í samræmi við þjónustusamning. Innan Orkuveitunnar starfar regluvörður sem hefur eftirlit með upplýsingagjöf til Kauphallar og Fjármálaeftirlits.

Samskipti við birgja

Það er stefna Orkuveitunnar að:

- Beita opnum útboðum við kaup á vörum, þjónustu og verkframkvæmdum. Í útboðum verði tekið tillit til sjálfbærnisjónarmiða og að hagstæðasta tilboði sé tekið. Að öðrum kosti skal beita öðrum innkaupaaðferðum í samræmi við gildandi lög og reglur.
- Innkaupareglur og innkaupaaðferðir séu skýrar og gagnsæjar.

- Gæta jafnræðis, gagnsæis og hagkvæmni við öll innkaup.
- Við innkaup og rekstur samninga skuli taka tillit til sjálfbærnisjónarmiða, s.s. gæða-, heilbrigðis-, mannréttinda-, umhverfis-, upplýsingaöryggis- og öryggissjónarmiða.

Skerpt var á sjálfbærnimarkmiðum þessarar innkaupastefnu árið 2020 og á árinu 2021 gaf fyrirtækið út siðareglur fyrir birgja Orkuveitunnar, sem byggðar eru á innkaupastefnunni og tíu grundvallarreglum Global Compact, sem Orkuveitan hefur átt aðild að frá 2019. Samhliða var mótað og skráð verklag um viðbrögð Orkuveitunnar við upplýsingum um frávík.

Kröfur samsvarandi siðareglunum er að finna í skilmálum allra útboða á vegum Orkuveitunnar og markmið fyrirtækisins með útgáfu siðareglanna er að þær sjálfbærnikröfur sem gerðar eru í útboðum nái einnig til smærri birgja.

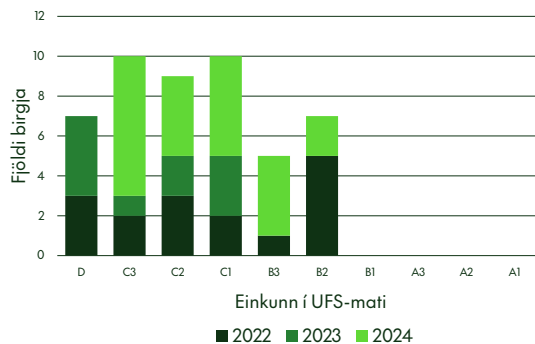
Í árslok 2024 hafði 121 birgir staðfest að hann hlíti siðareglunum. Að auki er nú bein tilvísun í siðareglurnar í öllum útboðum.

Orkuveitan hefur komið upp ferli til að greina áhrif á mannréttindi í virðiskeðjum fyrirtækjanna í samstæðunni. Við úttekt S&P Global á grænum fjármögnunarramma Orkuveitunnar kom fram ábending um mannréttindaáhrif hvað varðar uppruna fágætra málma sem notaðir eru í ýmisskonar rafbúnað. Drög að ferlinu voru lögð fyrir fulltrúa Alþýðusambands Íslands og Amnesty International á Íslandi á fundi með mannréttindaráði sem sett var á fót innan Orkuveitunnar.

UFS-mat á birgjum Orkuveitunnar hefur verið framkvæmt af Reitun árin 2022-2024. Úrtak birgjanna var upphaflega valið með tilliti til umfangs viðskipta og fjölbreytni vöru og þjónustu sem af þeim er keypt. Markmið matsins var á fá mælingu á það hvernig birgjar standi að vígi í sjálfbærnimálum.

Niðurstaða birgjamats Reitunar fyrir Orkuveituna 2022-2024

Metinn er fjöldi umhverfis-, samfélags- og stjórnhátta-þátta í rekstri fyrirtækjanna. Einkunn Orkuveitunnar í matinu er A3.

Eins og myndritið að ofan ber með sér er dreifing frammistöðunnar mikil. Almennst standa stærri birgjar, sem flestir voru metnir árið 2022, betur en þeir smærri. Á árunum 2023 og 2024 voru haldnir fundir með vörubirgjum og þeim gerð grein fyrir heildarniðurstöðu matsins og hverjar væntingar Orkuveitunnar væru. Á fundunum kom fram af hálfu birgja að á meðal þeirra og framleiðslufyrirtækjanna að baki þeim stæði yfir talsverð vinna í sjálfbærnimálum, einkum loftslagsmálum. Í UFS-birgjamati Reitunar árið 2024 kom fram að sex af 22 birgjum sem metnir voru nýttu sér þjónustu starfsmannaleiga.

Orkuveitan hefur þá venju að greiða innsenda reikninga á eindaga þeirra, nema samið hafi verið sérstaklega um annað fyrirkomulag. Á árinu 2024 var greiðslufrestur Orkuveitunnar að jafnaði 24 dagar. 88,4% reikninga voru greidd innan þess frests en helsta ástæða dráttar er að frekari

skýringa við reikninga er óskað. Meðallengd frá móttöku reiknings til greiðslu hans var 17 dagar árið 2024.

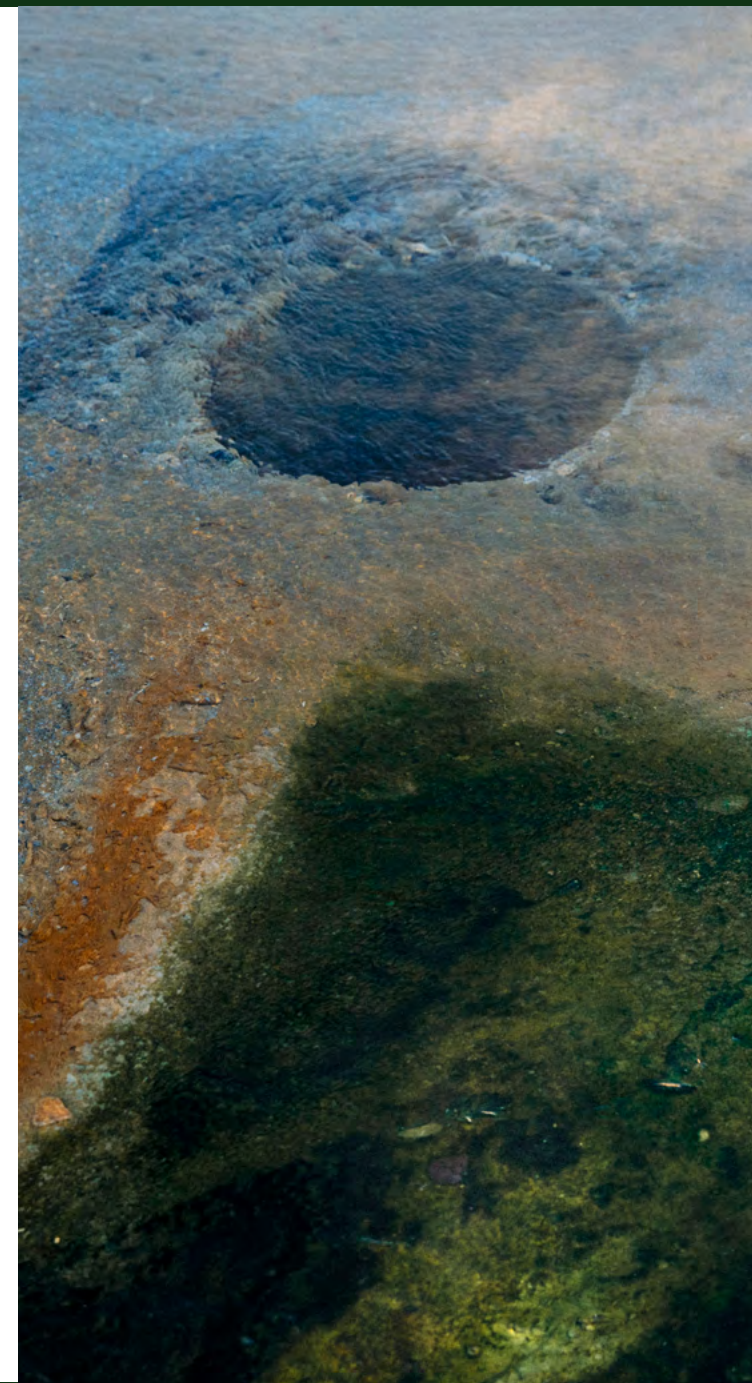
Tvö ágreiningsmál við verktaka voru fyrir dómstólum á árinu. Héraðsdómur staðfesti lögmæti riftunar á samningi við verktaka og matsmaður hefur verið dómkvaddur vegna ágreinings verktaka eftir að greiðslum var haldið eftir vegna tafa við framkvæmdir.

Hagsmunavarsla

Orkuveitan vaktar með skipulegum hætti samráðsgátt stjórnvalda vegna mála sem varða hagsmuni fyrirtækisins. Sú vöktun getur skilað sér í opinberum umsögnum frá fyrirtækinu, standi efni til.

Orkuveitan veitir ekki styrki til stjórnmalasamtaka enda er það óheimilt fyrirtækjum í opinberri eigu samkvæmt lögum um starfsemi stjórnmalasamtaka.

Orkuveitan á beina og óbeina aðild að samtökum sem skráð eru sem hagsmunaverðir, sbr. lög nr. 64/2020 um varnir gegn hagsmunaárekstrum í Stjórnarráði Íslands. Samtökin eru Samorka, samtök orku- og veitufyrirtækja, sem aftur á aðild að Samtökum atvinnulífsins. Í skráningu Samorku segir að megintilgangur samtakanna sé að starfækja trúverðugan, fræðandi og jákvæðan vettvang um starfsemi og hagsmuni orku- og veitufyrirtækja og styrkja þannig stöðu þeirra og rekstur, í þágu samfélagsins. Starf hagsmunavarða samtakanna felist í að hafa jákvæð áhrif á starfsumhverfi aðildarfyrirtækja og stuðla að því að þau geti sinnt sínu mikilvæga hlutverki fyrir samfélagið. Þá á Orkuveitan aðild að Viðskiptaráði Íslands. Hlutverk og tilgangur Viðskiptaráðs er að gæta hagsmuna viðskiptalífsins, efla skilning á mikilvægi frjálsræðis í viðskiptum, lágmarkun opinberra afskipta, hagfellds skattaumhverfis og annarra þátta er miða að því að auka samkeppnishæfni Íslands.

Yfirlýsing stjórnar og forstjóra

Orkuveita Reykjavíkur (Orkuveitan) er sameignar-fyrirtæki sem starfar á grundvelli laga nr. 136/2013 um Orkuveitu Reykjavíkur. Lögbundið hlutverk Orkuveitunnar er að stunda vinnslu, framleiðslu og sölu raforku og heits vatns og gufu og rekstur grunnkerfa, svo sem dreifiveitu rafmagns, hitaveitu, vatnsveitu, fráveitu og gagnaveitu, auk annarrar starfsemi sem hefur sambærilega stöðu. Einnig hafa Orkuveita Reykjavíkur og dótturfélög með höndum starfsemi sem nýtt getur rannsóknir, þekkingu eða búnað fyrirtækjanna, sem og iðnþróun og nýsköpun, enda tengist hún kjarna-starfsemi fyrirtækisins, þ.m.t. geymslu koldíoxíðs og annarra vatnsleysanlegra gastegunda í jörðu.

Ársreikningur samstæðunnar er gerður í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla (IFRS), eins og þeir hafa verið staðfestir af Evrópusambandinu og viðbótarkröfur sem koma fram í íslenskum lögum og reglum um ársreikninga félaga með skráð skuldabréf. Hann hefur að geyma ársreikning Orkuveitu Reykjavíkur og dótturfélaga þess.

Þessi skýrsla stjórnar er gerð með hliðsjón af væntanlegum breytingum á lögum um ársreikninga vegna innleiðingar tilskipunar ESB 2022/2464 um sjálfbærnireikningskil (Corporate Sustainable Reporting Directive – CSRD), sbr. áformaskjal birt í samráðsgátt stjórnvalda 19. ágúst 2024. Jafnframt er litið svo á að hún uppfylli kröfu allra viðeigandi staflíða 66.gr. gildandi ársreikningalaga nr. 3/2006.

Um árabíl hefur Orkuveitan birt í Ársskýrslu margháttaðar sjálfbærniupplýsingar um ófjárhagsleg málefni samstæðunnar í samræmi við alþjóðleg viðmið. Þeirri útgáfu en nú hætt. Framsetning upplýsinga í Ársskýrslu og áreiðanleiki þeirra hlaut úttekt og áritun óháðs skoðunarfólks og skýrslan

verið árituð af stjórn. Innleiðing sjálfbærnireikningsskila mun kalla á skoðun löggiltra endurskoðenda Orkuveitunnar á þeim upplýsingum eftir því sem væntanleg lög munu kveða á um. Þær sjálfbærniupplýsingar sem settar eru fram í þessari skýrslu stjórnar hafa ekki hlotið slíka skoðun. Hinsvegar fékk stjórn Orkuveitunnar heimild endurskoðunarnefndar Reykjavíkurborgar til að semja við endurskoðunarfyrirtæki Orkuveitunnar, Grant Thornton, um tiltekna rýni á mikilvægum aðferðum við;

- ákvörðun um hvaða þætti skuli taka til umfjöllunar í skýrslunni (tvíátta mikilvægisgreiningu)
- flokkun tekna, gjalda og fjárfestinga m.t.t. sjálfbærni (EU Taxonomy).

Stjórn Orkuveitunnar og stjórnendur munu nýta niðurstöðu þeirrar skoðunar til að þróa skýrslugjöf sína til samræmis við væntanlega löggjöf.

Samkvæmt bestu vitneskju stjórnar og forstjóra Orkuveitu Reykjavíkur er ársreikningur samstæðunnar í samræmi við alþjóðlega reikningskilastaðla eins og þeir hafa verið staðfestir af Evrópusambandinu og viðbótarkröfur sem koma fram í íslenskum lögum og reglum um ársreikninga félaga með skráð skuldabréf. Að áliti stjórnar og forstjóra gefur ársreikningurinn glögga mynd af eignum, skuldum og fjárhagsstöðu samstæðunnar 31. desember 2024 ásamt rekstrarafkomu hennar sem og breytingu á handbæru fé á árinu og lýsir helstu áhættuþáttum og óvissu sem samstæðan býr við.

Reykjavík, 7. mars 2025

Í stjórn fyrirtækisins:

Gylfi Magnússon

Vala Valtýsdóttir

Ragnhildur Alda Vilhjálmisdóttir

Þórður Gunnarsson

Skúli Helgason

Valgarður Lyngdal Jónsson

Forstjóri:

Sævar Freyr Þráinsson

Áritun óháðra endurskoðenda

Til stjórnar og eigenda Orkuveitu Reykjavíkur.

Áritun á samstæðuársreikning

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi samstæðuársreikning (að undanskyldu skýrslu stjórnar) Orkuveitu Reykjavíkur (hér eftir „samstæðan“) fyrir árið 2024. Samstæðuársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, rekstrarreikning, yfirlit um heildarafkomu, efnahagsreikning, yfirlit um sjóðstreymi, eiginfjáryfirlit, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Það er álit okkar að samstæðuársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu samstæðunnar á árinu 2024, efnahag hans 31. desember 2024 og breytingu á handbæru fé á árinu 2024, í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla eins og þeir hafa verið samþykktir af Evrópusambandinu og íslensk lög og reglur um ársreikninga.

Endurskoðunin og álitin nær til:

Endurskoðunin og álit okkar á samstæðuársreikningsins nær til rekstrarreiknings, yfirlit um heildarafkomu, efnahagsreikning, yfirlit um sjóðstreymi, eiginfjáryfirlit, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar. Við höfum ekki endurskoðað og gefum því ekki álit á skýrslu stjórnar umfram það sem okkur ber að gera samanber yfirlýsingu hér að neðan.

Í samræmi við ákvæði 2. mgr. 104. gr. laga nr. 3/2006 um ársreikninga staðfestum við að í skýrslu stjórnar og forstjóra sem er hluti af samstæðuársreikningi þessum eru veittar þær upplýsingar að

lágmarki sem ber að veita í skýrslu stjórnar samkvæmt lögum um ársreikninga og koma ekki fram í skýringum.

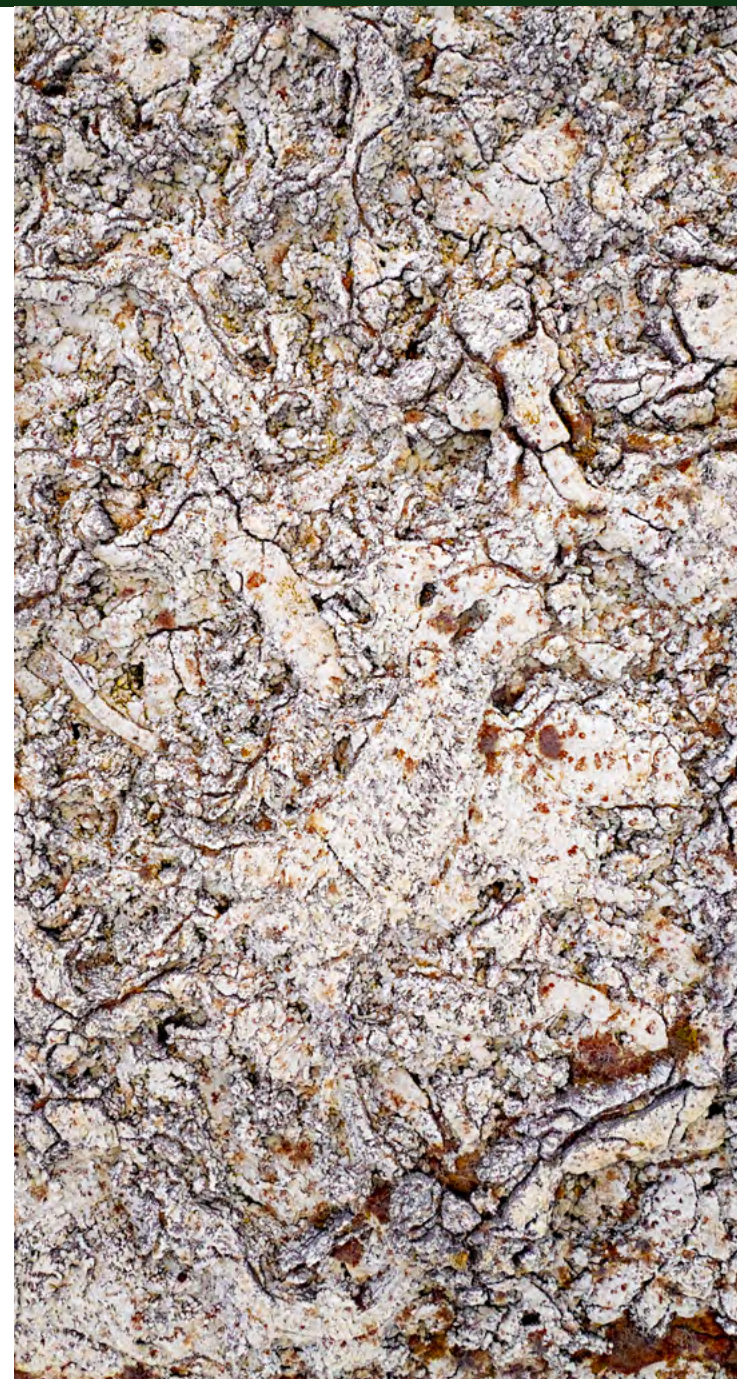
Álit okkar er í samræmi við þær upplýsingar sem koma fram í endurskoðunarskýrslu okkar til endurskoðunarnefndar í samræmi við 11. gr. reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins nr. 537/2014.

Grundvöllur fyrir álit

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla (ISA) en nánar er gerð grein fyrir ábyrgð okkar í kaflanum „Ábyrgð endurskoðanda“. Við uppfyllum ákvæði siðareglna endurskoðenda á Íslandi og teljumst því óháð samstæðunni. Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Lykilatriði endurskoðunarinnar

Lykilatriði endurskoðunarinnar eru þau atriði, sem að okkar faglega mati, hafa mesta þýðingu við endurskoðun okkar á ársreikningi samstæðunnar árið 2024. Þessi atriði voru yfirfarin við endurskoðun á samstæðuársreikningnum og höfð til hliðsjónar við ákvörðun á viðeigandi álit á honum. Í áritun okkar látum við ekki í ljós sérstakt álit á hverju þeirra fyrir sig. Eftirfarandi atriði teljum við vera lykilatriði í endurskoðun okkar:

Skýring á lykilatriðum í endurskoðuninni

Mat framleiðslu- og veitukerfis

Sjá umfjöllun um mikilvægar reikningsskilaaðferðir í skýringu 40 (d) bls. 121-122 og skýringu 13 á bls. 92-94:

Við höfum skilgreint mat framleiðslu- og veitukerfa sem lykilatriði við endurskoðun okkar vegna ársins 2024. Veitu- og framleiðslukerfi samstæðunnar eru metin útfra afskrifuðu endurstofnverði í samræmi við ákvæði IAS 16.

Það felur í sér að lagt er mat á breytingu byggingarkostnaðar samskonar eigna og bæði stofnverð og uppsafnaðar fyrningar eru endurmetnar í samræmi við þær breytingar.

Samstæðan framkvæmir virðisrýrnunarpróf á reikningsskiladegi og færir virðisrýrnun á eignirnar ef niðurstaðan er sú að núvirt tekjustreymi eignanna er lægra en bókfært virði þeirra. Einnig getur endurmat eignanna aldrei orðið hærra en sem nemur núvirtu tekjustreymi þeirra.

Forsendur sem notaðar eru við endurmatið og virðisrýrnunarprófið byggja á mati stjórnenda og eru að hluta til huglægar. Þar sem eignfærð framleiðslu- og veitukerfi eru verulegur liður í samstæðuársreikningnum getur hver breyta í forsendum haft veruleg áhrif á afkomu og efnahag samstæðunnar. Vinna okkar náði bæði til mats á endurmati og virðisrýrnun framleiðslu- og veitukerfa.

Innlausn tekna

Sjá umfjöllun um mikilvægar reikningsskilaaðferðir í skýringu 40 (j) á bls. 124 og skýringu 3 á bls. 85-86:

Tekjur af sölu og dreifingu á raforku og heitu vatni eru innleystar miðað við mælingar inn á kerfin að teknu tilliti til orkutapa sem eiga sér stað í dreifikerfum. Mismunur á því magni sem kemur inn á kerfin að frádregnum töpum og reikningsfærðri notkun myndar tímabilsleiðréttingu sem er færð á reikningsskiladegi.

Sökum þess að tekjuskráning í lok ársins er byggð á áætlun stjórnenda er ákveðin óvissa bundin í tekjuskráningu er snýr að lotun tekna og tilvist. Af þeim sökum beinum við sjónum okkar sérstaklega að lotun tekna í endurskoðuninni, auk annarra endurskoðunaraðgerða er snúa að tekjuinnlausn.

Mat á innbyggðum afleiðum

Sjá umfjöllun um mikilvægar reikningsskilaaðferðir í skýringu 40 (c) bls. 119-121 og í skýringu 18 á bls. 98, og umfjöllun um þrepaskiptingu gangvirðis í skýringu 33 á bls. 114-115:

Innbyggð afleiða í raforkusölusamningum er færð í efnahagsreikning þar sem verð ákveðinna raforkusamninga við stórnotendur eru bundnir við álverð. Þar sem sala á rafmagni og álverð er ekki nátengd gera reikningsskilastaðlar kröfu um að áhættan er snýr að tengingu við álverð sé metin sérstaklega.

Innbyggð afleiðan telst vera þriðja þreps fjárskuld en mat á slíkum fjármálagjöfningi er háð forsendum stjórnenda sem og ytri þáttum. Sökum þess hversu viðkvæmt matið er gagnvart breytingum í forsendum þar sem hver breyta í forsendum matsins getur haft veruleg áhrif á afkomu og efnahag samstæðunnar teljum við þessa áhættu vera verulega og því lykilþáttur í endurskoðuninni.

Hvernig var brugðist við lykilatriðum í endurskoðun

Sem hluti af endurskoðun okkar fórum við yfir aðferðafræði félagsins við mat á framleiðslu- og veitukerfa og samkvæmni þess við alþjóðlega reikningsskilastaðla.

Við fórum yfir ferli samstæðunnar við endurmatið og virðisrýrnunarpróf. Við fórum einnig yfir virkni líkana sem samstæðan notar við matið.

Við lögðum mat á forsendur stjórnenda með samanburði við opinberar upplýsingar þar sem það á við. Í þeim tilvikum þar sem forsendur byggja ekki á opinberum upplýsingum lögðum við sjálfstætt mat á forsendur stjórnenda.

Við þessa skoðun var verðmatssérfræðingur notaður til aðstoðar.

Við endurskoðun á tekjum höfum við lagt mat á eftirlitsþætti í tekjakerfum samstæðunnar. Þá höfum við prófað ákveðna eftirlitsþætti er snúa að skráningu tekna. Við höfum skoðað og lagt mat á tölvueftirlitsumhverfi samstæðunnar þar sem við höfum meðal annars farið yfir hvernig aðgangsstýringum er háttað inn í fjárhagskerfi og í undirkerfi er snúa að tekjuskráningu.

Við höfum beitt gagnaendurskoðunaraðgerðum þar sem við höfum m.a. yfirfarið afstemmingar á undir- og yfirkerfi, beðið um staðfestingu ákveðinna viðskiptavina á mótteknu magni raforku og heitu vatni, veltu og stöðu í viðskiptamannabókhalði í árslok. Við höfum einnig skoðað innborganir eftir áramótin þar sem ekki fékkst staðfest staða frá viðskiptavinum.

Við höfum einnig framkvæmt greiningaraðgerðir þar sem við höfum borið saman við væntingar okkar við raunverulega tekjuskráningu hjá samstæðunni.

Við endurskoðun okkar yfirfórum við verðmatsaðferðir samstæðunnar og samkvæmni við alþjóðlega reikningsskilastaðla.

Við yfirfórum ferli samstæðunnar við greiningu og mat á forsendum sem notaðar eru við gangvirðismat ásamt því að yfirfara verðmatslíkon sem stuðst er við og endurreiknuðum virði afleiðunnar miðað við upplýsingar sem við öfluðum.

Við þessa skoðun var verðmatssérfræðingur notaður til aðstoðar.

Aðrar upplýsingar

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir öllum upplýsingum sem félagið birtir, jafnt með ársreikningi sem öðrum upplýsingum. Álit okkar nær ekki til annarra upplýsinga sem félagið gefur út en tilgreint er hér að ofan. Aðrar upplýsingar eru t.a.m ársskýrsla samstæðunnar, skýrsla stjórnar og forstjóra (ekki umfram það sem álit okkar segir til um hér að ofan). Hvað ábyrgð okkar varðar felst hún í yfirllestri á efni og innihaldi og athugun á því hvort um verulegt ósam-ræmi sé að ræða milli þeirra og ársreikningsins.

Skýrsla stjórnar er gerð með hliðsjón af væntanlegum breytingum á lögum um ársreininga vegna innleiðingar tils-skipunar ESB 2022/2464 um sjálfbærnireikningsskil (Corporate Sustainable Reporting Directive - CSRD). Við höfum ekki endurskoðað þær upplýsingar og gefum ekki álit á þeim.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og forstjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu samstæðuársreikningsins í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla eins og þeir hafa verið samþykktir af Evrópusambandinu og lög um ársreikninga. Stjórn og forstjóri eru einnig ábyrg fyrir innra eftirliti við gerð og framsetningu samstæðuársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins eru stjórn og framkvæmdastjóri ábyrg fyrir því að meta rekstrarhæfi félagsins. Ef við á, skulu stjórn og framkvæmdastjóri setja fram viðeigandi skýringar um rekstrarhæfi og hvers vegna ákveðið var að beita forsendunni um rekstrarhæfi við gerð og framsetningu ársreikningsins, nema stjórn og framkvæmdastjóri hafi ákveðið að leysa félagið upp eða hætta starf-

semi, eða hafa enga aðra raunhæfa möguleika en að gera það.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðanda

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er af völdum sviksemi eða mistaka og að gefa út áritun sem felur í sér álit okkar.

Nægjanleg vissu er nokkuð hátt stig vissu, en það tryggir ekki að endurskoðun sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni uppgötva allar verulegar skekkjur séu þær til staðar. Skekkjur geta orðið vegna mistaka eða sviksemi og eru álitnar verulegar ef þær gætu haft áhrif á fjárhagslega ákvarðanatöku notenda ársreikningsins, einar og sér eða samanlagðar.

Sem hluti af endurskoðuninni sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla beitum við faglegu mati (e. professional judgement) og viðhöfum faglega tortryggni (e. professional skepticism). Eftirfarandi atriði eru einnig hluti af endurskoðun okkar á ársreikningi félagsins:

- Greinum og metum hættuna á verulegri skekkju í ársreikningnum, hvort sem er vegna mistaka eða sviksemi, hönnum og framkvæmum endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeim hættum og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að byggja álit okkar á. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka, þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, skjalafals, misvísandi framsetningu ársreiknings, að einhverju sé viljandi sleppt eða að farið sé framhjá innri eftirlitsaðgerðum.

- Metum hvort reikningsskilaaðferðir sem notaðar eru, og tengdar skýringar, séu viðeigandi og hvort reikningshaldslegt mat stjórnenda sé raunhæft.
- Öflum skilnings á innra eftirliti, sem snertir endurskoðunina, í þeim tilgangi að hanna viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki í þeim tilgangi að veita álit á virkni innra eftirlits félagsins.
- Ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um rekstrarhæfi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi. Ef við teljum að verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum ársreikningsins í áritun okkar. Ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi þurfum við að víkja frá fyrirvaralausri áritun. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni valdið óvissu um rekstrarhæfi félagsins.
- Metum í heild sinni hvort ársreikningurinn gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum, metum framsetningu, uppbyggingu, innihald og þar með talið skýringar með tilliti til glöggrar myndar.
- Öflum fullnægjandi endurskoðunargagna, vegna fjárhagsupplýsinga eininga innan samstæðunnar, til að geta látið í ljós álit á samstæðuársreikningi. Við erum ábyrgð fyrir skipulagi, umsjón og framgangi endurskoðunar samstæðunnar. Við berum ein ábyrgð á áliti okkar á samstæðunni.

Okkur ber skylda til að upplýsa stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem komu upp í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka á innra eftirliti sem komu fram í endurskoðuninni, ef við á.

Við höfum afhent stjórn og endurskoðunarnefnd endurskoðunarskýrslu þar sem gerð er grein fyrir þessum atriðum og er hún í samræmi við áritun þessa.

Við höfum ekki veitt félaginu neina þá þjónustu sem telst óheimilt að veita samhliða endurskoðun í samræmi við lög um endurskoðendur. Við höfum einnig lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við höfum uppfyllt skyldur siðareglna um óhæði og höfum miðlað til þeirra upplýsingum um tengsl eða önnur atriði sem gætu mögulega haft áhrif á óhæði okkar og þar sem við eigandi er, hvaða varnir við höfum til að tryggja óhæði okkar.

Af þeim atriðum sem við höfum upplýst stjórn og endurskoðunarnefnd um, lögðum við mat á hvaða atriði höfðu mesta þýðingu í endurskoðuninni á yfirstandandi ári og eru það lykilatriði endurskoðunarinnar. Við lýsum þessum atriðum í áritun okkar nema lög og reglur leyfa ekki að upplýst sé um slík atriði eða í einstaka tilfellum þegar endurskoðandinn metur að ekki skuli upplýsa um viðkomandi atriði þar sem neikvæðar afleiðingar af slíkri upplýsingagjöf eru taldar vega þyngra en hagsmunir almennings af upplýsingunum.

Önnur atriði samkvæmt ákvæðum laga og regla

Áritun vegna sameiginlegs rafræns skýrslusniðs (e. European Single Electronic Format - ESEF reglur)

Í tengslum við endurskoðun okkar á samstæðu-ársreikningi Orkuveitu Reykjavíkur framkvæmdum við aðgerðir til að geta gefið álit á það hvort samstæðuársreikningurinn fyrir árið 2024 með skráarheitið „5493004ARP9VPUIX5B73-2024-12-31-is.zip“ hafi í meginatriðum verið gerður í samræmi við kröfur laga um upplýsingaskyldu útgefenda verðbréfa og flöggunarskyldu nr. 20/2021 um sameiginleg rafræn skýrslusnið (e. European Single Electronic Format), ESEF reglur EU 2019/815 sem innihalda skilyrði sem tengjast gerð samstæðuársreiknings á XHTML formi og iXBRL merkingum samstæðuársreikningsins.

Stjórn og forstjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu samstæðuársreikningsins í samræmi við lög um upplýsingaskyldu útgefenda verðbréfa og flöggunarskyldu. Í þeirri ábyrgð felst meðal annars að útbúa ársreikning á XHTML formi í samræmi við ákvæði reglugerðar Evrópusambandsins, EU 2019/815, um sameiginleg rafræn skýrslusnið (e. European Single Electronic Format, ESEF reglur).

Ábyrgð okkar er að afla hæfilegrar vissu um hvort samstæðuársreikningurinn, byggt á þeim gögnum sem við höfum aflað, sé í öllum meginatriðum í samræmi við ESEF reglur og gefa út áritun með álit okkar. Eðli, tímasetning og umfang aðgerða sem valdar eru byggja á mati endurskoðandans, þar á meðal mati á áhættunni að vikið sé í verulegum atriðum frá kröfum sem fram koma í ESEF reglum, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Það er álit okkar að samstæðuársreikningur Orkuveitu Reykjavíkur fyrir árið 2024 með skráarheitið “5493004ARP9VPUIX5B73-2024-12-31-is.zip” hafi í öllum meginatriðum verið gerður í samræmi við kröfur laga um upplýsingaskyldu útgefenda verðbréfa og flöggunarskyldu um sameiginlegt rafrænt skýrslusnið (ESEF reglur).

Við vorum kjörnir endurskoðendur félagsins á aðalfundi þann 17. apríl 2024 en þetta er sjöunda samfellda reikningsárið þar sem við erum endurskoðendur félagsins.

Fyrir hönd Grant Thornton endurskoðunar ehf.

Reykjavík, 7. mars 2025

Davíð Arnar Einarsson,
Löggiltur endurskoðandi

Theodór Sigurbergsson,
Löggiltur endurskoðandi

Fjárhagur

Rekstrarreikningur 2024

	Skýr.	2024	2023
Rekstrartekjur	4	66.591.502	60.510.641
Innlausn álvanna		152.473	632.381
Söluhagnaður		37.976	26.337
Rekstrartekjur samtals		<u>66.781.952</u>	<u>61.169.358</u>
Orku kaup og orkuflutningur	6	(7.191.229)	(7.264.400)
Laun og launatengd gjöld	8	(10.724.400)	(9.799.488)
Annar rekstrarkostnaður		(9.804.020)	(8.404.698)
Rekstrargjöld samtals		<u>(27.719.649)</u>	<u>(25.468.586)</u>
Rekstrarhagnaður fyrir afskriftir (EBITDA)		<u>39.062.303</u>	<u>35.700.772</u>
Afskriftir	10	(16.830.274)	(15.797.262)
Rekstrarhagnaður (EBIT)		<u>22.232.029</u>	<u>19.903.510</u>
Vaxtatekjur		1.055.993	573.409
Vaxtagjöld		(13.816.459)	(14.606.144)
Aðrar tekjur af fjáreignum og fjárskuldum		523.018	909.225
Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld samtals	11	<u>(12.237.447)</u>	<u>(13.123.511)</u>
Áhrif hlutdeildarféлага	16	<u>3.939</u>	<u>(36)</u>
Hagnaður fyrir tekjuskatt		9.998.521	6.779.964
Tekjuskattur	12	<u>(689.453)</u>	<u>(380.010)</u>
Hagnaður ársins		<u><u>9.309.068</u></u>	<u><u>6.399.954</u></u>
Skipting hagnaðar			
Eigendur fyrirtækisins		9.309.582	6.399.997
Minnihluti í dótturfélögum		(514)	(43)
Hagnaður ársins		<u><u>9.309.068</u></u>	<u><u>6.399.954</u></u>

Skýringar á bls. 83-129 eru óaðskiljanlegur hluti ársreikningsins.

Yfirlit um heildarafkomu 2024

	Skýr.	2024	2023
Hagnaður ársins		9.309.068	6.399.954
Önnur heildarafkoma			
Liðir færðir beint á eigið fé sem munu ekki vera færðir síðar í rekstrarreikning			
Endurmat, hækkun	13	2.974.065	16.933.584
Tekjuskattur af endurmati	12 (	594.813)	(2.710.069)
Gangvirðisbreytingar fjáreigna á gangvirði í gegnum aðra heildarafkomu	17	0	575.000
		<u>2.379.252</u>	<u>14.798.515</u>
Liðir færðir beint á eigið fé sem gætu verið færðir síðar í rekstrarreikning			
Þýðingarmunur	23	<u>1.059.716</u>	<u>(2.764.695)</u>
Önnur heildarafkoma eftir skatta		<u>3.438.968</u>	<u>12.033.819</u>
Heildarafkoma		<u><u>12.748.035</u></u>	<u><u>18.433.773</u></u>

Skýringar á bls. 83-129 eru óaðskiljanlegur hluti ársreikningsins.

Efnahagsreikningur 31. desember 2024

	Skýr.	31.12.2024	31.12.2023
Eignir			
Varanlegir rekstrarfjármunir	13	449.315.631	430.996.271
Óefnislegar eignir	14	6.246.068	5.950.008
Leigueign	15	2.346.362	2.293.737
Eignarhlutar í hlutdeildarfélögum	16	88.667	81.228
Eignarhlutar í öðrum félögum	17	6.243.980	55.680
Innbyggðar afleiður í raforkusölusamningum	18	406.754	1.914.127
Áhættuvarnarsamningar		63.086	50.239
Tekjuskatteign	20	6.166.858	4.792.026
Fastafjármunir samtals		470.877.406	446.133.316
Birgðir	21	1.632.118	1.706.770
Viðskiptakröfur	22	7.829.583	6.580.535
Innbyggðar afleiður í raforkusölusamningum	18	275.913	15.306
Eignarhlutur til sölu	17	0	6.207.000
Áhættuvarnarsamningar		94.574	218.901
Aðrar skammtímakröfur	22	927.652	1.086.871
Fyrirframgreiddur kostnaður		283.101	382.182
Markaðsverðbréf		11.594.110	8.670.016
Handbært fé		16.438.122	10.342.367
Veltufjármunir samtals		39.075.173	35.209.949
Eignir samtals		509.952.580	481.343.265
Eigið fé			
Endurmatsreikningur varanlegra rekstrarfjármuna		127.809.202	130.534.225
Bundinn hlutdeildarreikningur		94.950.622	82.377.266
Bundið eigið fé vegna þróunar		218.177	137.330
Gangvirðisreikningur		5.807.000	5.807.000
Þýðingarmunur		9.838.598	8.778.883
Óráðstafað eigið fé		27.108.582	31.348.927
Eigið fé móðurfyrirtækis		265.732.181	258.983.631
Hlutdeild minnihluta		(219)	290
Eigið fé samtals	23	265.731.962	258.983.922
Skuldir			
Vaxtaberandi skuldir	24	184.597.864	165.248.925
Leiguskuld	15	2.308.413	2.227.221
Lífeyrisskuldbinding	25	739.347	721.527
Áhættuvarnarsamningar		10.643	110.834
Fyrirframinnheimtar tekjur	19	1.873.970	1.817.841
Tekjuskattsskuldbinding	20	23.153.094	23.064.598
Langtímaskuldir samtals		212.683.332	193.190.946
Viðskiptaskuldir		3.924.652	4.010.900
Vaxtaberandi skuldir	24	19.958.999	16.928.649
Leiguskuld	15	177.887	176.490
Áhættuvarnarsamningar		117.432	82.057
Fyrirframinnheimtar tekjur	19	266.018	383.835
Tekjuskattur til greiðslu	12	2.812.055	1.887.042
Aðrar skammtímaskuldir	26	4.280.241	5.699.424
Skammtímaskuldir samtals		31.537.286	29.168.397
Skuldir samtals		244.220.617	222.359.343
Eigið fé og skuldir samtals		509.952.580	481.343.265

Skýringar á bls. 83-129 eru óaðskiljanlegur hluti ársreikningsins.

Eiginfjáryfirlit 2024

	Endurmats- reikningur rekstrarfjárm.	Bundinn hlutdeildar- reikningur	Bundið eigið fé v. þróunar	Gangvirðis- reikningur	Þýðingar- munur	Óráðstafað eigið fé	Eigið fé meirihluta- eigenda	Hlutdeild minnihluta	Samtals eigið fé
Árið 2024									
Eigið fé 1. janúar 2024	130.534.225	82.377.266	137.330	5.807.000	8.778.883	31.348.927	258.983.631	290	258.983.922
Endurmat, hækkun	2.974.065						2.974.065		2.974.065
Tekjuskattsáhrif af endurmati	(594.813)						(594.813)	(	(594.813)
Þýðingarmunur					1.059.716		1.059.716		1.059.716
Hagnaður ársins						9.309.582	9.309.582	(514)	9.309.068
Heildarafkoma	2.379.252	0	0	0	1.059.716	9.309.582	12.748.549	(514)	12.748.035
Innlausn endurmats vegna afskrifta	(5.104.275)					5.104.275	0		0
Hlutdeild í hagnaði dóttur- og hlutdeildarf. umfram móttekinn arð		12.573.356				(12.573.356)	0		0
Aðrar breytingar								5	5
Bundið eigið fé vegna þróunar			80.846			(80.846)	0		0
Greiddur arður						(6.000.000)	(6.000.000)	(	(6.000.000)
Eigið fé 31. desember 2024	127.809.202	94.950.622	218.177	5.807.000	9.838.598	27.108.582	265.732.181	(219)	265.731.962
Árið 2023									
Eigið fé 1. janúar 2023	121.092.491	74.657.104	111.277	5.232.000	11.543.578	33.413.364	246.049.815	337	246.050.152
Endurmat, hækkun	16.933.584						16.933.584		16.933.584
Tekjuskattsáhrif af endurmati	(2.710.069)						(2.710.069)	(	(2.710.069)
Gangvirðisbreytingar fjáreigna í gegnum heildarafkomu				575.000			575.000		575.000
Þýðingarmunur					(2.764.695)		(2.764.695)	(	(2.764.695)
Hagnaður ársins						6.399.997	6.399.997	(43)	6.399.954
Heildarafkoma	14.223.515	0	0	575.000	(2.764.695)	6.399.997	18.433.817	(43)	18.433.773
Innlausn endurmats vegna afskrifta	(4.781.781)					4.781.781	0		0
Hlutdeild í hagnaði dóttur- og hlutdeildarf. umfram móttekinn arð		7.720.162				(7.720.162)	0		0
Aðrar breytingar								(4)	(4)
Bundið eigið fé vegna þróunar			26.053			(26.053)	0		0
Greiddur arður						(5.500.000)	(5.500.000)	(	(5.500.000)
Eigið fé 31. desember 2023	130.534.225	82.377.266	137.330	5.807.000	8.778.883	31.348.927	258.983.631	290	258.983.922

Skýringar á bls. 83-129 eru óaðskiljanlegur hluti ársreikningsins.

Sjóðstreymisyfirlit 2024

	Skýr.	2024	2023
Rekstrarhreyfingar			
Hagnaður ársins		9.309.068	6.399.954
Leiðrétt fyrir:			
Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld	11	12.237.447	13.123.511
Hlutdeild í afkomu hlutdeildarfélagi	16 (	3.939)	36
Tekjuskattur	12	689.453	380.010
Afskriftir	10	16.830.274	15.797.262
Söluhagnaður varanlegra rekstrarfjármuna	(	37.976)	(26.337)
Lífeyrisskuldbinding, breyting		21.820	58.067
Veltufé frá rekstri án vaxta og skatta		39.046.147	35.732.502
Birgðir, lækkun		74.652	1.048.369
Skammtímakröfur, hækkun	(	1.082.821)	(887.857)
Skammtímaskuldir, hækkun (lækkun)		280.040	(486.660)
Handbært fé frá rekstri án vaxta og skatta		38.318.018	35.406.355
Innborgaðar vaxtatekjur		1.065.593	590.870
Greidd vaxtagjöld	(	8.037.389)	(7.039.761)
Móttekinn arður		122.466	191.155
Greiddir skattar	(	1.744.015)	(1.476.383)
Handbært fé frá rekstri		29.724.672	27.672.235
Fjárfestingarhreyfingar			
Fjárfesting í varanlegum rekstrarfjármunum	13 (	29.930.261)	(27.226.197)
Fjárfesting í óefnislegum eignum	14 (	2.968.600)	(1.602.703)
Söluverð varanlegra rekstrarfjármuna		144.176	137.893
Fjárfestingar í hlutdeildarfélögum	(	3.300)	0
Breyting á markaðsverðbréfum	(	2.024.862)	3.008.322
Fjárfestingarhreyfingar	(	34.782.848)	(25.682.685)
Fjármögnunarhreyfingar			
Tekin ný langtímalán	24	34.509.164	30.120.839
Afborganir langtímaskulda	24 (	17.324.222)	(24.580.559)
Fyrirframinnheimtar tekjur	(	33.934)	1.896.603
Greiddur arður	23 (	6.000.000)	(5.500.000)
Afborganir leiguskulda	15 (	118.304)	(149.522)
Fjármögnunarhreyfingar		11.032.705	1.787.361
Hækkun á handbæru fé		5.974.529	3.776.911
Handbært fé í ársbyrjun		10.342.367	6.650.749
Áhrif gengisbreytinga á handbært fé		121.226	(85.293)
Handbært fé í árslok		16.438.122	10.342.367
Aðrar upplýsingar			
Veltufé frá rekstri	37	29.113.463	27.464.676

Skýringar á bls. 83-129 eru óaðskiljanlegur hluti ársreikningsins.

Skýringar

1. Félagið

Orkuveita Reykjavíkur (Orkuveitan) er sameignarfyrtæki sem starfar á grundvelli laga nr. 136/2013 um Orkuveitu Reykjavíkur. Orkuveitan er með höfuðstöðvar á Íslandi að Bæjarhálsi 1 í Reykjavík. Samstæðuársreikningur Orkuveitunnar geymir ársreikning móðurfyrirtækisins og dótturfélaga þess, (sem vísað er til í heild sinni sem „samstæðunnar“) og hlutdeild í hlutdeildarfélögum. Samstæðuársreikningur Orkuveitunnar er hluti af samstæðuársreikningi Reykjavíkurborgar.

Samstæðan veitir þjónustu í gegnum dótturfélög sín sem reka orkuver, rafveitu, hitaveitu, vatnsveitu, fráveitu, ljósleiðara og kolefnisförgun á þjónustuvæði sínu.

2. Grundvöllur reikningsskilanna

a. Yfirlýsing um að alþjóðlegum reikningsskilastöðlum sé fylgt

Ársreikningur samstæðunnar er gerður í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla (IFRS) eins og þeir hafa verið staðfestir af Evrópusambandinu og viðbótarkröfur sem koma fram í íslenskum lögum og reglum um ársreikninga félaga með skráð skuldabréf.

Stjórn staðfesti og heimilaði birtingu ársreikningsins 7. mars 2025.

Fjallað er um mikilvægar reikningsskilaaðferðir samstæðunnar í skýringu 40.

b. Breyting á framsetningu

Framsetningu verka í vinnslu í efnahagsreikningi hefur verið breytt. Verk í vinnslu verða seld innan samstæðu og hafa því verið endurflokkuð meðal varanlegra rekstrarfjármuna og óefnislegra eigna í samræmi við endanlega flokkun þeirra.

c. Starfrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Ársreikningur samstæðunnar er gerður í íslenskum krónum, sem er starfrækslugjaldmiðill Orkuveitunnar. Allar fjárhæðir eru birtar í þúsundum króna nema annað sé tekið fram.

d. Matsaðferðir

Reikningsskil samstæðunnar eru gerð á grundvelli kostnaðarverðs, að því undanskildu að hluti varanlegra rekstrarfjármuna hafa verið endurmetnir til gangvirðis, innbyggðar afleiður í raforkusölusamningum, eignarhlutar í öðrum félögum og aðrar fjáreignir og fjárskuldir eru færð á gangvirði. Fjallað er um aðferðir við mat á gangvirði í skýringu 40.

e. Mat og ákvarðanir við beitingu reikningsskilaaðferða

Gerð samstæðuársreiknings í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla krefst þess að stjórnendur taki ákvarðanir, meti og gefi sér forsendur sem hafa áhrif á beitingu reikningsskilaaðferða og birtar fjárhæðir eigna, skulda, tekna og gjalda. Endanlegar niðurstöður kunna að vera frábrugðnar þessu mati. Mat og forsendur þess eru endurskoðaðar reglulega. Áhrifin af breytingum eru færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau.

Upplýsingar um mikilvæg atriði, þar sem óvissa í mati og mikilvægi ákvarðana varðandi reikningsskilaaðferðir hefur mest áhrif á skráðar fjárhæðir í reikningsskilunum, er að finna í eftirfarandi skýringum:

- skýring 13 - varanlegir rekstrarfjármunir (endurmat dreifi- og framleiðslukerfis og mat á virðisrýnun)
- skýring 17 - eignarhlutir í öðrum félögum (mat forsenda við útreikning gangvirðis eignarhluta flokkaðra á gangvirði í gegnum aðra heildarafkomu)
- skýring 40 a i) og ii) - eignarhlutir í dóttur- og hlutdeildarfélögum (Stjórnendur beita faglegu mati við ákvörðun á því hvort skilgreiningar á yfirráðum gefi til kynna að samstæðan stýri fjárfestingu)
- skýring 18 - innbyggðar afleiður í raforkusölusamningum (mat forsenda við útreikning gangvirðis)
- skýring 20 - tekjuskattseign og tekjuskattsskuldbinding (mat á skattalegum framtíðarhagnaði á móti yfirfæranlegu tapi)
- skýring 28 - markaðsáætla

Skýringar

3. Starfsemi og tekjuskráning samstæðufélaga

Eftirfarandi eru upplýsingar um starfsemi samstæðufélaga. Sundurliðun tekna eftir afurðum er að finna í skýringu nr. 4 og tekjur eftir starfsþáttum í skýringu nr. 5.

Vörur og þjónusta	Eðli, tímasetning tekjuinnlausnar og greiðsluskilmálar
a. Sala á rafmagni	ON Power ohf. og Orka náttúrunnar ohf. annast framleiðslu og sölu á rafmagni og Veitur ohf. dreifa rafmagni skv. gjaldskrá. Tekjur af sölu og dreifingu á raforku eru færðar í rekstrarreikning samkvæmt mældri afhendingu til kaupenda á tímabilinu og á föstu gjaldi. Gjaldskrá fyrir dreifingu raforku er háð tekjumörkum sem gefin er út af Orkustofnun í samræmi við raforkulög nr. 65/2003. Við tengingu á nýju húsnæði við veitukerfi raforku og við endurnýjun á tengingu, er innheimt sérstakt gjald til að mæta kostnaði vegna nýrra kerfa eða endurnýjunar þeirra. Tekjur af tengigjöldum eru færðar í rekstrarreikning við tengingu. Viðskiptakröfur vegna sölu á rafmagni hafa alla jafna 30 daga greiðslufrest og er gjalddagi sá sami og eindagi. Einstaka samningar við ákveðna viðskiptavini gætu verið með öðru greiðslufyrirkomulagi en það er undantekning.
b. Sala á heitu vatni	Veitur ohf., ON Power ohf. og Orka náttúrunnar ohf. annast framleiðslu á heitu vatni og Veitur ohf. annast dreifingu á heitu vatni. Tekjur af sölu og dreifingu á heitu vatni eru færðar í rekstrarreikning samkvæmt mældri afhendingu til kaupenda á tímabilinu og föstu gjaldi. Við tengingu á nýju húsnæði við veitukerfi hitaveitu og við endurnýjun á tengingu, er innheimt sérstakt gjald til að mæta kostnaði vegna nýrra kerfa eða endurnýjunar þeirra. Tekjur af tengigjöldum eru færðar í rekstrarreikning við tengingu. Viðskiptakröfur vegna sölu á heitu vatni hafa alla jafna 30 daga greiðslufrest og er gjalddagi sá sami og eindagi. Einstaka samningar við ákveðna viðskiptavini gætu verið með öðru greiðslufyrirkomulagi en það er undantekning.
c. Sala á köldu vatni	OR - Vatns- og fráveita sf. annast öflun og dreifingu á köldu vatni. Tekjur af sölu á köldu vatni taka mið af stærð húsnæðis sem er tengt kerfum, auk fasts gjalds sem er fært línulega yfir tímabil. Lögbundin takmörkun á efri mörkum gjaldskrár félagsins er 0,5% af fasteignamati. Að auki eru tekjur færðar samkvæmt mældri notkun á köldu vatni hjá tiltekinni atvinnustarfssemi. Við tengingu á nýju húsnæði við veitukerfi vatnsveitu og við endurnýjun á tengingu, er innheimt sérstakt gjald til að mæta kostnaði vegna nýrra kerfa eða endurnýjunar þeirra. Tekjur af tengigjöldum eru færðar í rekstrarreikning við tengingu. Viðskiptakröfur vegna sölu á köldu vatni hafa alla jafna 30 daga greiðslufrest og er gjalddagi sá sami og eindagi. Einstaka samningar við ákveðna viðskiptavini gætu verið með öðru greiðslufyrirkomulagi en það er undantekning. Vatns- og fráveitugjöld eru innheimt á fyrstu 9 mánuðum ársins en tekjunum er dreift jafnt á allt árið reikningshaldslega.

Skýringar

3. Starfsemi og tekjuskráning samstæðufélaga, frh.

Vörur og þjónusta

Eðli, tímasetning tekjuinnlausnar og greiðsluskilmálar

d. Fráveita

OR - Vatns- og fráveita sf. annast rekstur fráveitu. Tekjur fráveitu taka mið af stærð húsnæðis sem er tengt kerfum, auk fasts gjalds sem er fært línulega yfir tímabil. Lögbundin takmörkun á efri mörkum gjaldskrár er 0,5% af fasteignamati. Við tengingu á nýju húsnæði við veitukerfi fráveitu og við endurnýjun á tengingu, er innheimt sérstakt gjald til að mæta kostnaði vegna nýrra kerfa eða endurnýjunar þeirra. Tekjur af tengigjöldum eru færðar í rekstrarreikning við tengingu. Viðskiptakröfur vegna fráveitu hafa alla jafna 30 daga greiðslufrest og er gjalddagi sá sami og eindagi. Einstaka samningar við ákveðna viðskiptavini gætu verið með öðru greiðslufyrirkomulagi en það er undantekning. Vatns- og fráveitugjöld eru innheimt á fyrstu 9 mánuðum ársins en tekjunum er dreift jafnt á allt árið reikningshaldslega.

e. Aðrar tekjur

Ljósleiðarinn ehf. sér um rekstur ljósleiðarakerfis. Tekjur af ljósleiðarakerfi eru færðar við afhendingu á vöru og þjónustu. Um er að ræða samkeppnisrekstur sem er undir eftirliti Fjarskiptastofu. Orkuveitan sér um leigu á húsnæði og búnaði, tilfallandi sölu á sérfræðiþjónustu og fleiru. Tekjur Carbfix félaganna eru vegna ráðgjafar, uppbyggingar og rekstrar á förgunarstöðum. Leigutekjur eru færðar línulega í rekstrarreikning á leigutímanum. Aðrar tekjur eru færðar við afhendingu á vöru eða þjónustu. Viðskiptakröfur vegna annarra tekna og leigutekna hafa alla jafna 30 daga greiðslufrest.

4. Tekjur af vöru- og þjónustusölu

Tekjur samstæðunnar af sölu á vörum og þjónustu sundurliðast þannig:

	2024	2023
Rafmagn.....	25.763.221	23.979.310
Heitt vatn.....	20.600.025	17.739.370
Kalt vatn.....	3.985.630	3.703.242
Fráveita.....	7.102.767	6.624.847
Aðrar tekjur.....	9.139.860	8.463.871
Tekjur af vöru- og þjónustusölu samtals.....	66.591.502	60.510.641

Skýringar

5. Starfsþáttayfirlit

Starfsþættir og miðlar

Starfssvæði félaga í samstæðu Orkuveitunnar eru einkum á höfuðborgarsvæðinu, en nær auk þess til Suður- og Vesturlands. Samstæðan skiptist í þrjá starfsþætti, Orkusala og framleiðsla, Veitur og aðra starfsemi.

Orkusala og framleiðsla annast framleiðslu á rafmagni og varmaorku í orkuverum, raforkusölu til stóriðju og smásölu.

Veitur sjá um dreifingu rafmagns, varmaorkuvinnslu á lághitasvæðum og dreifingu varmaorku frá lághitasvæðum og jarðvarmavirkjunum, vatnsöflun og dreifingu á köldu vatni og fráveitustarfsemi.

Önnur starfsemi nær yfir rekstur ljósleiðarakerfis, leigu húsnæðis og búnaðar, tilfallandi sölu sérfræðipjónustu og fleira. Einnig þróun og útbreiðslu Carbfix kolefnisbindingaraðferðarinnar með það að markmiði að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og sporna gegn loftlagsbreytingum.

Samstæðan er tekjuskattsskyld, nema sá hluti starfseminnar sem lýtur að rekstri vatnsveitu og fráveitu, sem er háður lögum nr. 32/2004 um vatnsveitur sveitarfélaga og lögum nr. 9/2009 um rekstur fráveitna. Rekstur hitaveitu er háður orkulögum nr. 58/1967, m.a. um arðsemi. Sá hluti raforkurekstursins sem fellur undir sérleyfisrekstur samkvæmt raforkulögum nr. 65/2003 er háður tekjumörkum samkvæmt ákvörðun Orkustofnunar.

Miðill	Opinberar kvaðir
Hitaveita	Um sérleyfisveitur gildir að ráðherra staðfestir gjaldskrá og hún öðlast gildi við birtingu í Stjórnartíðindum.
Rafveita, dreifing	Orkustofnun er send gjaldskrá til staðfestingar. Birta skal gjaldskrá opinberlega.
Rafveita, framleiðsla	Samkeppni er um orkusölu og því eru verðbreytingar á orkuhluta rafmagnsverðs ekki háðar samþykki stjórnvalda.
Vatnsveita	Lögbundin takmörkun á efri mörkum gjaldskrár er 0,5% af fasteignamati. Birta skal gjaldskrá í Stjórnartíðindum.
Fráveita	Gjaldskrá skal standa undir öllum kostnaði. Birta skal gjaldskrá í Stjórnartíðindum.
Ljósleiðari	Samkeppnisrekstur sem er undir eftirliti Fjarskiptastofu (áður Póst- og fjarskiptastofnun).

Viðskiptavinir sem hafa veruleg áhrif á tekjur samstæðunnar

Einn viðskiptavinur Orkusölu og framleiðslu hefur veruleg áhrif á fjárhæð heildartekna samstæðunnar á árinu 2024 vegna kaupa á rafmagni til stóriðju. Tekjur samstæðunnar frá þessum viðskiptavini, námu 9.085 milljónum kr. eða 13,6% af heildartekjum. (2023: 8.461 milljónir kr. eða 13,8% af heildartekjum).

Skýringar

5. Starfspáttayfirlit, frh.

Starfspáttaupplýsingar eru birtar eftir innri upplýsingagjöf Orkuveitunnar. Starfspættir sem eru birtir eru *Veitur*, sem samanstanda af veiturekstri samstæðunnar í heitu og köldu vatni, dreifingu rafmagns og fráveitu, *Orkusala og framleiðsla* vegna samkeppnisreksturs í framleiðslu og sölu rafmagns og heits vatns auk *Annarrar starfsemi* sem sýnir rekstur móðurfyrirtækisins, *Ljósleiðarans og Carbfix félaganna*. Móðurfyrirtækið sér um þjónustu við dótturfélög, leigu húsnæðis og búnaðar, tilfallandi sölu sérfræðipjónustu og fleira. Ljósleiðarinn sér um rekstur ljósleiðarakerfis og Carbfix félögin vinna að þróun og útbreiðslu Carbfix kolefnisbindingaraðferðarinnar með það að markmiði að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og sporna gegn loftlagsbreytingum. Við gerð starfspáttayfirlits er notast við sömu reikningsskilareglur og samstæðan notast við og lýst er í skýringu 40.

Rekstrarstarfspættir - svið

Árið 2024	Veitur	Orkusala og framleiðsla	Önnur starfsemi	Jöfnunar-færslur	Beiting IFRS 16*	Samtals
Tekjur frá þriðja aðila	42.671.377	17.907.572	6.203.003	0		66.781.952
Tekjur innan samstæðu	6.702.794	9.878.170	13.336.918	(29.917.882)		0
Tekjur starfspátta	49.374.171	27.785.741	19.539.922	(29.917.882)		66.781.952
Rekstrargjöld starfspátta	(28.307.367)	(12.273.037)	(17.096.271)	29.756.124	200.902	(27.719.649)
Rekstrarhagnaður starfspátta, EBITDA	21.066.803	15.512.704	2.443.651	(161.758)	200.902	39.062.303
Afskriftir	(7.608.738)	(6.150.451)	(3.104.375)	179.777	(146.486)	(16.830.274)
Afkoma starfspátta, EBIT	13.458.065	9.362.253	(660.724)	18.020	54.416	22.232.029
Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld	(4.854.194)	(2.524.503)	(3.576.496)	(1.197.875)	(84.379)	(12.237.447)
Áhrif hlutdeildarfélaga	0	0	3.939	0		3.939
Tekjuskattur	(989.256)	(1.399.794)	1.219.547	468.784	11.266	(689.453)
Hagnaður (tap) ársins	7.614.615	5.437.955	(3.013.734)	(711.071)	(18.697)	9.309.068
Árið 2023						
Tekjur frá þriðja aðila	37.876.204	18.241.946	5.051.208	0		61.169.358
Tekjur innan samstæðu	5.897.878	7.190.259	11.414.838	(24.502.975)		(0)
Tekjur starfspátta	43.774.082	25.432.205	16.466.047	(24.502.975)		61.169.358
Rekstrargjöld starfspátta	(24.545.796)	(11.563.011)	(13.982.051)	24.406.470	215.802	(25.468.586)
Rekstrarhagnaður starfspátta, EBITDA	19.228.286	13.869.194	2.483.996	(96.506)	215.802	35.700.772
Afskriftir	(7.115.782)	(5.843.621)	(2.745.778)	77.818	(169.899)	(15.797.262)
Afkoma starfspátta, EBIT	12.112.504	8.025.573	(261.783)	(18.688)	45.904	19.903.510
Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld	(6.875.888)	(3.038.480)	(3.543.468)	404.160	(69.835)	(13.123.511)
Áhrif hlutdeildarfélaga	0	0	(36)	0		(36)
Tekjuskattur	(555.736)	(1.000.360)	1.362.151	(195.063)	8.998	(380.010)
Hagnaður (tap) ársins	4.680.880	3.986.733	(2.443.135)	190.409	(14.933)	6.399.954

* Upplýsingar sem stjórnendur horfa til vegna starfspátta taka ekki mið af reglum IFRS 16.

Skýringar

5. Starfspáttayfirlit, frh.

Rekstrarstarfspættir - svið, frh.

	Veitur	Orkusala og framleiðsla	Önnur starfsemi	Jöfnunarfærslur	Beiting IFRS 16*	Samtals
Efnahagur (31.12.2024)						
Varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir	239.425.677	155.293.802	61.051.212	(208.991)	2.346.362	455.561.699
Leigueignir						2.346.362
Aðrar eignir	28.982.860	10.579.703	205.143.898	(192.661.943)		52.044.518
						509.952.580
Vaxtaberandi skuldir	89.246.676	56.188.927	208.956.863	(149.835.603)	2.486.300	204.556.863
Leiguskuldir						2.486.300
Aðrar skuldir	20.116.367	13.825.084	46.260.508	(43.024.505)		37.177.454
						244.220.617
Fjárfestingar						
Varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir	16.712.096	7.415.206	6.818.563			30.945.866
Efnahagur (31.12.2023)						
Varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir	230.353.938	152.358.342	54.495.239	(261.239)	2.293.737	436.946.279
Leigueignir						2.293.737
Aðrar eignir	25.611.049	10.055.838	178.977.733	(172.541.371)		42.103.249
						481.343.265
Vaxtaberandi skuldir	82.731.886	55.536.810	184.377.574	(140.468.696)	2.403.711	182.177.574
Leiguskuldir						2.403.711
Aðrar skuldir	18.802.222	13.418.382	38.857.702	(33.300.248)		37.778.058
						222.359.343
Fjárfestingar						
Varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir	14.479.775	6.095.801	10.491.329	(984.944)		30.081.961

* Upplýsingar sem stjórnendur horfa til vegna starfspátta taka ekki mið af reglum IFRS 16.

Skýringar

6. Orkukaup og flutningur

	2024	2023
Orkukaup og orkuflutningur greinast þannig:		
Orkukaup	1.855.515	2.282.179
Orkuflutningur	5.335.714	4.982.221
Orkukaup og orkuflutningur samtals	7.191.229	7.264.400

7. Greining á rekstri jarðvarmaorkuvera

Upplýsingar um afkomu á framleiðslu raforku og heitu vatni sbr. 5. mgr. 41. gr. laga nr. 65/2003:

	Raforka 2024	Heitt vatn 2024	Raforka 2023	Heitt vatn 2023
Jarðvarmavirkjanir				
Tekjur	14.051.335	7.288.687	13.188.023	5.523.888
Rekstrargjöld	(3.692.670)	(2.079.968)	(2.858.400)	(1.679.752)
Afskriftir	(4.399.554)	(1.631.589)	(4.104.342)	(1.335.121)
Afkoma fyrir fjármagnsgjöld	5.959.111	3.577.130	6.225.280	2.509.015
Arðsemi fjárfestingar	5,2%	9,3%	5,6%	6,1%

Hellisheiðarvirkjun og Nesjavallavirkjun eru blandaðar virkjanir, þar sem bæði er framleitt heitt vatn og raforka.

Við skiptingu á sameiginlegum kostnaði er miðað við skiptireglu Orku náttúrunnar og ON Power sem Orkustofnun hefur hafnað. Orkustofnun er skylt lögum samkvæmt að setja félögunum nýjar skiptireglur í kjölfar höfnunarinnar, sem stofnunin hefur ekki gert enn. Uns Orkustofnun setur félögunum nýjar skiptireglur þá er afkoma miðla miðuð við skiptireglur Orku náttúrunnar og ON Power sem ekki hafa verið samþykktar af Orkustofnun.

8. Laun og launatengd gjöld

	2024	2023
Laun og launatengd gjöld greinast þannig:		
Laun	10.067.823	9.126.856
Mótframlag í lífeyrissjóði	1.325.854	1.204.726
Breyting lífeyrisskuldbindingar	68.592	100.057
Önnur launatengd gjöld	982.153	809.326
Laun og launatengd gjöld samtals	12.444.422	11.240.966

Laun og launatengd gjöld eru þannig færð í ársreikninginn:

Gjaldfært í rekstrarreikningi	10.724.400	9.799.488
Eignfært á framkvæmdir	1.720.021	1.441.478
Laun og launatengd gjöld samtals	12.444.422	11.240.966

Starfsfólk:

Fjöldi ársverka	671,8	637,0
-----------------------	-------	-------

Starfskjör stjórna, forstjóra og framkvæmdastjóra/stýra móðurfyrirtækis og dótturfélaga greinast þannig:

Laun og mótframlag í lífeyrissjóð stjórnar móðurfyrirtækis	25.339	25.704
Laun og mótframlag í lífeyrissjóð forstjóra móðurfyrirtækis	50.570	48.226
Laun og mótframlag í lífeyrissjóð framkvæmdastjóra/stýra móðurfyrirtækis*	116.156	114.924
Laun og mótframlag í lífeyrissjóð stjórna dótturfélaga**	33.435	23.108
Laun og mótframlag í lífeyrissjóð fjögurra framkvæmdastjóra dótturfélaga	170.568	156.169
Starfslokagreiðslur	0	91.147
	396.068	459.278

*Fjögur í hlutverki framkvæmdastjóra/stýra til 28.2.2023 en þrjú frá og með 1.3.2023

**Fimm stjórnir frá 1.6.2023, voru áður fjórar. Á árinu 2024 breyttist hlutfall utanaðkomandi í stjórnnum dótturfélaga og laun voru hækkuð hóflega.

Skýringar

9. Þóknun endurskoðanda

	2024	2023
Þóknun vegna endurskoðunar ársreiknings og könnunar árshlutauppgjöra	33.365	27.831
Önnur þjónusta endurskoðanda	2.669	3.342
Samtals þóknun endurskoðanda	36.034	31.173

10. Afskriftir og virðisrýrnun

	2024	2023
Afskriftir og virðisrýrnun greinast þannig:		
Afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna, sbr. skýringu 13	15.902.311	15.042.464
Afskriftir óefnislegra eigna, sbr. skýringu 14	781.477	584.899
Afskrift leigueignar, sbr. skýringu 15	146.486	169.899
Afskriftir og virðisrýrnun færð í rekstrarreikning	16.830.274	15.797.262

11. Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld

	2024	2023
Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld greinast þannig:		
Vaxtatekjur	1.055.993	573.409
Vaxtagjöld og greiddar verðbætur	(7.949.762)	(6.775.310)
Áfallnar verðbætur	(5.494.977)	(7.392.363)
Ábyrgðargjald til eigenda 1)	(371.720)	(438.471)
Vaxtagjöld samtals	(13.816.459)	(14.606.144)
Gangvirðisbreytingar innbyggðra afleiða í raforkusölusamningum	(1.246.766)	370.324
Gangvirðisbreytingar fjáreigna og fjárskulda á gangvirði í gegnum rekstur	880.731	607.734
Óinnleystar gangvirðisbreytingar áhættuvarnarsamninga	(46.665)	(167.008)
Gengismunur	813.252	(146.649)
Arðstekjur	122.466	244.825
Aðrar tekjur (gjöld) af fjáreignum og fjárskuldum samtals	523.018	909.225
Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld samtals	(12.237.447)	(13.123.511)

1) Samstæðan greiddi ábyrgðargjald til eigenda Orkuveitunnar vegna ábyrgða sem þeir hafa veitt á skuldir samstæðunnar samkvæmt ákvörðun aðalfundar Orkuveitunnar árið 2005. Gjaldið er á ársgrunni, 0,86% (2023: 0,81%) á lán vegna sérleyfisstarfsemi og 0,66% (2023: 0,65%) á lán vegna samkeppnisstarfsemi. Útreikningur gjaldsins er gerður miðað við stöðu lána í lok hvers ársfjórðungs. Ábyrgðargjaldið nam samtals 372 milljónum kr. á árinu 2024 (2023: 438 milljónir kr.) og er fært á meðal vaxtagjalda.

Gangvirðisbreytingar gegnum rekstur

Við mat á gangvirði óskráðra fjáreigna og fjárskulda er beitt viðurkenndum verðmatsaðferðum sem er lýst í skýringu 40. Gangvirðisbreyting sem færð er til gjalda í rekstrarreikningi vegna þessa nemur samtals 413 milljónum kr. á árinu 2024 (2023: tekjufærsla að fjárhæð 811 milljónir kr.). Gangvirðisbreytingar sem tilheyra fjáreignum og fjárskuldum sem flokkaðar eru á stigi 3 er gjaldfærsla að fjárhæð 1.247 milljónum kr. á árinu 2024 (2023: tekjufærsla að fjárhæð 370 milljónir kr.).

Skýringar

12. Tekjuskattur

Félög í samstæðunni eru tekjuskattsskyld vegna starfsemi sinnar í samræmi við 2. gr. laga nr. 90/2003 um tekjuskatt fyrir utan að rekstur vatnsveitu og fráveitu er undanþeginn tekjuskatti.

Á árinu 2024 var tekjuskattshlutfall félaga hækkað og gildir breyting í eitt ár. Móðurfyrirtækið er í 38,4% skatthlutfalli á árinu 2024 (2023: 37,6%) en önnur skattskyld félög samstæðunnar hafa 21% skatthlutfall (2023: 20%).

Tekjuskattur færður í rekstrarreikning greinist þannig:

	2024	2023
Tekjuskattur til greiðslu	2.812.055	1.887.042
Breyting á frestuðum tekjuskatti	(2.122.602)	(1.507.032)
Gjaldfærður tekjuskattur	689.453	380.010

Virkt skatthlutfall greinist þannig:

	2024	2023
Hagnaður ársins fyrir tekjuskatt	9.998.521	6.779.964
Tekjuskattur skv. skatthlutfalli móðurfyrirtækis	38,40% 3.839.432	37,60% 2.549.267
Áhrif skatthlutfalla dótturfélaga	(13,35%) (1.334.341)	(16,34%) (1.107.967)
Óskattskyld starfsemi vatnsveitu og fráveitu	(15,05%) (1.504.984)	(13,63%) (924.192)
Áhrif af breyttum skatthlutföllum	(1,18%) (117.681)	0,00% 0
Áhrif gengismunar vegna mismunandi starfrækslugjaldmiðla í samstæðunni	(1,39%) (139.430)	0,17% 11.745
Aðrir liðir	(0,54%) (53.544)	(2,20%) (148.843)
Virkur tekjuskattur	6,90% 689.453	5,6% 380.010

Tekjuskattur færður beint á eigið fé

Frestaður skattur

	2024	2023
Fellur til vegna tekna og gjalda sem færð eru beint yfir á eigið fé		
Tekjuskattsáhrif af endurmati	594.813	2.710.069
Frestaður tekjuskattur samtals	594.813	2.710.069

Skýringar

13. Varanlegir rekstrarfjármunir

31.12.2024	Framleiðslu- kerfi	Veitu- kerfi	Aðrar fasteignir	Aðrir lausa- fjármunir	Samtals
Heildarverð					
Staða í ársbyrjun	375.981.252	465.614.035	13.431.037	5.545.699	860.572.022
Viðbætur á árinu	11.375.835	14.756.516	2.245.868	1.466.593	29.844.812
Endurflokkun eigna	0	0	0 (	89.115) (	89.115)
Þýðingarmunur	2.137.243	0	0 (	50.671)	2.086.572
Selt og aflagt á árinu	3.654 (	50.526)	0 (	315.150) (	362.022)
Endurmat, hækkun	0	4.211.421	0	0	4.211.421
Staða í árslok	389.497.984	484.531.446	15.676.905	6.557.355	896.263.689
Afskriftir					
Staða í ársbyrjun	175.082.753	250.788.956	1.210.036	2.494.006	429.575.751
Afskrifað á árinu	7.898.033	7.373.831	144.591	485.856	15.902.311
Endurflokkun eigna	0	0	0 (	89.115) (	89.115)
Þýðingarmunur	581.786	0	0 (	2.759)	579.027
Selt og aflagt á árinu	6 (	1.671)	0 (	255.606) (	257.272)
Endurmat, hækkun	0	1.237.356	0	0	1.237.356
Staða í árslok	183.562.578	259.398.471	1.354.626	2.632.383	446.948.058
Bókfært verð					
Bókfært verð 1.1. 2024.....	200.898.499	214.825.078	12.221.001	3.051.693	430.996.271
Bókfært verð 31.12.2024.....	205.935.405	225.132.975	14.322.278	3.924.973	449.315.631
31.12.2023	Framleiðslu- kerfi	Veitu- kerfi	Aðrar fasteignir	Aðrir lausa- fjármunir	Samtals
Heildarverð					
Staða í ársbyrjun	355.699.819	432.329.044	12.220.189	4.631.954	804.881.006
Viðbætur á árinu	10.268.182	13.905.247	1.262.575	1.159.893	26.595.898
Þýðingarmunur	(6.107.551)	0	0	85 (	6.107.467)
Selt og aflagt á árinu	22.753	0 (	51.727) (	246.233) (	275.207)
Endurmat, hækkun	16.098.048	19.379.744	0	0	35.477.792
Staða í árslok	375.981.252	465.614.035	13.431.037	5.545.699	860.572.022
Afskriftir					
Staða í ársbyrjun	161.908.071	232.571.539	978.205	2.245.457	397.703.273
Afskrifað á árinu	7.544.640	6.823.342	231.830	442.652	15.042.464
Þýðingarmunur	(1.492.108)	0	0	5 (	1.492.103)
Selt og aflagt á árinu	(27.983)	0	0 (	194.108) (	222.091)
Endurmat, hækkun	7.150.133	11.394.075	0	0	18.544.208
Staða í árslok	175.082.753	250.788.956	1.210.036	2.494.006	429.575.751
Bókfært verð					
Bókfært verð 1.1. 2023.....	193.791.749	199.757.504	11.241.984	2.386.497	407.177.733
Bókfært verð 31.12.2023.....	200.898.499	214.825.078	12.221.001	3.051.693	430.996.271

Fjárfestingar á árinu án greiðsluáhrifa námu í árslok 2.337,2 milljónum kr. (2023: 4.290,2 milljónum kr.). Breyting ársins á fjárfestingum án greiðsluáhrifa nemur 1.953,0 milljónum kr.

Skýringar

13. Varanlegir rekstrarfjármunir, frh.

Endurmat

Við endurmat eru viðkomandi eignaflokkar metnir til gangvirðis. Endurmat er fært á sérstakan endurmatsreikning meðal eigin fjár að frádregnum tekjuskatti samanber skýringu 40 d. Endurmatið er unnið af sérfræðingum innan samstæðunnar.

Endurmat var síðast framkvæmt í viðkomandi kerfum samkvæmt eftirfarandi töflu:

	Dagsetning endurmats
Framleiðslukerfi:	
Heitt vatn	30.9.2023
Kalt vatn	30.9.2022
Rafmagn	30.9.2023
Dreifikerfi:	
Heitt vatn	30.9.2023
Kalt vatn	30.9.2023
Fráveita	30.9.2023
Rafmagn	30.9.2023
Gagnaflutningur	30.9.2024

Gangvirði framangreindra eigna er ákvarðað út frá afskrifuðu endurstofnverði. Það felur í sér að lagt er mat á breytingar á byggingarkostnaðarverði samskonar eigna og bæði stofnverð og uppsafnaðar afskriftir endurmetnar í samræmi við þær breytingar. Við þennan útreikning var stuðst við opinberar upplýsingar og rauntölur úr bókhaldi samstæðunnar um verðbreytingar á kostnaðarliðum og tekið tillit til áætlunar um vægi hvers kostnaðarliðar í heildarkostnaði við byggingu samskonar eigna. Kostnaðarliðir og hlutfallslegt vægi þeirra var ákvarðað af sérfræðingum samstæðunnar. Einnig er litið til niðurstöðu virðisrýrnunarprófs og endurmat ekki fært umfram vænt núvirt framtíðarsjóðstreymi af viðkomandi eignum. Veitukerfi fyrir heitt vatn, kalt vatn, fráveitu og rafmagn eru nýtt í starfsemi sem er háð sérleyfi og tekjumörk miða fyrst og fremst við breytingar á byggingarvísitölu. Tekið er tillit til þess við ákvörðun gangvirðis þessara kerfa. Endurmat flokkast undir stig 3 af gangvirði, en stigin eru nánar útskýrð í skýringu 33.

Upplýsingar um endurmetnar eignir í árslok

	Framleiðslu- kerfi	Veitu- kerfi	Samtals
31.12.2024			
Endurmetið bókfært verð	205.935.405	225.132.975	431.068.380
Þar af áhrif endurmats	(65.678.109)	(85.820.958)	(151.499.067)
Bókfært verð án endurmats	140.257.296	139.312.017	279.569.313
31.12.2023			
Endurmetið bókfært verð	200.898.499	214.825.078	415.723.578
Þar af áhrif endurmats	(68.302.794)	(81.760.155)	(150.062.949)
Bókfært verð án endurmats	132.595.705	133.064.924	265.660.629

Skýringar

13. Varanlegir rekstrarfjármunir, frh.

Virðisrýrnunarpróf

Virðisrýrnunarpróf voru gerð í árslok 2024 fyrir veitu- og framleiðslukerfi virkjana. Prófin voru gerð miðað við stöðu eigna í lok september 2024 til að staðfesta hvort bæði eignir í notkun og helstu eignir í byggingu standi undir væntu framtíðarsjóðstreymi. Virðisrýrnunarpróf eru framkvæmd á hvern og einn miðil fyrir framleiðslukerfi og veitukerfi sem er minnsta sjóðskapandi eining.

Endurheimtanleg fjárhæð hvers miðils var metin út frá notkunarvirði. Notkunarvirði var ákvarðað á þann hátt að núvirða áætlað framtíðarfjárstreymi miðað við áframhaldandi nýtingu miðlanna. Fjárstreymi var byggt á rekstraráætlun næstu fimm ára. Við mat á nýtingarvirði byggja stjórnendur á áætlun um framtíðar þróun starfseminnar, byggt er á bæði ytri og innri upplýsingum.

Stuðst var við eftirfarandi forsendur við mat á notkunarvirði:

Árið 2024					
	Veitukerfi				Framl.kerfi virkjana
	Hitaveita	Rafmagn	Vatnsveita	Fráveita	
Meðalvöxtur tekna 2025-2029	1,8%	2,8%	1,5%	2,0%	2,9%
Framt.vöxtur m.t.t. verðlagspr.	0,5%	0,8%	0,5%	0,4%	0,0%-2,2%
EBITDA meðalvöxtur 2025-2029	3,3%	5,6%	2,1%	3,1%	5,4%
Veginn fjármagnskostnaður	5,9%	6,0%	5,2%	5,2%	5,73% - 9,74%

Árið 2023					
	Veitukerfi				Framl.kerfi virkjana
	Hitaveita	Rafmagn	Vatnsveita	Fráveita	
Meðalvöxtur tekna 2024-2028	2,6%	3,3%	3,4%	2,4%	3,9%
Framt.vöxtur m.t.t. verðlagspr.	0,0%	0,0%	0,4%	0,4%	0,0%-5,3%
EBITDA meðalvöxtur 2024-2028	4,2%	4,9%	2,8%	2,4%	6,1%
Veginn fjármagnskostnaður	6,1%	6,2%	5,7%	5,8%	6,13%-9,97%

Ekki eru líkur á virðisrýrnun hjá Veitum né Virkjunum þar sem umframvirði er til staðar. Próf fyrir rafmagnsframleiðslu stóriðju er þó næmt fyrir breytingum á lykilorðum. Ef ávöxtunarkrafa hækkar um 0,1 prósentustig en öðrum forsendum er haldið óbreyttum þá lækkar umframvirði rafmagnsframleiðslu um 1,6 milljarða króna. Ef að áætluð EBITDA er 1% lægri á ári út áætlunartímabilið en öðrum forsendum er haldið óbreyttum reiknast virðisrýrnun í rafmagnsframleiðslu um 1,7 milljarða króna. Í hvorugu tilfelli kemur þó til virðisrýrnunar.

Fasteignamat og vátryggingaverð

Fasteignamat þeirra eigna samstæðunnar sem metnar eru fasteignamati nam 45.040 milljónum kr. í árslok 2024 (2023: 42.446 milljónum kr.). Brunabótamat eigna samstæðunnar er 65.427 milljónir kr. á sama tíma (2023: 63.577 milljónir kr.). Meðal þessara eigna eru fasteignir sem eignfærðar eru meðal framleiðslukerfa og dreifikerfa. Vátryggingaverðmæti eigna samstæðunnar er 627.187 milljónir kr. í árslok 2024 (2023: 591.728 milljónir kr.).

Skuldbindingar

Samstæðan hefur gert innkaupa- og verksamninga vegna framkvæmda við framleiðslu- og dreifikerfi. Eftirstöðvar þessara samninga eru í árslok 10.176 milljónir kr. (2023: 13.689 milljónir kr.).

Skýringar

14. Óefnislegar eignir

	Hita- réttindi	Hugbúnaður	Þróunareignir	Viðskipta- sambönd	Samtals
31.12.2024					
Heildarverð					
Staða í ársbyrjun	1.478.758	5.521.463	446.062	1.908.000	9.354.283
Viðbætur á árinu	35.000	806.112	259.941	0	1.101.054
Endurflokkun	0	44.142	44.972	0	89.115
Selt og aflagt á árinu	0	0 (	1.449)	0 (	1.449)
Þýðingarmunur	0	0 (	22.341)	0 (	22.341)
Staða í árslok	1.513.758	6.371.718	727.185	1.908.000	10.520.662
Afskriftir					
Staða í ársbyrjun	457.768	2.888.453	20.206	37.847	3.404.275
Afskrifað á árinu	0	592.678	12.786	176.013	781.477
Endurflokkun	0	44.142	44.972	0	89.114
Þýðingarmunur	0	0 (	272)	0 (	272)
Staða í árslok	457.768	3.525.273	77.692	213.860	4.274.594
Bókfært verð					
Bókfært verð 1.1. 2024	1.020.990	2.633.010	425.855	1.870.153	5.950.008
Bókfært verð 31.12.2024	1.055.990	2.846.446	649.493	1.694.140	6.246.068
31.12.2023					
Heildarverð					
Staða í ársbyrjun	1.427.031	4.484.555	182.982	0	6.094.568
Endurflokkun eigna	51.727	0	0	0	51.727
Viðbætur á árinu	0	1.259.477	318.404	1.908.000	3.485.881
Selt og aflagt á árinu	0 (	222.568) (	56.039)	0 (	278.607)
Þýðingarmunur	0	0	714	0	714
Staða í árslok	1.478.758	5.521.463	446.062	1.908.000	9.354.283
Afskriftir					
Staða í ársbyrjun	457.768	2.516.136	13.885	0	2.987.789
Afskrifað á árinu	0	540.731	6.321	37.847	584.899
Selt og aflagt á árinu	0 (	168.413)	0	0 (	168.413)
Staða í árslok	457.768	2.888.453	20.206	37.847	3.404.275
Bókfært verð					
Bókfært verð 1.1. 2023	969.263	1.968.419	169.097	0	3.106.779
Bókfært verð 31.12.2023	1.020.990	2.633.010	425.855	1.870.153	5.950.008

Á árinu var eignfærður launakostnaður vegna þróunareigna að fjárhæð 94,0 milljónir kr. og vegna hugbúnaðar 88,3 milljónir kr.

Skýringar

15. Leigueignir og leiguskuldir

Sjá lýsingu á reikningsskilaaðferðum í skýringu 40 t.

Samstæðan leigir fasteignir og lóðir. Þessir leigusamningar eru til mis langs tíma en yfirleitt með möguleika á endurnýjun í lok leigutímans. Sumir leigusamningar innifela viðbótar leigugreiðslur sem eru byggðar á breytingu á tilteknum vísitölum. Samstæðunni er óheimilt að gera samninga um framleigu vegna ákveðinna leigusamninga.

Samstæðan kys að færa ekki leigueignir og leiguskuldir vegna skammtímaleigusamninga og vegna leigusamninga um eignir með lágt verðgildi. Samstæðan gjaldfærir leigugreiðslur vegna þessara leigusamninga línulega á leigutíma.

Leigueignir greinast þannig:

	2024	2023
Leigueignir		
Staða í ársbyrjun	2.293.737	2.180.951
Viðbætur vegna nýrra eða framlengdra samninga á árinu	111.637	197.809
Hækkun vegna breyttra leigugreiðslna eða uppsögn samninga	33.528	7.664
Verðbætur af leigueign	53.946	77.212
Afskriftir ársins	(146.486)	(169.899)
Staða í árslok	2.346.362	2.293.737

Fjárhæðir færðar í rekstrarreikning:

Afskriftir leigueigna	146.486	169.899
-----------------------------	---------	---------

Leiguskuldir greinast þannig:

	2024	2023
Leiguskuldir		
Staða í ársbyrjun	2.403.711	2.266.994
Hækkun vegna nýrra eða framlengdra samninga á árinu	111.637	197.809
Hækkun (lækkun) vegna breyttra leigugreiðslna eða uppsögn samninga	33.528	7.664
Vaxtagjöld	84.379	69.835
Greiddar leiguskuldir á árinu	(200.902)	(215.802)
Hækkun vegna vísitölubindingar leigugreiðslna	53.946	77.212
Staða í árslok	2.486.300	2.403.711

Fjárhæðir færðar í efnahagsreikning:

Leiguskuld skammtíma	177.887	176.490
Leiguskuld langtíma	2.308.413	2.227.221
	2.486.300	2.403.711

Ónúvirt greiðsluflæði leiguskulda greinist þannig:

	Innan árs	Eftir 1 til 5 ár	Eftir 5 ár	Samtals
Leigugreiðslur	177.887	616.759	3.124.478	3.919.124
Vaxtagreiðslur	(82.028)	(284.899)	(1.065.897)	(1.432.824)
Samtals	95.859	331.860	2.058.581	2.486.300

Skýringar

15. Leigugeignir og leiguskuldir, frh.

	2024	2023
Fjárhæðir færðar í rekstrarreikning:		
Vaxtagjöld af leiguskuldum	84.379	69.835

Fjárhæðir færðar í sjóðstreymi vegna leigugreiðslna:

Vaxtaþáttur (settur fram í sjóðstreymisýfirliti í línu „Greiddir vextir“)	82.598	66.411
Afborgunarpáttur (settur fram í sjóðstreymisýfirliti í línu „Afborganir leiguskulda“)	118.304	149.392

Flestir leigusamningar samstæðunnar um fasteignir fela í sér framlengingarheimildir sem samstæðunni er heimilt að nýta allt að einu ári fyrir lok óuppsegjanlegs leigutímabils. Samstæðan leggur mat á það við upphaf leigusamnings hvort það sé talið nokkuð líklegt að hún muni nýta heimildir til framlenginga. Ef verulegar breytingar verða á aðstæðum sem eru á valdi samstæðunnar, mun hún endurmeta hvort framlengingarheimildir verði nýttar.

16. Eignarhlutar í hlutdeildarfélögum

	2024		2023	
	Eignarhluti	Bókfært verð	Eignarhluti	Bókfært verð
Íslensk Nýorka ehf., Reykjavík	28,56%	22.992	28,81%	24.567
Netorka hf., Hafnarfjörður	38,41%	62.325	38,41%	53.308
Orkuskólinn REYST hf., Reykjavík	45,00%	3.349	45,00%	3.353
Samtals		88.667		81.228

Hlutdeild samstæðunnar í afkomu hlutdeildarfélaganna var jákvæð um 3,9 millj. kr. á árinu 2024 (2023: neikvæð um 36 þús. kr.).

17. Eignarhlutar í öðrum félögum

	Eignarhluti	2024	Eignarhluti	2023
Fastafjármunir				
Aðrir eignarhlutar í félögum		36.980		55.680
Landsnet hf. 1)	6,8%	6.207.000		0
		6.243.980		55.680
Veltufjármunir				
Landsnet hf. 1)		0	6,8%	6.207.000
Eignarhlutar í öðrum félögum samtals		6.243.980		6.262.680

Gangvirði eignarhluta sem flokkaðir eru sem fjáreignir á gangvirði í gegnum aðra heildarafkomu er ákvarðað með viðurkenndum matsaðferðum. Stuðst er við verðmat sem framkvæmt er af óháðum þriðja aðila auk mats sérfræðinga innan Orkuveitunnar. Mat sérfræðinga var að ekki skyldi færa gangvirðisbreytingu á eignarhlut í Landsneti hf. á árinu 2024 (2023: hækkun um 575 milljónir kr. sem var færð á sérstakan gangvirðisreikning meðal eigin fjár). Sjá nánar í skýringu 33.

1) Lagaákvæði um breytt eignarhald flutningsfyrirtækis raforku kom til framkvæmda 1. júlí 2022, skv. 19. gr. laga nr. 74/2021. Lögin kveða á um breytt eignarhald Landsnets með þeim hætti að það verði í beinni eigu ríkisins og/eða sveitarfélaga. Ekki hefur tekist að ganga frá sölu á hlut Orkuveitunnar á árinu 2024 líkt og stefnt hefur verið að, þrátt fyrir lagaskyldu þar um. Bókfært verð eignarhlutarins er metið á 6,2 milljarða kr. 31.12.2024 og hefur verið færður af veltufjármunum yfir á fastafjármuni, þar sem óvíst er hvenær verður af sölu eignarhlutarins. Sjá nánar í skýringu 38.

Skýringar

18. Innbyggðar afleiður í raforkusölusamningum

	2024	2023
Gangvirði innbyggðra afleiða í raforkusölusamningum í ársbyrjun	1.929.433	1.559.109
Breyting á gangvirði á árinu	(1.246.766)	370.324
Gangvirði innbyggðra afleiða í raforkusölusamn. í árslok, eign / (skuld)	682.667	1.929.433
Skipting innbyggðu afleiðanna er eftirfarandi:		
Langtímahluti innbyggðra afleiða, eign / (skuld)	406.754	1.914.127
Skammtímahluti innbyggðra afleiða eign / (skuld)	275.913	15.306
Innbyggðar afleiður samtals	682.667	1.929.433

Frekari umfjöllun um innbyggðar afleiður í raforkusölusamningum má finna í skýringu 28 c.

19. Fyrirframinnheimtar tekjur

Fyrirframinnheimtar tekjur eru annars vegar vegna samnings um útleigu á ljósleiðaraþráðum sem gildir til ársins 2031. Hins vegar er um að ræða fyrirfram innheimtar tekjur vegna samnings um nýtingu á niðurdælingarþjónustu Carbfex, er samningurinn til 12 ára.

Fyrirframinnheimtar tekjur greinast þannig:

	2024	2023
Staða í ársbyrjun	2.201.676	596.681
Viðbót á árinu	195.190	1.619.844
Eignfært á árinu	(105.809)	0
Tekjufært á árinu	(136.410)	(14.849)
Þýðingarmunur	(14.658)	0
Staða í árslok	2.139.989	2.201.676
Skammtímahluti fyrirframinnheimtra tekna	266.018	383.835
Langtímahluti fyrirframinnheimtra tekna	1.873.970	1.817.841
	2.139.989	2.201.676

20. Tekjuskattseign og tekjuskattsskuldbinding

Tekjuskattseign og tekjuskattsskuldbinding greinast þannig:

2024	Skatteign	Skattskuld	Samtals
Tekjuskattseign (skuldbinding) í ársbyrjun	4.792.026	(23.064.598)	(18.272.572)
Reiknaður tekjuskattur ársins	1.516.691	(2.206.144)	(689.453)
Tekjuskattur til greiðslu	26.943	2.785.113	2.812.055
Tekjuskattsáhrif af endurmati	0	(594.813)	(594.813)
Aðrar breytingar	(168.801)	(72.652)	(241.453)
Tekjuskattseign (skuldbinding) í árslok	6.166.858	(23.153.094)	(16.986.236)
2023			
Tekjuskattseign (skuldbinding) í ársbyrjun	3.759.231	(21.042.540)	(17.283.310)
Reiknaður tekjuskattur ársins	1.030.840	(1.410.851)	(380.010)
Tekjuskattur til greiðslu	53.670	1.833.372	1.887.042
Tekjuskattsáhrif af endurmati	0	(2.710.069)	(2.710.069)
Aðrar breytingar	(51.715)	265.491	213.775
Tekjuskattseign (skuldbinding) í árslok	4.792.026	(23.064.598)	(18.272.572)

Skýringar

20. Tekjuskattseign og tekjuskattsskuldbinding, frh.

Tekjuskattseign og tekjuskattsskuldbinding greinast þannig á einstaka liði efnahagsreikningsins:

	31.12.2024		31.12.2023	
	Skatteign	Skattskuld	Skatteign	Skattskuld
Varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir	23.846	(23.684.817)	993.585	(23.408.063)
Innbyggðar afleiður	(256.683)	0	(725.467)	0
Aðrir liðir	(141.151)	160.009	66.641	144.960
Áhrif af yfirfæranlegu skattalegu tapi	6.540.846	371.714	4.457.267	198.505
Tekjuskattseign (skuldbinding) í árslok	6.166.858	(23.153.094)	4.792.026	(23.064.598)

Yfirfæranlegt skattalegt tap

Samkvæmt gildandi skattalöggjöf er yfirfæranlegt skattalegt tap nýtanlegt á móti skattskyldum hagnaði í 10 ár frá því það myndast. Yfirfæranlegt skattalegt tap í árslok er nýtanlegt sem hér segir:

	2024	2023
Yfirfæranlegt skattalegt tap ársins 2018, nýtanlegt til ársins 2028	41.429	41.429
Yfirfæranlegt skattalegt tap ársins 2019, nýtanlegt til ársins 2029	2.059.754	2.059.754
Yfirfæranlegt skattalegt tap ársins 2020, nýtanlegt til ársins 2030	2.398.725	2.398.725
Yfirfæranlegt skattalegt tap ársins 2021, nýtanlegt til ársins 2031	2.332.165	2.332.165
Yfirfæranlegt skattalegt tap ársins 2022, nýtanlegt til ársins 2032	2.833.270	2.833.270
Yfirfæranlegt skattalegt tap ársins 2023, nýtanlegt til ársins 2033	2.771.468	3.542.730
Yfirfæranlegt skattalegt tap ársins 2024, nýtanlegt til ársins 2034	7.813.439	-
Yfirfæranlegt skattalegt tap í árslok	20.250.250	13.208.073

Stjórnendur hafa lagt mat á nýtingu yfirfæranlegs skattalegs taps og gert áætlanir um skattskyldan hagnað næstu ár. Tekjuskattseign vegna yfirfæranlegs taps er færð upp að því marki sem talið er að það nýtist.

21. Birgðir

	2024	2023
Efnisbirgðir	1.632.118	1.706.770
	1.632.118	1.706.770

Efnisbirgðir samanstanda af efni til viðhalds framleiðslu- og dreifikerfa samstæðunnar. Hluti birgða er skilgreindur sem öryggisbirgðir, þ.e. þær birgðir sem verða að vera til staðar til að bregðast við bilunum eða viðhaldi jafnvel þó veltuhraði þeirra sé lítil. Verðmæti birgða er yfirfarið reglulega. Birgðir til endurnýjunar og nýbygginga eru eignfærðar meðal varanlegra rekstrarfjármuna sem hluti af kostnaði við eignir í byggingu.

Skýringar

22. Viðskiptakröfur og aðrar skammtímakröfur

Viðskiptakröfur greinast þannig í árslok:	2024	2023
Viðskiptakröfur, stórnotendur	1.212.125	1.027.154
Viðskiptakröfur, smásala	6.783.297	5.700.398
Viðskiptakröfur, samtals	7.995.422	6.727.553
Óbein niðurfærsla vegna krafna sem kunna að tapast	(165.839)	(147.018)
	7.829.583	6.580.535
Aðrar skammtímakröfur greinast þannig í árslok:		
Fjármagnstekjuskattur	295.201	300.782
Virðisaukaskattur	308.461	461.656
Kröfur á starfsmenn	3.405	4.036
Áfallnar vaxtatekjur	4.146	13
Aðrar kröfur	316.440	320.384
	927.652	1.086.871

23. Eigið fé

Eiginfjárlutfall samstæðunnar í árslok var 52,1% (2023: 53,8%). Ávöxtun eiginfjár var jákvæð um 3,6% á árinu 2024 (2023: jákvæð um 2,6%).

Endurmatsreikningur varanlegra rekstrarfjármuna

Endurmatsreikningur samstæðunnar samanstendur af endurmatshækkunum rekstrarfjármuna að teknu tilliti til tekjuskatts. Afskriftir af endurmetna verðinu eru færðar í rekstrarreikning og millifærðar á sama tíma af endurmatsreikningi á óráðstafað eigið fé.

Þýðingarmunur

Á þýðingarmun er færður allur gengismunur sem verður til vegna umreiknings reikningsskila starfsemi með annan starfsrækslugjaldmiðil en íslenskar krónur.

Gangvirðisreikningur

Gangvirðisreikningur samanstendur af breytingum á mati á fjáreignum sem flokkaðar eru á gangvirði í gegnum heildarafkomu, að teknu tilliti til tekjuskatts.

Bundinn hlutdeildarreikningur

Samkvæmt lögum nr. 3/2006 ber félögum að færa hlutdeild í afkomu dóttur- eða hlutdeildarféлага, sem færð er í rekstrarreikning og er umfram mótttekinn arð eða þann arð sem ákveðið hefur verið að úthluta, á bundinn hlutdeildarreikning meðal eigin fjár.

Bundið eigið fé vegna þróunar

Samkvæmt lögum nr. 3/2006 ber félögum sem eignfæra þróunarkostnað að færa sömu fjárhæð af óráðstöfuðu eigin fé á sérstakan lið meðal eigin fjár sem óheimilt er að úthluta arði af.

Óráðstafað eigið fé

Á árinu 2024 var greiddur arður til eigenda að fjárhæð 6.000 milljónir kr. (2023: greiddur arður að fjárhæð 5.500 milljónir kr.).

Skýringar

24. Vaxtaberandi skuldir

Vaxtaberandi skuldir samstæðunnar eru færðar á afskrifuðu kostnaðarverði. Frekari upplýsingar um vaxtaáættu og gjaldeyrisáættu eru veittar í skýringu 28. Vaxtaberandi skuldir greinast með eftirfarandi hætti:

	31.12.2024	31.12.2023
Skuldir við lánastofnanir	95.345.604	71.392.731
Skuldabréfaútgáfa	109.211.259	110.784.843
	204.556.863	182.177.574
Næsta árs afborganir skulda við lánastofnanir	(13.131.115)	(11.368.271)
Næsta árs afborganir skuldabréfaútgáfu	(6.827.884)	(5.560.378)
	184.597.864	165.248.925

Skilmálar vaxtaberandi skulda

		31.12.2024		31.12.2023	
	Lokagjalddagi	Meðalvextir í árslok	Eftirstöðvar	Meðalvextir í árslok	Eftirstöðvar
Skuldir í erlendum gjaldmiðlum:					
Skuldir í CHF	1.10.2027	0,82%	3.830.755	0,98%	5.436.478
Skuldir í EUR	16.12.2027	3,38%	8.222.714	4,26%	12.399.882
Skuldir í USD	26.11.2035	5,41%	42.568.553	6,01%	38.576.287
Skuldir í JPY	1.10.2027	0,08%	851.147	0,03%	1.239.401
Skuldir í GBP	26.2.2024	0,00%	0	6,20%	396.560
Skuldir í SEK	1.10.2027	3,26%	903.452	4,17%	1.300.074
			56.376.622		59.348.681
Skuldir í íslenskum krónum:					
Verðtryggðar	18.2.2055	3,11%	129.077.309	2,87%	111.629.668
Óverðtryggðar	18.2.2042	8,02%	19.102.932	7,68%	11.199.224
			148.180.242		122.828.893
Vaxtaberandi skuldir samtals			204.556.863		182.177.574

Afborganir vaxtaberandi skulda greinast þannig næstu ár:

31.12.2024

Árið 2025.....	19.958.999
Árið 2026.....	21.071.885
Árið 2027.....	16.091.432
Árið 2028.....	18.949.892
Árið 2029.....	12.618.497
Síðar	115.866.159
Vaxtaberandi skuldir samtals, þ.m.t. næsta árs afborgun	204.556.863

31.12.2023

Árið 2024.....	16.928.649
Árið 2025.....	16.130.075
Árið 2026.....	19.058.074
Árið 2027.....	13.440.172
Árið 2028.....	15.078.408
Síðar	101.542.195
Vaxtaberandi skuldir samtals, þ.m.t. næsta árs afborgun.....	182.177.574

Skýringar

24. Vaxtaberandi skuldir, frh.

Breyting vaxtaberandi skulda á árinu greinist þannig:

Hreyfingar með greiðsluáhrif	Vaxtaberandi skuldir	Leiguskuld	Samtals
Staða 1.1.2024	182.177.573	2.403.580	184.581.154
Tekin ný langtímalán	34.509.164	0	34.509.164
Afborgun lána við lánastofnanir	(17.324.222)	0	(17.324.222)
Afborgun leiguskulda	0	(118.304)	(118.304)
	199.362.516	2.285.277	201.647.793

Aðrar breytingar

Verðbætur og gengismunur langtímalána	5.194.347	0	5.194.347
Ný leiga	0	145.165	145.165
Verðbætur og vaxtagjöld leiguskulda	0	138.325	138.325
Greidd vaxtagjöld	0	(82.598)	(82.598)
Vaxtaberandi skuldir 31.12.2024	204.556.863	2.486.169	207.043.032

Hreyfingar með greiðsluáhrif

Staða 1.1.2023	170.806.194	2.266.994	173.073.188
Tekin ný langtímalán	30.120.839	0	30.120.839
Afborgun lána við lánastofnanir	(24.580.559)	0	(24.580.559)
Afborgun leiguskulda	0	(149.522)	(149.522)
	176.346.474	2.117.471	178.463.945

Aðrar breytingar

Verðbætur og gengismunur langtímalána	5.831.099	0	5.831.099
Ný leiga	0	205.473	205.473
Verðbætur og vaxtagjöld leiguskulda	0	147.047	147.047
Greidd vaxtagjöld	0	(66.411)	(66.411)
Vaxtaberandi skuldir 31.12.2023	182.177.573	2.403.580	184.581.154

Ábyrgðir og veðsetningar

Orkuveitu Reykjavíkur er heimilt að stofna til fjárhagslegra skuldbindinga til þarfa fyrirtækisins og gangast í ábyrgð fyrir greiðslum í sama skyni. Fjárhagslegar skuldbindingar sem njóta skulu ábyrgðar eigenda eru háðar samþykki þeirra. Sé ábyrgð á fjárhagslegum skuldbindingum samþykkt af eigendum skal innbyrðis skipting ábyrgðar vera í réttu hlutfalli við eignarhluta hans í fyrirtækinu. Ábyrgð eigenda nær ekki til annarra skuldbindinga fyrirtækisins og getur hún ekki numið hærra hlutfalli en 80% af fjárförf verkefnis sem veitt er eigendaábyrgð. Ábyrgðir eigenda á fjárhagslegum skuldbindingum sem stofnað var til fyrir gildistöku laga nr. 144/2010, halda gildi sínu eins og til þeirra var stofnað þar til þær eru að fullu efndar. Á uppgjördegi voru eigendur í hlutfallslegri ábyrgð fyrir 20% af vaxtaberandi skuldum samstæðunnar. Samstæðan hefur ekki veðsett eignir sínar til tryggingar á skuldum.

Fjárhagsskilyrði lánasamninga

Lán að fjárhæð 158.204 milljónir kr. eru með tilteknum fjárhagsskilyrðum sem snúa að hlutföllum endurgreiðslutíma lána miðað við EBITDA og vaxta sem hlutfall af EBITDA (31.12.2023: 131.120 milljónir kr.). Einnig er horft til þess að markmið áætlana séu innan ákveðinna vikmarka. Stjórnendur fara reglulega yfir fjárhagsskilyrðin og er mat stjórnenda að ekki sé hætt á að þau falli. Í lok árs 2024 stóðst samstæðan öll fjárhagsskilyrði lánasamninga.

Skýringar

25. Lífeyrisskuldbinding

Lífeyrisskuldbinding kemur til vegna réttinda núverandi og fyrrverandi starfsmanna samstæðunnar í réttindatengdum lífeyriskerfum.

Í árslok var áfallin lífeyrisskuldbinding samstæðunnar metin um 785,3 milljónir kr., núvirt miðað við 2% vexti, að teknu tilliti til hlutdeildar í hreinni eign lífeyrissjóðsins (2023: 763,5 milljónir kr.). Samstæðan uppfærir lífeyrisskuldbindinguna samkvæmt mati tryggingastærðfræðings þegar það liggur fyrir ár hvert. Forsendur um lífslíkur eru í samræmi við ákvæði reglugerðar nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Áætluð hækkun skuldbindingarinnar á árinu byggir á almennri hækkun launa að teknu tilliti til vaxta. Sá hluti skuldbindingarinnar sem áætlaður er til greiðslu á árinu 2025 er færður meðal skammtímaskulda.

	2024	2023
Lífeyrisskuldbinding í ársbyrjun	763.527	705.460
Framlag vegna lífeyrisgreiðslna á árinu (	46.772) (	41.990)
Hækkun á lífeyrisskuldbindingu á árinu	68.592	100.057
Lífeyrisskuldbinding í árslok	785.347	763.527
Langtímahluti lífeyrisskuldbindingar	739.347	721.527
Skammtímahluti lífeyrisskuldbindingar	46.000	42.000
Lífeyrisskuldbinding í árslok	785.347	763.527

26. Aðrar skammtímaskuldir

Aðrar skammtímaskuldir greinast þannig í árslok:

	2024	2023
Ógreidd opinber gjöld	523.476	365.374
Ógreidd laun og launatengdir liðir	2.199.038	2.117.594
Áfallin vaxtagjöld	1.510.318	1.241.953
Næsta árs greiðslur vegna lífeyrisskuldbindingar	46.000	42.000
Skuld vegna kaupa á stofnneti Sýnar	0	1.900.294
Aðrar skuldir	1.410	32.209
Aðrar skammtímaskuldir samtals	4.280.241	5.699.424

Skýringar

27. Áhættustýring og fjármálagæringar

Meginmarkmið áhættustefnu Orkuveitunnar er að stuðla að því að félagið sinni hlutverki sínu á öruggan og hagkvæman máta innan marka ásættanlegrar áhættu, eðli viðkomandi starfsemi og í samræmi við samþykktar stefnur og markmið um öfluga áhættustjórnun.

Áherslur áhættustefnu eru að:

- Draga úr sveiflum í afkomu á hverjum tíma með því að greina, meta og stýra áhættum.
- Stuðla að fullnægjandi lausafjárstöðu og aðgengi að fjármagni til að standa undir uppbyggingu á þjónustu og reglulegri starfsemi.
- Greina áhættur og tækifæri til að stuðla að bættum rekstri og upplýstri ákvarðanatöku.
- Stuðla að áhættuvitund starfsfólks.

Áhættuvilji miðast við að:

- fjárhagsleg staða sé traust,
- eignir séu vel varðveittar,
- staðinn sé vörður um orðspor,
- starfað sé í samræmi við lög og ytri sem innri reglur,
- sviksemi sé ekki liðin,
- öryggi og heilsa starfsmanna og notenda þjónustunnar sé tryggð,
- nýtingu auðlinda sé framkvæmd með ábyrgum hætti,
- upplýsingar séu öruggar, aðgengilegar og tiltækar,
- umhverfis- og loftlagssjónarmið séu höfð að leiðarljósi í starfseminni.

Áhættuvilji er skilgreindur enn frekar í sértækum stefnum og reglum Orkuveitunnar.

Áhættur greinast í:

- Markaðsáhættu, sem fjallað er um í skýringu 28
- Lausafjáraáhættu, sem fjallað er um í skýringu 29
- Mótaðilaáhættu, sem fjallað er um í skýringu 30
- Rekstraráhættu, sem fjallað er um í skýringu 31
- Verkefna- og fjárfestingaráhættu, sem fjallað er um í skýringu 32

28. Markaðsáhætta

Markaðsáhætta er hættan á því að breytingar á markaðsverði erlendra gjaldmiðla, álverðs, vaxta og annarra verðbreytinga hafi áhrif á afkomu samstæðunnar eða virði fjármálagæringa. Miðað við núverandi efnahagsreikning er markaðsáhætta Orkuveitunnar einkum rakin til breytinga á vöxtum, gjaldmiðlum, verðbólgu og álverðs en áhætta vegna markaðsverðbréfa, s.s. hluta- og skuldabréfa er minni. Áhættan sem vegur mest hjá samstæðunni er því þrenns konar:

- a. Gjaldeyrissáhætta vegna eigna og skulda í efnahagsreikningi og sjóðstreymis í erlendri mynt
- b. Vaxtaáhætta vegna lána og samninga samstæðunnar í greiðsluflæði og gangvirðis fjármálagæringa
- c. Álverðsáhætta vegna álverðstengdra raforkusamninga

Skýringar

28. Markaðsáhætta, frh.

a. Gjaldeyrissáhætta

Gjaldeyrissáhætta er hættan á því að breytingar í gengi gjaldmiðla hafi neikvæð áhrif á afkomu samstæðunnar. Gjaldeyrissáhætta er mæld sem mismunur milli eigna og skulda í hverri mynt þar sem tillit er tekið til allra eigna og skulda, framvirkra samninga og annarra afleiða. Fjármálasviði er heimilt að nota framvirka samninga og gjaldmiðlaskiptasamninga til að draga úr áhættu vegna gengisbreytinga. Samþykkt hafa verið mörk um lágmarks/hámarks gjaldeyrismisvægi í sjóðstreymi til næstu 5 fjárhagsára.

Samstæðan býr við gengisáhættu vegna sölusamninga, innkaupa og langtímalána í mismunandi gjaldmiðlum. Þeir gjaldmiðlar sem einkum skapa gengisáhættu eru bandarískur dollari (USD), evra (EUR) og svissnenskur franki (CHF).

Af vaxtaberandi lánum samstæðunnar eru um 28% í erlendum gjaldmiðlum. Samstæðan hefur gert langtíma sölusamninga á raforku í erlendum gjaldmiðlum. Væntar tekjur vegna umfangsmestu sölusamninga í erlendum gjaldeyri námu á uppgjörssdegi um 46.977 milljónum kr. (2023: 57.210 milljónir kr.) Sú fjárhæð er byggð á framvirku verði á áli á LME (London Metal Exchange), gengi USD og langtíma væntingum um verðþróun samkvæmt mati CRU, óháðum matsaðila, eins og það liggur fyrir á uppgjörssdegi. Til viðbótar ofangreindu hafa verið gerðir aðrir smærri og umfangsminni sölusamningar í erlendum gjaldeyri.

Gengi helstu gjaldmiðla á árinu:

	2024	2023	31.12.2024	31.12.2023
	Meðalgengi		Árslokagengi	
CHF	156,825	153,490	152,700	162,530
EUR	149,310	149,140	143,900	150,500
USD	137,928	137,980	138,200	136,200
JPY	0,912	0,984	0,882	0,963
GBP	176,402	171,460	173,300	173,180
SEK	13,067	13,004	12,570	13,563
CAD	100,752	102,210	96,080	102,790
Þröng viðskiptavog SÍ	195,230	195,166	189,330	196,860

Skýringar

28. Markaðsáhætta, frh.

a. Gjaldeyrisáhætta, frh.

Gjaldeyrisáhætta í efnahag

Gjaldeyrisáhætta samstæðunnar er eftirfarandi:

31.12.2024	CHF	EUR	USD	JPY	SEK	ISK*	Aðrar myntir	Samtals
Vaxtaberandi skuldir	(3.830.755)	(8.222.714)	(42.568.553)	(851.147)	(903.452)		0	(56.376.622)
Viðskiptakröfur/(skuldir)	2.541	(236.442)	1.006.039			(143.215)	14.250	614.672
Handbært fé	648	310.981	7.829.360	1.060	5.354	7.001	1.761	8.156.165
Innbyggðar afleiður			682.667					682.667
Áhættuvarnarsamningar			29.584					29.584
Kröfur/(skuldir) innan samstæðu	(101.976)	(1.133.432)			(3.708.510)		(4.943.918)	
Langtímalán til tengdra aðila*			41.939.467		(4.400.000)			37.539.467
Samtals áhætta yfir rekstur	(3.827.566)	(8.250.151)	7.785.131	(850.086)	(898.098)	(8.244.724)	(12.489)	(14.297.984)
Eigið fé dótturfélaga með erl. starfr.gjm.**	(488.578)		72.385.615					71.897.037
Eignarhlutir í öðrum félögum			6.207.000					6.207.000
Samtals áhætta yfir rekstur og eigið fé	(3.827.566)	(8.738.729)	86.377.746	(850.086)	(898.098)	(8.244.724)	(12.489)	63.806.053

(*) Fyrir dótturfélög með starfrækslugjald í öðrum gjaldmiðlum en krónu færast gengismunur yfir hagnað/(tap) af eignum og skuldum félagsins í ISK. Jafnframt færast gengismunur í móðurfélagi vegna erlendra eigna og skulda móðurfélagsins gagnvart dótturfélögum þess, ON Power ohf. og Carbfix hf.

(**) Þýðingarmunur yfir eigið fé samstæðunnar reiknast vegna þýðingar á eigin fé dótturfélaga með erlendan starfrækslugjaldmiðil.

Skýringar

28. Markaðsáhætta, frh.

a. Gjaldeyrisáhætta, frh.

Gjaldeyrisáhætta í efnahag, frh.

31.12.2023	CHF	EUR	USD	JPY	SEK	ISK*	Aðrar myntir	Samtals
Vaxtaberandi skuldir	(5.436.478)	(12.399.882)	(38.576.287)	(1.239.401)	(1.300.074)	(396.560)	(59.348.681)	
Viðskiptakröfur/(skuldir)	3.804	(183.113)	845.073		(192.436)	(31.128)	442.200	
Handbært fé	325	88.239	7.402.183	71	489	3.209	352	7.494.869
Innbyggðar afleiður			1.929.433					1.929.433
Áhættuvarnarsamningar			76.249					76.249
Kröfur/(skuldir) innan samstæðu		(2.330.441)			(2.147.736)		(4.478.178)	
Langtímalán til tengdra aðila*		41.220.352			(2.200.000)		39.020.352	
Samtals áhætta yfir rekstur	(5.432.350)	(12.494.755)	10.566.562	(1.239.330)	(1.299.585)	(4.536.963)	(427.336)	(14.863.757)
Eigið fé dótturfélaga með erl. starfr.gjm.**		712.337	70.070.762					70.783.099
Eignarhlutir í öðrum félögum			6.207.000					6.207.000
Samtals áhætta yfir rekstur og eigið fé	(5.432.350)	(11.782.419)	86.844.325	(1.239.330)	(1.299.585)	(4.536.963)	(427.336)	62.126.342

(*) Fyrir dótturfélög með starfrækslugjald í öðrum gjaldmiðlum en krónu færast gengismunur yfir hagnað/(tap) af eignum og skuldum félagsins í ISK. Jafnframt færast gengismunur í móðurfélagi vegna erlendra eigna og skulda móðurfélagsins gagnvart dótturfélögum þess, ON Power ohf. og Carbfix hf.

(**) Þýðingarmunur yfir eigið fé samstæðunnar reiknast vegna þýðingar á eigin fé dótturfélaga með erlendan starfrækslugjaldmiðil.

Næmnigreining

Styrking á gengi íslensku krónunnar um 10% gagnvart neðangreindum gjaldmiðlum hefði breytt hagnaði (tapi) og eigin fé um eftirfarandi fjárhæðir fyrir tekjuskatt. Veiking íslensku krónunnar um 10% gagnvart neðangreindum gjaldmiðlum hefði sömu áhrif en í gagnstæða átt. Greiningin byggir á því að allar breytur, sérstaklega vextir og álverð, haldist óbreyttar.

	CHF	EUR	USD	JPY	SEK	ISK	Aðrar myntir	Samtals
Hagnaður eða (tap)								
Árið 2024	382.757	825.015	(778.513)	85.009	89.810	824.472	1.249	1.429.798
Árið 2023	543.235	1.249.476	(1.056.656)	123.933	129.958	233.696	42.734	1.266.376
Eigið fé								
Árið 2024	382.757	873.873	(8.637.775)	85.009	89.810	824.472	1.249	(6.380.605)
Árið 2023	543.235	1.178.242	(8.684.432)	123.933	129.958	233.696	42.734	(6.432.634)

Skýringar

28. Markaðsáhætta, frh.

b. Vaxtaáhætta

Vaxtaáhætta, er áhættan á því að breytingar á vöxtum hafi neikvæð áhrif á afkomu samstæðunnar. Samstæðan býr við vaxtaáhættu vegna vaxtaberandi eigna og skulda og fjármálagerninga á gangvirði. Skuldir bera bæði fasta og breytilega vexti og er meirihluti þeirra með fasta vexti. Fylgst er sérstaklega með að vaxtaáhætta sé innan skilgreindra marka og eru heimildir til staðar til að stýra vaxtaáhættu með áhættuvarnarsamningum innan skilgreindra marka um lágmarks/hámarks fastvaxtahlutfall í sjóðstreymi til næstu 5 fjárhagsára. Á árinu 2025 hafa 88% af gjalddögum vaxtaberandi skulda, að teknu tilliti til áhættuvarnasamninga, verið festir.

Vaxtaberandi fjáreignir og fjárskuldir samstæðunnar greinast þannig:

Fjármálagerningar með fasta vexti	31.12.2024	31.12.2023
Fjárskuldir	(138.986.312)	(126.200.867)
Fjármálagerningar með breytilega vexti		
Fjárskuldir	(65.570.551)	(55.976.706)
Fjármálagerningar á gangvirði		
Markaðsverðbréf	11.594.110	8.670.016
Áhættuvarnarsamningar	29.584	76.249
	11.623.694	8.746.265

Í eftirfarandi töflu er að finna reiknuð áhrif af breytingum vaxta á sjóðstreymi til eins árs og fjármálagerninga færða á gangvirði í gegnum rekstur og sjóðstreymi að teknu tilliti til tekjuskatts. Greiningin var unnin með sama hætti árið 2023.

Næmnigreining vaxta

	Næmni sjóðstreymis		Næmni gangvirðis	
	100 punkta hækkun	100 punkta lækkun	100 punkta hækkun	100 punkta lækkun
31.12.2024				
Innbyggðar afleiður	0	0	(29.135)	32.703
Eignarhlutir í félögum	0	0	(724.971)	765.738
Áhættuvarnarsamningar	0	0	(414)	425
Vaxtaberandi skuldir	(156.624)	156.624	0	0
	(156.624)	156.624	(754.520)	798.865
31.12.2023				
Innbyggðar afleiður	0	0	(62.517)	66.899
Eignarhlutir í félögum	0	0	(724.971)	765.738
Áhættuvarnarsamningar	0	0	62	(68)
Vaxtaberandi skuldir	(165.988)	165.988	0	0
	(165.988)	165.988	(787.425)	832.568

Skýringar

28. Markaðsáhætta, frh.

c. Álverðsáhætta

Álverðsáhætta er áhætta á því að breyting á álverði hafi neikvæð áhrif á afkomu samstæðunnar.

Samstæðan hefur gert raforkusölusamninga í dollurum sem tengdir eru við þróun heimsmarkaðsverðs á áli. Tekjur af raforkusölusamningum sem tengdir eru álverði námu 13,6% af heildartekjum samstæðunnar á árinu 2024 (2023: 13,8%).

Til að draga úr álverðsáhattu hefur Orkuveitan gert afleiðusamninga til að draga úr sveiflum álverðstengdra tekna. Áhættustýring hefur heimild til að verja álverðsáhattu og samþykkt hafa verið lágmarks/hámarks varnarhlutföll til næstu 5 fjárhagsára. Á uppgjörssdegi námu varnir 47% af áætlaðri álverðstengdri sölu næstu 12 mánaða (31.12.2023: 51%).

Innbyggðar afleiður í raforkusölusamningum

Raforkusölusamningar tengdir álverði fela í sér innbyggðar afleiður, þar sem tekjur af þeim eru háðar breytingum á heimsmarkaðsverði á áli í framtíðinni. Í samræmi við ákvæði alþjóðlegra reikningsskilastaðla um fjármálagerninga hefur gangvirði innbyggðra afleiða vegna raforkusölusamninga vegna álversins á Grundartanga og að hluta til vegna Helguvíkur verið metið og fært í reikningsskilin.

Þar sem markaðsverð á innbyggðum afleiðum liggur ekki fyrir hefur verið lagt mat á gangvirði þeirra með viðurkenndum matsaðferðum. Ákvarðað hefur verið vænt núvirt greiðsluflæði samninga á uppgjörssdegi miðað við framvirkt verð á áli á LME (London Metal Exchange) og langtíma væntinga um verðþróun á áli. Langtíma væntingar eru byggðar á mati CRU, óháðs matsaðila, eins og það liggur fyrir á uppgjörssdegi. Frá núvirtu greiðsluflæði á uppgjörssdegi hefur verið dregið vænt núvirt greiðsluflæði samninga á uppgjörssdegi miðað við forsendur um álverð sem lágu til grundvallar á upphafsdegi samninga. Mismunurinn er gangvirði afleiðunnar. Gengið er út frá því að afleiðan hafi ekkert virði á upphafsdegi samnings.

Innbyggðar afleiður raforkusölusamninga sem færðar eru í reikningsskilin eru færðar til eigna og skulda í efnahagsreikningi á gangvirði á uppgjörssdegi og gangvirðisbreyting uppgjörstímabilsins er færð í rekstrarreikning meðal tekna og gjalda af fjáreignum og fjárskuldum.

Skýringar

28. Markaðsáhætta, frh.

c. Álverðsáhætta, frh.

Í eftirfarandi töflu er að finna reiknuð áhrif af breytingum álverðs á fjármálagerninga færða á gangvirði að teknu tilliti til tekjuskatts.

Næmnigreining álverðs

31.12.2024	Næmni gangvirðis	
	10% lækkun	10% hækkun
Innbyggðar afleiður	(2.896.047)	2.896.047
Álvarnir	383.941 (	383.941)
Samtals	(2.512.107)	2.512.107

31.12.2023	Næmni gangvirðis	
	10% lækkun	10% hækkun
Innbyggðar afleiður	(3.452.220)	3.452.220
Álvarnir	390.697 (	390.697)
Samtals	(3.061.523)	3.061.523

d. Önnur markaðsáhætta

Önnur markaðsáhætta, s.s. vaxtaálagsáhætta og hlutabréfaáhætta er takmörkuð, þar sem fjárfestingar í skuldabréfum og eignarhlutum er óverulegur hluti af starfsemi samstæðunnar að lausafjárstýringu undanskilinni. Virði þeirra fjáreigna sem bundnar eru í sjóðum eða í eignastýringu er háð breytingum á markaði t.a.m. vegna verðbreytinga á skuldabréfa- og hlutafjármarkaði. Sjá nánar í skýringu 29 um lausafjánhættu.

29. Lausafjánhætta

Lausafjánhætta er hættan á því að samstæðan geti ekki staðið við fjárhagslegar skuldbindingar sínar. Markmið samstæðunnar er að stýra lausafé þannig að tryggt sé að samstæðan hafi alltaf nægt laust fé til að mæta skuldbindingum sínum.

Orkuveitan átti í lok ársins 16.438 milljónir kr. handbært fé auk markaðsverðbréfa að fjárhæð 11.594 milljónir kr. Sjóðstaða Orkuveitunnar var því alls 28.032 milljónir kr. í árslok 2024. Á sama tíma átti Orkuveitan einnig ónýttar lánsheimildir og opnar lánalínur að fjárhæð 4.550 milljónir kr. Samtals átti Orkuveitan þannig 32.582 milljónir kr. tryggt lausafé í árslok 2024. Samsvarandi fjárhæð í lok árs 2023 nam 33.672 milljónir kr.

Skýringar

29. Lausafjárahætta frh.

Samningsbundnar greiðslur vegna fjármálagerninga, þar með taldar væntanlegar vaxtagreiðslur, greinast þannig:

31.12.2024	Bókfært verð	Samnings- bundið sjóðsflæði	Innan árs	Eftir 1-2 ár	Eftir 2-5 ár	Eftir meira en 5 ár
Fjármálagerningar sem ekki eru afleiður						
Viðskiptakröfur ...	7.829.583	7.829.583	7.829.583	0	0	0
Aðrar kröfur	927.652	927.652	927.652	0	0	0
Markaðsverðbréf	11.594.110	11.594.110	11.594.110	0	0	0
Handbært fé	16.438.122	16.438.122	16.438.122	0	0	0
Vaxtaberandi						
skuldir	(204.556.863)	(262.198.250)	(27.134.546)	(27.419.925)	(62.552.474)	(145.091.305)
Viðskiptaskuldir ..	(3.924.652)	(3.924.652)	(3.924.652)	0	0	0
Aðrar skuldir	(4.280.241)	(4.280.241)	(4.280.241)	0	0	0
	(175.972.289)	(233.613.675)	1.450.028	(27.419.925)	(62.552.474)	(145.091.305)

Fjármálagerningar sem eru afleiður, nettó fjáreignir og fjárskuldir

Innb. afleiður í raf- orkusölusamn.	682.667	46.977.292	9.892.278	9.515.495	12.404.172	15.165.348
Áhættuvarnar- samningar	29.584	46.499	(5.769)	48.750	3.519	0
	712.251	47.023.791	9.886.508	9.564.245	12.407.690	15.165.348

31.12.2023

Fjármálagerningar sem ekki eru afleiður

Viðskiptakröfur ...	6.580.535	6.580.535	6.580.535	0	0	0
Aðrar kröfur	1.086.871	1.086.871	1.086.871	0	0	0
Markaðsverðbréf	8.670.016	8.670.016	8.670.016	0	0	0
Handbært fé	10.342.367	10.342.367	10.342.367	0	0	0
Vaxtaberandi						
skuldir	(182.177.574)	(232.494.962)	(23.416.425)	(21.849.310)	(59.987.100)	(127.242.126)
Viðskiptaskuldir ..	(4.010.900)	(4.010.900)	(4.010.900)	0	0	0
Aðrar skuldir	(5.699.424)	(5.699.424)	(5.699.424)	0	0	0
	(165.208.109)	(215.525.498)	(6.446.961)	(21.849.310)	(59.987.100)	(127.242.126)

Fjármálagerningar sem eru afleiður, nettó fjáreignir og fjárskuldir

Innb. afleiður í raf- orkusölusamn.	1.929.433	57.210.011	9.324.007	9.821.444	20.904.545	17.160.014
Áhættuvarnar- samningar	76.249	115.017	159.109	(36.737)	(7.355)	0
	2.005.682	57.325.028	9.483.116	9.784.708	20.897.190	17.160.014

Komi til endurfjármögnunar langtímalána til lengingar lánstíma má gera ráð fyrir að dreifing greiðsluflæðis verði önnur en að ofan greinir.

Skýringar

30. Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta er hættan á fjárhagslegu tapi samstæðunnar ef viðskiptamaður eða mótaðili í fjármálagerningi getur ekki staðið við umsamdar skuldbindingar sínar. Mótaðilaáhætta samstæðunnar er einkum vegna raforkusölusamninga til iðnaðar og afleiðusamninga sem eru gerðir í áhættuvarnarskyni. Einnig er til staðar mótaðilaáhætta vegna smásölu, en tap vegna vangoldinna krafna er óverulegt og hefur takmörkuð áhrif á afkomu samstæðunnar. Beitt er heimild í IFRS 15 til þess að líta framhjá fjármögnunarpætti krafna sem búist er við að innheimtist á innan við ári.

Við gerð samninga er reynt að tryggja eftir fremsta megni að mótaðilinn sé traustur og uppgjör stærri mótaðila eru skoðuð reglulega sem og lánshæfismat þeirra.

Mesta mögulega tap samstæðunnar vegna fjáreigna er bókfært verð þeirra, sem greinist þannig:

	31.12.2024	31.12.2023
Viðskiptakröfur	7.829.583	6.580.535
Aðrar skammtímakröfur	927.652	1.086.871
Áhættuvarnarsamningar	157.659	269.140
Markaðsverðbréf	11.594.110	8.670.016
Handbært fé	16.438.122	10.342.367
Samtals	36.947.127	26.948.929

Fjáreignir samkvæmt sundurliðun hér að ofan eru flokkaðar á afskrifuðu kostnaðarverði eða á gangvirði í gegnum rekstrarreikning. Flokkun þeirra má sjá í skýringu 34.

Mesta mögulega tap vegna viðskiptakrafna á reikningsskiladegi eftir viðskiptavinum:

Viðskiptakröfur, stórnotendur	1.212.125	1.027.154
Viðskiptakröfur, smásala	6.617.459	5.553.381
Samtals	7.829.583	6.580.535

Aldursgreining og niðurfærsla viðskiptakrafna

Árið 2024	Nafnverð	Niðurfærsla	Bókfært verð
Ógjaldfallnar kröfur	7.182.496	85.180	7.097.316
Gjaldfallnar kröfur, 1 til 30 dagar	575.027	7.991	567.036
Gjaldfallnar kröfur, 31 til 90 dagar	54.304	6.693	47.610
Gjaldfallnar kröfur, eldri en 91 dagar	183.596	65.975	117.621
Samtals	7.995.422	165.839	7.829.584
Árið 2023	Nafnverð	Niðurfærsla	Bókfært verð
Ógjaldfallnar kröfur	6.143.902	77.795	6.066.107
Gjaldfallnar kröfur, 1 til 30 dagar	283.891	16.172	267.719
Gjaldfallnar kröfur, 31 til 90 dagar	178.407	11.962	166.445
Gjaldfallnar kröfur, eldri en 91 dagar	121.353	41.089	80.264
Samtals	6.727.553	147.018	6.580.535

Skýringar

30. Mótaðilaáhætta, frh.

Breyting á niðurfærslu viðskiptakrafna innan ársins greinist þannig:

	2024	2023
Staða í ársbyrjun	147.018	135.622
Afskrifað á árinu	20.162	36.682
Bókfærð niðurfærsla	(1.341)	(25.287)
Staða í árslok	165.839	147.018

Samstæðan færir niður viðskiptakröfur vegna áætlaðra tapa. Áætluð töp viðskiptakrafna eru metin á hverjum uppgjördsdegi af stjórnendum. Lagt er mat á innheimtanleika krafna, bæði almennt og sértækt vegna krafna sem komnar eru í talsverð vanskil. Við mat á almennri niðurfærslu er byggt á sögulegri tapsreynslu, aldursgreiningu krafna og almennu efnahagsástandi. Ekki er talin þörf á niðurfærslu annarra skammtímakrafna.

Kröfur sem verða til vegna fráveitu og vatnsveitu eru með lögveð í fasteignum og því er ekki færð niðurfærsla vegna þeirra.

Tekjustýring samstæðunnar sér um innheimtu viðskiptakrafna og sér að mestu um upplýsingagjöf til viðskiptavina vegna þeirra. Innheimta fer fram eftir vel skilgreindu ferli þar sem m.a. er gætt að samræmdu verklagi við úrlausn innheimtumála.

Niðurfærsla viðskiptakrafna er færð meðal annars rekstrarkostnaðar í rekstrarreikningi.

31. Rekstraráhætta

Rekstraráhætta er skilgreind sem hættu á tjóni eða skaða sem getur orðið vegna ófullnægjandi innri ferla eða kerfa, bilunar í búnaði, háttsemi starfsfólks eða vegna ytri þátta í rekstrarumhverfi. Áhætturáð Orkuveitunnar vaktar áhættu í samstæðunni, breytingar sem verða á þeim auk lykilmælikvarða er varða virkni áhættustjórnunar innan allra eininga samstæðunnar.

32. Verkefna- og fjárfestingaráhætta

Arðsemismat er framkvæmt til samræmis við aðfangaferli hvers fyrirtækis. Miða skal við að væntur ábati eða vænt arðsemi uppfylli markmið arðsemistefnu og styðji við aðrar stefnur fyrirtækisins. Verkefni eru metin til samræmis við heildarstefnumörkun og miða við að væntur ábati eða vænt arðsemi uppfylli markmið arðsemistefnu og styðji við aðrar stefnur fyrirtækisins.

Skýringar

33. Gangvirði

Mat á gangvirði

Hluti af fjáreignum og fjárskuldum samstæðunnar eru metnar á gangvirði. Gangvirði þessara eigna og skulda er ákvarðað samkvæmt markaðsgögnum eða verðum í nýlegum viðskiptum liggi þessar upplýsingar fyrir. Annars er viðurkenndum verðmatsaðferðum beitt. Nánari upplýsingar um gangvirðisútreikninga má finna í umfjöllun um þessar eignir og skuldir í skýringum nr. 17 og 18.

Samanburður á gangvirði og bókfærðu verði

Bókfært verð fjáreigna og fjárskulda á uppgjörssdegi er jafnt og gangvirði þeirra, fyrir utan vaxtaberandi skuldir sem eru færðar á afskrifuðu kostnaðarverði. Bókfært verð og gangvirði þeirra greinist með eftirfarandi hætti:

	31.12.2024		31.12.2023	
	Bókfært verð	Gangvirði	Bókfært verð	Gangvirði
Vaxtaberandi skuldir	204.556.863	195.716.102	182.177.574	171.579.725

Gangvirði vaxtaberandi skulda er reiknað núvirði höfuðstóls og vaxta, sem er afvaxtað með markaðsvöxtum, auk viðeigandi áhættuálags á uppgjörssdegi. Gangvirði vaxtaberandi skulda þar sem beint eða óbeint markaðsverð er til staðar er metið sem 1. stigs gangvirði. Gangvirði fyrir skuldbindingar sem ekki er unnt að afla beinnar eða óbeinnar verðlagningar er metið sem 2. stigs gangvirði.

Vextir við mat á gangvirði

Þar sem við á er notaður vaxtaferill á uppgjörssdegi þegar vænt sjóðstreymi er núvirt. Vextirnir greinast þannig:

	31.12.2024	31.12.2023
Innbyggðar afleiður í raforkusölusamningum	7,28% til 7,67%	7,32% til 9,24%
Áhættuvarnarsamningar	4,35% til 4,55%	4,3% til 5,6%
Vaxtaberandi skuldir	2,05% til 10,31%	2,05% til 11,46%

Stig gangvirðis

Taflan sýnir fjármálagerninga sem færðir eru í reikningsskilin, flokkaða eftir stigi gangvirðis. Stig gangvirðis eru skilgreind út frá verðmatsaðferð á eftirfarandi hátt:

Stig 1: Uppgefin verð á virkum markaði fyrir sams konar eignir og skuldir.

Stig 2: Forsendur byggja á öðrum breytum en uppgefnum verðum á virkum markaði (stig 1) sem unnt er að afla fyrir eignir og skuldir, beint (t.d. verð) eða óbeint (afleiðd af verðum).

Stig 3: Forsendur gangvirðis eigna og skulda eru byggðar á gögnum sem ekki er unnt að öllu leyti að afla á markaði. Verðmat á eignarhlutum í félögum er unnið af starfsfólki Orkuveitunnar og ytri sérfræðingum og byggir á afkomu og opinberum gögnum um framtíðartekjur og framtíðarfjárfestingar undirliggjandi eigna.

31.12.2024	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Eignarhlutir í félögum	0	0	6.243.980	6.243.980
Innbyggðar afleiður í raforkusölusamningum	0	0	682.667	682.667
Áhættuvarnarsamningar	0	29.584	0	29.584
Markaðsverðbréf	11.594.110	0	0	11.594.110
	11.594.110	29.584	6.926.647	18.550.341

31.12.2023	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Eignarhlutir í félögum	0	0	6.262.680	6.262.680
Innbyggðar afleiður í raforkusölusamningum	0	0	1.929.433	1.929.433
Áhættuvarnarsamningar	0	76.249	0	76.249
Markaðsverðbréf	8.670.016	0	0	8.670.016
	8.670.016	76.249	8.192.113	16.938.379

Skýringar

33. Gangvirði, frh.

Breyting á eignum sem falla undir stig 3 greinist með eftirfarandi hætti á árinu:	2024	2023
Staða í ársbyrjun	8.192.113	7.246.789
Selt/innleyst	(18.700)	0
Matsbreyting	(1.246.766)	945.324
Staða í árslok	6.926.647	8.192.113

Innbyggðar afleiður í raforkusölusamningum eru til lengri tíma en tíu ára og því flokkaðar undir 3. stig þar sem framtíðarmarkaður áls nær eingöngu yfir tíu ár.

34. Yfirlit um fjármálagerninga

Fjáreignir og fjárskuldir greinast í eftirfarandi flokka fjármálagerninga:

	31.12.2024			31.12.2023		
	Afskrifað kostnaðarverð	Fjáreignir og fjárskuldir á gangvirði í rekstur	Fjáreignir á gangvirði í gegnum aðra heildarafkomu	Afskrifað kostnaðarverð	Fjáreignir og fjárskuldir á gangvirði í rekstur	Fjáreignir á gangvirði í gegnum aðra heildarafkomu
Eignarhlutar í öðrum félögum ...		36.980			55.680	
Eignarhlutar í öðrum félögum ...			6.207.000			6.207.000
Innb. afleiður í raforkus.samn. ...		682.667			1.929.433	
Áhættuvarnir		157.659			269.140	
Viðskiptakröfur ...	7.829.583			6.580.535		
Aðrar sk.kröfur ...	927.652			1.086.871		
Markaðsverðbréf		11.594.110			8.670.016	
Handbært fé	16.438.122			10.342.367		
Vaxtab. skuldir ... (204.556.863)				(182.177.574)		
Áhættuvarnir	(	128.075)		(	192.891)	
Viðskiptaskuldir .. (3.924.652)				(4.010.900)		
Aðrar sk.skuldir .. (4.280.241)				(5.699.424)		
Samtals	(187.566.398)	12.343.341	6.207.000	(173.878.126)	10.731.379	6.207.000

Skýringar

35. Tengdir aðilar

Skilgreining tengdra aðila

Reykjavíkurborg, stofnanir og félög undir stjórn borgarinnar, hlutdeildarfélög, stjórnarmenn og lykilstjórnendur samstæðunnar eru skilgreindir sem tengdir aðilar. Makar þessara aðila og ófjárráða börn falla einnig undir skilgreininguna, ásamt fyrirtækjum í eigu eða undir stjórn þessara aðila.

Viðskipti við tengda aðila

Framangreindir aðilar hafa átt í viðskiptum við samstæðuna á árinu.

Eftirfarandi er yfirlit um helstu viðskipti við tengda aðila á árinu, ásamt yfirliti um kröfur og skuldir samstæðunnar við þessa aðila í árslok. Viðskiptum og stöðum milli félaga innan samstæðunnar er eytt út í samstæðureikningnum og því ekki tilgreind. Upplýsingarnar ná ekki til sölu samstæðunnar á hefðbundnum aðföngum til heimilisreksturs viðkomandi aðila.

Sala til tengdra aðila á árinu var eftirfarandi:

	2024	2023
Reykjavíkurborg	1.719.442	1.712.275
Stofnanir og félög undir stjórn Reykjavíkurborgar	789.594	658.213
	2.509.036	2.370.488

Kaup á vörum og þjónustu af tengdum aðilum á árinu voru eftirfarandi:

Reykjavíkurborg	111.433	106.256
Stofnanir og félög undir stjórn Reykjavíkurborgar	14.358	36.588
Hlutdeildarfélög	115.229	118.176
	241.020	261.020

31.12.2024 31.12.2023

Kröfur á hendur tengdum aðilum í árslok voru eftirfarandi:

Reykjavíkurborg	285.531	320.908
Stofnanir og félög undir stjórn Reykjavíkurborgar	50.994	37.299
	336.525	358.207

Skuldir við tengda aðila voru eftirfarandi:

Reykjavíkurborg	109.358	197.221
Stofnanir og félög undir stjórn Reykjavíkurborgar	57	1.879
Hlutdeildarfélög	0	14
	109.415	199.114

2024 2023

Vaxtagjöld á lán frá eigendum móðurfélags voru eftirfarandi:

Reykjavíkurborg	347.703	408.104
Akraneskaupstaður	20.549	28.189
Borgarbyggð	3.468	2.178
	371.720	438.471

Ábyrgðargjald greitt til eigenda er meðal vaxtagjalda í ofangreindu yfirliti. Sjá fjárhæðir og umfjöllun um ábyrgðargjaldið í skýringu 11. Fjallað er um laun stjórnenda í skýringu 8.

Skýringar

36. Dótturfélög í samstæðunni

Dótturfyrirtæki	Meginstarfsemi	Starfrækslu- gjaldmiðill	Eignarhluti	
			31.12.2024	31.12.2023
Ljósleiðarinn ehf.	Gagnaflutningar	ISK	100,0%	100,0%
OR Eignir ehf.	Eignarhaldsfélag	ISK	100,0%	100,0%
Veitur ehf.	Uppbygging og rekstur veitukerfa	ISK	100,0%	100,0%
Orka náttúrunnar ehf.	Vinnsla og sala rafmagns	ISK	100,0%	100,0%
ON Power ehf.	Vinnsla og sala rafmagns	USD	100,0%	100,0%
OR vatns- og fráveita sf.	Vatns- og fráveitustarfsemi	ISK	100,0%	100,0%
Eignarhaldsfélagið Carbfix ehf.	Ráðgjöf, rannsóknir og nýsköpun	ISK	99,9%	99,9%
Carbfix hf.	Ráðgjöf, rannsóknir og nýsköpun	EUR	100,0%	100,0%
Coda Terminal hf.	Uppbygging og rekstur á móttöku- og förgunarstöð fyrir koldíoxíð.	EUR	100,0%	100,0%

37. Sjóðstreymisýfirlit

Veltufé frá rekstri greinist þannig:

	2024	2023
Hagnaður ársins	9.309.068	6.399.954
Rekstrarliðir sem hafa ekki áhrif á sjóðstreymi:		
Afskriftir	16.830.274	15.797.262
Söluhagnaður fastafjármuna	(37.976)	(26.337)
Niðurfærsla hlutabréfaeignar	18.500	0
Hlutdeildartekjur	(3.939)	36
Breyting lífeyrisskuldbindingar	21.820	58.067
Verðbætur og gengismunur lána	4.797.772	7.605.073
Innbyggð afleiða	777.982	(231.082)
Gangvirðisbreytingar áhættuvarnarsamninga	47.691	150.907
Tekjuskattsskuldbinding	(1.636.689)	(1.695.264)
Gangvirðisbreytingar eigna í eignastýringu	(899.231)	(607.734)
Gengismunur af handbæru fé	(108.150)	95.256
Aðrir liðir	(3.658)	(81.462)
Veltufé frá rekstri	29.113.463	27.464.676

Skýringar

38. Önnur mál

Gerðardómur um túlkun ákvæða raforkusamnings við Norðurál

Á árinu 2024 hélt áfram gerðardómsferli um túlkun ákvæða raforkusölusamnings við Norðurál, sem ON Power sér um framkvæmd á. Málið lýtur að kröfu Orkuveitunnar um endurskoðun á samningum, þar sem jafnvægi milli hagsmuna samningsaðila hafi raskast vegna atvika og forsendna sem Orkuveitan hefur ekki forræði á. Í þessum fasa málsins, mun niðurstaða gerðardómsins aðeins snúa að því hvort að jafnvægi milli samningsaðila hafi raskast vegna ófyrirsjáanlegra atvika svo eðlilegt sé að taka upp viðræður um breytingar á samningum, en ekki taka afstöðu til mögulegra fjárhæða. Fyrirsjáanlegt er að niðurstaða gerðardóms muni liggja fyrir í byrjun mars 2025.

Sala á eignarhlut í Landsneti

Undanfarin misseri hefur verið stefnt að sölu eignarhlutar Orkuveitunnar í Landsneti, þar sem í raforkulögum er kveðið á um að flutningsfyrirtækið skuli vera í beinni eigu íslenska ríkisins og/eða sveitarfélaga. Í árslok 2020 samþykkti stjórn Orkuveitunnar að viljayfirlýsing um breytingu á eignarhaldi Landsnets yrði undirrituð og að ganga til viðræðna um sölu eignarhlutarins. Í kjölfarið hófust viðræður við fulltrúa fjármálaráðuneytisins um málið. Ráðuneytið samdi í lok árs 2022 við félög í eigu ríkisins um kaup á hlut þeirra í Landsneti, en ráðuneytið vildi klára þá samninga áður en gengið væri frá kaupum þess á hlut Orkuveitunnar. Ekki hefur tekist að ganga frá sölu á hlut Orkuveitunnar á árinu 2024 líkt og stefnt hefur verið að, þrátt fyrir lagaskyldu þar um. Bókfært verð eignarhlutarins er metið á 6,2 milljarða kr. 31.12.2024 og hefur verið færður af veltufjármunum yfir á fastafjármuni, þar sem óvíst er hvenær verður af sölu eignarhlutarins, sjá nánar í skýringu 17.

Viðgerð á höfuðstöðvum

Á árinu 2015 komu í ljós alvarlegar rakaskemmdir á húsnæði Orkuveitunnar að Bæjarhálsi 1. Endurnýjun útveggja vesturhúss er lokið og framkvæmdir innanhúss eru hafnar. Orkuveitan hefur gert verksamninga vegna framkvæmda innanhúss í vesturhúsi og hvolfrymi og er heildarskuldbinding vegna þessara samninga að fjárhæð 755 milljónir kr. Áætluð verklok eru í maí 2025.

39. Atburðir eftir reikningsskiladag

Stjórnendum er ekki kunnugt um atburði sem hafa átt sér stað eftir lok reikningsskiladags og höfðu áhrif á ársreikninginn eða veita þarf upplýsingar um.

Skýringar

40. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir

Reikningsskilaaðferðum sem lýst er hér á eftir hefur verið beitt með samræmdum hætti á öllum þeim tímabilum sem birt eru í ársreikningnum og af öllum fyrirtækjum í samstæðunni.

a. *Grundvöllur samstæðu*

i) **Dótturfélög**

Dótturfélög eru þau félög þar sem samstæðan fer með yfirráð. Samstæðan fer með yfirráð þegar hún ber áhættu eða hefur ávinning af breytilegri arðsemi af hlutdeild sinni í félaginu og getur haft áhrif á arðsemina vegna yfirráða sinna. Reikningsskil dótturfélaga eru innifalin í samstæðureikningnum frá því að yfirráð nást og þar til þeim lýkur.

ii) **Hlutdeildarfélög**

Hlutdeildarfélög eru þau félög þar sem samstæðan hefur veruleg áhrif á fjárhags- og rekstrarstefnu en ekki yfirráð. Veruleg áhrif eru alla jafna til staðar þegar samstæðan ræður yfir 20-50% atkvæðisréttar.

Eignarhlutir í hlutdeildarfélögum eru færðir með hlutdeildaraðferð. Hlutdeildarfélög eru upphaflega færð á kostnaðarverði sem innifelur viðskiptakostnað. Eftir upphaflega skráningu er hlutdeild samstæðunnar í afkomu og heildarafkomu hlutdeildarfélaga færð í samstæðureikninginn þar til verulegum áhrifum eða sameiginlegum yfirráðum lýkur.

iii) **Viðskipti felld út við gerð samstæðureiknings**

Viðskipti milli félaga innan samstæðunnar, stöður milli þeirra og óinnleystar tekjur og gjöld sem myndast hafa í viðskiptum milli félaganna eru felld út við gerð ársreiknings samstæðunnar. Óinnleystur hagnaður sem hefur myndast í viðskiptum við hlutdeildarfélög er færður til lækkunar í samræmi við eignarhlut samstæðunnar í félögunum. Óinnleyst tap er fært út með sama hætti og óinnleystur hagnaður, en aðeins að því marki að ekkert bendi til virðisrýrnunar.

b. *Erlendir gjaldmiðlar*

i) **Viðskipti í erlendum gjaldmiðlum**

Viðskipti í erlendum gjaldmiðlum eru færð í starfrækslugjaldmiðla einstakra samstæðufélaga á gengi viðskiptadags. Peningalegar eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum eru færðar á gengi uppgjörsdags. Aðrar eignir og skuldir sem færðar eru á gangvirði í erlendri mynt eru færðar á gengi þess dags er gangvirði var ákveðið. Gengismunur vegna viðskipta í erlendum gjaldmiðlum er færður í rekstrarreikning.

ii) **Dótturfélög með annan starfrækslugjaldmiðil en íslenska krónu**

Eignir og skuldir starfsemi félaga samstæðunnar sem hafa annarsvegar bandarískan dollar (USD) og hinsvegar evru (EUR) sem starfrækslugjaldmiðil eru umreiknaðar í íslenskar krónur (ISK) miðað við gengi uppgjörsdags. Tekjur og gjöld þessarar starfsemi eru umreiknuð í ISK á meðalgengi ársins. Gengismunur sem myndast við yfirfærslu í ISK er færður á sérstakan lið í yfirliti um heildarafkomu. Þegar starfsemi með annan starfrækslugjaldmiðil en íslenska krónu er seld, að hluta til eða öllu leyti, er tengdur gengismunur fluttur í rekstrarreikning.

c. *Fjármálagerningar*

i) **Fjáreignir aðrar en afleiðusamningar**

Lán, kröfur og innstæður eru færð til bókar á þeim degi sem til þeirra er stofnað. Allar aðrar fjáreignir, þ.m.t. fjáreignir metnar á gangvirði gegnum rekstrarreikning eru upphaflega færðar á þeim degi sem OR gerist aðili að samningsbundnum ákvæðum fjármálagerningsins.

Skýringar

40. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir, frh.

c. *Fjármálagerningar, frh.*

i) **Fjáreignir aðrar en afleiðusamningar, frh.**

Fjáreignir eru afskráðar ef samningsbundinn réttur Orkuveitunnar að sjóðstreymi vegna fjáreignanna rennur út eða ef Orkuveitan framselur rétt til sjóðstreymis af eigninni til annars aðila án þess að halda eftir yfirráðum eða því sem næst allri þeirri áhættu og ávinningi sem í eignarhaldinu felst. Hluta af framseldum fjáreignum sem stofnað er til eða haldið er eftir af Orkuveitunni er sérgreint í ársreikningi sem eign eða skuld.

Orkuveitan flokkar fjáreignir aðrar en afleiðusamninga í eftirfarandi flokka: Fjáreignir á gangvirði í gegnum heildarafkomu, Fjáreignir metnar á gangvirði gegnum rekstrarreikning og Fjáreignir á afskrifuðu kostnaðarvirði.

Fjáreignir á gangvirði í gegnum aðra heildarafkomu

Samstæðan tilgreinir fjárfestingar í tilteknum eignarhlutum í öðrum félögum sem fjáreignir á gangvirði í gegnum heildarafkomu. Þær eru færðar á gangvirði og gangvirðisbreytingar færðar beint á sérstakan lið meðal eigin fjár. Fenginn arður er færður yfir rekstrarreikning. Gangvirðisbreytingar, sem færðar hafa verið á eigið fé eru ekki færðar yfir rekstur.

Fjáreignir á gangvirði gegnum rekstrarreikning

Fjáreignir eru flokkaðar á gangvirði gegnum rekstrarreikning séu þær veltufjáreign eða ef þær eru tilgreindar á gangvirði gegnum rekstrarreikning við upphaflega skráningu í bókhald. Fjáreignir eru tilgreindar á gangvirði gegnum rekstrarreikning ef ákvarðanir Orkuveitunnar um kaup og sölu byggjast á gangvirði þeirra í samræmi við skrásetta áhættustýringu Orkuveitunnar eða fjárfestingastefnu. Við upphaflega skráningu er beinn viðskiptakostnaður færður í rekstrarreikning þegar hann fellur til. Fjáreignir á gangvirði gegnum rekstrarreikning eru færðar á gangvirði í efnahagsreikning og gangvirðisbreytingar eru færðar í rekstrarreikning.

Fjáreignir á afskrifuðu kostnaðarverði

Fjáreignir á afskrifuðu kostnaðarverði eru fjáreignir með föstum eða ákvarðanlegum greiðslum og sem ekki eru skráðar á virkum markaði. Slíkar eignir eru upphaflega færðar á gangvirði að viðbættum öllum tengdum viðskiptakostnaði. Eftir upphaflega skráningu eru fjáreignir á afskrifuðu kostnaðarverði metin á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við virka vexti, að frádreginni virðisrýmum þegar við á.

Fjáreignir á afskrifuðu kostnaðarverði samanstanda af viðskiptakröfum og öðrum skammtímakröfum.

Til handbærs fjár telst sjóður og óbundnar bankainnstæður sem eru til ráðstöfunar innan þriggja mánaða.

ii) **Fjárskuldir aðrar en afleiðusamningar**

Orkuveitan afskráir fjárskuld þegar samningsbundnum skyldum vegna skuldagerningsins er lokið, þær felldar niður eða falla úr gildi.

Orkuveitan flokkar fjárskuldir aðrar en afleiðusamninga sem fjárskuldir á afskrifuðu kostnaðarverði. Slíkar skuldir eru upphaflega færðar á gangvirði að viðbættum tengdum viðskiptakostnaði. Eftir upphaflega skráningu eru þessar fjárskuldir metnar á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við virka vexti.

Til fjárskulda Orkuveitunnar annarra en afleiðusamninga teljast: lántökur, viðskiptaskuldir og aðrar skammtímaskuldir.

iii) **Afleiðusamningar**

Við upphaflega skráningu eru afleiðusamningar færðir á gangvirði. Viðskiptakostnaður þeim tengdur er færður í rekstrarreikning þegar hann fellur til. Eftir upphaflega skráningu eru afleiðusamningar færðir á gangvirði í efnahagsreikning og gangvirðisbreytingar eru færðar í rekstrarreikning. Gangvirðisbreytingar af áhættuvarnargerningum eru færðar á meðal fjármagnsliða í rekstrarreikningi ef undan eru skyldar innleystar gangvirðisbreytingar af samningum vegna álverðsáðættu sem eru sérgreindar meðal rekstrartekna. Frekari upplýsingar er að finna í skýringum 28a, 28b og 28c.

Skýringar

40. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir, frh.

c. *Fjármálagerningar, frh.*

iv) Innbyggðar afleiður

Innbyggðar afleiður eru aðskildar frá grunnsamningum og færðar sérstaklega þegar efnahagsleg einkenni og áhætta grunnsamnings og innbyggðrar afleiðu eru ekki nátengd, annar gerningur með sömu ákvæði og innbyggða afleiðan væri skilgreindur sem afleiðusamningur og blandaði gerningurinn er ekki metinn í heild á gangvirði gegnum rekstrarreikning. Frekari upplýsingar er að finna í skýringum 28c.

d. *Varanlegir rekstrarfjármunir*

i) **Færsla og mat**

Varanlegir rekstrarfjármunir, aðrir en veitu- og framleiðslukerfi, eru færðir til eignar á kostnaðarverði að frádregnum uppsöfnuðum afskriftum og virðisrýrnun.

Kostnaðarverð samanstendur af beinum kostnaði sem fellur til við kaupin. Kostnaðarverð varanlegra rekstrarfjármuna sem samstæðan byggir sjálf innifelur efniskostnað og launakostnað, annan kostnað sem fellur til við að koma eigninni í notkun, auk kostnaðar sem áætlað er að muni falla til við niðurrif eigna. Keyptur hugbúnaður sem er nauðsynlegur til að unnt sé að nýta vélbúnað er eignfærður sem hluti af þeim tækjabúnaði.

Vaxtagjöld af lánsfé sem nýtt er til fjármögnunar á kostnaðarverði mannvirkja í byggingu eru eignfærð á byggingartíma. Á undirbúningskostnað eru ekki reiknaðir vextir. Eftir að eignirnar eru teknar í notkun eru vaxtagjöld færð til gjalda í rekstrarreikningi.

Þegar varanlegir rekstrarfjármunir eru samsettir úr einingum með ólíkan nýtingartíma eru einingarnar aðgreindar og afskrifaðar miðað við nýtingartímann.

Veitu- og framleiðslukerfi samstæðunnar eru skráð á endurmetnu verði í efnahagsreikningnum sem er gangvirði þeirra á endurmatsdegi að frádregnum viðbótar afskriftum frá þeim tíma. Endurmat þessara eigna er framkvæmt með reglubundnum hætti. Allar verðmatshækkunarir vegna þessa endurmats eru færðar á sérstakan endurmatsreikning meðal eigin fjár að frádreginni tekjuskattsskuldbindingu. Bakfærsla á áður færðu endurmati vegna verðmatslækkunar eigna er færð til lækkunar á áður færðu endurmati á endurmatsreikning að frádreginni tekjuskattsskuldbindingu. Afskriftir af endurmetna verðinu eru færðar í rekstrarreikning. Innlausn endurmats vegna afskrifta er færð af sérstökum endurmatsreikningi á óráðstafað eigið fé að teknu tilliti til tekjuskatts. Við sölu eða niðurlagningu eignar er sá hluti sérstaka endurmatsreikningsins sem tilheyrir þeirri eign færður á óráðstafað eigið fé.

Gangvirði eigna er ákvarðað miðað við afskrifað endurstofnverð. Það felur í sér að lagt er mat á breytingar á byggingarkostnaðarverði samskonar eigna og bæði stofnverð og uppsafnaðar afskriftir endurmetið í samræmi við þær breytingar. Við þennan útreikning er stuðst við opinberar upplýsingar og rauntölur úr bókhaldi samstæðunnar um verðbreytingar á kostnaðarliðum og tekið tillit til áætlunar um vægi hvers kostnaðarliðar í heildarkostnaði við byggingu samskonar eigna. Kostnaðarliðir og hlutfallslegt vægi þeirra var ákvarðað af sérfræðingum OR. Einnig er litið til niðurstöðu virðisrýrnunarprófs sem framkvæmt er af sérfræðingum OR og endurmat ekki fært umfram vænt framtíðarsjóðstreymi af viðkomandi eignum. Dreifikerfi fyrir heitt vatn, kalt vatn, fráveitu og rafmagn eru nýtt í starfsemi sem er háð sérleyfum og tekjumörk miða fyrst og fremst við breytingar á byggingarvísitölu. Tekið er tillit til þess við ákvörðun gangvirðis þessara kerfa.

Hagnaður eða tap af sölu varanlegra rekstrarfjármuna er munurinn á söluverðinu og bókfærðu verði eignarinnar og er fært í rekstrarreikning. Þegar endurmetnir varanlegir rekstrarfjármunir eru seldir er endurmat þeirra meðal eigin fjár fært á óráðstafað eigið fé.

ii) **Kostnaður sem fellur til síðar**

Kostnaður við að endurnýja einstaka hluta varanlegra rekstrarfjármuna er færður til eignar ef líklegt er talið að ávinningur sem felst í eigninni muni renna til samstæðunnar og hægt er að meta kostnaðinn á áreiðanlegan hátt. Allur annar kostnaður er gjaldfærður í rekstrarreikningi þegar til hans er stofnað.

Skýringar

40. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir, frh.

d. Varanlegir rekstrarfjármunir, frh.

iii) Afskriftir

Afskriftir eru reiknaðar línulega sem fastur árlegur hundraðshluti af kostnaðarverði eða endurmetnu kostnaðarverði miðað við áætlaðan nýtingartíma einstakra hluta varanlegra rekstrarfjármuna frá þeim tíma sem þær eru nýtanlegar. Land er ekki afskrifað. Áætlaður nýtingartími greinist þannig:

Framleiðslukerfi	7-60 ár
Veitukerfi rafveitu	15-50 ár
Veitukerfi hitaveitu	10-60 ár
Veitukerfi vatnsveitu	30-90 ár
Veitukerfi fráveitu	15-60 ár
Veitukerfi ljósleiðara	9-46 ár
Aðrar fasteignir	25-50 ár
Aðrir lausafjármunir	3-25 ár

Afskriftaaðferðir, nýtingartími og niðurlagsverð eru endurmetin á uppgjörssdegi.

e. Óefnislegar eignir

i) Hitaréttindi

Hitaréttindi hafa óskilgreindan líftíma og eru færð á kostnaðarverði að frádreginni virðisrýrnun. Hitaréttindi eru aðskilin frá landi við kaup.

ii) Aðrar óefnislegar eignir

Aðrar óefnislegar eignir eru metnar á kostnaðarverði að frádregnum uppsöfnuðum afskriftum og virðisrýrnun.

iii) Kostnaður sem fellur til síðar

Kostnaður sem fellur til síðar er aðeins eignfærður ef hann eykur væntan framtíðarávinning þeirrar eignar sem hann tengist. Allur annar kostnaður er gjaldfærður í rekstrarreikningi þegar hann fellur til.

iv) Afskriftir

Afskriftir eru færðar línulega í rekstrarreikning miðað við áætlaðan nýtingartíma óefnislegra eigna frá þeim degi sem þær eru nýtanlegar. Áætlaður nýtingartími greinist þannig:

Hugbúnaður	5-12 ár
Þróunareignir	10 ár
Viðskiptasambönd	10-12 ár

f. Birgðir

Birgðir eru metnar á kostnaðarverði eða hreinu söluvirði, hvoru sem lægra reynist. Kostnaðarverð birgða byggir á fyrst inn - fyrst út reglunni og innifelur kostnað sem fellur til við að afla birgðanna og koma þeim á þann stað og í það ástand sem þær eru í á uppgjörssdegi. Hreint söluvirði er áætlað söluverð í venjulegum viðskiptum að frádregnum áætluðum kostnaði við að selja vöru.

Skýringar

40. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir, frh.

g. Virðisrýrnun

i) Fjáreignir

Á hverjum uppgjörssdegi er kannað hvort til staðar sé hlutlæg vísbending um virðisrýrnun fjáreigna. Fjáreign telst hafa rýrnað í verði ef hlutlægar vísbendingar eru um að einn eða fleiri atburðir sem átt hafa sér stað benda til þess að vænt framtíðarsjóðstreymi viðkomandi eignar verði lægra en áður var talið.

Virðisrýrnun fjáreigna sem færðar eru á afskrifuðu kostnaðarverði er mismunurinn á bókfærðu verði þeirra annars vegar og núvirtu væntu framtíðarsjóðstreymi miðað við upphaflega virka vexti hins vegar. Virðisrýrnun fjáreigna á gangvirði í gegnum aðra heildarafkomu er ákvarðað með hliðsjón af gangvirði þeirra á hverjum tíma. Samstæðan skilgreinir gangvirðislækkun niður fyrir kostnaðarverð sem hlutlæga vísbendingu um virðisrýrnun fjáreigna á gangvirði í gegnum heildarafkomu þegar:

- um er að ræða lækkun 15% niður fyrir kostnaðarverð eða
- gangvirðislækkun varir í a.m.k. sex mánuði.

Einstakar mikilvægar fjáreignir eru prófaðar sérstaklega hver um sig með tilliti til virðisrýrnunar. Aðrar fjáreignir eru flokkaðar saman eftir lánsáhættueinkennum.

Virðisrýrnun fjáreigna er færð í rekstrarreikning. Uppsafnað tap af fjáreignum til sölu sem fært hefur verið á eigið fé er fært í rekstrarreikning.

Virðisrýrnun er bakfærð ef hægt er að tengja bakfærsluna með hlutlægum hætti atburðum sem hafa orðið eftir að virðisrýrnun var færð. Bakfærsla virðisrýrnunar fjáreigna sem færðar eru á afskrifuðu kostnaðarverði og fjáreigna til sölu sem eru skuldabréf er færð í rekstrarreikning. Bakfærsla virðisrýrnunar fjáreigna til sölu sem eru hlutabréf er færð beint á eigið fé.

ii) Aðrar eignir

Bókfært verð annarra eigna, að undanskildum birgðum og tekjuskattseign, er yfirfarið á hverjum uppgjörssdegi til að meta hvort vísbendingar séu um virðisrýrnun þeirra. Ef vísbending er til staðar er endurheimtanleg fjárhæð eignarinnar metin.

Endurmatslækkun er gjaldfærð þegar bókfært verð eignar eða fjárskapandi einingar er hærra en endurheimtanleg fjárhæð hennar. Fjárskapandi eining er minnsti aðgreinanlegi hópur eigna sem myndar sjóðstreymi sem er að mestu leyti óháð öðrum einingum eða hópum eininga. Virðisrýrnun er gjaldfærð í rekstrarreikningi en síðan til hlutfallslegrar lækkunar á bókfærðu verði annarra eigna sem tilheyra einingunni.

Endurheimtanleg fjárhæð eignar eða fjárskapandi einingar er hreint gangvirði þeirra eða nýtingarvirði, hvort sem hærra reynist. Nýtingarvirði er metið miðað við áætlað framtíðarsjóðstreymi, sem er núvirt með vöxtum fyrir skatta, sem endurspeglar mat markaðarins á tímavirði peninga hverju sinni og þeirri áhættu sem fylgir eignunum.

Virðisrýrnun annarra eigna er bakfærð ef breyting hefur átt sér stað á mati sem notað var við útreikning á endurheimtanlegri fjárhæð. Virðisrýrnun er einungis bakfærð að því marki sem nemur áður færðri virðisrýrnun að teknu tilliti til afskrifta.

h. Hlunnindi starfsmanna

i) Iðgjaldatengd lífeyriskerfi

Kostnaður vegna framlaga í iðgjaldatengd lífeyriskerfi er gjaldfærður í rekstrarreikningi þegar hann fellur til.

ii) Réttindatengd lífeyriskerfi

Skuldbinding samstæðunnar vegna réttindatengdra lífeyriskerfa er reiknuð sérstaklega fyrir hvert kerfi með því að áætla framtíðarvirði lífeyrisréttinda sem núverandi og fyrrverandi starfsmenn hafa áunnið sér á yfirstandandi og fyrri tímabilum. Réttindin eru afvöxtuð til að finna núvirði þeirra og er allur ófærður fyrri kostnaður og raunvirði eigna til greiðslu lífeyris dreginn frá. Árlega reiknar tryggingastærðfræðingur skuldbindingu á grundvelli aðferðar sem miðast við áunnin réttindi. Breytingar á skuldbindingunni eru færðar í rekstrarreikning þegar falla til.

Skýringar

40. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir, frh.

i. *Skuldbindingar*

Skuldbinding er færð í efnahagsreikninginn þegar samstæðunni ber lagaleg skylda eða hefur tekið á sig skuldbindingu vegna liðinna atburða og líklegt er að kostnaður vegna hennar, sem hægt er að meta með áreiðanlegum hætti, falli á samstæðuna. Skuldbindingin er metin út frá væntu framtíðarþjárfærðum, sem er núvirt með vöxtum sem endurspeglar markaðsþætti og þá áhættu sem fylgir skuldbindingunni.

j. *Tekjur*

i) **Tekjur af sölu og dreifingu á raforku og heitu vatni**

Tekjur af sölu og dreifingu á raforku og heitu vatni eru færðar í rekstrarreikning samkvæmt mældri afhendingu til kaupenda á árinu og föstu árlegu gjaldi.

Gjaldskrá fyrir dreifingu raforku er háð tekjumörkum sem gefin er út af Orkustofnun í samræmi við ákvæði raforkulaga nr. 65/2003. Tekjumörkin byggja á rauntölum fyrri ára úr rekstri dreifiveitu, afskrift rekstrarfjármuna, rauntölum í dreifikerfi og arðsemi eigin fjár. Við ákvörðun tekjumarkar er litið framhjá fjármagnsliðum. Gjaldskrá er ákveðin miðað við tekjumörk og áætlanir um raforkusölu á dreifiveitusvæði Orkuveitunnar.

ii) **Tekjur af sölu á köldu vatni og fráveitu**

Tekjur vegna sölu á köldu vatni og fráveitu taka mið af stærð húsnæðis sem tengt er kerfunum, auk fasts gjalds og eru færðar línulega. Að auki eru tekjur færðar samkvæmt mældri notkun á köldu vatni hjá tiltekinni atvinnustarfsemi.

iii) **Tengigjöld**

Við tengingu á nýju húsnæði við veitukerfi raforku, vatns og fráveitu eða við endurnýjun á tengingu, er innheimt sérstakt gjald af notendum. Þessu gjaldi er ætlað að mæta kostnaði vegna nýrra kerfa eða endurnýjunar þeirra. Tekjur af tengigjöldum eru færðar í rekstrarreikning við tengingu.

iv) **Leigutekjur**

Leigutekjur eru tekjufærðar línulega í rekstrarreikning á leigutímanum.

v) **Aðrar tekjur**

Aðrar tekjur eru færðar þegar til þeirra er unnið eða við afhendingu vöru og þjónustu.

Skýringar

40. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir, frh.

k. *Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld*

Fjármunatekjur samanstanda af vaxtatekjum af fjárfestingum, arðstekjum, breytingum á gangvirði fjáreigna þar sem gangvirðisbreyting er færð í rekstrarreikning, gengishagnaði af erlendum gjaldmiðlum og hagnaði af áhættuvarnargerningum (öðrum en innleystum hagnaði vegna álverðsvara) sem eru færðir í rekstrarreikning. Vaxtatekjur eru færðar eftir því sem þær falla til miðað við virka vexti. Arðstekjur eru færðar í rekstrarreikning á þeim degi sem arðsúthlutun er samþykkt.

Fjármagnsgjöld samanstanda af vaxtakostnaði af lántökum, bakfærslu núvirðingar skuldbindinga, gengistapi af erlendum gjaldmiðlum, tapi af áhættuvarnargerningum (öðrum en innleystu tapi vegna álverðsvara) sem fært er í rekstrarreikning og virðisrýrnun fjáreigna. Lántökukostnaður er færður í rekstrarreikning miðað við virka vexti.

Virkir vextir eru ávöxtunarkrafa sem notuð er við núvirðingu áætlaðs sjóðstreymis yfir áætlaðan líftíma fjármálagernings eða styttra tímabil, eftir því sem við á, þannig að það jafngildi bókfærðri fjárhæð fjáreignarinnar eða fjárskuldarinnar í efnahagsreikningi.

Gengishagnaði og gengistapi er jafnað saman í rekstrarreikningi.

l. *Tekjuskattur*

Tekjuskattur samanstendur af tekjuskatti til greiðslu vegna ársins og frestuðum tekjuskatti. Tekjuskattur er færður í rekstrarreikning nema þegar hann varðar liði sem eru færðir beint á eigið fé, en í þeim tilvikum er tekjuskatturinn færður á þá liði.

Tekjuskattur til greiðslu er tekjuskattur sem áætlað er að komi til greiðslu á næsta ári vegna skattskylds hagnaðar ársins, miðað við gildandi skatthlutfall á uppgjörsteggi, auk leiðréttinga á tekjuskatti til greiðslu vegna fyrri ára. Tekjuskattshlutfall móðurfyrirtækisins er 38,4% og dótturfélaganna 21%. Rekstur vatns- og fráveitu er undanþeginn skattskyldu.

Frestaður tekjuskattur er færður vegna tímabundinna mismuna á bókfærðu verði eigna og skulda í ársreikningnum annars vegar og skattverði þeirra hins vegar. Útreikningur á frestuðum skatti byggir á því skatthlutfalli sem vænst er að verði í gildi þegar tímabundnir mismunir koma til með að snúast við, miðað við gildandi lög á uppgjörsteggi. Frestaður tekjuskattur var reiknaður miðað við 37,6% fyrir móðurfyrirtækið sem er skattalega sameignarfélag og 20% fyrir dótturfélögin sem eru hlutafélög.

Tekjuskattseign er einungis færð að því marki sem líklegt er talið að skattskyldur hagnaður verði til ráðstöfunar í framtíðinni, sem unnt verður að nýta eignina á móti. Tekjuskattseign er metin á hverjum uppgjörsteggi og lækkuð að því marki sem talið er að hún komi ekki til með að nýtast.

m. *Starfspáttayfirlit*

Rekstrarstarfspáttur er hluti samstæðunnar sem fæst við viðskipti og er fær um að afla tekna og stofna til gjalda, bæði innan og utan samstæðu. Afkoma allra starfspátta samstæðunnar er yfirfarin af stjórnendum til að meta frammistöðu þeirra.

Rekstrarafkoma starfspátta og eignir þeirra samanstanda af liðum sem tengja má beint við hvern starfspátt og þá liði sem hægt er að skipta milli starfspátta á rökrænan hátt.

Fjárfestingar starfspátta er heildarkostnaður við kaup rekstrarfjármuna og óefnislegra eigna.

Skýringar

40. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir, frh.

n. Ákvörðun gangvirðis

Nokkrar reikningsskilaaðferðir og skýringar samstæðunnar krefjast ákvörðunar á gangvirði, bæði vegna fjármálagerna og annarra eigna og skulda. Fjármálastjóri ber ábyrgð á öllum mikilvægum ákvörðunum um gangvirði, þ.m.t. 3. stigs gangvirðismót. Áhættustýring, undir stjórn fjármálastjóra, fer reglulega yfir mikilvægar forsendur sem eru ógreinanlegar á markaði og matsbreytingar. Ef upplýsingar frá þriðja aðila, líkt og verð frá miðlurum eða verðmatsþjónustu, eru notaðar við ákvörðun gangvirðis þá eru þær upplýsingar nýttar til að styðja þá niðurstöðu að matið uppfylli kröfur um alþjóðlega reikningsskilastaðla (IFRS), þar á meðal það stig sem slíkt mat myndi falla undir. Endurskoðunarnefnd samstæðunnar er upplýst um mikilvæg atriði tengd gangvirðismati.

Við ákvörðun gangvirðis eigna eða skulda notar samstæðan markaðsupplýsingar að eins miklu leyti og hægt er. Gangvirðið er flokkað í mismunandi stig á grundvelli þeirra forsenda sem notaðar eru við matið samkvæmt eftirfarandi flokkum:

Stig 1: Skráð verð (óbreytt) á virkum markaði fyrir samskonar eignir og skuldir.

Stig 2: Aðrar forsendur en skráð verð samkvæmt 1. stigi sem hægt er að greina fyrir eignina eða skuldina, ýmist beint (þ.e. verð) eða óbeint (þ.e. afleidd af verði).

Stig 3: Forsendur sem notaðar eru við mat eignar eða skuldar eru ekki byggðar á fánlegum markaðsupplýsingum (ógreinanlegar upplýsingar).

Ef forsendur sem notaðar eru við ákvörðun gangvirðis eignar eða skuldar flokkast á mismunandi stig í stigkerfinu, þá er gangvirðið allt flokkað á sama stigi og lægstu mikilvægar forsendur matsins.

Samstæðan færir tilfærslur milli stiga í stigkerfinu í lok þess reikningstímabils sem breytingin átti sér stað.

Nánari upplýsingar um forsendurnar sem notaðar eru við ákvörðun gangvirðis er að finna í þeim skýringum sem þær eiga við og í skýringu um gangvirði nr. 33.

o. Varanlegir rekstrarfjármunir

Gangvirði framleiðslukerfa og ljósleiðarakerfa sem hafa verið endurmetin er ákvarðað miðað við afskrifað endurstofnverð. Það felur í sér að lagt er mat á breytingar á byggingarkostnaðarverði samskonar eigna og bæði stofnverð og uppsafnaðar afskriftir endurmetnar í samræmi við þær breytingar. Einnig er litið til niðurstöðu virðisrýrnunarprófs og endurmat ekki fært umfram vænt framtíðarsjóðstreymi af viðkomandi eignum.

p. Fjárfestingar í eignarhlutum í öðrum félögum og skuldabréfum

Gangvirði eignarhluta í öðrum félögum og skuldabréfa er ákvarðað með hliðsjón af markaðsverði þeirra á uppgjörstegi. Ef markaðsverð er ekki þekkt byggir mat á gangvirði á viðurkenndum matsaðferðum. Matsaðferðir geta falið í sér að stuðst er við verð í nýlegum viðskiptum milli ótengdra aðila. Við beitingu matsaðferða er litið til þeirra þátta sem markaðsaðilar myndu nota við verðmat og aðferðirnar eru í samræmi við viðurkenndar aðferðir við að verðleggja fjáreignir.

Skýringar

40. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir, frh.

q. Afleiður

Gangvirði afleiða er byggt á skráðu markaðsvirði þeirra, ef það er til. Ef markaðsverð er ekki til, er gangvirðið fundið með viðurkenndum matsaðferðum.

Matsaðferðir geta falið í sér að notast er við verð í nýlegum viðskiptum á milli ótengdra aðila. Tekið er mið af verðmæti annarra fjármálagerninga sem eru áþekkir þeim gerningi sem um ræðir, stuðst við aðferðir til að meta núvirt fjárstreymi eða aðrar verðmatsaðferðir sem beita má til að meta með áreiðanlegum hætti raunverulegt markaðsverðmæti. Við beitingu matsaðferða eru allir þættir notaðir sem markaðsaðilar myndu nota við verðmat og aðferðirnar eru í samræmi við viðurkenndar aðferðir við að verðleggja fjármálagerninga. Samstæðan sannreynir reglulega matsaðferðir sínar og prófar þær með því að nota verð sem fengist hafa í viðskiptum á virkum markaði með sama gerning, án aðlagana eða breytinga, eða byggja á upplýsingum frá virkum markaði.

Gangvirði afleiðusamninga sem ekki eru skráðir á virkum mörkuðum er ákvarðað með notkun matsaðferða sem eru endurskoðaðar reglulega af sérfróðu starfsfólki. Öll matslíkön sem eru notuð þurfa að vera samþykkt og prófuð til að tryggja að niðurstöðurnar endurspegli þau gögn sem notuð voru.

Áreiðanlegasta sönnun á gangvirði afleiðusamninganna í upphafi er kaupverðið, nema gangvirði gerningsins sé sannanlegt með samanburði við önnur skráð og nýleg markaðsviðskipti á sama fjármálagerningi eða byggt á matsaðferð þar sem breytur byggja eingöngu á markaðsgögnum. Þegar slík gögn eru fyrir hendi, færir samstæðan hagnað eða tap á upphaflegum skráningardegi gerninga.

Gangvirði vaxtaskiptasamninga er byggt á verðtilboði miðlara. Þessi verðtilboð eru prófuð með tilliti til sanngirni með því að afvaxta framtíðargreiðsluflæði byggt á ákvæðum og lokadegi hvers samnings og með því að nota markaðsvexti fyrir svipaða gerninga á verðmatsdegi.

r. Viðskiptakröfur og aðrar skammtímakröfur

Gangvirði viðskiptakrafna og annarra skammtímakrafna er metið á núvirði vænts framtíðargreiðsluflæðis, sem afvaxtað er á markaðsvöxtum uppgjörsdags. Gangvirði er einungis metið svo unnt sé að upplýsa um það í skýringum.

s. Fjárskuldir sem ekki teljast afleiður

Gangvirði, sem einungis er metið vegna skýringa, er ákvarðað út frá núvirði framtíðarsjóðsflæðis höfuðstóls og vaxta og er afvaxtað með markaðsvöxtum á uppgjördsdegi.

t. Leigusamningar

Við upphaf samnings leggur samstæðan mat á það hvort samningur eða hluti hans feli í sér leigusamning. Samningur er leigusamningur að hluta eða heild ef samningurinn felur í sér rétt til yfirráða tiltekinnar eignar á tilteknu tímabili í skiptum fyrir endurgjald. Við mat á því hvort í leigusamningi feli í sér yfirráð tiltekinnar eignar notar samstæðan skilgreiningu leigusamnings í IFRS 16.

Skýringar

40. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir, frh.

t. Leigusamningar, frh.

i) Samstæðan sem leigutaki

Við upphaf eða breytingu á samningi sem felur í sér leiguhluta úthlutar samstæðan endurgjaldinu á leiguhluta á grundvelli sjálfstæðs verðs hvers hluta fyrir sig. Fyrir leigusamninga um fasteignir hefur samstæðan hins vegar kosið að aðgreina ekki leiguhluta frá öðrum hlutum samningsins og færir þá sem einn leigusamning.

Samstæðan færir leigueign og leiguskuld við upphaf leigusamnings. Leigueignin er upphaflega færð á kostnaðarverði. Kostnaðarverð samanstendur af fjárhæð leiguskuldarinnar að teknu tilliti til leigugreiðslna sem hafa fallið til fyrir eða á upphafsdegi samningsins, beinum kostnaði við öflun leigueignarinnar og áætlaðum kostnaði við að taka niður og fjarlægja eignina eða til þess að færa eignina eða umhverfi hennar í samt horf að loknum leigusamningi og að frádrögnum leiguúvilnunum sem samstæðan hefur fengið.

Leigueignin er í kjölfarið afskrifuð línulega frá upphafi til loka leigusamningsins, nema þegar eignarhald flyst yfir til samstæðunnar í lok leigutímabilsins eða ef kostnaðarverð leigueignarinnar endurspeglar að samstæðan muni nýta sér kauprétt í lok leigutímabilsins. Í þeim tilfellum er leigueignin afskrifuð á nýtingartíma eignarinnar. Nýtingartíminn er ákvarðaður með sömu aðferð og notuð er fyrir aðra fastafjármunir samstæðunnar. Jafnframt er virði leigueignar lækkað reglubundið um sem nemur virðisrýrnun hennar ef einhver er og leiðrétt vegna endurmats leiguskuldarinnar.

Leiguskuld er upphaflega færð á núvirði ógreiddra leigugreiðslna á upphafsdegi leigusamningsins. Greiðslurnar eru núvistar með því að nota innbyggða vexti leigusamningsins, séu þeir tiltækir, en annars notar samstæðan þá vexti sem hún fær á nýju lánsfé. Að jafnaði notar samstæðan vexti á nýju lánsfé til núvirðingar.

Samstæðan ákvarðar vexti á nýju lánsfé með því að sækja vaxtaupplýsingar vegna ólíkra fjármögnunarleiða og gerir tiltekna aðlaganir til að endurspegla skilmála leigusamningsins og eiginleika eignarinnar sem er leigð.

Leigugreiðslur sem eru innfaldar í ákvörðun fjárhæðar leiguskuldar samstæðunnar fela í sér eftirfarandi:

- Fastar greiðslur, þar með talda leigugreiðslur sem eru samkvæmt eðli sínu fastar
- Breytilegar leigugreiðslur tengdar vöxtum eða vísitölu, upphaflega áætlaðar miðað við vexti eða vísitölu á upphafsdegi
- Fjárhæðir sem gert er ráð fyrir að þurfi að greiða samkvæmt hrakvirðistryggingu
- Kaupverð samkvæmt kaupréttarákvæði í leigusamningi þegar samstæðan telur nokkuð víst að hún muni nýta kaupréttinn, leigugreiðslur á valkvæðum framlengingartímabilum ef samstæðan er nokkuð viss um að hún muni nýta framlengingarheimildir og greiðslur vegna uppsagnar leigusamnings fyrir lok leigutímans, nema samstæðan sé nokkuð viss um að nýta ekki uppsagnarheimildir.

Leiguskuldin er færð á afskrifuðu kostnaðarverði með því að nota aðferð virkra vaxta. Hún er endurmetin þegar breyting verður á framtíðarleigugreiðslum vegna breytinga á vísitölu eða vöxtum, ef það er breyting á mati samstæðunnar á fjárhæð sem hún væntir að verði greidd samkvæmt hrakvirðistryggingu, ef samstæðan breytir mati sínu á því hvort hún muni nýta kaupréttarákvæði, heimildir til framlengingar eða uppsagnar leigusamnings eða ef það er breyting á fjárhæð leigugreiðslu sem er í eðli sínu föst.

Þegar leiguskuldin er endurmetin með þessum hætti þá er samsvarandi leiðrétting gerð á bókfærðu verði leigueignarinnar, eða leiðrétting færð í rekstrarreikning samstæðunnar ef bókfært virði leigueignarinnar hefur verið fært niður í núll.

Leigueignir og leiguskuldir eru sérgreindar í efnahagsreikningi.

Samstæðan kys að færa ekki leigueignir og leiguskuldir vegna leigusamninga um eignir að lágu virði og leigusamninga sem eru til skamms tíma. Samstæðan gjaldfærir leigugreiðslur vegna þessara leigusamninga línulega á leigutíma.

Skýringar

40. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir, frh.

t. Leigusamningar, frh.

ii Samstæðan sem leigusali

Við upphaf eða breytingu á samningi sem inniheldur leigupátt skiptir samstæðan endurgjaldi samkvæmt samningnum niður á einstaka leigupætti samningsins á grundvelli hlutfallslegs sjálfstæðs verðs þeirra.

Þegar samstæðan er leigusali þá er ákvarðað við upphaf leigusamnings hvort um er að ræða fjármögnunarleigusamning eða rekstrarleigusamning.

Við flokkun leigusamnings leggur samstæðan heildstætt mat á það hvort leigusamningurinn flytji meginhluta áhættu og ávinnings sem tilheyrir eignarhaldi hinnar undirliggjandi eignar. Ef það er niðurstaðan þá er leigusamningurinn fjármögnunarleigusamningur en ef ekki þá er hann rekstrarleigusamningur. Ákveðnir þættir eru hluti af þessu mati eins og til dæmis hvort leigusamningurinn nær yfir meginhluta nýtingartíma eignarinnar.

Samstæðan færir leigugreiðslur vegna rekstrarleigusamninga línulega yfir leigutímabilið og setur þær fram meðal annarra tekna í rekstrarreikningi.

41. Nýir reikningsskilastaðlar og túlkanir á þeim sem samstæðan hefur ekki ennþá innleitt

Samstæðan hefur tekið upp alla alþjóðlega reikningsskilastaðla, breytingar á þeim og túlkanir sem Evrópusambandið hefur staðfest og eru í gildi fyrir árið 2024.

Nokkrir nýir alþjóðlegir reikningsskilastaðlar gilda um fjárhagsár sem byrja eftir 1. janúar 2025, en heimilt er að beita þeim fyrir gildistöku þeirra. Samstæðan hefur hins vegar ekki innleitt nýja eða breytta reikningsskilastaðla sem hafa verið gefnir út en ekki tekið gildi.

Ekki er búist við að breytingar á stöðlum og túlkunum sem samþykktar hafa verið en hafa ekki tekið gildi, muni hafa veruleg áhrif á reikningsskil samstæðunnar.